

Näkemyksestä menestystä

**Alueelliset talousnäkymät
keväällä 2012**

www.temtoimialapalvelu.fi

Alueelliset talousnäkymät keväällä 2012

Alueelliset talousnäkymät | Jouko Nieminen
1/2012

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 4
00170 HELSINKI

Postiosoite

PL 32
00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin (09) 16001

Telekopio (09) 1606 3666

Julkaisusarjan nimi ja tunnus

Alueelliset talousnäkymät

1/2012

Tekijät (toimielimestä: nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisu-aika
Jouko Nieminen Kehittämispäällikkö Varsinais-Suomen ELY-keskus		Maaliskuu 2012
		Toimeksiantaja(t)
		Työ- ja elinkeinoministeriö
		Toimielimen asettamispäivä
Julkaisun nimi		
Alueelliset talousnäkymät 1/2012		
Tiivistelmä		
Katsaus on ELY-keskusten yhdessä keskeisten aluekehittäjien kanssa muodostama näkemys seutukuntien ja ELY-keskusalueiden nykytilasta ja lähiajan näkymistä. Nykymuodossaan katsaus on laadittu vuodesta 2006 alkaen ja katsaus laaditaan kaksi kertaa vuodessa. Tämän katsauksen arviot on tuotettu kuluvan vuoden helmikuun ensimmäisten kolmen viikon aikana. Alueiden näkymissä korostuu epävarmuuden jatkuminen. Kuitenkin suurin osa alueista odottaa elinkeinoelämän tilanteen pysyvän seuraavan puolen vuoden ja vuoden kulussa kutakuinkin ennallaan. Lievästi paranevaa kehitystä odottavia alueita on enemmän kuin heikkenevää kehitystä odottavia alueita. Työttömyyden odotetaan laskevan hiljalleen, tosin alenemisen taustalla on yhä useammin eläköityminen. Rakenteellisen työttömyyden nähdään pysyvän vaikeana ongelmana, myös nuorisotyöttömyys huolestuttaa. Osaavan työvoiman saatavuudessa vaikeudet kohdistuvat viime vuosien tapaan sosiaali- ja terveysalan ammatteihin. Alueiden voimakkaat rakennemuutokset jatkuvat. Salon seudulla kuluvasta vuodesta tulee vaikea Nokian suurten irtisanomisten johdosta. Julkisen sektorin säästötoimet ja varuskuntien lakkautuspäätökset aiheuttavat huolta monilla seuduilla. Kaivostoiminnan vahva kasvu jatkuu edelleen, mikä näkyy varsinkin Pohjois- ja Itä-Suomessa. Uusiutuvaan energiaan kohdistuu suuria toiveita ja alan investointisuunnitelmien uskotaan lähtevän monilla alueilla liikkeelle. Myönteistä on myös meriteollisuuden kohentunut tilanne. Matkailualan kasvu jatkuu ennen muuta venäläisten matkailijoiden siivittämänä. Kaupassa ja palveluissa uskotaan positiivisen kehityksen jatkuvan. TEM:n yhdyshenkilö: Tieto-osasto/Toimialapalvelu/Esa Tikkanen, s-posti: esa.tikkanen(at)tem.fi puh. 050 040 5459 ELY-keskuksen yhdyshenkilö: Jouko Nieminen; jouko.nieminen(at)ely-keskus.fi, puh 050 434 0186		
Asiasanat		
Seutukuntien kehitysnäkymät, aluetalous, ennakointi, aluekehitys, elinkeinoelämä, työllisyys		
ISSN		ISBN
1799-2664		978-952-227-627-8
Kokonaissivumäärä	Kieli	Hinta
225	Suomi	-
Julkaisija		Kustantaja
Työ- ja elinkeinoministeriö		

TVÖ - JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Besöksadress

Alexandersgatan 4

00170 HELSINGFORS

Postadress

PB 32

00023 STATSRÅDET

Telefon 010 606 000

Telefax (09) 1606 2166

Publikationsseriens namn och kod

Regionala ekonomiska utsikter

1/2012

Författare Jouko Nieminen Utvecklingschef Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland		Publiceringstid Mars 2012
		Uppdragsgivare Arbets- och näringsministeriet
		Organets tillsättningsdatum
Titel Regionala ekonomiska utsikter 1/2012		
Översikten är närings-, trafik- och miljöcentralernas och de centrala regionutvecklarnas gemensamt bildade uppfattning om nuläget och utsikterna för den närmaste framtiden i de ekonomiska regionerna och närings-, trafik- och miljöcentralernas områden. Översikten har i sin nuvarande form gjorts sedan 2006 och den sammanställs två gånger per år. Uppgifterna i denna översikt har producerats under de tre första veckorna i februari i år. I regionernas synpunkter framhävs en fortsatt osäkerhet. Ändå väntar sig största delen av regionerna att läget inom näringslivet under det kommande halvåret och året ska förbli i stort sett oförändrat. Antalet regioner som väntar sig en något förbättrad utveckling är fler än antalet regioner som väntar sig en försvagad utveckling. Arbetslösheten väntas småningom minska, visserligen allt oftare med pensioneringar i bakgrunden. Den strukturella arbetslösheten anses förbli ett svårt problem. Också ungdomsarbetslösheten oroar. Svårigheterna med tillgången på kunnig arbetskraft hänför sig liksom under de tidigare åren till yrken inom social- och hälsovården. De kraftiga strukturomvandlingarna i regionerna fortsätter. I Saloregionen kommer detta att bli ett svårt år på grund av Nokias omfattande uppsägningar. Sparåtgärderna inom den offentliga sektorn och besluten att nedlägga garnisoner inger oro i många regioner. Den starka tillväxten inom gruvdriften fortsätter, vilket märks speciellt i norra och östra Finland. Stora förhoppningar ställs på förnybar energi och man tror att investeringsplanerna i branschen ska komma igång i många regioner. Positivt är också det förbättrade läget inom marinindustrin. Tillväxten inom turistbranschen fortsätter framför allt tack vare de ryska turisterna. Inom handel och service tror man att den positiva utvecklingen ska fortsätta. Kontaktperson vid arbets- och näringsministeriet: Avdelningen för kunskapshantering/Branschtjänst/ Esa Tikkanen, e-post: esa.tikkanen@tem.fi, tfn 050 040 5459 Kontaktperson vid närings-, trafik- och miljöcentralen: Jouko Nieminen, e-post: jouko.nieminen(at)ely-keskus.fi, tfn 050 434 0186		
Nyckelord Utvecklingsutsikter för de ekonomiska regionerna, regional ekonomi, prognostisering regionutveckling, näringsliv, sysselsättning		
ISSN 1799-2664		ISBN 978-952-227-627-8
Sidoantal 225	Språk Finska	Pris -
Utgivare Arbets- och näringsministeriet		Förläggare

Sisällysluettelo

Saatteeksi.....	7
Yhteenvedo	9
ELY-keskusten alueittaiset yhteenvedot	11
Uudenmaan ELY-keskus	18
Helsingin seutukunta	20
Raaseporin seutukunta	23
Porvoon seutukunta	25
Loviisan seutukunta.....	27
Varsinais-Suomen ELY-keskus	29
Turun seutukunta	32
Salon seutukunta.....	34
Loimaan seutukunta	36
Vakka-Suomen seutukunta	38
Turunmaan seutukunta	40
Satakunnan ELY-keskus	43
Porin seutukunta	46
Rauman seutukunta	48
Pohjois-Satakunta	50
Pirkanmaan ELY-keskus	54
Tampereen seutukunta	56
Etelä-Pirkanmaan seurukunta	59
Ylä-Pirkanmaan seutukunta	61
Lounais-Pirkanmaan seutukunta	63
Luoteis-Pirkanmaan seutukunta	65
Hämeen ELY-keskus.....	68
Lahden seutukunta.....	70
Heinolan seutu (1.1.2010 osana Lahden seutukuntaa)	72
Hämeenlinnan seutukunta.....	73
Riihimäen seutukunta.....	75
Forssan seutukunta.....	77
Kaakkois-Suomen ELY-keskus	79
Kouvolan seutukunta.....	84
Kotkan–Haminan seutukunta	86
Imatran seutukunta.....	88
Lappeenrannan seutukunta.....	99
Etelä-Savon ELY-keskus	92
Mikkelin seutukunta.....	97
Pieksämäen seutukunta	100
Savonlinnan seutukunta	102
Pohjois-Savon ELY-keskus.....	106
Kuopion seutukunta.....	110
Varkauden seutukunta.....	113
Ylä-Savon seutukunta	115
Koillis-Savon seutukunta	118
Sisä-Savon seutukunta	120

Pohjois-Karjalan ELY-keskus	122
Joensuun seutukunta	126
Keski-Karjalan seutukunta.....	129
Pielisen Karjalan seutukunta	131
Keski-Suomen ELY-keskus.....	134
Jyväskylän seutukunta	138
Jämsän seutukunta	141
Keuruun seutukunta	145
Joutsan seutukunta	147
Saarijärven-Viitasaaren seutukunta	150
Äänekosken seutukunta	152
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus	155
Suupohjan seutukunta.....	158
Seinäjoen seutukunta.....	159
Järviseudun seutukunta	162
Kuusikuntien seutukunta	163
Pohjanmaan ELY-keskus	166
Vaasan seutukunta	169
Kyrönmaan seutukunta	171
Pietarsaaren seutukunta	173
Suupohjan rannikkoseudun seutukunta	175
Kaustisen seutukunta	178
Kokkolan seutukunta	180
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	184
Oulun seutukunta	187
Koillismaan seutukunta	188
Oulunkaaren seutukunta	191
Raahen seutukunta	192
Nivalan-Haapajärven seutukunta	194
Haapaveden-Siikalatvan seutukunta.....	195
Ylivieskan seutukunta.....	196
Kainuun ELY-keskus	199
Kajaanin seutukunta.....	202
Kehys-Kainuun seutukunta	204
Lapin ELY-keskus	207
Rovaniemen seutukunta.....	210
Kemi-Tornion seutukunta.....	212
Torniolaakson seutukunta.....	214
Itä-Lapin seutukunta.....	216
Tunturi-Lapin seutukunta.....	218
Pohjois-Lapin seutukunta	221

Saatteeksi

Alueelliset talousnäkymät 1/2012 on ELY-keskusten yhdessä muiden aluekehittäjien kanssa muodostama näkemys seutukuntien ja ELY-keskusalueiden nykytilasta ja lähiajan näkymistä. Nykymuodossaan katsaus on laadittu vuodesta 2006 alkaen ja on keskeinen osa lyhyen aikavälin alue-ennakointia.

Katsauksen arviot on tuotettu kuluvan vuoden helmikuun ensimmäisten kolmen viikon aikana. Kyseessä on laadullinen arvio, jossa keskeisessä roolissa ovat aluekehittäjien ja yritysrajojen toimivien asiantuntijoiden näkemykset. Tiedonkeruuprosessin olennainen osa ovat alueelliset keskustelupaneelit, joissa osallistujat muodostavat yhteisen näkemyksen alueen nykytilasta ja tulevaisuudesta. Viime kädessä arvioiden antaminen on ELY-keskusten vastuulla.

Arviointikohteita ovat elinkeinoelämä ja yritystoiminta, työttömyyden määrä ja rakenne sekä osaavan työvoiman saatavuus.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan arviot perustuvat mm. yritysten tuotannon ja myynnin kehitykseen sekä investointeihin. Työttömyyden määrä ja rakenne on arvio, jossa yhdistyvät työttömyyden määrällinen kehitys sekä työttömyyden rakenteellisten ongelmien kehitys. Osaavan työvoiman kehityksen arviossa tarkastellaan työvoiman kysynnän ja tarjonnan osuvuutta.

Näkemykset tiivistetään jokaisen seutukunnan ja ELY-keskuksen kohdalla plus-miinus-arvioihin. Arvioitavat ajankohdat ovat:

- nykyhetki suhteessa vuoden takaiseen
- tilanne puolen vuoden kuluttua verrattuna nykyhetkeen
- tilanne vuoden kuluttua verrattuna nykyhetkeen

Kehitysarviot kuvaavat alueen muutoksen suuntaa, ei arvioitavan asiakokonaisuuden tasoa alueella. Kehitysarviot eivät myöskään mahdollista alueiden välistä vertailua, vaan aluetta arvioidaan aina suhteessa alueen nykytilaan tai menneeseen kehitykseen.

ELY-keskusten vastuutahot katsauksen laatimisessa ovat olleet:

Uusimaa	projektipäällikkö Sasu Pajala
Varsinais-Suomi	työmarkkina-analyytikko Juha Pusila, erikoissuunnittelija Petri Pihlavisto
Satakunta	ylijohtaja Marja Karvonen, tutkija Merja Mannelin
Pirkanmaa	tutkimuspäällikkö Juhani Turtiainen
Häme	erikoissuunnittelija Markku Paananen
Kaakkois-Suomi	erikoistutkija Niilo Melolinna
Etelä-Savo	kehittämispäällikkö Marja Aro
Pohjois-Savo	strategiapäällikkö Juha Kaipainen
Pohjois-Karjala	strategiapäällikkö Pekka Myllynen
Keski-Suomi	kehitysjohtaja Eija Heinonen
Etelä-Pohjanmaa	erikoistutkija Timo Takala
Pohjanmaa	tutkija Jorma Höykinpuro, projektipäällikkö Olli Peltola

Pohjois-Pohjanmaa kehittämisspäälikkö Juha Levy

Kainuu strategiapäälikkö Juha Puranen

Lappi strategiapäälikkö Tuija Ohtonen, tutkija Tuula Uusipaavalniemi

Katsauksen koostamisesta ja laadintaprosessin koordinaatiosta on vastannut kehittämisspäälikkö Jouko Nieminen Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta.

Yhteenveto

Seutukuntien tilanne ja odotukset ovat pysytelleet varovaisen positiivisina huolimatta yleisestä talouden epävarmuudesta. Maailmantalouden ja erityisesti Euroopan talouden epävakaa näkymät varjostavat edelleen seutujen tulevaisuudennäkymiä.

Väestön väheneminen ja työvoiman ikääntyminen ovat yhä vaikeutuva haaste monille seuduille.

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Elinkeinoelämän osalta tämän hetken tilanne verrattuna vuoden takaiseen koetaan olevan parempi tai paljon parempi 34 seutukunnassa. Heikentynyt tilanne on kahdeksassa seutukunnassa. Puolen vuoden kuluessa odotukset hieman tasoittuvat: parannusta odotetaan 21 seutukunnassa ja heikentyvää kehitystä viidessä seutukunnassa. Vuoden päästä tilanteen odotetaan olevan ensin syksyyn verrattuna jonkin verran parempi.

ICT-sektorin myllerrykset tuntuvat nyt huomattavan vaikeina Salon seudulla. Oulun ja Tampereen seuduilla on ICT-alan leikkausten rinnalla tapahtumassa myönteistä kehitystä ja alan monipuolistuminen koetaan myönteisenä, varsinkin pidemmällä aikavälillä.

Myönteisten arvioiden taustalla ovat Vakka-Suomessa, Äänekoskella ja Kajaanissa alueella tapahtuvat suuret investoinnit. Turun tilannetta kohentaa ennen muuta meriteollisuuden parantunut tilanne. Meriteollisuuden myönteiset vaikutukset näkyvät suoraan myös Porissa ja Raumalla sekä välillisesti eri puolilla maata.

Uusiutuvaan energiaan uskotaan edelleen monilla alueilla, vaikka suunnitellut investoinnit toteutuvatkin odotettua hitaammin. Tuulivoimaloiden lisäksi useilla alueilla on toiveita biojalostamojen investoinneista.

Kaivostoiminnan vahva kasvu jatkuu edelleen. Kuluvana vuonna toimintansa aloittavien kaivosten lisäksi vireillä on merkittäviä suunnitelmia uusien kaivosten avaamisesta sekä nykyisten laajentamisesta. Kaivostoiminnalla on suuri merkitys varsinkin Pohjois- ja Itä-Suomelle.

Matkailu on edelleen kasvussa erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomessa. Varsinkin Venäjältä tuleviin matkustajiin panostetaan, mikä näkyy myös kaupan alalla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyyden määrällinen kehitys on ollut positiivista suurimmassa osassa maassa. Mutta pitkäaikaistyöttömyyden vaikeutuminen ja joillakin alueilla myös vaikea nuorisotyöttömyys vetävät kokonaisarvioita alaspäin.

Työttömyysongelman vaikeutumisesta seuraavan puolen vuoden kuluessa odotetaan 20 seutukunnassa, parempaa kehitystä sen sijaan odotetaan 15 seutukunnassa. Vuoden kuluessa työttömyyden odotetaan olevan nykyistä vaikeampaa enää yhdeksässä seutukunnassa.

Työttömyyden suhteen erityisen vaikeaa kehitystä on odotettavissa Salon seudulla, jossa matkapuhelinten tuotannon alasajo vie lähiaikoina tuhat työpaikkaa. Äänekosken ja Kouvolan seuduilla työttömyyden pahenemisen syyt löytyvät paperiteollisuuden irtisanomisista. Työttömien eläköityminen on yhä merkittävämpi syy työttömyyden alenemiseen. Toisaalta eläköitymisen myötä avautuu uusia työpaikkoja avoimilta markkinoilta.

Osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman saatavuuden ongelmat ovat pysyneet pitkälti aiemmalla tasolla. Työvoiman kysyntä painottuu sosiaali- ja terveyspalveluihin, jossa työvoiman saatavuus on ongelmallista kautta maan.

Työvoiman ikääntymisen myötä työvoiman saatavuuden odotetaan vaikeutuvan entisestään ja työvoimapula nähdään monilla alueilla todellisena uhkana.

ELY-keskuskohtaiset yhteenvedot

Uusimaa

Uudellemaalle tärkeillä toimialoilla kuten rakentamisessa, logistiikassa, kaupassa ja informaatioteknologian alalla näkymät ovat heikentyneet. Raaseporin, Porvoon ja Loviisan seutukunnissa tilanne näyttää tällä hetkellä aavistuksen vakaammalta, mutta Helsingin seutukunnassa kasvun oletetaan hiipuvan.

Lähtöleikkaisuudessa työttömyyden ennakoidaan lisääntyvän jopa muita maakuntia nopeammin.

Varsinais-Suomi

Varsinais-Suomen talous on hivenen paremmassa tilanteessa kuin vuosi. Vaikka suurta muutosta vuoden takaiseen ei ole tapahtunut, ovat meriteollisuuden positiivinen tilauskehitys ja kulttuuripää-kaupunkivuoden vaikutukset merkittävä piristysruiske ennen muuta Turun seudun elinkeinoille. Myös Loimaan ja erityisesti Vakka-Suomen tilanne ja näkymät ovat positiiviset.

Salon seudulla elektroniikkateollisuuden suuret irtisanomiset kasvattavat alueen työttömyyttä ja syventävät alueen rakennemuutosta.

Satakunta

Satakunnassa on varovaista positiivisuutta, vaikka yritysten tilauskannat ovat lyhentyneet ja lomautusvaroitukset ja yt-neuvottelut ovat lisääntyneet. Työllisyyskehitys on ollut myönteistä koko maakunnassa.

Keskeisistä toimialoista positiivisinta kehitys on ollut meriteollisuudessa, jossa uusien tilausten myötä työllisyystilanne on hyvä sekä Raumalla että Porissa ainakin kuluvan vuoden. Myös kaupassa on hyvä tilanne. Energiasektoriin liittyy positiivisia odotuksia lähivuosina Olkiluoto 4:n ja uusiutuvan energiatuotannon hankkeiden johdosta.

Pirkanmaa

Pirkanmaalla on yleisestä epävarmuudesta huolimatta hyvä yleistilanne ja näkymät odottavan positiiviset. Teknologiateollisuudessa tilauskirjat ovat lyhentyneet ja määräaikaiset lomautukset lisääntyneet. Ict-alan rakennemuutos jatkuu edelleen, mutta siihen liittyy myös positiivisia piirteitä alan yrityskehityksen monipuolistuessa.

Työttömyys on ollut laskussa ja myönteisen kehityksen odotetaan jatkuvan. Työvoiman saatavuudessa ennakoidaan ongelmien laajenevan.

Häme

Elinkeinoelämän odotuksissa on sekä varovaisuutta että positiivisuutta. Teollisuuden rakennemuutos jatkuu edelleen; perinteiset teollisuusyritykset ovat edelleen lomauttaneet ja irtisanoneet henkilöstöään. Kasvua puolestaan odotetaan kaupasta ja palvelualoilta, erityisesti hyvinvointipalveluista. Myös logistiikan ja ympäristöteknologian näkymät ovat positiiviset.

Työttömyyden osalta heikoimmat näkymät ovat Lahden seudulla, jossa on teollisuudessa käynnissä runsaasti yt-neuvotteluja.

Kaakkois-Suomi

Kaakkois-Suomessa talouden näkymät ovat kokonaisuudessaan kohtalaiset. Massa- ja paperiteollisuuden rakennemuutos jatkuu, mutta nousussa ovat kauppa ja matkailu. Kuljetuksen ja varastoinnin tilanne on säilynyt hyvänä. Venäjän vaikutus heijastuu myönteisesti moniin aloihin, mm. kauppaan, matkailuun, rajatoimintoihin sekä kuljetukseen.

Työttömyyden odotetaan vaikeutuvan edelleen rakennemuutoksista kärsivässä Kymenlaaksossa. Etelä-Karjalassa ennakoidaan myönteisempää kehitystä mm. palvelujen kasvun myötä.

Etelä-Savo

Yleinen tunnelma maakunnassa on positiivinen eikä suuria uhkia ole näköpiirissä. Suunnitteilla olevat isot hankkeet kertovat luottamuksesta tulevaisuuteen. Keskeisistä toimialoista rakentaminen pysyy edelleen vahvana, myös palveluiden asema on vankka. Teollisuustuotannon kasvu näyttäisi hidastuneen, joskin myös tällä alalla on käynnissä kehittämishankkeita.

Lomautuksia ja irtisanomisia on tulossa aiempaa enemmän, tosin irtisanomiset ovat kooltaan pieniä. Pitkäaikaistyöttömyyden lasku on pysähtynyt.

Pohjois-Savo

Kokonaisodotuksissa ei ole merkittävää muutosta verrattuna nykyhetkeen. Teollisuuden tilauskirjat ovat hieman aiempaa ohuempat ja varovaiset odotukset jatkuvat alalla. Kuopion seudulla kaupan suuret investoinnit ovat pitäneet rakentamisen korkealla tasolla. Jatkossa kaupan alan työllisyys kasvaa selvästi etenkin Kuopiossa.

Varkauden seutu on edelleen äkillisen rakennemuutoksen alueena ja kärsii korkeasta työttömyydestä. Koillis-Savossa tilanne on parantunut kartonkitehtaan uudelleen käynnistymisen myötä.

Pohjois-Karjala

Pohjois-Karjalan näkymät ovat jonkin verran heikentyneet, vaikkakin keskeisten teollisuusyritysten näkymät ovat pääosin positiiviset. Uusia haasteita on syntynyt Pohjois-Karjalaan

kohdistuvien julkisen sektorin leikkausten johdosta, jotka ovat yhteisvaikutuksiltaan sato- ja työpaikkoja.

Työttömyyden odotetaan pitkittyvän ja pitkäaikaistyöttömyyden lisääntyvän. Viime vuonna irtisanomisista ja lomautuksista oli ennen muuta lastulevy- ja kiviteollisuudessa. Keski-Karjala onkin nimetty uudestaan äkillisen rakennemuutoksen alueeksi.

Keski-Suomi

Keski-Suomessa tunnelma on edelleen varsin varovainen, eikä merkittävää kasvua ole nähtävissä ainakaan lähitulevaisuudessa. Parhaat näkymät ovat palvelusektorilla.

Puolustusvoimien lakkautuspäätökset ovat kova isku Jämsän ja Keuruun seuduilla sekä suorien että välillisten vaikutusten kautta. Äänekoskella paperikoneen sulkeminen nostaa alueen työttömyyttä, toisaalta uudet investoinnit tuovat valoa seudulle.

Etelä-Pohjanmaa

Etelä-Pohjanmaan näkymät ovat varovaisen positiiviset, tosin yleinen epävarmuus talouskehityksestä vaikuttaa arvioihin. Metalli- ja puutuoteteollisuudessa tilanne on kohtuullinen, tosin yritysten väliset erot ovat kasvaneet. Tilanteen odotetaan paranevan kevään mittaan. Elintarviketeollisuuden toteuttamat investoinnit luovat uusia työpaikkoja.

Työttömyyden odotetaan kehittyvän parempaan suuntaan, tosin hyvin maltillisesti.

Pohjanmaa

Pohjanmaalle tärkeän energiaklusterin avainyritysten tilauskanta on vahva ja alalle on tulossa investointeja. Kemian teollisuuden ja metallinjalostuksen tilanne on vakaa. Kauppa ja palvelualat investoivat mm. Vaasan, Kokkolan ja Pietarsaaren seuduilla.

Hyvän työllisyyskehityksen odotetaan jatkuvan vielä tulevaisuudessakin. Pitkäaikaisyöttömyys on vaikea ongelma.

Pohjois-Pohjanmaa

Lähiajan näkymät ovat varsin tasaiset. ICT-alan rakennemuutos on muokannut alueen elinkeinoelämää varsin voimakkaasti. Suurimmat leikkaukset on saatettu loppuun ja osaavan työvoiman perässä alueelle rantautuneet yritykset rekrytoivat jopa satoja ihmisiä. Pohjois-Suomen suurhankkeilla mm. kaivos- ja energiasektorilla on suuri myönteinen vaikutus.

Työllisyys kehittyy tasaisesti ja vuoden päästä jopa parantuen.

Kainuu

Kainuun suhdannenäkymät ovat jonkin verran aiempaa positiivisemmat. Metalliteollisuudessa, matkailussa ja kaivostoiminnassa keskeisillä toimijoilla on hyvä tilanne. Lähivuosien kasvuodotukset kohdistuvat kaivosteollisuuteen ja Kajaaniin rakennettaviin konesalipalveluihin.

Työttömyyden odotetaan laskevan kun työikäinen väestö vähenee ja työvoimaa poistuu yhä enemmän eläkkeelle. Joillakin toimialoilla ja ammateissa ollaan siirtymässä kohti työvoimapulaa.

Lappi

Lapin kehitysnäkymät ovat myönteiset perustuen kaivos- ja metalliteollisuuteen, energia-hankkeisiin sekä matkailuun. Kaivoshankkeet etenevät suunnitellusti ja päätöksiä useista energiahankkeista on tulossa. Matkailussa on vireillä useita hankkeita, jotka eivät kuitenkaan näytä käynnistyvän vielä kuluvan vuoden aikana.

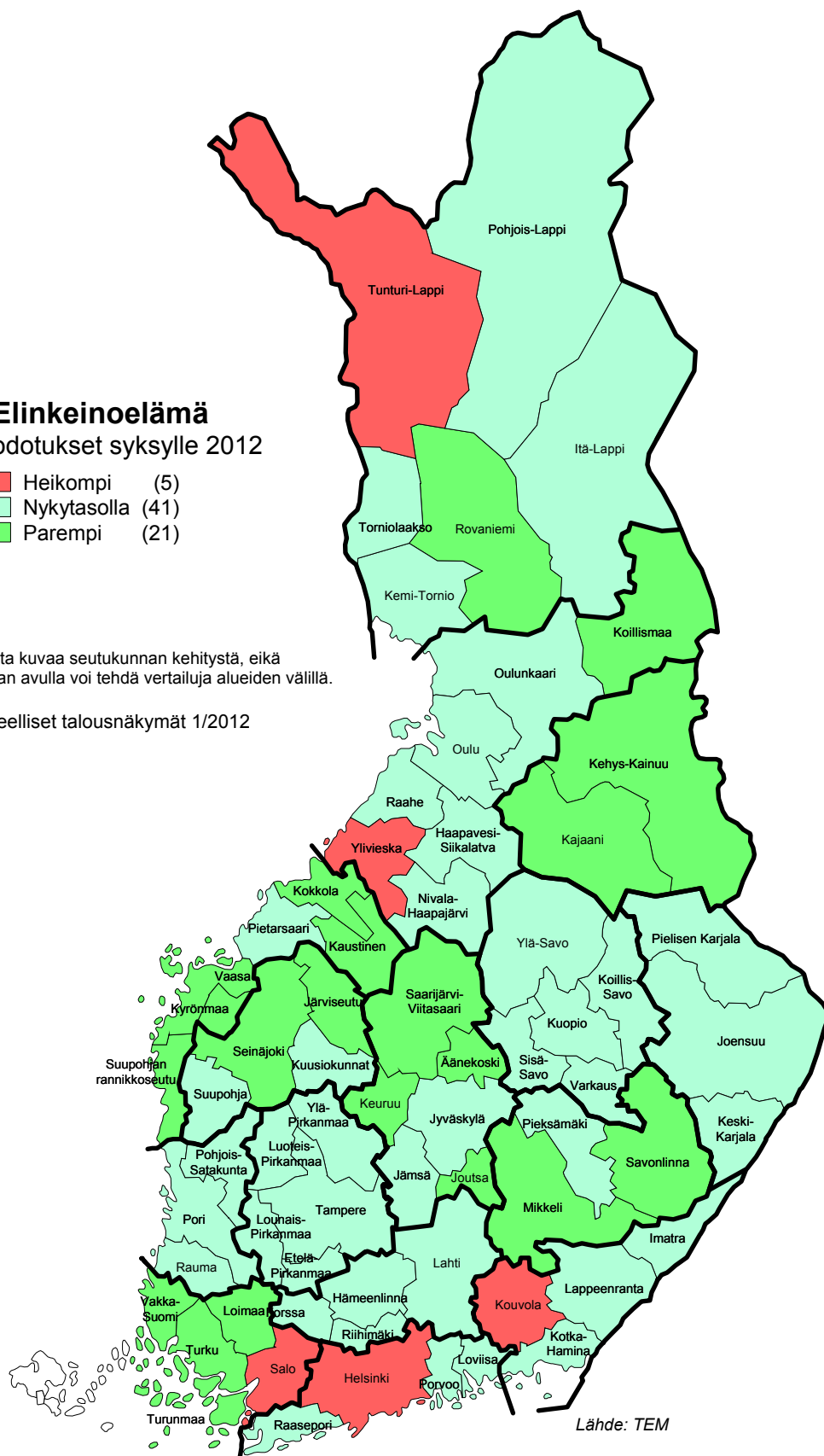
Työllisyyden kehitys jatkuu hyvänä, tosin työttömyyden aleneminen on hieman hidastunut ja pitkäaikaistyöttömyys on kasvussa. Itä-Lapissa tilanne on muuta Lappia haastavampi.

Elinkeinoelämä odotukset syksyllä 2012

- Heikompi (5)
- Nykytasolla (41)
- Parempi (21)

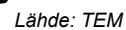
Kartta kuvaa seutukunnan kehitystä, eikä kartan avulla voi tehdä vertailuja alueiden välillä.

Alueelliset talousnäkymät 1/2012

	Paljon heikompia	(2)
	Heikompia	(18)
	Nykytasolla	(32)
	Parempiä	(15)

Alueelliset talousnäkymät 1/2012

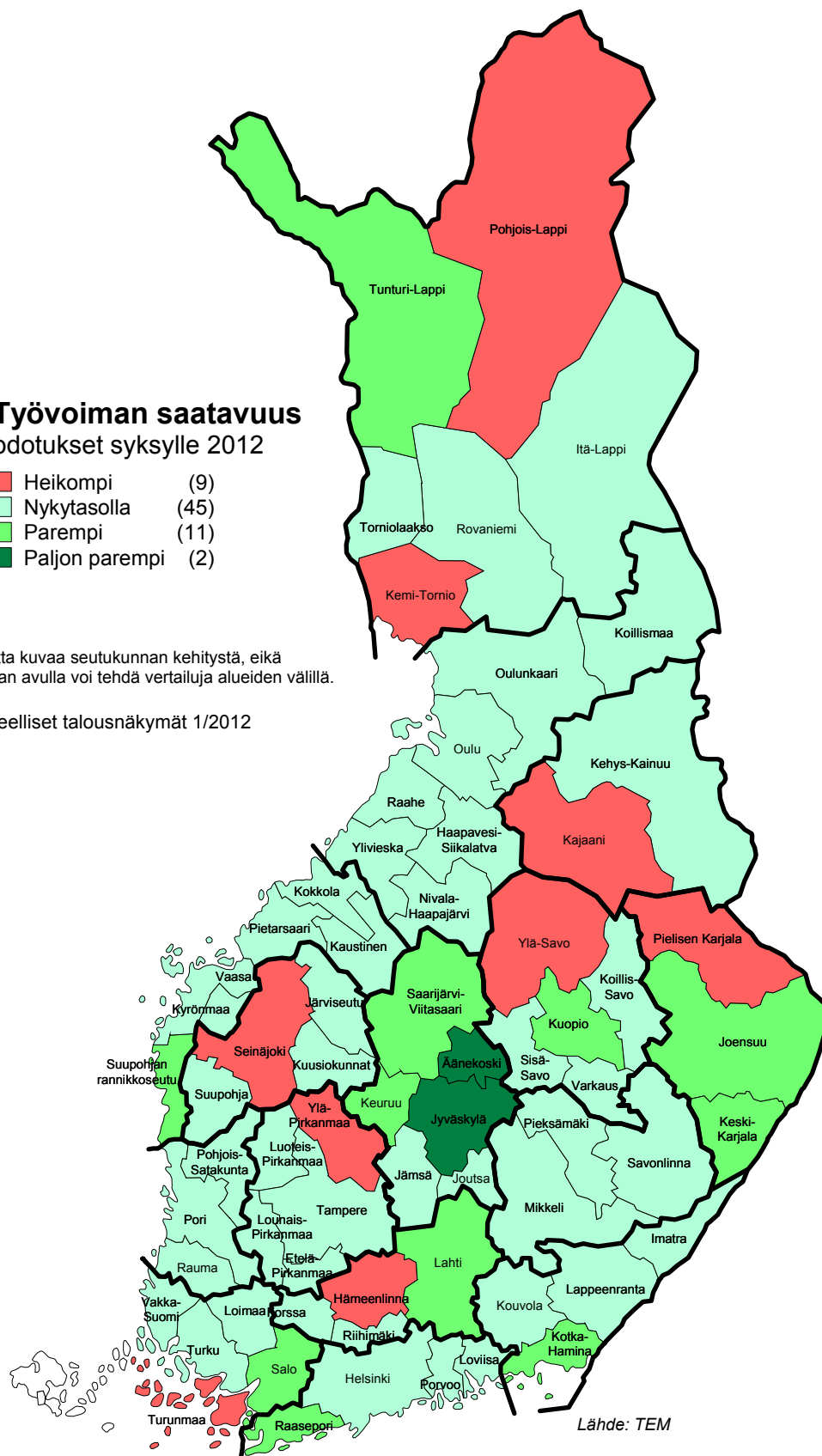

Työvoiman saatavuus odotukset syksyllä 2012

Heikompi	(9)
Nykytasolla	(45)
Parempi	(11)
Paljon parempi	(2)

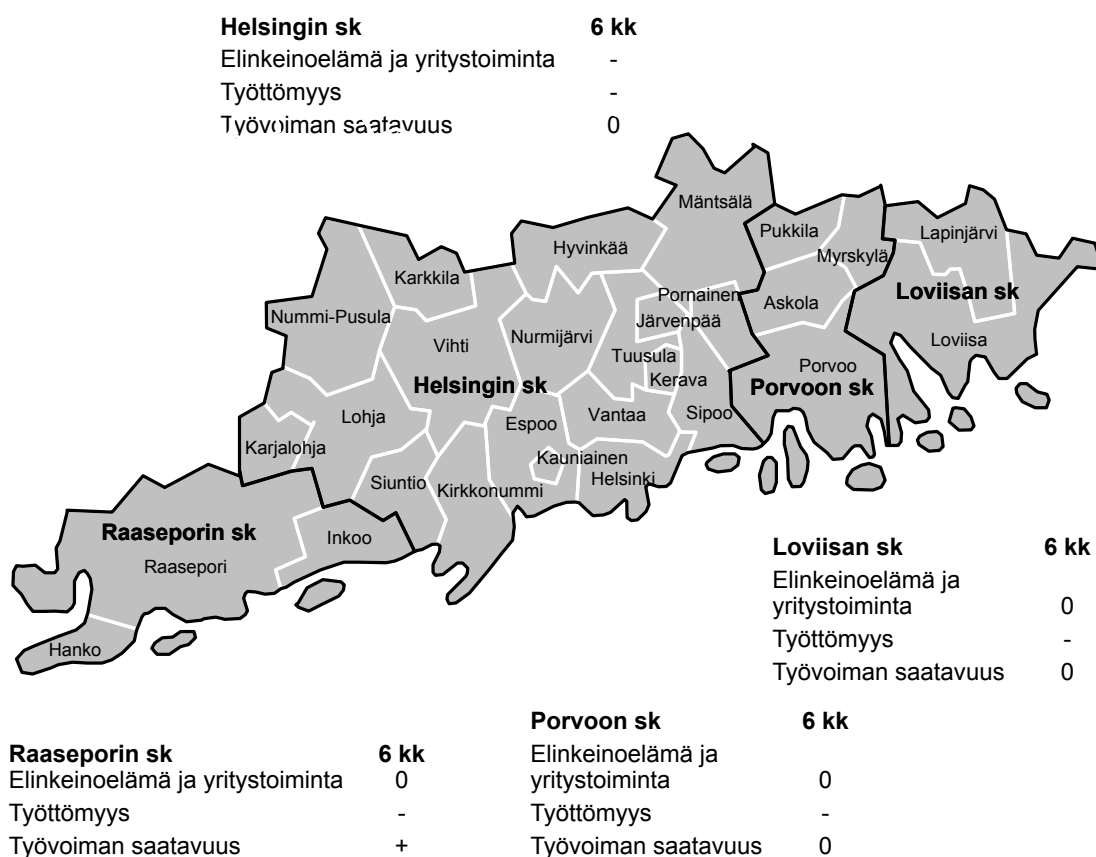
Kartta kuvaa seutukunnan kehitystä, eikä kartan avulla voi tehdä vertailuja alueiden välillä.

Alueelliset talousnäkymät 1/2012

Lähde: TEM

Uudenmaan ELY-keskus

Uudellamaalla asui vuoden 2011 lopussa 1 548 686 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 16 377 henkilöllä. Vuonna 2010 Uudenmaan ELY-keskuksen alueella oli 97 797 yritysten toimipaikkaa, joissa oli henkilöstöä 512 985. Vuoden 2011 lopussa työttömiä työnhakijoita oli 56 567 ja työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta 6,9 %.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Uudenmaan ELY-keskus			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	-	-
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	-	-
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Uudenmaan ELY-keskuksen alue muodostuu Uudenmaan neljästä seutukunnasta, jotka ovat Helsingin seutukunta, Raaseporin seutukunta, Porvoon seutukunta ja Loviisan seutukunta. Helsingin seutukunnan merkitys ELY-keskuksen alueen ja koko maan kannalta on tärkeä, sillä Helsingin seutukunnassa tuotetaan kolmannes koko maan arvonlisäyksestä.

Loppuvuodesta suhdanneodotukset ovat jatkaneet heikentymistään. EU:n rahoituskriisin leviäminen on lisännyt epävarmuutta ja talouskasvun odotetaan hidastuvan edelleen. Toisaalta jotkut ekonomistit ovat ennakoineet euroalueen pienen taantuman lyhyeksi ja tilanteen kääntyvän kevään aikana paremmaksi. Talouden kehityksessä on edelleen paljon epävarmuutta, ristiriitaisia uutisia on melko paljon ja ennustaminen on vaikeaa.

Uudenmaan seutukunnissa näkymät näyttävät poikkeavan toisistaan. Helsingin seutukunnassa tuotannon kasvu näyttää olevan hiipumassa. Raaseporin, Porvoon ja Loviisan seutukunnissa tilanne näyttää tällä hetkellä aavistuksen vakaammalta.

Teollisuutta lukuun ottamatta loppuvuodesta päätoimialojen liikevaihdot olivat vielä kasvussa. Uudellemaalle tärkeillä toimialoilla kuten rakentamisessa, logistiikassa, kaupassa ja informaatioteknologian alalla näkymät ovat heikentyneet ja esim. teollisuuden suhdannenäkymät ovat romahtaneet kesän lukemista, mutta alkuvuodesta taas hiukan kohentuneet. Etenkin teknologiateollisuudessa näkymät ovat muuttuneet epävarmoiksi, kun uudet tilaukset ovat kääntyneet laskuun.

Etlän aluetalousennusteen mukaan Uusimaa voi laahata talouskasvussa koko muun maan alapuolella jopa vuoteen 2015 saakka. Toisaalta lähitulevaisuudesta on olemassa myös myönteisiä merkkejä. Helsingin Espoon ja Vantaan yrittäjien odotukset kuluvalle vuodelle ovat hyvät ja myös pienten seutukuntien pk-yrityksissä on suhteellisen positiivinen vire.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömiä työnhakijoita oli joulukuun lopulla vajaa viisi prosenttia vähemmän kuin vuosi sitten. Yli vuoden työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli viisi prosenttia vähemmän kuin vuosi sitten vastaavaan aikaan. Pitkäaikaistyöttömiä on noin viidennes kaikista työttömistä.

Vuoden aikana alle 25-vuotiaiden nuorten työttömyys on vähentynyt enää noin kolme prosenttia viime vuodesta ja nuorten työttömien määrä saattaa kääntyä uudelleen kasvuun.

Lähitulevaisuuden näkymät ovat epävarmat. Ryhmälomautukset ovat selvästi lisääntyneet. Puolen vuoden sisällä Uudenmaan seutukuntien työttömyystilanteen odotetaan heikenevän ja vuoden kuluttua heikkeneminen todennäköisesti jatkuu. Työttömyyden ennakoidaan lisääntyvän muita maakuntia nopeammin.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Osaavan työvoiman saatavuudessa ei ole tapahtunut juurikaan muutoksia verrattuna vuodentakaiseen. Työvoiman saatavuudessa ei ole odotettavissa lähiaikoina suuria muutoksia.

Työvoimaa tarvitaan tällä hetkellä ja tulevaisuudessa mm. kauppa- ja palvelualoilla sekä terveydenhuolto- ja sosiaalialalla. Työvoiman saatavuus voi helpottua reilun vuoden päästä, jos talouden hiipuminen syvenee ja kun ikääntyminen kiihtyy.

Alueen asuntotuotannon alikapasiteetti, vuokra-asuntojen ja omistusasuntojen kalleus alkavat olla esteenä työvoiman saannille ja talouden kasvulle.

Helsingin seutukunta

Espoo, Helsinki, Vantaa, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Siuntio, Tuusula, Lohja, Karjalohja, Karkkila, Nummi-Pusula, Vihti ja Sipoo

Helsingin seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 1 428 580 asukasta. Vuoden aikana väestö kasvoi 16 473 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 88 562 toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömiin työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 7,0 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 51 879.

Helsingin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	–	–
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	–	–
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Helsingin seutukunnassa aluetalouden suhdannetilanteessa on tapahtunut käänne heikompaan. Viennin taantumisen takia tuotannon kasvuvauhti näyttää olevan hidastumassa. Näkymät jatkuvat edelleen epävarmoina EU:n laajenevan rahoituskriisin takia.

Elinkeinoelämän kasvuvauhti on hiipumassa ja taivaanrantaa varjostavat tummat pilvet. Teollisuuden suhdannenäkymät ovat heikentyneet selvästi ja tuotanto on kääntynyt laskuun, kun vienti on vähentynyt. Myös palveluyrityksien suhdanneodotukset ovat kääntyneet negatiivisiksi. Pääosin Helsingin seudun pudotuksen katsotaan aiheutuneen Nokian ja muun it-klusterin vaikeuksista, jotka näkyvät nyt.

Helsingin seudun tärkeimpien toimialojen rakentamisen, majoitus- ja ravitsemusalan, sekä kuljetuksen ja varastoinnin kasvu näyttää olevan hidastumassa. Liike-elämän palveluissa ja kaupan alalla kasvu on miltei pysähtynyt. Kaupan alalla verkkokauppa näyttää olevan merkittävässä kasvussa. Tämä tulee muuttamaan kaupan liiketoimintamalleja nopeasti.

Helsingin seutukuntaa ovat kannatelleet monipuolinen toimialarakenne, kauppa ja merkittävät infrahankkeet kuten Kehä III:n ja Kehä I:n rakennustyöt, länsimetron rakentaminen sekä kehäradan rakentaminen lentoasemalle. Kehärata on Uudenmaan joukkoliikenteen kärkihanke. Aseman läheisyyteen tavoitellaan noin 10 000 asujaa.

Lisäksi merkittäviä logistiikkaa parantavia hankkeita ovat kantatie 51:n rakentaminen välille Kirkkonummi-Kivenlahti ja Kehä I:n parannus- ja remontoitityö sekä tunnelointi. Länsisataman logistinen merkitys on lisääntynyt Baltian maista lisääntyneiden tavarakuljetusten ansiosta.

Rakentamisen heikentyneistä suhdanteista huolimatta alalla menee tällä hetkellä hyvin. Myös matkailualalla menee hyvin, venäläisten turistien määrä on edelleen kasvanut.

Hernesaaren edustalle tulevia risteilymatkustajia on vuositasolla noin 300 000, joten aluetta on päätetty kehittää houkuttelevammaksi turisteille. Hernesaaren julkisivua parannetaan ja alueelle suunnitellaan mm. kauppa- ja elämyspalveluja risteilymatkustajille.

Asuntoja rakennetaan suurimmaksi osaksi omistusasunnoiksi, kun matalapalkka-alojen työntekijöille tarvittaisiin vuokra-asuntoja. Korjausrakentamisen trendi näyttää olevan nouseva, kun suuri osa alueen asuntokannasta vaatii korjauksia.

Espoolaisten luottamus omaan talouteensa heikentynyt ja Espoolle tärkeiden rahoituksen, liike-elämän palveluiden ja kaupan näkymät ovat huonontuneet. Ict-sektorin vaikeudet näkyvät, kun Nokia Siemens Network vähentää Espoosta noin 700 työntekijäänsä. Silti Espoon yrittäjien odotukset lähitulevaisuudelle ovat myönteiset.

Asuntotuotannon kasvu on hiipumassa, mutta toimitilarakentaminen on hyvässä vauhdissa. Keilaniemen alueella, jossa sijaitsevat Fortum, Nokia ja Kone, rakennetaan lähivuosina mm. uusia tornitaloja. Lisäksi Perkkaalle Turunväylän moottoritien pohjoispuolelle nousee Derby Business Park ja Otaniemeen rakennetaan uusia toimitiloja. Fortum rakentaa Espoon Keilaniemeen kaukokylmälaitoksen.

Länsimetron ja kehäradan valmistuminen tulee antamaan vahvistusta Espoolle mm. parempana työvoiman liikkuvuutena ja tehostuneena logistiikkana. Espoo kaavailee länsimetron jatkamista jo Saunalahteen asti ja haluaa jatkaa Länsimetron rakentamista Matinkylästä Kivenlahteen. Kauppakeskus Ison Omenan mittava laajennus ja liityntäbussitermiinali on tarkoitus rakentaa samaan aikaan länsimetron kanssa.

Espoon Leppävaaraan asema kaupunkikeskuksena on vahvistunut. Leppävaaraan on tehty viime aikoina paljon uusia tilojen vuokrauksia ja alueelle näyttää tulevan isojen suunnittelutoimistojen keskittymä.

Uusia alkavia rakennushankkeita ovat mm. Kaukolahden väylän ja Ruukinsillan parantaminen, Kivenlahden kiertoliittymän rakentaminen ja Laaksoahdentien parantaminen. Tapiolan alueella on alkanut metron ja keskuspysäköinnin ajotunneleiden teko, maanalaisen pysäköintitilan rakentaminen sekä Sokoksen talon remontti.

Vantaalla lähitulevaisuus näyttää epävarmuudesta riippumatta suhteellisen positiiviselta ja alueen yrittäjätkin odottavat kuluva vuodesta myönteistä.

Vantaalla kauppa ja logistiikkaklusterit vahvistuvat, kun kauppakeskus Marja-Vantaalle valmistuu, tosin paljon alkuperäisiä suunnitelmia pienempänä.

Vantaalla investoinnit kehä III:n korjaustöihin ja kehäradan rakentamiseen ovat pitäneet tähän asti elinkeinoelämän vilkkaana ja investoinnit ovat pysyneet kutakuinkin aikataulussa. Kivistön alueen rakentaminen ei tosin tällä hetkellä näytä pysyvän kehäradan vauhdissa.

Valmistuessaan vuonna 2014 kehärata yhdistää lentokentän, Aviapoliksen logistiikkaklusterin, yritysalueet, uudet asuinalueet ja palvelut yhteen. Aviapolis on koko maan nopeimmin kasvava työpaikka-alue sekä Suomen tärkein ulkomaanliikenteen keskus. Lentotasema ja sitä ympäröivä Aviapolis-yritysalue houkuttelevat Vantaalle suomalaisia ja ulkomaalaisia yrityksiä.

Vantaalle valmistui uusia asuntoja viime vuonna harvinaisen paljon, yli 2000 kappaletta, joista vuokra-asuntoja oli noin kolmannes. Eniten uusia asuntoja on rakennettu Aviapoliksen alueelle. Muita keskittymiä olivat Myyrmäki, Kivistö ja Koivukylä. Lisäksi Marja-Vantaalle suunnitellaan rakennettavaksi asuinalueita noin 27 000 henkilölle. Tikkurilan suuren

matkakeskuksen rakentaminen alkanee tämän vuoden aikana. Lisäksi keväällä on alkamassa Elmo- urheilupuiston rakentaminen.

Vantaan logistiset rakenteet vahvistuvat yhä, kun Kehä III:n läntisen osuuden parannustyöt ovat kutakuinkin valmiit. Vuosaaren sataman tulos jäi positiiviseksi, vaikka liikennemäärät hiipuivatkin syksyllä.

Lohjalla suunnalla suhdannenäkymät ovat aavistuksen synkistyneet. Edellisestä taantumasta ei ole vielä ehditty toipua. Ryhmälomautukset ovat lähteneet selvän nousuun ja alihankintapainotteisissa metalli- ja konepajayrityksissä tilaukset ovat vähentymässä ja tulevaisuuden näkymät ovat epävarmat.

Karkkilassa metallin alihankkijoille aiheuttaa huolta Moventas Oy:n toimintojen siirtäminen Jyväskylän seudulle. Yhtiö aloittaa Karkkilassa noin 170 henkilöä koskevat yt-neuvottelut.

Konepajateollisuuden siirtyminen tuotantokustannuksiltaan halvempiin maihin näyttää saavuttaneen tasapainon. On myös olemassa merkkejä, että teknologiateollisuuden tuotantoa palautetaan takaisin kotimaahan. Yritykset perustelevat kotiuttamista tuotannon, prosessien, toimitusketjun ja laadun hallinnalla, suuruuden eduilla ja automaatiotekniikan käyttömahdollisuuksilla.

Matkailualalla on suunnitteilla Kisakallion, Siuntion hyvinvointikeskuksen, Billnäsin alueen ja kylpylähotelli Päiväkummun yhteinen myynti- ja markkinointiyhtiö, jonka tavoitteena on myydä yhdessä palveluja alueen matkailualan yrityksille, jotka voivat hyödyntää verkoston palveluja omassa liiketoiminnassaan.

Karjalohjan, Lohjan, Nummi-Pusulan ja Siuntion yhdistyminen saattaa vahvistaa uuden kaupungin kilpailukykyä asukkaista, yrityksistä ja matkailijoista verrattuna nykyisiin erillisiin kuntiin.

Keski-Uudenmaan alueen kivijalkatoimialat, logistiikka, tukkukauppa ja rakentaminen ovat tähän asti selvinneet hyvin. Elintarviketeollisuus on kasvava toimiala. Myös Keski-Uudellamaalla suhdanneodotukset ovat synkentyneet Euroalueen epävakauden takia. Hyvinkää-Riihimäki alueelle tärkeän nosto- ja siirtoklusterin näkymät ovat edelleen myönteiset.

Helsingin seudun informaatioteknologia-alan ongelmat, asuntopula vuokra-asunnoista ja asumisen kalleus jarruttavat seutukunnan talouskasvua. Kasvun turvaamiseksi tarvitaan uutta työvoimaa koti- ja ulkomailta ja uusia vuokra- asuntoja sekä niiden tehokasta sijoittamista junaratojen ja metroasemien lähelle.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien määrän väheneminen näyttää olevan hidastumassa, työttömyys on vähentynyt 3 % vuodentakaisesta ja nuorisotyöttömyys enää yhden prosentin.

Pitkäaikaistyöttömyyden lasku on jatkunut selvemmin, pitkäaikaistyöttömiä on 6 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin, mutta väheneminen näyttää olevan pikku hiljaa hiipumassa.

Työttömyyden väheneminen näyttää olevan pysähtymässä ja kokonaistyöttömyys voi kääntyä hiukan huonompaan suuntaan vuoden aikana, koska mm. ryhmälomautukset ovat selvästi lisääntyneet ja niiden kesto on pidentynyt.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman saatavuudessa ei ole juurikaan ollut muutoksia. Osaavan työvoiman tarvetta on edelleen hoiva-alalla, kiinteistönhuollossa ja palvelualoilla. Palvelualan yrityksissä osaavan ammattityövoiman puute on jo kasvun esteenä. Kaupan alan on ennustettu menettävän asemansa työllisyyden veturina.

Ammatillisista osaajista kuten rakennusinsinööreistä, teknikoista ja talonrakennustyöntekijöistä, muurareista, kirvesmiehistä ja raudoittajista on pulaa. Hitsaajille, koneistajille, koneasentajille ja teollisuuspuolen sähköasentajille saattaa vapautua työpaikkoja vanhemman väen siirtyessä eläkkeelle. Pulaa on lisäksi mm. lääkäreistä sairaanhoitajista, hammaslääkäreistä, hammashoitajista luokanopettajista ja lastentarhan opettajista.

Pelialalle tarvitaan työelämän tarpeita vastaavaa koulutusta, jotta varmistetaan pelialan osaajien saatavuus kotimaasta.

Tulevaisuudessa haasteena on osaavan työvoiman saatavuus. Työttömien työnhakijoiden koulutustaso ei aina vastaa tarvittavaa osaamista ja yli 50-vuotiaiden osuus työttömistä on karkeasti noin kolmannes.

Helsingin seudun työvoiman saatavuus on suurten ikäluokkien ikääntyessä riippuvaisempaa ulkomailta ja muualta Suomesta tulevasta työvoimasta. Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen saatavuus korostuu entisestään.

Raaseporin seutukunta

Hanko, Inkoo, Raasepori

Raaseporin seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 43922 asukasta, vuoden aikana vähennystä oli 151 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 3 364 toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 7,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 565.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Raaseporin seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	-	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	+	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Raaseporin seutukunta on elinkeinorakenteeltaan painottunut perinteiseen tuotannolliseen teollisuuteen. Logistiikan merkitys viime vuosina on kasvanut erityisesti Venäjälle suuntautuvan autoviennin seurauksena. Palvelusektori näyttää olevan kasvava toimiala tulevaisuudessa, etenkin hoiva-alalla, koska alueen väestö ikääntyy nopeasti.

Raaseporin seutukunnan elinkeinoelämässä on ollut tähän asti suhteellisen myönteinen vire ja tunnelmat ovat rauhalliset. Globaaleista riskeistä huolimatta lähitulevaisuus näyttää yhä melko vakaalta, vaikkakin suhdannenäkymät ja investointiodotukset kuluvalle vuodelle ovat heikentyneet.

Alueella on virinnyt aikaisempaa enemmän kuntien ja yritysten välistä yhteistyötä mm. erilaisten hankkeiden muodossa. Läntiselle Uudellemaalle perustettu Novago-yrityskehitys Oy on selvästi piristänyt alueen yritys-elämää ja tehostanut yhteistyötä eri kuntien välillä.

Rekkaliikenne ja autojenkuljetukset vetävät entiseen tapaan. Kemian prosessiteollisuudella menee tällä hetkellä suhteellisen hyvin, samoin metalliteollisuudessa ja rakentamisessa on mennyt tähän asti hyvin.

Ruukin tehtaan tilaukset ovat pysyneet tähän saakka melko hyvällä tasolla, mutta se on joutunut lomauttamaan henkilöstöään. Teollisuuden lisäksi palvelualoilla tilanne on suhteellisen hyvä.

Kaupan ala on murroksessa nopeasti kasvavan nettikaupan takia ja monet yrittäjät ovat joutuneet miettimään liiketoimintaansa uudesta näkökulmasta.

Hangon sataman tavaraliikenne on ollut kasvussa ja länsisatamaan kaavaillaan laajennusta ja Itäsatamaa ruopataan ja kunnostetaan. Hangon Satama on saanut viime aikoina lisäpotkua mm. virolaisen Navirailin ropax-liikenteestä. Perustuotteisiin kuuluvat paperi, autot ja suuryksikköliikenne ovat kasvussa ja odotukset ovat positiiviset myös ensi vuodelle. Pidemmällä aikavälillä mahdollisena uhkana sataman tavaraliikenteelle on Venäjälle suuntautuvan autoviennin väheneminen.

Alueen elinkeinoelämän kannalta tärkeitä hankkeita ovat Hanko-Hyvinkää junaradan sähköistäminen ja Kehä V-tien rakentaminen. Kehä V:ksi kutsutaan valtatie 25:n ja kantatie 55:n muodostamaa kehämäistä yhteyttä Hangosta Porvooseen. Lisäksi valtatie 25 kunnostetaan.

Puutarha-ala ja elintarvikeala (lähiruoka) ovat kasvussa. Myös matkailualalla on odotettavissa kasvua. Alueen kärkihanke on ruukkialueelle rakennettava Raaseporin matkailu- ja kongressikeskus, joka tuo noin 300 uutta työpaikkaa. Hangon hotellia on alettu rakentaa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Raaseporin seutukunnassa työttömyys on vähentynyt kahdeksan prosenttia viime vuodesta. Nuorisotyöttömyydessä ei ole ollut muutoksia viimevuodesta, mutta pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt reilut kymmenen prosenttia viime vuoteen verrattuna.

Lomautukset ovat kasvussa. Kuuden kuukauden kuluttua työttömien määrä saattaa hiukan lisääntyä. Lähivuosina työttömyystilannetta voi helpottaa kiihtyvä eläköitymisvauhti.

Raaseporiin on perustettu työllistämisosasto, johon on palkattu 19 työntekijää. Tavoitteena on keskittyä erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja nuorisotyöttömien työllistämiseen. Lisäksi alueella on monia työttömien uudelleen koulutushankkeita.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Teollisuudessa palkataan uusia työntekijöitä, samoin rakennus- ja palvelualoilla. Rekrytointiongelmia on edelleen terveydenhuollossa ja hoiva-alalla. Pulaa on lääkäreistä, hammaslääkäreistä, sairaanhoitajista ja vanhustenhoitajista, luokanopettajista ja lastentarhanopettajista, joiden saatavuutta heikentää kaksikielisyyden tarve. Lisäksi pulaa on varasto-työntekijöistä, koneistajista ja kirvesmiehistä. Puutarha-alalla rekrytoidaan sesongin ajaksi työvoimaa mm. Thaimaasta.

Rekrytointiongelmat saattavat lisääntyä, kun eläköityvän väestön määrä lisääntyy tulevaisuudessa ja uusia työpaikkoja vapautuu.

Porvoon seutukunta

Askola, Myrskylä, Pukkila, Porvoo, Sipoo

Porvoon seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 57 777 asukasta, vuoden aikana kasvua oli 115 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 4 178 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 7,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 280.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Porvoon seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	-	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Porvoon seutukunnassa aluekansantuotteen, työllisyyden ja väestömäärän kehitys on ollut viime vuosina vahvaa. Taantumasta ollaan elpymässä ja lähitulevaisuus näyttää melko myönteiseltä ellei uutta taantumaa tule.

Kauppa, liike-elämän palvelut, julkiset palvelut ja matkailu ovat tärkeässä asemassa seutukunnan elinkeinorakenteessa. Kaupan alalla investointiodotukset vähentyivät Kuninkaanportin hypermarkettien jäädessä ilman rakennuslupaa. Toimitiloja on yhä paljon vapaana ja Kuninkaanportin aluetta yritetään piristää. Porvoon kaupungilla on edelleen suunnitelmia Kuninkaanportin hypermarkettien suhteen.

Öljynjalostus ja petrokemia, energia- ja ympäristöteknologiaan alat ovat pysyneet vahvoina. Suuria rakennushankkeita on meneillään, mutta ne eivät juuri työllistä paikallisia rakennusmiehiä. Porvoossa tontteja on vapaana, mutta ostohalukkuus niihin on selvästi vähentynyt. Paljon panostettuun sähköisen talotekniikan erikoistuneen asuinalueen tonttien kysyntä on ollut vaatimatonta.

Keskisuuri teollisuus (metallin alihankinta, sähkötekniikka ja graafinen ala) on ollut vaikeuksissa. Yt-neuvotteluiden, lomautusten ja irtisanomisten määrä on lisääntynyt, mutta laajoilta irtisanomisilta on toistaiseksi välttytty.

Alueen tärkeimpien yritysten Nesteen, Borealoksen, Norpen ja Enston näkymät ovat pysyneet vakaina. Porvoon taidetehtaan kulttuuri- ja kongressikeskuksen myynti on lähtenyt kohtalaisesti käyntiin.

Kulttuurialan lisäksi palvelualoilla, kaupassa, matkailussa ja logistiikassa on odotettavissa kasvua. Sipooseen on rakenteilla logistiikkakeskittymä, joka tulee tehostamaan avaintoimialojen liiketoimintaa.

Merkittävänä investointina on myös Porvoon energian Tolkkisiin rakentama biovoimala. Lisäksi Neste Oil aloittaa syksyllä mikrobiöljykoelaitoksen rakentamisen Porvooseen. Porvoon länsirannalle rakennetaan opiskelija- ja senioriasuntoja. Neljän uuden päiväkodin rakentaminen aloitetaan tämän vuoden aikana. Porvoon Aleksanterinkaaren varteen rakennetaan suuri opiskelijatalo.

Junaradan puuttuminen alueelta jarruttaa etenkin rakentamisen logistiikkaa sekä alueen työvoiman liikkuvuutta sekä uusien kasvuyritysten tuloa alueelle.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Porvoon seutukunnassa työttömyystilanne on vähentynyt viidenneksellä vuodentakaiseen verrattuna.

Nuorisotyöttömyys on vähentynyt seitsemän prosenttia vuodentakaisesta ja pitkäaikaistyöttömyys 12 prosenttia. Lomautukset ovat kuitenkin selvästi lisääntyneet. Työttömyystilanne heikentyy hiukan kuuden kuukauden aikana, mutta saattaa alkaa todennäköisesti sen jälkeen hiukan kohentua, jos talous alkaa kääntyä hiljalleen nousuun.

Yhä suurempi osa työttömistä on vaikeasti työllistettäviä, joiden työttömyysjaksot uhkaavat pitkittyä entisestään. Myös nuorten työllistäminen pysynee jatkossakin haasteena.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman saatavuudessa tilanne on kutakuinkin ennallaan. Osaavaa työvoimaa tarvitaan edelleen sosiaali- ja terveysalalla, hoitoalalla ja lisäksi kunnossapidon ja opettajien ammatiryhmissä. Myös erikoisosaajista, kuten kemian tekniikan insinööreistä on pulaa. Vanhusten palveluihin tarvitaan merkittävästi työvoimaa nyt ja tulevaisuudessa.

Porvoo hakee parhaillaan peruspalveluihinsa ison joukon uusia työntekijöitä. Haettaviksi on noin 200 paikkaa mm. opettajille, päivähoitajille ja terveysalan osaajille. Lisäksi kuntapuolella avautuu lähiaikoina erityisesti tila- ja ateriapalvelun työpaikkoja sekä logistiikka-alan työpaikkoja.

Erityisosaamista vaativilla aloilla on yhä vaikeampi saada työntekijöitä. Mitä erikoistuneempaa osaamista tarvitaan, sitä suurempia panostuksia tarvitaan työnantajilta osaamisen varmistamiseksi.

Loviisan seutukunta

Lapinjärvi, Loviisa

Loviisan seutukunnassa oli vuoden 2011 lopussa 18 407 asukasta, vuoden aikana väestö väheni 60 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1 693 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 816.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Loviisan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	-	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Loviisan seutukunnan elinkeinoelämä nojaa pieneen ja keskisuureen teollisuuteen sekä kaupan palveluihin. Elinkeinoelämän tilanne on hiukan heikentynyt viime vuodesta, mutta vuoden kuluttua tilanne saattaa hiukan piristyä.

Alueen suurteollisuuden edustajan Fortum Loviisan voimalaitoksen näkymät ovat ennallaan. Fortumin suunnitelmissa on rakentaa Loviisan ydinvoimalan yhteyteen 2-3 tuuli-voimalaa.

Kaupassa ja palveluissa nykytilanne on vähän viimevuotista huonompi.

Loviisan pienemmillä metalli- ja konepajayrityksillä menee puolestaan hiukan paremmin kuin vuosi sitten. Suurimpien työnantajien Lovalin ja Strömforsin liiketoiminta on pysynyt vakaana. Eltetellä on mennyt hyvin ja yhtiö laajentaa liiketoimintaansa mm. Dubaihin. Petrokemian on pysynyt edelleen vahvana.

Yritysten perustamisessa on jääty selvästi normaalia alemmalle tasolle, alle sataan yritykseen vuoden aikana. Itä-Uudenmaan yrityspalvelut ovat tehostuneet, kun alueelliseen pk-yritysten kehittämissyhtiöön Posintraan liittyivät Loviisa, Lapinjärvi, Myrskylä ja Pukkila ja Itä-Uudenmaan uusyrityskeskukseen liittyivät kaikki Itä-Uudenmaan kunnat.

Vihreän Moottoritien Koskenkylä- Loviisa - Kotka E 18 valmistuminen Koskenkylästä Vaalimaalle elvyttää aluetta ja parantaa Loviisan logistisia rakenteita.

Lahti-Loviisa välisen rautatieyhteyden mahdollinen lakkauttaminen uhkasi sataman kannattavuutta ja sen olemassaoloa. Rautatie vaatisi nyt pikaista korjausta.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Loviisan seutukunnassa työttömyys on aavistuksen parantunut vuodentakaiseen verrattuna. Pitkäaikaistyöttömyys on vähentynyt neljänneksellä. Nuorisotyöttömyys on yhä ongelma alueella, vaikka sekin on vielä hiukan vähentynyt viime vuodesta.

Lomautukset ovat kuitenkin selvässä kasvussa, joten työttömien määrä todennäköisesti lisääntyy seuraavan kuuden kuukauden aikana. Vuoden kuluttua tilanne saattaa olla jo hiukan parempi, jos kasvualat vetävät.

Tuulivoimateollisuuden alihankinnassa on henkilöstövähennyksiä. Satamaklusterin toimintojen väheneminen voi uhata työpaikkoja lähitulevaisuudessa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman saatavuudessa tilanne on hiukan parantunut vuodentakaiseen verrattuna. Silti toisen asteen koulutus ei volyymistaan huolimatta vastaa alueen yritysten vaatimaa osaamista. Oppilaitoksien ja teollisuuden kanssa ei ole tarpeeksi vuoropuhelua työvoiman osamistarpeista.

Saatavuusongelmia on tällä hetkellä etenkin hoitoalan ja ruotsinkielisten opettajien ammateissa. Lisäksi Fortumilla on vähän väliä tarvetta löytää insinöörejä töihin.

Lisätietoja

Sasu Pajala
Projektipäällikkö
Uudenmaan ELY-keskus
puh. 040 864 1437
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Vakka-Suomen sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+
Työttömyys	+
Työvoiman saatavuus	0

Loimaan sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+
Työttömyys	+
Työvoiman saatavuus	0

Salon sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-
Työttömyys	--
Työvoiman saatavuus	+

Turunmaan sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+
Työttömyys	0
Työvoiman saatavuus	-

Turun sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+
Työttömyys	0
Työvoiman saatavuus	0

Varsinais-Suomessa asui vuoden 2011 lopussa 467 196 asukasta. Vuonna 2010 Varsinais-Suomessa oli 34 416 yritysten toimipaikkaa ja niissä oli henkilöstöä 123 768. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,7 % ja työttömiä työnhakijoita 21860.

Varsinais-Suomen ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Talouden yleinen suhdannekuva on heikohko ja kehityksen suunnasta vallitsee yleinen epävarmuus. Viennistä riippuvaisten alojen tulevaisuudennäkymät eivät ole parantuneet viime kuukausina, vaan uhkana on edelleen jopa uusi taantuma. Varsinais-Suomen talous on kuitenkin paremmassa tilanteessa kuin vuosi sitten seutukuntien asiantuntija-arvioiden perusteella. Vaikka suurta muutosta vuoden takaiseen ei ole tapahtunut, ovat meriteollisuuden positiivinen tilauskehitys ja kulttuuripääkaupunkivuoden vaikutukset merkittävä pirstistysruiske erityisesti Turun seudun elinkeinoille.

Maaseudun elinkeinoille ovat sääolot tuoneet lisähaasteita. Vetisen syksyn myötä päästiin syysviljoja kylvämään erityisen vähän mikä lisää kiireitä ensi kevääälle. Pitkälle sulana py-syneistä pelloista on aiheutunut eroosiota ja ympäristön kannalta hankalia valumia. Joulunajan myrskyt kaatoivat metsää etenkin tuoreitten hakkuualueiden laidoilta ja lisätappioiden välttämiseksi on akuuttia tarvetta hakkuisiin. Myrsky osoitti sähköketjun haavoittuvuuden ja mm. aggregaatteja on hankittu varsinkin kotieläintiloille. Sikatalouden on hintasyklin pohja-kosketus ohitettu, mutta tuotanto on supistumassa kun osa toimijoista on jättämässä alan.

Meriteollisuuden kohentunut tilauskanta paikkaa teknologiateollisuuden epävarmoja vientinäkymiä ainakin seuraavien kahden vuoden ajan. Turun seudun kaupan alan ja palveluiden sekä myös rakentamisen liikevaihtokertymät ovat jo vuoden 2008 tasolla. Maakunnan parhaimmat kasvunäkymät ovat kuitenkin Loimaan seudulla, jossa kone- ja laiteklusterin tilanne ja näkymät ovat keskimääräistä paremmat. Vakka-Suomessa käynnistyneiden investointien ja investointisuunnitelmien määrä vaikuttaa alueen näkymiin positiivisella tavalla. Soijatehtaan rakentamisen myönteiset vaikutukset kohdistuvat alkuvaiheessa rakennusalaan ja myöhemmin satama- ja logistiikkapalveluihin. Turunmaalla jalostavan teollisuuden tilanne on myös kohentunut hieman vuoden takaisesta matkailupalveluiden valmistautuessa jo kesäsesonkiin. Salon seudun tilannetta ja näkymiä varjostavat matkapuhelinteh-taan henkilöstön vähennykset (noin 1000 henkeä), jotka toteutuvat jo lähikuukausien ai-kana. Seudun muiden elinkeinojen toteutunutta kehitystä voidaan luonnehtia normaaliiksi nykyisessä suhdannetilanteessa. Salon seudun yritysten tulevaisuudenodotukset ovat olleet viime aikoina muuta maakuntaa heikommät, mutta yritysten investointi- ja kehittämis-halukkuus on nyt kasvussa.

Kaikissa seutukunnissa tapahtuu investointirintamalla. Satamayhteyksien kehittämi-seen liittyviä investointeja on käynnistymässä Turun seudulla ja Turunmaalla, jossa teh-dään myös matkailualan kapasiteettia lisääviä investointeja. Kaupan alalla on meneillään merkittäviä rakennushankkeita Loimaan, Salon ja Turun seuduilla. Tuotannollisista inves-toinneista merkittäviä on meneillään rakennustuoteteollisuuden osalla Salon ja Turun seu-duilla sekä elintarviketeollisuudessa Vakka-Suomessa.

Työllisyystilanne on kehittynyt positiiviseen suuntaan, mutta hitaammin kuin yleisesti on tapahtunut muualla maassa. Työllisten määrä väheni Varsinais-Suomessa syksyyn 2010 saakka ja senkin jälkeen kasvu on ollut marginaalista. Voidaan sanoa että taantumasta on lähes toivuttu, mutta työpaikkoja on 15 000 vähemmän kuin vuonna 2008. Tämä merkitsee lähes 7 %:n menetystä kun koko maassa vastaava menetys oli 3,5%. Vuoden 2011 aikana työllisten 15–64-vuotiaiden määrä ei Varsinais-Suomessa kasvanut, mutta työllisten yli 65-vuotiaiden määrä on jatkanut kasvuaan. Teollisuuden työpaikkoihin on menetyksistä kohdistunut yli puolet. Taantumien kuluessa Varsinais-Suomessa vähenivät teolliset työpaikat viidenneksellä ja supistuminen jatkui vielä vuoden 2011 aikana. Teollisuuden työpaikkojen menetyksestä merkittävä osuus perustuu selvästi alueen meriteollisuuden tilanteeseen, mutta myös laajemmin metalli- ja elektroniikkateollisuuden rakennemuutokseen. Tämä heijastui miesten ja erityisesti yli 50-vuotiaiden miesten työttömyyden kasvuna.

Taantuma näyttäytyi Varsinais-Suomessa mm. uusien avointen työpaikkojen määrän vähenemisenä, jota kesti yhtäjaksoisesti 21 kuukautta. Vuoden 2009 pohjalukemista kysyntä nousi vuonna 2011 lähelle 2008 tasoa, vaikka talouden tunnusluvut olivat aivan erilaiset. Työvoiman kysyntä Varsinais-Suomessa onkin kasvanut parin viime vuoden aikana selvästi enemmän kuin suhdannetilanne edellyttää. Tämä tarkoittaa sitä että eläkkeelle siirtyvien ikäluokkien suuruus on alkanut näkyä konkreettisesti työmarkkinoiden toiminnassa.

Työttömien määrä kääntyi maakunnassa laskuun syyskuussa 2010. Seuduista viimeisenä käänne laskuun tapahtui Turun seudulla vuoden lopulla. Vientitaantumasta ovat seuduista ripeimmin toipuneet työllisyyden suhteen Loimaa ja Vakka-Suomi. Vuoden 2011 aikana myös Turunmaalla näkymät muuttuivat paremmiksi. Työttömyys on vähenemässä myös Turun seudulla, mutta Salon seudulla tilanne on selvästi haasteellisempi.

Työttömyysaste Varsinais-Suomessa ylitti syksyllä 2010 ensi kertaa yli 30 vuoteen koko maan vastaavan. Eikä tilanne tästä muuttunut vuoden 2011 aikana. Tosin viime kuukausien muuta maata ripeämpi työttömien määrän aleneminen mahdollistaa sen että työttömyysaste painuu kesään mennessä Varsinais-Suomessa alle maan keskimääräisen tason.

Yhteistä Varsinais-Suomen seuduille oli kesään 2011 saakka verrattain vaikean nuorten työttömyystilanteen asteittainen helpottuminen. Viime kuukausina nuorten työttömyys on edelleen vähentynyt vakaasti Vakka-Suomessa ja Turunmaalla, mutta muualla alenemistahti on hidastunut ja Salon seudulla jopa kääntynyt uudelleen kasvuun. Nuoria on täten edelleen työttömänä lähes kaksi kertaa enemmän kuin keväällä 2008. Ongelmana rinnalle on noussut pitkäaikaistyöttömyys ja sen myötä rakennetyöttömyys, joiden poikkeuksellisen voimakas kasvu alueella näyttää olevan taittumassa. Sekä pitkäaikais- että nuorten työttömyyden kehitys hakee suuntaansa ja viime kädessä suunnan ratkaisee yleinen suhdannekehitys.

Työllisten määrä saattaa kääntyä lievään kasvuun vuoden kuluessa, mutta merkit eivät ole kovinkaan lupaavat. Tähän liittyy työttömien määrän supistuminen verkkaista tahtia. Nuorten tilanteen lisäksi pitkäaikaistyöttömyyden suuri määrä tuo omat haasteensa vuodelle 2012 – ja seuraavallekin vuodelle.

Turun seutukunta

Turku, Raisio, Lieto, Paimio, Nousiainen, Mynämäki, Sauvo, Masku, Naantali, Kaarina, Rusko

Turun seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 311 626 asukasta, vuoden aikana kasvua oli 2 271 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 20 001 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,1 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 15439.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Turun seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Turun seudun vahvuudet ovat elinkeinorakenteen monipuolisuus (teknologiateollisuus ml. meriteollisuus, lääkkeiden ja diagnostisten tuotteiden, elintarvikkeiden valmistus), kaupan ja palveluiden keskittymät sekä koulutetun työvoiman hyvä saatavuus. Myös logististen palveluiden saatavuus ja monipuolisuus on alueella hyvä. Haasteena on teollisten toimialojen rakennemuutoksen hallinta.

Yleinen tunnelma alueella

Yleinen tunnelma on varovaisen positiivinen, mikä on seurausta mm. meriteollisuuden tilauskantojen elpymisestä tämän ja ensi vuoden aikana sekä kulttuuripääkaupunkivuoden positiivisista vaikutuksista. Palveluiden ja kaupan alan suhdannetilanne on hyvä, myös rakentamisen liikevaihto on jo saavuttamassa vuoden 2008 korkean tason. Muun teollisuuden tulevaisuudenodotukset ovat kuitenkin hyvin varovaiset nykyisessä suhdannetilanteessa. Turun seudun elinkeinorakenteesta johtuen alueen talous on kehittynyt usein vastasyklisesti yleiseen suhdannetilanteeseen nähden ja niin voi käydä tälläkin kertaa.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Turun telakalla on rakenteilla kaksi alusta, joista toinen (rahtialus) allasvaiheessa ja toisen (matkustaja-alus) rakentaminen on vasta käynnistynyt. Alan työllisyys on kohentunut voimakkaasti alkuvuoden aikana. Syksyllä aloitetaan TUI-Cruises varustamon tilaaman risteilijän rakentaminen, jolloin työllisyys edelleen merkittävästi kohenee jatkuen tämän ja ensi vuoden. Lisäksi tilauskannassa on kaksi optiota. Muun teollisuuden tilannetta voi luonnehtia normaaliksi, alueen elektroniikkateollisuudella menee jopa keskimääräistä paremmin.

Muu teknologiateollisuus sen sijaan kärsii vientinäköymien epävarmuudesta, jossa näkymä on vain joitakin kuukausia tai viikkoja eteenpäin. Salon Nokian tehtaan henkilöstövähennykset tulevat jonkin verran näkymään myös Turun seudulla.

Mainittavia lähiajan investointeja alueella ovat mm. Skanssin alueen (Turun ja Kaarinan keskustojen välimaastossa) asuntorakentaminen sekä kaupan alan investoinnit (K-Rauta, Starkki, Gigantti), telakkarannan asuinalue (600 asuntoa lähivuosina), Kakolanmäen alue, uusi elementtitehdas on rakenteilla Turkuun sekä Logicity-alueen laajeneminen. Logicityyn on asettumassa logistiikkapalveluita tuottavia yrityksiä ja lentoaseman rahti- ja henkilöliikennereitistöt ovat kasvussa.

Pitkään odotettu Turun satamayhteyden (Suikkilantie) kehittäminen on juuri käynnistymässä ja se valmistuu vuonna 2013. Kulttuuripääkaupunkivuoden aikana valmistunut Logomo-kulttuuritalo tarjoaa uudet tilat noin 70 luovien alojen yritykselle ja niiden 300 työntekijälle sekä suuren mittakaavan tapahtumille.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työllisyystilanne on työttömyyden kehityksen valossa jäänyt Turun seudulla Varsinais-Suomen keskimääräistä heikommaksi. Taantumien alettua tapahtui voimakas käänne Turun seudulla vasta kesällä 2009, mutta vastaavasti huonompi kausi muodostui pitemmäksi kuin muualla Varsinais-Suomessa ja koko maassa. Tuloksena tästä kolme vuotta kestäneestä tilanteesta työttömyysaste on nykyisellään Turun seudulla 10,1 %, joka on 3 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuoden 2008 alussa kun koko maassa vastaava tason korotus on 1,5 prosenttiyksikköä.

Työttömyys kasvoi Turun seudulla vuoden 2010 lopulle eli pitempään kuin muualla maassa ja muissa maakunnallisissa keskuksissa. Työttömyyden kehitystrendit pysyivät samantyyppisinä vuoden 2011 lopulle saakka kun työttömyyden eri lohkojen kuten nuorten työttömyyden kohdalla eli aleneminen oli hitaampaa kuin muualla maassa. Pitkäaikaistyöttömyys oli kasvussa Turun ja Salon seuduilla pisimpään koko maassa. Pitkäaikaistyöttömyys näyttää saavuttaneen määrällisen huippunsa ja Turussakin se vuoden lopulla kääntyi lievään laskuun.

Vuoden 2011 aikana työttömien määrä väheni Turun seudulla 7 prosentilla ja nuorten työttömien määrä supistui 2 prosentilla. Täten kehitys oli hitaampaa kuin muualla maakunnassa. Kehitys oli ennen muuta miesten ja metallialan työttömyyden vähenemistä. Vuoden 2011 aikana Turun seudun kehityskuva muuttui merkittävästi: samalla kun positiivinen kehitys hidastui muualla Suomessa, se saikin Turun seudulla uutta vauhtia. Mikäli suhdanteen tilanne ei merkittävästi heikkene vähenevät työttömien ja nuorten työttömien määrät edelleen Turun seudulla – maltillista tahtia. Pitkäaikaistyöttömienkin kasvun huippu on ohitettu, mutta tuleva kehitys hakee suuntaa ja parhaimmillaankin sen supistuminen on hidasta.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Syksyn 2008 jälkeisenä vuonna Turun seudulla avointen paikkojen määrä vähentyi kolmanneksella ja muutenkin muutos seurasi läheisesti koko Varsinais-Suomen trendejä. Voimak-

kaasti aiemmin kasvaneet metalliteollisuus ja rakentaminen muuttuivat aloiksi joilla työvoiman kysynnän hiipuminen oli voimakkainta.

Uusien avointen työpaikkojen määrä Turun seudulla kääntyi kasvuun jo vuoden 2010 alkukuukausina. Myönteinen kehitys on jatkunut 2011 aikana niin että työtilaisuuksia oli tarjolla miltei saman verran kuin vuonna 2008. Palveluissa kysyntä on vuoden 2008 tasolla, mutta metalli- ja muussa teollisuudessa, kuljetuksissa sekä rakentamisessa kysyntä on selvästi alemmalla tasolla kuin taantumaa edeltävänä aikana.

Teollisuuden kohentuneesta tilanteesta kielii teknisen alan työvoiman kysynnän elpyminen viimeisen vuoden kuluessa. Palveluissa työvoiman kysyntä on kasvanut hoitoalalla ja toimistotyössä. Kaupan alalla kysyntä on pysynyt aiemmalla hyvällä tasolla. Lisäksi palvelutehtävissä työvoiman kysynnän kasvusta on merkkejä erityisesti siivoustehtävissä mutta myös hotelli-ravintola-alalla. Työvoiman kysyntä pysynee nykyisellä hyvällä tasolla vuoden 2012 ajan. Tosin keväällä kysyntä saattaa heiketä noustakseen jälleen syksyllä normaalimmalle tasolle.

Varsinais-Suomen ammattibarometri 1/2012 perusteella seuraavan puolen vuoden aikana koetaan rekrytointiongelmia erityisesti terveys- ja sosiaalipalvelutehtävissä, mutta myös ravitsemisalalla ja opetuslalla. Pulaa arvioidaan olevan myös rakennus- ja sähkötekniikan insinööreistä.

Salon seutukunta

Somero, Salo

Salon seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 64 546 asukasta, vuoden aikana väestö väheni 19 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 5 422 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,3 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 3 423.

Salon seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	–	–
Työttömyyden määrä ja rakenne	–	--	–
Osaavan työvoiman saatavuus	0	+	+

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Salon seutu on ollut kaksi vuotta äkillisen rakennemuutoksen alue elektroniikkaklusterissa tapahtuneiden rakennemuutosten vuoksi. Merkittävimpänä haasteena on luonnollisesti kääntää tilanne uuteen kasvuun uusia investointeja ja uutta yritystoimintaa kehittämällä.

Haasteena ja mahdollisuutena on myös viime aikoina vapautuneen ja jatkossa edelleen vapautuvan osaavan työvoiman uudelleen sijoittuminen Salon tai lähialueiden yrityksiin. Salon seudun muut vahvat teolliset toimialat ovat metallituote- ja muoviteollisuus.

Yleinen tunnelma alueella

Yleinen tunnelma on varovainen nyt kun Nokian kokoonpanotehtaan irtisanomisten kokoluokka (enintään 1000 henkeä) on varmistunut. Irtisanomiset ajoittuvat vuoden 2012 alkupuolelle, ts. ne toteutetaan hyvin nopeassa aikataulussa. Rakennemuutosalue-statukseen liittyvien investointitukien kysyntä on ollut vilkasta ja yritysten kehittämishalukkuus on hyvällä tasolla. Alueen muun teollisuuden tilanne on suhdannetilanteeseen nähden normaali, alueella on kasvavia ja investoivia yrityksiä ehkä jopa odotuksia enemmän. EK:n uusimmassa kuntien yrittäjyysilmapiiiriä kartoittavassa mittauksessa Salon seutu sai erinomaiset arviot.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Nokian Salon tehdas vähentää kokoonpanotehtaan työvoimaa enintään 1000 henkeä alkuvuoden aikana. Yt-neuvottelut ovat alkaneet kuluvaan vuoden helmikuussa ja haasteena on vapautuvan työvoiman uudelleen sijoittuminen ja kouluttautuminen. Prosessi on osa laajempaa mobiilin tietotekniikan kehittämistyön murrosta Suomessa, jonka yhteydessä koko maassa jää kuluvaan vuoden aika työttömäksi 5 000–6 000 henkeä. Salossa vaikutukset alihankintaketjussa koskevat noin 200–250 henkilöä, joskin usealla alihankkijalla on myös muita asiakkaita.

Alueen muussa teollisuudessa on huomattavasti normaalimpi suhdannetilanne, vaikka yritysten tulevaisuudenodotukset ovatkin olleet keskimääräistä varovaisemmat erilaisissa suhdannetiedusteluissa. Rakennustuoteteollisuudessa (Finnfoam) ja kaupan alalla (Prisma) on käynnissä investointeja, myös uusi teollisuusalue on rakenteilla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Syksyn 2008 käänteen vaikutusta korosti Salon seudulla käynnissä ollut rakennemuutos: työttömyyden kasvu Salossa oli selvästi voimakkaampaa kuin muualla Varsinais-Suomessa. Tämä liittyi lomautusten kohdentumiseen seudulle. Vaikein oli tilanne nuorten kohdalla vuoden 2009 lopulle saakka, sillä pahimmillaan nuorten työttömyys lähes kolminkertaistui vuotta aiempaan verrattuna. Nuorten työttömyys kääntyi kuitenkin ensimmäisenä laskuun juuri Salon seudulla ja yleisesti työttömyydenkin kasvu kääntyi yhä edelleen jatkuvaksi laskuksi kesällä 2010. Pitkäaikaistyöttömien määrä on pysynyt jo vuoden samalla tasolla. Nykyisellään Salon seudulla työttömyysaste on maakunnan korkein eli 11,6 %, joka on 4,8 %-yksikköä korkeampi kuin vuoden 2008 alussa. Eli yhteenvetona voitaneen sanoa, että seudulla on taantumasta toivuttu, mutta rakennemuutoksen suhteen on vielä paljon tehtävää.

Työllisyystilanteen kehitys on ollut viime vuodet Salossa haasteellisempaa kuin yleensä maakunnassa. Vuoden 2011 aikana lievä positiivinen vire on heikentynyt ja nuorten työttömyys kääntyi keväällä 2011 uudelleen kasvuun ja työttömyyden alenemismuutos hidastui syksyllä. Niin työttömyyden kuin nuorten työttömyyden kehitys salon seudulla näyttää olevan hakemassa suuntaa. Sama huomio pätee myös pitkäaikaistyöttömyyden kohdalla, sillä syksyn lyhyen alenemisjakson jälkeen se on jälleen lievässä kasvussa. Epävarma tilanne

korostanee yritysten varovaisuutta uuden henkilöstön palkkaamisessa ja siten työllisyystilanne on todennäköisemmin lievästi heikkenemässä kuin kohentumassa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysynnän valossa Salon seudun matkapuhelin tuotannon ulkopuolinen yritys-kenttä on kohtalaisesti toipunut syksyn 2008 jälkeisestä taantumasta. Erityisesti palveluis-sa (kauppa ja hoitoala), mutta myös metalliteollisuudessa ja kuljetuksissa kysyntä on saa-vuttanut tai ylittänyt taantumaa edeltäneen tason.

Avointen työpaikkojen määrä kääntyi 2010 alussa kasvuun niin että työtilaisuuksia oli vuoden aikana tarjolla neljännes enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuoden 2011 aikana kas-vutahti kiihtyi niin että kysyntä koheni vielä yli kolmanneksella edellisestä vuodesta. Erityi-sesti teollisuudessa ja kaupassa kasvu on jatkunut merkittävänä – kuitenkin mm. rakenta-misessa kysyntä on laantunut. Työvoiman kysynnän kasvu hidastunee vuoden 2012 aikana.

Varsinais-Suomen ammattibarometrin 1/2012 perustella seuraavan puolen vuoden ai-kana ennakoituaan työvoimapulaa sairaan- ja lastenhoidon tehtävissä. Pulaa on myös ko-keista, tarjoilijoista, hitsaajista ja vartijoista sekä puutarha-alan työntekijöistä.

Loimaan seutukunta

Oripää, Aura, Tarvasjoki, Koski Tl, Marttila, Loimaa, Pöytyä

Loimaan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 37 115 asukasta, vuodessa kasvua oli viiden henki-lön verran. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 4 051 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömi-en työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 7,5 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 1 290.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Loimaan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Alueen yrityspohja koostuu pk-yrityksistä, joilla on omia kilpailukykyisiä tuotteita suuntau-tuen riittävän monialaisesti talouden eri sektoreille. Alueen suhdanneherkkyys on keskimää-räistä pienempi ja kasvuodotukset Varsinais-Suomen korkeimmat. Haasteena on osaavan työvoiman saatavuus kasvuyritysten ja esimerkiksi sosiaali- ja terveystalouden tarpei-siin työvoiman siirtyessä eläkkeelle.

Yleinen tunnelma alueella

Alueella on yleiseen suhdannetilanteeseen nähden positiivinen tunnelma, kärkiyritysten tilanne on muuta maakuntaa parempi ja kasvuodotukset maakunnan korkeimmat. Erityisesti metalli- ja konetuoteteollisuudella menee tällä hetkellä hyvin. Tuotannon rakennemuutos ei ole vaikuttanut voimakkaasti Loimaan seutuun, ja nousu vuoden 2009 taantumasta on tapahtunut muuta maakuntaa nopeammin.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Loimaan seudun metallituote- ja koneteollisuuden ydintä ovat kappaleenkäsittelyn koneet, konelinjat, pakkaus- ja hitsausautomaatio, ilmastointijärjestelmät, pyörillä kulkevat laitteet, kaivinkoneet, katukunnossapidon laitteet, henkilönostimet ja traktorien perävaunut. Tuotannon painopiste ei ole suhdanneherkintä lajia, mikä näkyy yritysten positiivisina odotuksina edelleen seuraavien 6 kuukauden aikana. Yrityksissä on pääosin vakaa tilanne, osa yrityksistä on hiljattain investoinut koneisiin ja laitteisiin ja myös rekrytoinut lisää henkilöstöä. Hyvä suhdannetilanne siis jatkuu seudun kärkiklusterissa vastasyklisesti yleiseen taloustilanteeseen nähden. Seudun puutuote- ja sahateollisuudessa suhdannetilanne on hyvä tai vaihtelee normaalin kausivaihtelun rajoissa. Talven myrskytuhot ovat lisänneet sahojen tilauskantaa.

Osittaisia tai kokoaikaisia lomautuksia on luvassa mm. veneiden valmistukseen, mikä johtuu venekaupan heikosta suhdannetilanteesta Euroopan markkinoilla. Myös alueen kumiteollisuudessa käydään yt-neuvotteluja.

Kaupan alalla on käynnissä merkittäviä liiketilojen laajennuksia, kun S-market laajenee kesän aikana Prismaksi ja K-market Citymarketiksi. Tästä johtuen kaupan alan rekrytoinnit ovat kesällä kasvussa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Loimaan seudulla globaali talouskriisi heijastui välittömästi työllisyystilanteeseen. Toisaalta työttömyyden kasvukin päättyi seudulla vuoden 2010 alussa, ensimmäisenä Varsinais-Suomessa. Samaan aikaan nuortenkin työttömyys alkoi alueella vähetä ja se on kuten – työttömyys yleensä – vähentynyt siitä lähtien. Työttömyyden aleneminen on ollut vakaata ja ripeää, mutta nykyinen työttömyysaste (7,7 %) on yhä 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin alkuvuonna 2008. Verrattain vakaan kehityksen myötä pitkäaikaistyöttömyydenkin kasvu taittui kesällä 2011.

Vuoden 2011 aikana seutujen väliset työttömyyden kehityserot kaventuivat Varsinais-Suomessa. Loimaan kohdalla se on merkinnyt alenemistahdin lievää hidastumista, mutta työllisyystilanteessa positiivinen suuntaus on jatkunut. Näkymät vuodelle 2012 ovat maltillisen positiiviset. Mikäli globaalitaloudessa suhdannetilanne ei ratkaisevasti heikkene Loimaan seudulla vähenevät työttömien ja nuorten työttömien määrät edelleen. Pitkäaikaistyöttömien määrä vähenee suotuisissa oloissa edelleen vuoden 2012 aikana.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avointen työpaikkojen määrän vakaa kasvu katkesi Loimaan seudulla vuonna 2008. Työvoiman kysynnän heikentyminen on tasaantunut suhdannekäänteen alkushokista niin että avointen paikkojen määrä supistui seudulla vähiten Varsinais-Suomessa vuoden 2009 aikana. Vastaavasti kysynnän kasvu on pohjakosketuksen jälkeen ollut verkkaisempaa kuin Varsinais-Suomessa keskimäärin. Silti työtilaisuuksia oli tarjolla vuonna 2011 tarjolla runsaammin kuin vuonna 2008.

Taantuman jälkeen kasvu on ollut voimakasta ennestään vahvoilla hoitoaloilla, mutta myös metalliteollisuudessa ja kaupan alalla kysyntä ylittää vuoden 2008 tason. Mainituilla aloilla lähiaikojen kehitysnäkymät ovat edelleen suotuisat.

Ammattibarometrin I/2012 perusteella Loimaan seudulla odotetaan esiintyvän työvoimapulaa erityisesti sairaan- ja lastenhoidon tehtävissä, mutta myös opetus- ja sosiaalipalveluiden tehtävissä. Teollisuudessa arvioidaan esiintyvän pulaa seuraavan puolen vuoden aikana mm. hitsaajista, levysepistä, koneenasentajista ja koneistajista sekä makeistöntekijöistä.

Vakka-Suomen seutukunta

Uusikaupunki, Laitila, Vehmaa, Pyhäranta, Taivassalo, Kustavi

Vakka-Suomen seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 31 232 asukasta, vuoden aikana väestö väheni 229 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 2943 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 7,9 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 1 152.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Vakka-Suomen seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Alueen vahvoja toimialoja ovat kulkuneuvojen, metallituotteiden, energiateknisten laitteiden valmistus sekä elintarvikeala. Uusikaupunki on useasti valittu Suomen yritysmyönteisimmäksi kunnaksi, mikä näkyy myös alueen yritysten tulevaisuuden odotuksissa ja investointiaktiivisuudessa.

Yleinen tunnelma alueella

Yritysten suhdannetilanne on kohentunut huomattavasti vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna. Alueen investointisuunnitelmat ja –odotukset ovat keskimääräistä korkeammat.

la tasolla, mihin vaikuttaa myös soijatehtaan alueellisesti merkittävien investointien käynnistyminen. Kunnat uskovat myönteiseen kehitykseen, mikä näkyy mm. siinä, että alueen kunnista viisi kuudesta investoi yritysalueiden kunnallistekniikkaan.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Erikois-/sähköautojen kokoonpano ja kehittäminen –toimialalla on odotettavissa useita työtekijöitä koskevia lomautuksia tuotannosta kevään aikana, koska tuotantovolyymit ovat vähentyneet. Kokoonpanotuotannon ohella autotehdas panostaa tuotesuunnitteluun, uuteen Saksasta ja Puolasta hankittuun kattoliiketoimintaan sekä sähkökulkuneuvoliiketoimintaan, mistä johtuen työntekijämäärät ovat kasvaneet tuotantovolyymien heilahtelusta huolimatta.

Soijatehtaan rakentaminen on käynnistynyt Uudenkaupungin Orivon teollisuusalueella. Urakka on pilkottu 18 eri urakkaan tavoitteena saada paikallisia yrityksiä mukaan rakentamiseen. Ensimmäinen vaihe valmistuu 2013 puolivälissä. Investointiin kytkeytyy paljon myös infra-investointeja. Toimintavaihe tulee luomaan paljon kysyntää erityisesti logistiikka-alan toimijoille.

Tehtaan välittömään läheisyyteen rakennetaan myös uusi biopolttoainetta käyttävä energialaitos, joka turvaa myös riittävän energian saannin autotehtaalte jatkossa. Alueen elintarviketeollisuus (pakkaustoiminta ja juomien valmistus) laajentaa toimitilojaan kasvaneen kysynnän vuoksi. Alueen metalliteollisuus on viennistä riippuvainen, mistä johtuen tulevaisuudenodotukset ovat tällä hetkellä epävarmat, perusvire on kuitenkin myönteinen ja useat alan kärkiyritykset hakevat nykyisessäkin epävarmassa tilanteessa kasvua. Seudun tukipilareihin kuuluvat myös ajoneuvojen lasiliiketoiminta ja lannoiteteollisuus, jotka ovat edelleen hyvässä suhdannetilanteessa. Energia-alan suunnitelmissa kehittelyn alla ovat edelleen bioetanolihtehtaan rakentaminen.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työllisyyskehitys on viime vuosina ollut Vakka-Suomessa tasaisempaa kuin yleensä Varsinais-Suomessa. Työttömyyden kasvukausi jäi puoli vuotta lyhyemmäksi kuin esimerkiksi Turun ja Salon seuduilla. Täten työttömyysaste on nykyisellään 7,8 % eli 0,8 %-yksikköä korkeampi kuin se oli rahoituskriisin alussa vuonna 2008. Eli näin mitaten Vakka-Suomessa on päästy lähemmäksi taantumaa edeltänyttä tilannetta kuin koko maassa (vastaava lisä 1,5 %) ja Varsinais-Suomessa (2,9 %).

Käännä laskuun tapahtui keväällä 2010 lähes samanaikaisesti niin nuorten kuin muidenkin kohdalla. Valitettavasti pitkäaikaistyöttömyydenkin kohdalla muutossuunta vaihtui, mutta kasvuksi. Nämä kehitystrendit ovat yhä vallalla. Nuorten työttömyyden väheneminen on pysynyt ripeänä ja keväästä 2011 alkaen työttömien kokonaismäärän supistumisvauhti on kiihtynyt seudulla.

Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu on hidastunut jo toista vuotta ja - jos suhdannetilanne ei heikkene -on mahdollista, että pitkäaikaistyöttömyyden määrä alkaa vähetä ennen syksyä. Positiivisen kehitysvireen myötä sekä nuorten työttömyyden että työttömien kokonaismäärän väheneminen jatkuu vuonna 2012.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Taantumakautena Vakka-Suomessa työvoiman kysyntä kohdentui selvästi eri tavalla kuin muualla Varsinais-Suomessa. Se väheni poikkeuksellisen tasaisesti eri alojen kesken ja se ei kohdistunut niin vahvasti teollisuuteen kuin muualla Varsinais-Suomessa.

Työvoiman kysyntä kääntyi vuonna 2010 Vakka-Suomessa maakunnan ripeimpään kasvuun. Kysynnän kasvu on jatkunut vuodesta 2010 alkaen maakunnan nopeimpana ja se on laajentunut teollisuudesta useimmille aloille palveluihin. Myös kuljetusten kohdalla on viime kuukausina kysyntätilanne tullut hieman valoisammaksi. Nykyisellään kysyntä on useimmilla aloilla normaalin vilkasta ja sellaisena se näyttää pysyvän vuonna 2012.

Soijatehtaan rakennustyön käynnistyminen lisää huomattavasti rakennusmiesten tarvetta kuluvan vuoden aikana. Työvoimapulaa on koettu mm. autoteollisuuden suunnittelu- ja tuotekehitystehtävissä.

Varsinais-Suomen ammattibarometrin I/2012 perusteella työvoiman saatavuudessa arvioidaan tulevan ongelmia erityisesti sairaanhoidon ja sosiaalialan tehtävissä. Lisäksi ravintola-, taloushallinto- ja kuljetusalan tehtäviin ennakoidaan työvoimapulaa. Teollisuudessa työvoimapulaa ei juuri esiinny, poikkeuksena kemiantekniikka ja konetekniikka, johon osaavia insinöörejä kaivataan lisää.

Turunmaan seutukunta

Kemiönsaari, Länsi-Turunmaa

Turunmaan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 22 677 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 15 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1999 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 5,8 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 609.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Turunmaan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	–	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Alueella on paljon yksinyrittäjiä ja monialaisia yrityksiä, jotka ovat toiminnassaan joustavia ja pärjäävät hyvin. Muutamat keskisuuret yritykset toimivat tukiyrityksinä ja pystyvät työllistämään koko vuodeksi työvoimaa sekä teettävät myös alihankintaa alueen pienemmissä yrityksissä. Alue ei ole kovin suhdanneherkkä.

Haasteena ovat yhteyksien ja logistiikan toimivuus. Kesäaikana Turunmaalla on vilkas turismi- ja veneilysezonki sekä kesämökkiasukkaiden aika. Isommat ja pienemmät palvelualan yrittäjät tekevät yhteistyötä luoden erilaisia ohjelmapaketteja turismin lisäämiseksi.

Yleinen tunnelma alueella

Yleistunnelma on varovaisen positiivinen, investointipuolella on havaittavissa piristymistä. Alueen työllisyystilanne on hyvä, mutta suuryrityksissä suhtautuminen tulevaisuuteen muita yrityksiä pessimistisempää. Isot ja keskisuuret yritykset vähentävät työvoimaa, mutta suurin osa siirtyy eläkkeelle eivätkä jää työttömiksi.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Turunmaan vahvoja elinkeinoja ovat mm. kaivosala (Nordkalk), rakennusaineiden (Paroc ja Finnsementti) ja metallituotteiden (FNsteel Dalwire, FNsteel Wire ja Abloy) valmistus, saaristomatkailu ja turismi palveluineen. Teollisuuden näkymät ovat erittäin varovaiset, mikä näkyy lomautuksina ja esim. kesäajan rekrytointien vähäisyytenä. Rakennustuotealalla menee nyt paremmin, mutta metalliteollisuudessa näkymät ovat epävarmat, joskin metallilankojen tuotanto on kasvussa uusien tilausten myötä. Alueen matkailuala jatkaa kasvuaan ja investoinneissa on havaittavissa positiivinen kehitys. Alueen logistiset yhteydet ovat haavoittuvia, mm. Kirjalan sillan ja lauttayhteyksien vuoksi.

Julkisista investoinneista merkittävimmät ovat Iniön satama, Korppoon kunnantalo, Kirjalan koulu ja yksityisistä investoinneista matkailualan kapasiteetin lisäykset, mm. mökki- ja kokoustilojen osalta. Erityisesti venepalveluista (vuokraus, myynti ja huolto) on kasvavaa kysyntää.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Turunmaalla on jo pitkään ollut maakunnan parhain työllisyystilanne työttömyysasteella mitattuna ja niin on asiantila edelleen. Työttömien määrä kasvoi 2009 Turunmaalla voimakkaammin kuin lähiseuduilla ja 2010 supistumisvauhti oli samalla tasolla kuin Salossa. Eli ripeämpää kuin Turun seudulla ja verkkaisempaa kuin Vakka-Suomessa ja Loimaan seudulla. Vuonna 2011 Turunmaalla työttömyyden aleneminen on ollut ripeintä Varsinais-Suomessa.

Työttömyyden kehitys on Turunmaalla seurannut maakunnan yleistä trendiä. Vuoden 2009 loppuun mennessä nuorten työttömyys ja koko työttömyys saavuttivat kasvuvauhdin huippunsa. Vuoden 2010 aikana alkanut koko työttömyyden ja nuorten työttömyyden väheneminen on jatkunut vuoden 2011 aikana. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvutrendi on pysynyt voimakkaampana kuin lähiseuduilla, mutta näyttää siltä, että kasvuhuippu ohitettiin vuoden 2011 alkukuukausina. Näillä näkymin on odotettavissa että työttömien määrän aleneminen hidastuu syyskaudella 2011.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avointen työpaikkojen määrä on kasvanut Turunmaalla 2000-luvulla vuotta 2005 lukuun ottamatta. Vuosi 2008 toi toisen poikkeuksen tähän yleiseen trendiin, sillä tuolloin vallinnutta rakennusalan suhdannetilannetta korosti syksyinen suhdannekäännö. Myös vuonna 2009 avointen työpaikkojen määrä supistui seudulla neljänneksellä edellisestä vuodesta.

Vuonna 2010 kysyntä kääntyi kasvuun ja uusia työtilaisuuksia oli tarjolla viidennes enemmän kuin vuotta aiemmin. Kysynnän kasvu jatkui vuonna 2011 kiihtyen noin 25 % tasolle. Positiivista on se että kasvu on kohdistunut vahvasti teollisuuteen ja kuljetuksiin – aloille joilla se oli vähäistä vuonna 2010. Nykyisellään kysyntätilanne on lähellä normaalia. Näillä näkymin kysyntä ei ole kasvamassa vuonna 2012.

Ammattibarometrin I/2012 perusteella työvoimapulaa tulee esiintymään seuraavan puolen vuoden aikana palvelualan kausityövoimasta (yht. noin 100 työntekijää), erityisesti koikeista, tarjoilijoista ja ruokapalvelun esimiehistä. Teollisuudessa pulaa koetaan hitsaajista ja levysepistä. Hoitoalalle tarvitaan jatkuvasti ammattitaitoista ja kielitaitoista työvoimaa. Venehuolto- ja venemoottorihuoltotehtäviin tarvitaan kausiluontoisesti noin 10 henkilöä lisää. Alueella harkitaan työvoimapoolin perustamista ja vapaiden vuokra-asuntojen kartoittamista palvelualojen kausityövoiman käyttöön.

Lisätietoja

Työmarkkina-analyttikko

Juha Pusila

Varsinais-Suomen ELY-keskus

puh. 040 838 8265

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Erikoissuunnittelija

Petri Pihlavisto

Varsinais-Suomen ELY-keskus

puh. 0400 861 453

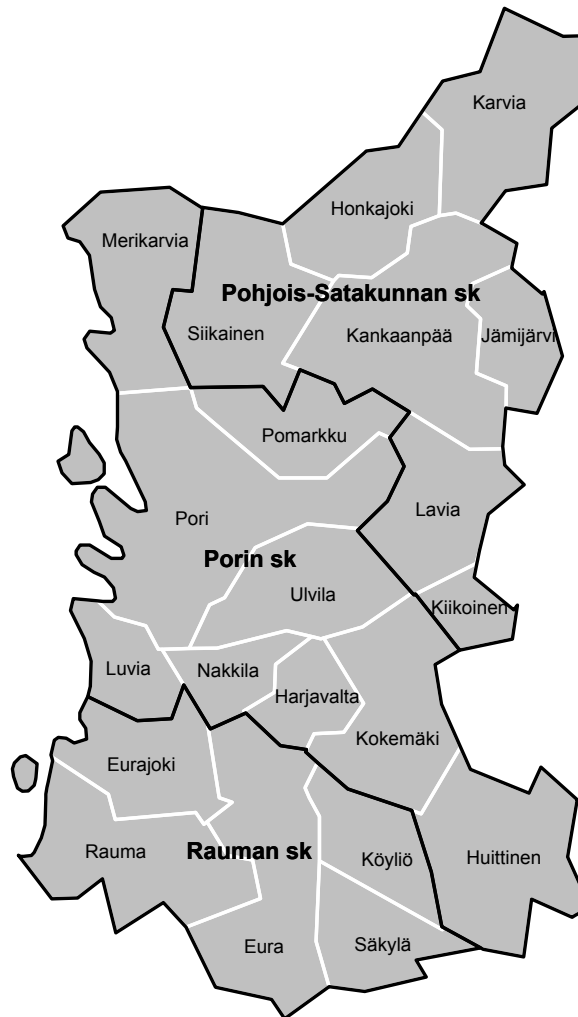
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Satakunnan ELY-keskus

Pohjois-Satakunnan sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0
Työvoiman saatavuus	0

Porin sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0
Työvoiman saatavuus	0

Rauman sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0
Työvoiman saatavuus	0

Satakunnassa asui vuoden 2011 lopussa 226 571 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 460 henkilöllä. Vuonna 2010 Satakunnassa oli 16101 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 61211 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 11 597.

Satakunnan ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja heikkoudet

Satakunnan vahvuuksia ovat monipuolinen ja erikoistunut teollisuus kuten meriteollisuus, värimetallit, magneettiteknologia, hanat, prosessiteknologia, elintarviketeollisuus, kemiallinen metsäteollisuus sekä energiaosaaminen, logistiikka, hyvinvointiala ja tapahtumamatkailu. Yhteistyö eri toimijoiden välillä maakunnassa on tiivistä ja toimivaa.

Satakunta on hyvin teollisuusvaltaista ja vientivetoista aluetta. Alueen vahvuus on teollisuuden rakenteen monipuolisuus, joka on toiminut hyvin puskurina epävarmassakin suhdannetilanteessa. Alueen työllisyyden kannalta tärkeän meriteollisuuden tilanne on tilauskantojen osalta suhteellisen hyvä ainakin kuluvan vuoden. Satakunnassa on paljon merkittäviä teollisuusyrityksiä ulkomaisessa omistuksessa, mutta globalisaatioon liittyviltä haitta-vaikutuksilta esim. suhdannetaantumissa on Satakunnassa yleisesti ottaen välttytty.

Tulevaisuuden haasteisiin kuuluu työikäisen väestön merkittävä vähenemä lähivuosina, joka lisää osaltaan osaavan työvoiman saatavuusongelmia. Satakunnassa ollaan erityisesti huolissaan ammattikorkeakoulun aloituspaikkojen vähentämistavoitteista. Alueella on jo nyt insinööripulaa ja tilanne tulee vaikeutumaan, jos aloituspaikkoja joudutaan vähentämään. Esim. tietotekniikan alalla on näkyvissä kasvua, jota osaavan työvoiman saatavuus saattaa rajoittaa.

Yleinen tunnelma alueella

Maailmantalouden epävarmuus jatkuu edelleen. Yritysten tilauskannat ovat lyhentyneet ja lomautusvaroitukset ja yt-neuvottelut ovat lisääntyneet. Mahdollisen taantumien vaikutukset näkyisivät vientiherkillä aloilla varsinkin konepajateollisuudessa ja teknologiateollisuudessa nopeasti Satakunnassa, joskin Satakunnan reaktiot ovat yleensä tulleet muuhun maahan nähden pienellä viiveellä johtuen monipuolisesta tuotantorakenteesta. Kaupan ja palvelualan yritysten odotuksissa talouden epävarmuus ei vielä ole sanottavammin näkynyt, ja kaupan investointejakin on edelleen liikkeellä. Finnveran pk-yritysrahoituksessa viime vuosi oli edellistä vilkkaampi. Kysynnän kasvuun vaikuttivat pk-yritysten lisääntyneet käyttöpääomarahoitustarpeet ja toimituksiin liittyvät tarpeet. Pk-sektorin investointien osalta tilanne on odottava.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Satakunnalle keskeisten toimialojen, metsä-, metalli-, elintarvike- ja kemian teollisuuden tilanteessa on tapahtunut jonkun verran muutoksia edelliseen katsaukseen nähden. Suurin muutos on tapahtunut meriteollisuudessa, jossa uusien tilausten myötä työllisyystilanne on hyvä sekä Raumalla että Porissa. Isot laivatilaukset ovat tuoneet varmuutta myös alihankintayrityksille. Kemian teollisuudessa tilanne on heikentynyt, kun helmiäispigmenttituotanto lakkaa lähes kokonaan ja yli 50 työntekijää irtisanotaan kevään aikana. Energiasektoriin liittyy positiivisia odotuksia lähivuosina. Olkiluodon 4. ydinvoimalan työllistävä vaikutus on alkanut jo näkyä mm. TVO:n suorina rekrytointina liittyen uuden voimalahankkeen valmisteluun. Merkittäviä odotuksia liittyy myös tuulivoiman lisärakentamiseen.

Useita tuulipuistoja on jo nyt vireillä. Tuulivoimarakentaminen luo mahdollisuuksia ja työllisyyttä alan rakenteita tekevälle teollisuudelle sekä asennus- ja huoltosektorille koko Satakunnassa. UPM:n suunnittelema biodieseltehdashanke on edelleen vireillä. Sijoittumisvaihtoehtona Suomessa on Rauma.

Sekä Porin että Rauman satamien liikenteen kehitys on ollut positiivista. Kummankin sataman tavaraliikenne kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna. Erityisesti Raumalla konttiliikenne on kasvanut voimakkaasti ja satamalaajennus on tarkoitus aloittaa keväällä. Porissa kiivihien tuonti vähenee keväällä ja hiljentää sataman toimintaa. Maakunnan ykköstie-hankkeeksi nimetyn VT8:n parantaminen edistäisi mm. lentoliikenteen ja koko maakunnan logistiikan kehittymistä. Bussi- ja junavuorojen aikatauluheikennykset Tampereen suuntaan vaikuttavat negatiivisesti mm. alueen sisäiseen työpaikkaliikenteeseen.

Kauppa keskittyy edelleen erityisesti Porin seudulla. Puuvillan alueelle on suunnitteilla yli sadan miljoonan euron jätti-investoinnit uuteen kauppakeskukseen, mutta rakennustöiden alkaminen on viivästynyt mm. riittävän valovoimaisen veturiyrityksen puuttuessa. Uuden kauppakeskuksen myötä kilpailu tulee kiristymään entisestään. Ratkaisevaa investoinnin vaikutusten kannalta on se, löydetäänkö kauppakeskukseen uusia vetovoimaisia yrityksiä, jotka eivät vielä toimi Satakunnassa. S-ryhmä vahvistaa Porin keskustan toimintajaan uudistamalla City Sokoksen.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla on vallalla kehitys, että suuret kansainväliset ketjuyritykset ostavat pieniä paikallisia yksityisiä yrityksiä ja ala keskittyy. Osittain kehitykseen vaikuttaa kuntien ostokäyttäytyminen ja sopimuskausien lyhyys suhteutettuna palvelutuotannon yrityksiltä vaatimiin investointeihin. Kehityksessä on nähtävissä myös haitallisia piirteitä erityisesti palvelujen laadun ja sen saavutettavuuden suhteen ajatellen esim. maaseutu-alueita. Palvelusetelien käyttöönottoon on positiivisia odotusarvoja tällä hetkellä.

Rakennusalan tilanne on suhteellisen hyvä. Kuluttajien luottamus omaan talouteensa on kuitenkin kohtuullisella tasolla ja korjausrakentamista tapahtuu koko ajan. Myös joitakin uudisrakennushankkeita on käynnissä. Kuntasektorin mittavat investoinnit ovat osaltaan pitäneet yllä rakennusalan suhteellisen hyvää tilannetta. Olkiluodon vaikutus näkyy positiivisena.

Viljan ostohinnat hinnat ovat vaihdelleet syksyn mittaan melko paljon. Kaikkien tilojen kustannukset ovat kohonneet ja kannattavuus heikentynyt. Tuottajahinnat eivät ole seuranneet kohonneita kustannuksia. Tämä näkyy monella tapaa, on tiloja, jotka ovat joutuneet lopettamaan tuotannon taloudellisten vaikeuksien myötä. Myös investoinnit ovat Satakunnassa jääneet vähäisiksi eli perinteisellä sikatalouden tuotantoalueella Satakunta on investoinut muuta maata vähemmän. Lähitulevaisuudessa ei ole näkyvissä nopeita muutoksia, pidemmällä tähtäimellä monet tekijät todennäköisesti nostavat alkutuotannon arvoa (erilaiset trendit mm. voin kulutuksen kasvu, lähiruoka, energian tuotanto). Metsätaloudessa on mennyt kohtuullisesti, joskin viime aikoina yhtiöillä on ollut rajoituksia mm. sahatarvatuotannossa. Tapaninpäivän ja Hannun päivän myrskyt lisättynä lumituhoilla ovat aiheuttaneet hyvin merkittävät tuhot, vastaavia ei kukaan muista tapahtuneen milloinkaan aiemmin. Tästä seuraa suuret hakkuut alhaisilla hinnoilla, keskenkasvuisia metsiköitä joudutaan uudistamaan. Metsänomistajien vakuutukset eivät kata vahinkoja kuin noin kolmanneksella metsänomistajista.

Yrityksiä on perustettu hieman vähemmän kuin vuosi sitten. Myös starttirahalla aloittaneiden yritysten määrä on supistunut. Lopettaneita yrityksiä on hivenen enemmän kuin vuosi sitten. Kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan on kasvussa. Etenkin nuoret ovat kiinnostuneita yrittämisestä. Konkurssit ovat vähentyneet vuoden takaisesta ja konkurssiin ajautuneet yritykset ovat olleet selvästi pienempiä kuin vuosi sitten. Sukupolven- ja omistajanvaihdospalveluiden kysyntä on ollut edelleen vilkasta, mutta yleisenä piirteenä on se, että kaikille yrityksille ei löydy jatkajia. Pienet syrjäkylä yritykset katoavat ja uusia syntyy isompiin keskuksiin.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työllisyys on kehittynyt edelleen myönteisesti ja työttömien määrä on alentunut vuoden takaisesta. Etenkin lomautukset ovat vähentyneet. Vuoden vaihteessa tapahtui selvä muutos, kun ilmoitukset alkavista yt-neuvotteluista yli kaksinkertaistuivat vuoden takaiseen. Ennakkoilmoitukset ovat valtaosaltaan koskeneet lomautuksia, mutta mukana on myös irtisanomisia, jotka toistaiseksi ovat olleet suhteellisen pieniä. Nuorten työttömyys on laskenut selvästi muuta työttömyyttä nopeammin. Sen sijaan yli 55-vuotiaiden työttömyys on kasvanut ja suuntaus tulee jatkumaan samanlaisena. Myös pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut ja näyttää kasvavan edelleen. Pitkäaikaistyöttömistä peräti 70 % on yli 50-vuotiaita. Työttömistä 40 %:lla on pelkästään perusasteen koulutus. Työttömäksi jäävistä suurella osalla työllistymisen esteenä on korkea ikä, työrajoitteisuus ja koulutuksen puute. Automatisointi on poistanut ”jokamiehen työpaikat”, joihin pääsisi ilman erityisosaamista.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

TE-toimistoihin ilmoitettujen avoimien työpaikkojen määrä on kasvanut voimakkaasti. Työpaikkoja avautuu eniten kaupan alalla ja palveluissa sekä teollisuudessa. Tällä hetkellä työvoiman saatavuusongelmia on eniten terveydenhoitoalalla. Jonkun verran pulaa on myös eri alojen insinööreistä, opettajista, sosiaalityöntekijöistä, erilaisista kuljettajista sekä puhe- ja linjamyymyjistä. Etenkin pula insinööreistä tulee lisääntymään, jos koulutusta alueella vähennetään. Työvoimapulan uskotaan lisääntyvän nykyisestään. Ulkomaisen työvoiman käytön ennakoitaan lisääntyvän erityisesti valmistavan teollisuuden piirissä.

Porin seutukunta

Harjavalta, Huittinen, Kokemäki, Luvia, Merikarvia, Nakkila, Pomarkku, Pori, Ulvila

Porin seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 137 602 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 143 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 8993 toimipaikkaa, joissa työskenteli 33721 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,8 % ja työttömiä työnhakijoita oli 7 467.

Porin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja heikkoudet

Alueen vahvuutena ovat mm. meriteollisuuden offshore -osaaminen, magneettiteknologia, robotti- ja automaatiojärjestelmät, aurinkoenergia-ala, värimetallien jalostus, elintarviketeollisuus, kaivosteollisuuden prosessiteknologia ja tapahtumamatkailu. Haasteena tulee olemaan osaavan työvoiman saatavuus.

Yleinen tunnelma alueella

Syksyn epävarmuus on hieman vähentynyt, mutta edelleen ollaan melko varovaisia rekrytoinneissa, vaikka selkeää tarvetta työntekijöistä olisikin. Meriteollisuuden ja metallin valoisampi tilanne on luonut alueelle positiivista virettä.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Vientiteollisuuden ja erityisesti metalliteollisuuden merkitys Porin seudulla on suuri. Tilanne vaihtelee paljon eri yritysten välillä. Technipin Mäntyluodon telakalla on tällä hetkellä hyvä työllisyystilanne. Tuotantolauttarungon lisäksi töitä tehdään Olkiluotoon menevien hoitotosojen kanssa. Muutenkin näyttää siltä, että ainakaan vielä maailmantalouden synkkenevät näkymät eivät ole suuremmin vaikuttaneet satakuntalaisen teknologiateollisuuteen.

Seudun elintarviketeollisuus on vakaalla pohjalla ja alan yritysten tilanne vaikuttaa myönteiseltä lähitulevaisuudessa. Elintarviketeollisuus on tärkeä työllistäjä erityisesti kaakkosessa osaa seutukuntaa.

Rakennusalan tilanne on kohtalaisen hyvä. Uusimpana hankkeena ovat mm. Satakunnan Osuuskaupan keskustan projekti sekä Huittisten S-marketin muuttaminen Prisma-tavarataloksi. Uudisrakentaminen ja peruskorjaus kerrostalopuolella jatkuvat. Myös Olkiluodon vaikutus alueella näkyy positiivisena.

Kaupan keskittyminen suuriin yksiköihin jatkuu. Puuvillan kauppakeskuksen rakentaminen aloitettaneen tänä vuonna. Uuden hankkeen myötä Puuvillassa toimivien yritysten määrän arvioidaan kasvavan noin 90:llä ja ne tulevat työllistämään arviolta 700-800 henkeä. Lisäksi jo rakennusaikana työssä on satoja työntekijöitä.

Myös seudun megatapahtumat (Pori-Jazz, Suomi-Areena) , jotka ovat vakiinnuttaneet asemansa ja lukuisat pienemmät tapahtumat (Porisphere, Icco- festivaali) onnistuivat menneenä kesänä hyvin ja vahvistivat palvelusektorin kysyntää. Luovien alojen kehittämiseen

olla kaiken kaikkiaan panostamassa ja kehitys näyttää myönteiseltä laajemminkin Satakunnassa, mm. Raumalla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on kääntynyt hitaasti laskuun ja työttömien määrä on alentunut vähemmän kuin muissa alueen seutukunnissa. Nuorten työttömien määrä on laskenut muuta työttömyyttä nopeammin, mutta selvästi hitaammin kuin muissa seutukunnissa. Yli 50-vuotiaiden työttömyys on kasvanut muita seutukuntia nopeammin. Pitkäaikaistyöttömien määrä on lisääntynyt voimakkaasti ja suuntaus tulee jatkumaan samanlaisena. Pitkäaikaistyöttömyys painottuu iäkkäämpiin ryhmiin. Työttömien koulutustaso on hieman korkeampi kuin muissa seutukunnissa. Isoilta irtisanomisilta ja lomautuksilta on toistaiseksi välttytty eikä niitä ole tiedossa. Yksittäisiä pienehköjä irtisanomisia on esiintynyt.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

TE-toimistoihin ilmoitettujen avointen työpaikkojen määrä kasvoi selkeästi viime vuonna. Eniten paikkoja on auki kaupan alalla, palveluissa sekä teollisuudessa. Haasteena tulee olemaan teknologian ja teollisuuden kovan osaamisen löytäminen ja tätä kautta kilpailukyvyn alueellinen turvaaminen. Yleisellä tasolla työvoiman saatavuus on parantunut. Rekrytointiongelmia kohdistuvat lähinnä hoito- ja terveysalalle, puhtaanapitoon, erityisosaamista vaativaan teollisuuteen ja rakennustöihin. Mäntyluodon telakalla työskentelee tällä hetkellä yli 800 henkilöä ja rekrytointeja tehdään koko ajan. Touko-syyskuussa työntekijämääräksi on arvioitu noin 1 300 henkilöä.

Rauman seutukunta

Eura, Eurajoki, Köyliö, Rauma, Säkylä

Rauman seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 65 555 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 117 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 4680 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 22126 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 933.

Rauman seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja heikkoudet

Alueen vahvuuksia ovat mm. meriteollisuus, kemiallinen metsäteollisuus, ydinenergiaosastaminen, elintarviketeollisuus sekä satama ja muu logistiikka. Suomen seutukuntien kilpailukykykymittaristossa Rauman seutukunta on Suomen kärkipäässä sijalla 14 (maamme 71 seutukunnasta) korkean työn tuottavuuden ja teollisuusvaltaisuuden ansiosta. Rauman telakan tilanne on vielä kuluvan vuoden suhteellisen hyvä, mutta uusia tilauksia kaivattaisiin, jotta tilanne jatkuisi vakaana.

Yleinen tunnelma alueella

Yleinen tunnelma on edelleen odottava. Odotukset markkinoiden kehityksestä ovat matalalla. Yritykset varautuvat taantumaan ja median vahva synkistely tarttuu myös kuluttajiin ja vaikuttaa ostokäyttäytymiseen.

Yritysten osalta vallitsevia tekijöitä ovat markkinoiden epävarmuus ja tilausneuvottelujen hitaus. Pk-sektorin yritysten ylikansallinen omistuspohja näkyy talouden taantumatilanteessa päätöksenteossa ja lisääntyneinä tuloksentekevaatimuksina.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Meriteollisuuden viime syksyn aikana saamat tilaukset parantavat työllisyyttä kuluvana vuonna Rauman telakalla. Rajavartiolaitokselle tehdään monitoimialus ja Brasilian öljyntilille toimitettavista huoltoaluksista on esisopimus, lopullista sopimusta odotellaan. Rauman telakalla on suurelta osin samoja alihankkijoita kuin Turun telakalla, joten Turun telakan tilanne vaikuttaa välillisesti myös Rauman telakan toimintaan. Potkurilaitetoimittajien työllisyystilanne on edelleen hyvä.

Meriteollisuus hakee kansainvälisten omistaja- ja yhteistyöverkostojen kautta uusia avauksia ja kilpailuvahvuuksia esim. offshore-tuotannosta ja tuulivoimasta. Yritykset panostavat tällä hetkellä vahvasti tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Meriteollisuudella nähdään olevan tulevaisuutta ja tarvetta osaavaan työvoimaan.

Metallin alihankintateollisuudessa tilanne on kansainväliset markkinat huomioiden vielä kohtuullinen. Tilausjanne on lyhentynyt huomattavasti ja tämä asettaa haasteita yritystoiminnan suunnittelulle. Lyhyempiä ja pitempiäkin lomautusjaksoja on ollut lähes jokaisessa toimialan yrityksessä viime vuoden aikana. Osalla yrityksistä tilanne on vakaa ja odotetaan jopa pientä kasvua. Useat meriteollisuudelle alihankintaa perinteisesti tehneet yritykset ovat löytäneet korvaavaa työtä ja uusia asiakkaita Rauman talousalueen ulkopuolelta.

Olkiluodon kolmannen ydinvoimalayksikön työmaa jatkuu asennustyömaana. Tällä hetkellä työntekijöitä on noin 3 000, mutta vahvuus laskee vuoden 2012 lopussa. Hankkeen vaikutus on näkynyt ja näkyy edelleen monilla toimialoilla, erityisesti palvelusektorilla. OL3:n työmaavahvuuden odotetaan laskevan selvästi vuoden 2012 aikana, ja kehittämispanoksia on suunnattu alihankintatoiminnan informointiin ja yritysten aktivointiin OL4:sta silmällä pitäen.

Kemiallisessa puunjalostusteollisuudessa selluteollisuuden täystyöllisyys heijastuu edelleen mm. Rauman sataman toimintaan. Sellun vienti on kasvanut hyvästä hintakehityksestä johtuen, nyt hintataso on tasaantunut ja hieman pudonnut. Sahatavaran kysyntä vähenyi syksyllä 2011. Tapaninpäivän myrskytuhojen myötä puusta tulee ylitarjontaa koko alkaneele vuodelle. Kemiallinen metsäteollisuus etsii aktiivisesti perinteiseen liiketoimintaan sopivia uusia sovelluksia ja liiketoimintamahdollisuuksia.

Palvelualan yrityksillä kysyntätilanne on toistaiseksi vielä yleisesti ottaen hyvä. Vähittäiskaupalla menee kohtuullisesti johtuen esim. Raumalla osittain OL 3:n mukanaan tuomasta ostovoimasta, joka on kuitenkin heikentymässä. Kaupan odotukset ovat korkeintaan kohtuulliset, pelkona ostovoiman heikentyminen ja elinkustannusten nousu.

Elintarviketeollisuuden näkymät ovat edelleen hyvät. Elintarviketeollisuus on merkittävä työllistäjä erityisesti Pyhäjärvisellä.

Raumalla Lakarin logistiikka- ja yritysalueen kaavaluonnos on valmistunut ja asetettu nähtäville. Alueelle on varattu tilaa noin 70 hehtaaria teollisuus- ja logistiikka-toiminnoille. Kaavaluonnoksessa on myös aluevaraus teollisuusraiteelle ja kolmelle tuulivoimalalle.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien määrä on laskenut vuoden takaisesta. Myös nuorten työttömien määrä on laskenut muuta työttömyyttä nopeammin. Sen sijaan pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut hieman vuoden takaisesta ja määrä tulee lisääntymään. Pitkäaikaistyöttömät ovat valtaosaltaan yli 50-vuotiaita. Työttömistä on lähes 40 % pelkän peruskoulun varassa. Lääkäämpien työttömien määrä on kasvusuunnassa. Isoilta irtisanomisilta ja lomautuksilta on toistaiseksi välttytty eikä niitä ole tiedossa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

TE-toimistoihin ilmoitettuja avoimien työpaikkojen määrä on lisääntynyt voimakkaasti viime vuodesta. Eniten paikkoja on auki teollisuudessa, kaupan alalla sekä palveluissa. Rekrytoivien työnantajien toiveet monialaisista osaajista voimistuvat. Rekrytointiongelmia on eniten terveydenhoito- ja sosiaaalialalla. Ulkomaisen työvoiman käytön arvioidaan joltain osin lisääntyvän suorittavassa työssä ja valmistavassa teollisuudessa.

Pohjois-Satakunta

Honkajoki, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Kiikoinen, Lavia, Siikainen

Pohjois-Satakunnan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 23 414 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 200 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 2 428 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 5364 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 146.

Pohjois-Satakunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	++	0	0
Oman työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja heikkoudet

Alueen vahvuuksia ovat mm. teknologiateollisuus, elintarviketeollisuus, palvelu- ja energiatehokas rakentaminen sekä Jämi matkailualueena. Suhdanteiden heiketessä riskinä on alueen vientiteollisuus ja erityisesti metalliteollisuus, jolla on erittäin tärkeä merkitys seutukunnalle.

Yleinen tunnelma alueella

Yleinen tunnelma alueella on pääosin myönteinen. Positiivinen kehitys työmarkkinoilla on jatkunut pitkään, vaikkakin viime aikoina on teollisuuden uudelleen järjestelyjen johdosta tapahtunut myös negatiivista kehitystä. Tällä hetkellä alueella on käynnissä merkittäviä investointeja esimerkiksi kaupan ja teollisuuden aloilla. Omalta osaltaan epävarmuutta on viime aikoina aiheuttanut Niinisalon varuskunnan lakkauttamisuhka, sillä varuskunnan lakkauttaminen veisi alueelta noin 500 työpaikkaa. Helmikuun alussa julkistetun suunnitelman mukaan Niinisalon varuskunta säilyy, mutta sen toiminta yhdistetään Säkylässä sijaitsevan Porin Prikaatin alaisuuteen. Toimintojen yhdistämisen henkilöstövaikutuksista ei toistaiseksi ole tietoa.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Teollisuuden näkymät ovat palautuneet lähemmäs talouslammasta edeltänyttä tilannetta, mutta kovin pitkää tilauskannan elpymistä ei voida nähdä. Teollisuuden eri sektoreille käynnistyy edelleen merkittäviä investointiohjelmia. Investoinnit kohdistuvat pääosin rakennustuote- ja elintarvikesektorille sekä rakentamiseen. Rakennustuoteteollisuudessa on nähtävissä voimakkaita muutoksia yritysten verkostomaiseen toimintamalliin siirtymisestä, mikä on aiheuttanut myös yksittäisen yrityksen kohdalla yt-neuvotteluja. Honkajoella on suunnitelmassa vuoden mittaan käynnistää mittava lannoitteita, rehuja ja energiaa valmistavan yrityksen investointi, jonka tarkoituksena on kolminkertaistaa yrityksen tuotanto, mikä samalla tarkoittaisi kymmenien uusien työntekijöiden rekrytoimista.

Elintarvikealalla myönteinen kehitys alueella on pysynyt edelleen. Elintarviketeollisuudessa investoidaan tasaisesti ja kehitys on muutenkin varsin vakaata. Pohjois-Satakunnan elintarvikealan yritykset ovat kansallisesti katsottuna varsin hyvässä asemassa. Myös uuden teknologian kansainvälistämiseen tähtääviin toimiin on alueella panostettu mm. kasvihuoneteknologian osalta.

Metalliteollisuudessa tilanne on tasaisen myönteinen, vaikkakin tilauskannan palautuminen talouskriisiä edeltävälle tasolle erityisesti alueen isojen konepajojen osalta on erittäin hidasta. Mittavat investoinnit ovat metalliteollisuudessa edelleen kuitenkin jäissä, mikä johtuu epävarmoista näkymistä. Alihankintaan perustuvissa metallialan yrityksissä tilannetta leimaa talouden elpymisestä huolimatta pienoinen epävarmuus. Yritysten ja verkostojen rakenteellisia muutoksia tullaan todennäköisesti näkemään tämänkin alan osalta.

Rakennusallalla kehitys on ollut viime aikoina melko myönteistä, mutta alalla on aivan viime aikoina kuitenkin myös irtisanottu jonkin verran työntekijöitä. S-ryhmän uuden marketin rakentamisen viimeistelyvaihe Kankaanpäässä on parhaillaan menossa. Rakennusteollisuuden yritykset kärsivät yleisestä taloustilanteesta, mutta niiden erikoisosaamisalat ovat kuitenkin kilpailukykyisiä suhteessa valtakunnan muuhun tilanteeseen. Rakennuseristeteollisuuden osalta alueella on kilpailukykyinen asema myös varautumisessa enenevään matalaenergiatalo-rakentamiseen.

Palvelualoilla tilanne on yleisesti ottaen suhteellisen hyvä. Vähittäiskaupan alalla market-rakentaminen vaikuttaa palvelujen tasoon ja työllisyyteen. S-ryhmän rakennushanke tuo Kankaanpäähän elintarvikemyymälän lisäksi myös muuta liiketoimintaa (ravintolamaailma, ABC-asema jne). Toisaalta keskittyminen ja kiristytvä kilpailu saattaa karsia pienempiä toimijoita alalta.

Pohjois-Satakunnassa tunnustellaan useamman kunnan kuntaliitosta, ja ilmassa on myös siihen liittyen maakunnan vaihtojatuksia.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien määrä on laskenut selvästi edellisestä vuodesta. Työllisyystilanne on parantunut selvästi nopeammin kuin muissa alueen seutukunnissa. Myös nuorisotyöttömyys on laskenut voimakkaasti ja muuta työttömyyttä nopeammin. Jopa pitkäaikaistyöttömyys on laskenut, kun se alueen muissa seutukunnissa on lisääntynyt selkeästi. Pitkäaikaistyöttömät ovat iältään vanhimpia Pohjois-Satakunnan seutukunnassa. Jatkossa myönteisen kehityksen odotetaan tasaantuvan. Alueella ei ole loppuvuotta lukuun ottamatta ollut suuria lomautuksia tai irtisanomisia. Mikäli yritysten investointiohjelmat realisoituvat, hyvä työllisyystilanne tulee jatkumaan.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

TE-toimistoihin ilmoitetut avoimet työpaikat ovat lisääntyneet viime vuonna voimakkaasti. Lisäys on Satakunnan seutukunnista suhteellisesti suurinta. Työpaikkoja syntyy lähinnä hoiva-alalle, talonrakennukseen, metalliteollisuuteen sekä palveluihin ja kauppaan. Kaupan alalle merkittävä osa uusista työpaikoista on syntymässä market-rakentamisen myötä. Työvoiman saatavuusongelmia on jonkun verran terveydenhoidon ammattien, metallin koneistajien, siivoojien ja kausityöntekijöiden osalta.

Lisätietoja

Ylijohtaja

Marja Karvonen

Satakunnan ELY-keskus

puh. 044 712 4120

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Tutkija

Merja Mannelin

Satakunnan ELY-keskus

puh. 044 712 4033

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pirkanmaan ELY-keskus

Luoteis-Pirkanmaan sk 6 kk

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0
Työvoiman saatavuus	0

Ylä-Pirkanmaan sk 6 kk

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0
Työvoiman saatavuus	-

Lounais-Pirkanmaan sk 6 kk

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	+
Työvoiman saatavuus	0

Tampereen sk 6 kk

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	+
Työvoiman saatavuus	0

Etelä-Pirkanmaan sk 6 kk

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0
Työvoiman saatavuus	0

Pirkanmaalla asui kesäkuun 2011 lopussa 489 137 asukasta. Vuonna 2009 Pirkanmaalla oli 30 686 toimipaikkaa, joissa työskenteli 129 396 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa Pirkanmaalla työttömien osuus työvoimasta oli 10,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 25 782.

Pirkanmaan ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikempi, -- Paljon heikempi

Pirkanmaan yleistilanne on hyvä ja näkymät odottavan positiiviset. Pirkanmaalla on vuodesta 2006 lähtien kysytty aluetaloustarkastuksen yhteydessä ELY keskuksen ja sidosryhmien lisäksi myös kuntien elinkeinotoiminnasta vastaavien näkemyksiä elinkeinoelämän ja työllisyyden kehityksestä. ELY keskuksen sidosryhmille osoitettuun kyselyyn vastanneista 43 % piti elinkeinoelämän tilannetta entisenlaisena vuoden takaiseen verrattuna ja tilanteen arvio parantuneen 36 % vuoden takaisesta. Vastaavasti kuntien elinkeinotoiminnan avainhenkilöistä 88 % piti tilannetta entisenlaisena. Aluetaloustarkastuksen 1/2012 sidosryhmäarvioin mukaan työttömyystilanne ja -rakenne ovat paremmat kuin vuotta aiemmin. Sidosryhmän arvioijista 47 % ilmoitti työllisyyskehityksen paranevan ja sama määrä uskoi sen pysyvän vähintään samalla tasolla. Vastaavasti kuntien elinkeinoelämän avainhenkilöiden näkemysten mukaan työllisyystilanne säilyy entisenlaisena.

ELY -keskuksen ja sidosryhmien paneelin yhteenveto oli se, että elinkeinoelämän näkymät ovat pysyneet ennallaan vuoden takaiseen verrattuna. Samanlaisena nähtiin tilanne myös 6 kuukautta eteenpäin. Sen sijaan näkymät elinkeinoelämän kehityksestä paranevat jo vuosi eteenpäin tarkasteltaessa.

Talouden tilastollisten tunnuslukujen tarkemman analyysin osalta voidaan todeta, että yritysten liikevaihto on kasvanut, mutta henkilöstön määrä vähentynyt, mikä viittaa tuottavuuden kasvuun. Itse asiassa Suomen kilpailukyky onkin perustunut tuottavuuden parempaan kehitykseen kuin kilpailijamaissa. Liikevaihdon kehitys on ollut tasaisen nousujohteista, lukuun ottamatta vuoden 2009 lyhyttä taantumaa. Yritysten liikevaihdon kehitys on ollut samansuuntainen koko maan indeksilukuun nähden, mutta kehityksen indekstitaso oli vuonna 2011 hieman alempi kuin koko maassa keskimäärin. Yksittäisistä toimialoista on voimakkaimmin liikevaihto kasvanut rakennusteollisuudessa, jossa kasvu on syklittäistä. Palvelujen liikevaihto on kasvanut tasaisesti. Viennin odotetaan pysyvän entisellään ja viimeisimmän PK-barometrin mukaan runsas 10 % pirkanmaalaisista yrityksistä uskoo sen kasvavan. Yritysten tilauskannat ovat kohtalaisella tasolla, mutta aikajänteeltään lyhyitä ja yleistilannetta leimaa epävarmuus. Samoin investoinnit pysyvät yhtä suurina, joskin vajaa viidennes yrityksistä PK -Barometrin 2012 mukaan arvioi niiden suurenevan. Konkurssiyritysten lukumäärä on vähentynyt mutta niiden piirissä olleiden henkilöiden määrä kasvanut.

Vaikka talouden kasvuvauhdin hidastuminen näkyy selvimmin epävarmuutena, joka heijastuu työmarkkinoilla lomautusten selvänä lisääntymisenä, niin työttömyyden määrä

ja rakennekehitys ovat olleet positiivisempia kuin vuotta aiemmin. Näin ollen työttömyys-tilanne ja työttömyyden rakenne paranevat kaikilla tarkastelujaksoilla. Toisaalta lomautukset ovat yli kaksinkertaistuneet kahden viimeisen kuukauden aikana ja antavat heikon signaalin muutoksesta huonompaan suuntaan. Lomautettuja oli kuitenkin yli 27 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Pirkanmaan TE-toimistoissa avoinna olleiden työpaikkojen lukumäärä kasvoi keskimäärin lähes 30 % vuonna 2011 ja joulukuun lopussa avoimia paikkoja oli 1749. Työvoiman kysyntä oli erityisen voimakasta vuoden alkupuoliskolla.

Työttömien määrä oli selvässä laskutrendissä koko 2011 vuoden. Joulukuun lopussa työttömiä työnhakijoita oli Pirkanmaalla 25782 ja työttömyysaste oli keskimäärin 10 %. Työllisyysaste oli vastaavasti 69,5 %. Vaikka työttömyysaste oli Pirkanmaalla korkeampi kuin koko maassa, niin työttömien määrä väheni Pirkanmaalla enemmän kuin koko maassa. Nuorten työttömien määrä on laskenut selvästi koko viime vuoden. Pitkäaikaistyöttömien määrä väheni, mutta yli 50 vuotiaiden työttömien lukumäärä kasvoi. Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna näyttää viimeaikainen kehitys työllisyyden näkökulmasta kehittyvän hyvään suuntaan, mutta työvoiman kysynnän ja tarjonnan trendi ns. UV-käyrällä (Unemployment / Vacancy) osoittaa jo työvoimapulaan päin, joka tarkoittaa sitä, että työmarkkinat eivät toimi hyvin. Mikäli trendi ei käänny, niin mitä ilmeisimmin rekrytointiongelmia kasvat ja muodostavat ennen pitkää talouden kasvulle esteen.

Osaavan työvoiman saattavuutta arvioitaessa pidetään tilannetta kuitenkin entisenlaisena verrattaessa sitä sekä vuoden takaiseen että seuraavien 6 kuukauden kehitysnäkymiin. Tilanteen arvioidaan huononevan seuraavan 12 kuukauden aikana ja vuoden kuluessa ollaan työvoimapulassa.

Palkkaturvapäätöksiä saaneiden työnantajien ja palkkaturvaa saaneiden työntekijöiden lukumäärät poikkesivat huomattavasti toisistaan. Työnantajien määrässä ei ollut juurikaan muutosta vastaavaan (2010/I-2011/2) ajankohtaan verrattuna, mutta palkkaturvaa saaneiden työntekijöiden lukumäärä oli kasvanut lähes 30 %.

Tampereen seutukunta

Tampere, Nokia, Kangasala, Vesilahti, Lempäälä, Pirkkala, Hämeenkyrö, Orivesi, Ylöjärvi, Pälkäne

Tampereen seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 378 017 asukasta, kasvua vuoden aikana oli 3 752 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 22 338 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 20 676.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Tampereen seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Tampereen seutu on erittäin vetovoimainen ja tarjoaa monipuolisen elinkeinorakenteensa myötä hyvät elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden toimintapuitteet. Vahvuutena on laaja väestöpohja, monipuolinen yritys rakenne ja kriittisen massan omaava innovatiivinen kehitysympäristö. Väestö kasvoi Tampereen seudulla runsaalla 3750 henkilöllä ja seutukunnalla oli koko Pirkanmaan voimakkaimmin kasvanut kunta, Pirkkala, jonka väkiluku kasvoi 527 (3,1 %) henkilöllä. Seutukunnan alueen yhteistoiminta on vahvaa ja sisäiset markkinat puskuroivat kysynnän laskua. Lisäksi positiivista on, että yritykset varautuvat erilaisiin tulevaisuuden vaihtoehtoihin ja uudistavat liiketoimintaansa sekä etsivät aivan uusia yritystoiminnan mahdollisuuksia. Negatiivista on, että epävarmuus näkyy tilauskantojen lyhytenä ja uusien tilausten vähyytenä. Rahoitusmarkkinoiden epävarmuus siirtää investointeja ja nostaa ylipäättään toiminnan rahoituskuluja. T&K-toiminnan rahoituksen kysyntä on vähentynyt, mutta mm. TEKES-rahoitus on edelleen Pirkanmaalla vahvaa.

Tampereen seutukunnan yleistilanne on hyvä ja näkymät odottavan positiiviset. Alue-taloustalouden tilannekatsauspaneelin yhteydessä elinkeinoelämän tilannetta ja osaa-van työvoiman saatavuutta pidettiin sekä vuotta aiempaan että 6 kuukautta eteenpäin tarkasteltuna ennallaan pysyneenä. Tilanteen odotetaan elinkeinoelämän osalta paranevan 12 kuukautta eteenpäin, mutta huononevan osaavan työvoiman saatavuudessa. Työllisyyden määrä ja rakenne kehittyvät parempaan suuntaan kaikilla tarkastelluilla ajankohdilla.

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Alueella sijaitsee merkittäviä eri teollisuusalojen vienti- ja kotimarkkinayrityksiä ja kansainvälisten, erityisesti euroalueen rahamarkkinoiden epävarmuus hidastaa teollisuuden rakennemuutosta, joka jatkuu edelleen. Teknologiateollisuuden tilauskirjat ovat ohentuneet ja määräaikaisten lomautukset ovat lisääntyneet. Teknologiateollisuuden, kemian ja metsäsektorin tilanne ei ole heikko, mutta metsäteollisuudessa keskeisten yritysten uudistuminen on ollut hidasta.

Yksittäisenä seikkana voidaan mainita erityisesti Nokian uuden strategian vaikutukset, jotka tulevat edelleen koskemaan Tampereen seutua merkittävästi. Kysymys on rakenteellisesta muutoksesta ja siihen liittyy myös positiivisia piirteitä. Nokian muutoksen seurauksena on syntynyt ns. SPIN-UP -yrityksiä noin 30. ICT -alan murrokseen liittyen on ELY -keskus käynnistänyt erityisesti ICT -alaa koskevan SPIRIT -hankkeen. Koulutusohjelmaan osallistuvat yritykset ja muut osallistajat tutustuvat sulautettujen järjestelmien pääongelmiin, kuten laitteiston läheisyyteen, käyttöjärjestelmien ominaisuuksiin ja rinnakkaisuuden hallintaan. Keskeinen osa koulutusta ovat erilaiset sulautettuun ohjelmointiin liittyvät käytännön ohjelmointitehtävät, joiden tarkoitus on havainnollistaa sulautettujen ohjelmistojen toteutustyylin erityispiirteitä.

Pirkanmaalaisen innovaatiokeskittymän kehittämiseksi on viime vuosien aikana rahoitettu lukuisia laajoja innovaatiotoimintaa edistäviä infrastruktuurihankkeita, joista merkittävimpinä voidaan mainita Biomateriaalitekniikan laitoksen testaus- ja prosessointitoiminnan kehittäminen, Vicinics / Vicinity Electronics -lähiympäristön elektroniikka, UBIQ-kehi-

tyskeskus / läsnä-äly sekä Liikkuvien työkoneneiden strategisen tutkimuksen yritysverkosto sekä Optoelektroniikan tutkimuskeskuksen kehittäminen. Pirkanmaan painopisteet ovat olleet terveysteknologia, hyvinvointi, tulevaisuuden energiateknologiat, joka paikan tietotekniikka, digitaaliset sisällöt, nano- ja mikrojärjestelmät sekä älykkäät koneet.

Suuremmat yritykset ovat erikoistuneita korkean osaamisen yrityksiä, jotka panostavat vahvasti T&K toimintaan. Uusia kilpailukykyisiä tuotteita ja ominaisuuksia syntyy jatkuvasti. Protomo-Demola toiminnassa on potentiaalia. Terveysteknologia on potentiaalinen kasvuala, jossa avainyrityksiä ovat Santen, Coxa, Medivire ja Vactech, jotka toimivat globaaleilla markkinoilla. ICT on myös edelleen vahva kasvuala ja keskeisiä yrityksiä ovat Intel, Accenture, Digia ja Saska. Nokian tilanne on murroksessa ja alihankkijoiden keskuudessa on epävarmuutta. Kaupan ala vahvistaa edelleen asemaansa ja on palvelujen ohella potentiaalinen myös tulevaisuudessa. Keskon, SOK:n ja suomen lähikaupan näkymät ovat edelleen hyvät ja kaupan puolella investoidaan jatkuvasti uusiin kauppapaikkoihin.

Pirkanmaalla on hyvä sijainti ja läntisen ohitustien valmistumisen jälkeen myös hyvät logistiset yhteydet esimerkiksi lentokentältä joka suuntaan, joskin kehitettävää on sekä lento- että rautatieyhteyksissä. Nykyisiä yhteyksiä kehittämällä/optimoimalla saadaan parannuksia aikaan esim. junaliikenne Pietariin. Pitkällä aikavälillä ratapihan siirto tulee eteen. Tampereen logistinen sijainti on hyvä,

Merkittävimmät käynnissä olevat investoinnit ovat Hämpin parkki (Tampereen keskustaan tuleva maanalainen parkkitalo), Vuoreksen lähiöalue ja kauppakeskus Ilo Ylöjärvelle. Käynnistymässä ja suunnitteilla on rantaväylän tunneli ja kaupunkiratikka. Lisäksi Areena ja Hämeenkyröön rakenteilla oleva M-Realin biovoimala, johon tulee noin 50 työpaikkaa. Lempäälän Marjamäen alueelle rakennetaan Ideaparkin viereen tulevaisuudessa toinen iso kauppakeskus, joka keskittyy erikoistavaroihin. Tampereen ja Ylöjärven rajalle tulee uusi ABC-liikennemyymälä moottoritien varteen. Lisäksi Ylöjärvelle valmistuu kesällä 2012 uusi koulukeskus, jossa sijaitsevat ammattikoulu ja lukio. Keskuksessa on 1000 oppilaspaiikkaa. Kangasalan kunta markkinoi edelleen Kallion teollisuusaluetta ja tontteja on myyty 10 kpl eri alojen yrityksille. Saarioinen Oy investoi Kangasalan Sahalahden tuotantoyksikköön rakennuttamalla uuden toimitilan tuotekehitysosastolle. Investoinnin myötä ei uusia työpaikkoja synny, mutta investointi vahvistaa yrityksen kilpailukykyä ja tuotekehitystä. Yritysharavakyselyssä 2010 arvioi noin 30 % yrityksistä kasvavansa seuraavan 12 kuukauden kuluessa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Viime vuoden aikana työttömien määrä laski, mutta valuma yli kuukauden pitkäaikaistyöttömyyteen kasvoi.

Tulostavoitetoteuman mukaan Tampereen seudun kaikkien työttömien valuma yli 3 kuukauden työttömyyteen oli 32,7 % vuonna 2011, kun se edellisenä vuonna oli ollut 31,4 %, joten keskimääräisen työttömyyden alenemisesta huolimatta työttömyyksien kestot kasvoivat hieman. Tänä vuonna niiden ennustetaan edelleen kasvavan. Osa työttömyyden kestojen kasvusta on tilastollista, koska kaikkia havaintoja ei pystytä viemään työnvälityksen asiakastietotietojärjestelmään. Pitkäaikaistyöttömien määrä alkoi vähentyä mm. Hämeen-

kyrössä jo keväällä 2011, mutta muut kunnat pääsivät alenevaan trendiin mukaan vasta alkusyksystä. Vähenemisvauhdin oletetaan kiihtyvän edelleen, mutta uhkana on, että se alkaa suhdannesyistä johtuen hidastua syksyllä 2012. Työttömyyden rakenteellinen kehitys oli Tampereen seudulla hyvin myönteinen. Nuorten työttömyys laski runsaat 15 %. Samoin pitkäaikaistyöttömien määrä laski lähes saman verran. Myönteistä oli myös se, että yli 50 -vuotiaiden määrä oli laskussa. Tampereen kaupungin työttömyys on ollut aiemmin kolmenneksi pahinta vertailtaessa 16 maan suurinta kaupunkia, mutta nyt Tampere oli vasta 7. sijalla, mikä osoittaa, että työllisyyskehitys on mennyt hyvään suuntaan.

Osaavan työvoiman saatavuus

Perinteisesti terveydenhuolto- ja hoiva-alan työvoiman saatavuudessa on ongelmia. Samoin rakennusalan työnjohtotehtävien osalta on ollut hankaluuksia, erityisesti työmaamestareista. Kaupan alalla työllisyys paranee, mutta vasta kun infrastruktuuri on valmis eli isot investointihankkeet saadaan päätökseen. Toisena työvoimaa tarvitsevana on hoiva-ala, jossa on odotettavissa kaupan alan epätyypillisten työsuhteiden vuoksi rekrytointiongelmia. Syyinä ovat mm. vuorotyö, provisiopohjaisuus, osa-aikaisuus ja muut epätyypillisille työsuhteille ominaiset piirteet kuten palkkaus ja/tai työaika. Palveluja koskevat myös edellä todetut ongelmat. Muita ammatteja ovat toimistotyöntekijät, hitsaajat, kaupankassat, siistijät, hoitajat, myyntimiehet ja varastomiehet.

Etelä-Pirkanmaan seutukunta

Valkeakoski, Akaa, Urjala

Etelä-Pirkanmaan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 43 338 asukasta, vuoden aikana kasvua oli 147 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 2 453 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,0 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 2 386.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Etelä-Pirkanmaan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Yritysten tilauskirjat ovat nyt täynnä, mutta tilauskannat lyhyitä, mikä aiheuttaa huolta, jarruttaa investointeja ja yleensä kysynnän elpymistä. Kehityssuunta on hyvä, Valkeakoskelle rakennetaan paljon ja käynnissä on useita talonrakennustyömaita. Työllisyysnäkyvät ovat nyt hyvät kun syksyllä 2012 avataan uusi kauppakeskus. Seutukunnan alueelle on tullut myös uusia yrityksiä, joskin työllisyydessä se ei vielä näy. Metallialalla on hyvä tilauskanta alkuvuoteen 2012. Tällä hetkellä tilanne on odottava. Avilon odottaa yrityssaneera-

uspäätöstä ja uudelleen käynnistyminen on epävarmaa. Toisaalta Valkeakosken kaupungin palvelurakenne uudistuu uuden Citymarketin myötä ja tarjoaa palvelualan työntekijöille uusia mahdollisuuksia. Uudet kaupan ja palvelualan työpaikat tuovat positiivista julkisuutta ja muutamat teollisuusyritysten avaukset, mm. Peatec Oy ryhtyy jalostamaan käytetyistä autonrenkaista polttoainetta. Negatiivisia asioita ovat muutamat perusteellisuuteen liittyvät lomautukset.

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Keskeisiä toimialoja ovat edelleen paperi- ja pakkausteollisuus, koneenrakennus, elintarvikkeet ja muoviala. Näkymät riippuvat euroalueen kehityksestä ja viennin vedosta, rahoitusmarkkinat näyttävät edelleen epävarmoilta ja vaikutukset ovat suoran kielteiset viennin liikkeellelähdön osalta. Kasvualoina ovat kauppa- ja palvelualat ja muutamat energiatekniikkaan liittyvät uudet teolliset toimialat. Näkymät ovat hyvät varsinkin kotimarkkinoilla. Yritysharavakyselyssä 2010 ilmoitti 26 % kyselyyn vastanneista yrityksistä kasvavansa seuraavan 12 kuukauden aikana.

Logistiset yhteydet ovat loistavat. Valkeakosken Jutikkalan ja Akaan Yritys-Konhon yritysalueet muodostavat keskeisen Tampereen eteläpuolisen logistisen vyöhykkeen.

Suurin yksittäinen investointi on Valkeakosken Citymarket-kiinteistö. Uuden kauppakeskuksen uskotaan tuovan myyntialan työpaikkoja ja kaupallisen toiminnan vilkastuessa muutakin toimintaa Valkeakoskelle ja kaupalla menee koko alueella hyvin. Yrityksillä on virinnyt jonkin verran haluja henkilöstön kehittämiseen ja tätä kautta kasvuhakuisuutta.

Metso Paper Oy on myynyt konepajatuotantonsa. Uusi yritys Walpella Oy työllistää 70 henkilöä, on hyvässä tilauskannassa ja kehittää henkilöstön osaamista.

Alue vetää yrityksiä juuri hyvän sijaintinsa vuoksi. Uudet yritysalueet kuten Jutikkala (kaavoitus valmistuu 2012) ja Yritys -Konho valmistumassa takaavat hyvän kasvualustan uusille yrityksille. Lisäksi Tipurin alueella Kylmäkoskella on jo valmiita yritystontteja.

Etelä-Pirkanmaan osalta ELY -keskuksen ja sidosryhmien paneelin yhteenveto oli se, että elinkeinoelämän näkymät ovat paremmat, mutta pysyvät ennallaan 6 ja 12 kuukauteen eteenpäin.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Suurin osa työttömien määrän vähenemisestä tapahtui edelleen teollisuudessa. Uhkana on, että yritykset eivät työllistä määräaikaiksiin työsuhteisiin, koska meneillään on lomautuksia ja irtisanomisia. Viime vuonna alueella käytiin useita yt-neuvotteluja, mutta monessa yrityksessä lomautukset olivat enimmäkseen lyhyitä työaikajärjestelyjä. Pahin tilanne on Ailonin suhteen, jossa määräaikaiset lomautukset muuttuivat toistaiseksi voimassa oleviksi 2012 alussa. Sama koskee myös Maintpartneria ja Nablab Oy:tä. Perinteisesti alueen teollisuuden irtisanotut ovat tehneet kapealla osaamisella ja vähäisellä koulutuksella työtä vuosikymmenet ja on todella haasteellista työllistyä uudestaan nopeasti. Joskin nyt esimerkiksi Ailonin lomautusten muuttuessa toistaiseksi voimassa oleviksi, lomautetut ovat alkaneet aktiivisempiin toimiin.

Työttömyyden rakennetekijöiden kehitys oli vuositasolla myönteistä kaikissa muissa tarkasteluosioissa paitsi vajaakuntoisissa. Työttömyyden väheneminen oli edelleen vahvasti miesvaltaista. Vaikka pitkäaikaistyöttömyys on laskussa, niin yli 50- vuotiaiden prosentuaalinen määrä nousee. Nuorten työttömyys pysyi samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Talouden epävarmuus aiheuttaa varovaisuutta yrityksissä ja yritykset eivät ole tehneet jatkoja määräaikaisiin työsuhteisiin eivätkä palkkaa lisää väkeä. Nyt on nuorten kohdalla pahin aika vuodesta, oletettavasti kesä tuo kuitenkin työmahdollisuuksia. Nuorten työttömyys uhkaa kasvaa ja Akaan jonkin verran kohonnut nuorisotyöttömyys johtuu kausivaihtelusta ja Kylmäkosken liittymisestä Akaaseen.

Etelä-Pirkanmaan työttömyystilanne parani verrattuna vuotta aiempaa, mutta säilyy entisellään 6 kuukautta eteenpäin ja edelleen samanlaisena 12 kuukautta eteenpäin tarkasteltuna.

Osaavan työvoiman saatavuus

Edessä on uuden kauppakeskuksen rekrytoinnit kesällä. Kauppa ja palvelut työllistäisivät, mutta osaavia työntekijöitä on vaikea löytää. Samoin alueelle on tulossa Call Center yritys, jonka vaikea löytää työvoimaa. Toimialan epävarmuus on ongelma. Terveystieteiden huolto on edelleen ongelmallinen ja kohtaanto-ongelma vain lisääntyy.

Osaavan työvoiman saattavuutta arvioitaessa pidetään tilannetta kuitenkin entisenlaisena verrattaessa sitä sekä vuoden takaiseen että seuraavien 6 kuukauden kehitysnäkymiin. Tilanteen arvioidaan huononevan seuraavan 12 kuukauden aikana.

Ylä-Pirkanmaa seutukunta

Mänttä-Vilppula, Ruovesi, Virrat, Juupajoki

Ylä-Pirkanmaan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 25 751 asukasta, vuoden aikana väestö väheni 308 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1925 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 339.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Ylä-Pirkanmaan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	-	-	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Alueella on vahvaa alihankintateollisuutta ja uusia materiaaleja hyödyntäviä yrityksiä. Haasteena on perinteisen alihankintateollisuuden kilpailukykyyn kehittäminen ja komposiittima-

teraaalien kaupallistaminen. Lisäksi alueen matkailumarkkinointia pitää kehittää. Alueen yleistilanne on kohtuullinen, vaikkakin tulevaisuuden näkymät ovat teollisuudessa vahvasti hämärän peitossa.

Alueellinen strategiatyö ja äkillisten rakennemuutosten ohjelman toimenpiteet ovat käynnissä. Elinkeinolliset painotukset tuleville vuosille seudullisesti ovat vuoden 2020 tavoiteohjelmassa: 1) Puu- ja teknologiateollisuus 2) Palveluliiketoiminta 3) Matkailu- ja kulttuuri.

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Paperi- ja teknologiateollisuus ovat alueen keskeisiä toimialoja. Näkymät ovat paperiteollisuudessa lähes taantumaa edeltäneellä tasolla. Tosin Metsä Tissue Oy:llä irtisanottujen työsuhteita on jatkettu ja tilauskanta on parantunut. Muovialalla on tasaista ja kausivaihtelet normaali tasolla kuten ennen taantumaa. Metalliala on odottavalla kannalla, tilauskanta on pientä, uusia tilauksia on luvassa, mutta niitä joudutaan odottamaan. Alueella toimii muutamia komposiittivalmistajia, jotka ovat kasvamassa taantumasta huolimatta ja potentiaalisia kasvuyrityksiä. Kehittyvien yritysten tilauskannat ovat kohtuullisella tasolla, mutta investoinnit ovat vielä pieniä. Pirkanmaan yritysharavakyselyssä 19 % Ylä-Pirkanmaan yrityksistä ilmoitti haluavansa kasvua seuraavan 12 kuukauden kuluessa.

Alueen suurin investointi on uusi museo, jonka rakentaa Serlachius-säätiö. Investoinnin pitäisi valmistua vuonna 2014. Tällä hetkellä alueelle ollaan suunnittelemassa kahden eri yrityksen kanssa uusia teollisuushalleja, joiden rakentaminen pitäisi alkaa kevään 2012 aikana.

Logistiset yhteydet hoidetaan lähinnä maantieverkon kautta. Käytössä on rautatie ainoastaan Mänttä-Vilppulan suunnalla. Polttoaineen hinnankorotukset vaikuttavat kuljetuskustannuksiin ja pakottavat yrityksiä miettimään eri vaihtoehtoja. Tavarantoimituksen hinnat nousevat ja hinnannousua ei voida kokonaisuudessaan lisätä tuotteisiin. Tieverkko on muuten pääpiirteittäin kunnossa, kiskoliikennettä käytetään aina kun mahdollista.

Ylä-Pirkanmaan elinkeinoelämän näkymät ovat pysyneet ennallaan vuoden takaiseen verrattuna. Samanlaisena nähtiin tilanne myös 6 kuukautta eteenpäin. Näkymät pysyvät edelleen entisenlaisina 12 kuukauden päästä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on vuoden aikana vähentynyt Ylä-Pirkanmaalla Osalle irtisanotuista ja lomautetuista työmarkkinoille palaaminen on huomattavan vaikeaa ja vaatii pitkäjänteistä työtä. Työllistymistä vaikeuttaa mm. vanhentunut koulutus, yksipuolinen työkokemus ja näköalatomuus uusien valintojen edessä sekä usein myös hakijan suhteellisen korkea ikä ja työvoiman heikko kysyntä vaikeuttavat tilannetta Vuositasolla pitkäaikaistyöttömyys on hiukan vähentynyt.

Tällä hetkellä ei ole tiedossa merkittävämpiä uusia irtisanomisia tai yt-neuvotteluita, mutta useassa yrityksessä on ollut ja on käynnissä yt-neuvotteluja, lähinnä nämä ovat koskeneet määräaikaisia lomautuksia -kesto yleensä enintään 90 päivää.

Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömyys on myös laskenut, mutta kesäkuukausina saat-
taa hetkellisesti nousta. Toisaalta nuorilla on myös moninaisia ongelmia, joten heidän oh-

jaamisensa eteenpäin vaatii erityisiä ponnistuksia. Tähän on Virroilla käytetty yksilöohjausta (Etsivä Nuorisotyö / Nuorisokeskus Marttinen) sekä Valtakunnallisia perhetyön palveluja.

Arvion mukaan työttömyystilannetta pidettiin vuoden takaiseen verrattuna parempana, mutta pysy ennallaan 6 ja 12 kuukauden eteenpäin tarkasteluissa.

Osaavan työvoiman saatavuus

Mitään suuria rekrytointeja ei ole tiedossa. Tietyissä ammateissa on olemassa jo työvoimaa. Parhaiten työllistävät tällä hetkellä palvelut, matkailu, sosiaali- ja terveysala, siivous- ja keittiöpuolen työt.

Ylä-Pirkanmaalla on pula osaavasta työvoimasta kaikilla tarkasteluajankohdilla, niin vuoden takaiseen kuin 6 ja 12 kuukautta eteenpäin katsottuna.

Lounais-Pirkanmaan seutukunta

Punkalaidun, Sastamala

Lounais-Pirkanmaan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 27 737 asukasta, vähennystä vuoden aikana oli 39 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 2528 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 6,8 % ja työttömiä työnhakijoita oli 819.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Lounais-Pirkanmaan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Lounais-Pirkanmaan seutukunnan yritysanta on monipuolinen ja alueella on paljon pk-yrityksiä. Seudun hyvinvointi ja kehitys ei ole sidottu muutamaan suuryritykseen. Yritykset ovat hyvin verkostoituneita ja ovat hakeneet yhteistyö- ja verkostokumppaneita aktiivisesti myös omalta seutukunnalta.

Tulevaisuuden suuria kysymyksiä on osaavan työvoiman saatavuus. Tämä koskee erityisesti sosiaali- ja terveysalaa sekä teknologia teollisuuden erikoisosaamista. Lisäksi haasteena on myös uusien kasvuhakuisten yritysten houkuttelemisen alueelle. Yritysharavahaastattelujen yhteydessä ilmoitti 22 % alueella olevista yrityksistä hakevansa kasvua. Pääosa uusista yrityksistä on ns. mikroyrityksiä eli yhden – kahden henkilön palveluyrityksiä. Voidaan sanoa, että Lounais-Pirkanmaalla on yleisesti positiivinen vire elinkeino- ja yritystoiminnassa. Seudulla on myös menossa useita erilaisia kehittämis- ja verkostoit-

mishankkeita, joilla tähdätään työelämän ja osaamisen kehittämiseen yhteistyössä eri hallinnon alojen viranomaisten, elinkeinoelämän, koulutusorganisaatioiden ja kuntien kesken.

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Lounais-Pirkanmaan keskeiset toimialat yrityssectorilla ovat metalliteollisuus sekä kumi- ja muoviteollisuus. Näkymät ko. aloilla on kohtalaisen hyvät. Useissa alueen yrityksissä on panostettu kansainvälisyyteen ja vientiin. Seudun yrityksissä on panostettu kehittämistyöhön ja yritysten väliseen keskinäiseen yhteistyöhön. Yritysten tilauskannat yleisesti ovat syksyn aikana olleet hyvät lievistä taantumasta huolimatta, rekrytointien suhteen osassa yrityksiä ollaan oltu varovaisia, mutta liikettä työmarkkinoilla kuitenkin on ja ammattitaitoisia osaajia on haettu mm. rekrytointikoulutuksen avulla. Syksyllä aloitti toiminnan Fineva Ply Oy, joka osti keväällä konkurssiin menneen Vammalan Vanerin konkurssipesältä yrityksen kone- ja laitekannan ja aloitti vanerin tuotannon Sastamalassa. Uusi yritys työllistää tällä hetkellä noin 25 henkilöä (Vammalan Vanerin entisiä työntekijöitä) ja jos tilauskanta kehittyy suotuisasti, henkilöstöä tullaan lisäämään. Starttiyrittäjänä aloitti 19.

Sastamalan alueella merkittävin käynnissä oleva investointi on koulutuskuntayhtymän oppimiskeskus/liikuntahallin rakentaminen. Työmaa käynnistyi keväällä 2011. Toinen suuri investointi on tänä vuonna Tokmanni –tavaratalon uudisrakennuksen työmaa Sastamalan keskustan tuntumaan.

ELY -keskuksen ja sidosryhmien paneelin yhteenveto oli se, että Lounais-Pirkanmaan elinkeinoelämän näkymät ovat paremmat kuin vastaavana aikana vuotta aiemmin, mutta 6 ja 12 kuukautta eteenpäin tarkasteltuina niiden odotetaan pysyvän ennallaan.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on laskenut ja työttömyyden rakenne kehittynyt hyvään suuntaan. Lounais-Pirkanmaalla työllisyyden kehitys on ollut positiivista. Työttömyysaste on laskenut vuoden toisella puoliskolla kuukausittain vaikka TE -toimistoon ilmoitettujen avointen työpaikkojen määrä on vähentynyt marraskuuta lukuun ottamatta. Työllisyyden kehitys jatkuu positiivisena kevättä kohden, marraskuussa alkanut työpaikkojen positiivinen kehitys jatkunee. YT-neuvotteluja ei ole käynnissä eikä irtisanomistilanteita ole tiedossa tällä hetkellä, mutta vuositasolla irtisanomisista on tapahtunut yhdessä yrityksessä 10 henkilön osalta. Lounais-Pirkanmaalla yleisesti ottaen on työikäisellä väestöllä keskimääräistä alhaisempi koulutustaso muuhun maahan verrattuna. Taantumien aikana yrityksistä työttömäksi jääneillä henkilöillä on ollut melko alhainen koulutustaso ja kapea-alainen työkokemus. Edellä mainituilla seikoilla on merkitystä työmarkkinakilpailukykyyn ja työllistymismahdollisuuksiin.

Pitkäaikaistyöttömien määrä on jonkin verran laskenut vuoden takaisesta (17,4 %). Lounais-Pirkanmaalla on pitkäaikaistyöttömiä jo vuosia ollut lukumääräisesti alle 100 henkilöä eli selvästi keskimääräistä vähemmän marraskuun lopussa pitkäaikaistyöttömiä oli 71 työnhakijaa. Myös vaikeasti työllistyvien nuorten alle 25 -vuotiaiden työttömyys väheni. Alle 25-vuotiaita nuoria oli työttömänä keskimäärin viidennes vähemmän kuin vuotta aiemmin. Lounais-Pirkanmaalla yli 50-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä on alentunut vuo-

den takaiseen verrattuna, jota on pidettävä positiivisena, koska pääosin tämä ikääntyneiden määrän osuus kasvaa vielä Pirkanmaalla voimakkaasti, erityisesti Tampereen seudulla

Lounais-Pirkanmaan työttömyystilanne parani verrattuna vuotta aiempaa ja paranee vielä 6 kuukautta eteenpäin, mutta pysyy entisenlaisena 12 kuukautta eteenpäin tarkasteltuna.

Osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman saatavuuden näkökulmasta Lounais-Pirkanmaalla ovat jatkossakin tärkeitä sosiaali- ja terveysala, palvelut sekä teollisuus. Suurempia rekrytointeja ei ole lähitulevaisuudessa. Sosiaali- ja terveysalalla on ollut jo usean viime vuoden ajan rekrytointiongelmia eri toimijoiden panostuksista huolimatta. Henkilöstö eläköityy ja hoivantarpeet kasvavat. Teollisuudessa on rekrytointivaikeuksia erityis- ja monialaosajista (esim. ohjelmointitaitoiset koneistajat, hydraulikka- ja pneumatiikkataitoiset koneenasentajat. Palvelualoilla on etenkin ammattitaitoisista taloushallinnon ja kirjanpidon osaajista toisinaan pulaa.

Työttömien henkilöiden koulutustausta / työkokemus ei kohtaa riittävästi kysyntää; ammatillisen tai koulutustaustan kohdalta. Alan koulutus ei takaa sopivuutta tehtävään osaamistason vaatimusten tai henkilökohtaisten ominaisuuksien osalta. TE-hallinnon osalta kysyntään pyritään vastaamaan lähinnä työvoimakoulutuksen keinoin, joko ryhmämuotoisella koulutuksella (esim. sosiaali- ja terveysalan perustutkinto) sekä yksittäisillä koulutusreiteillä (esim. MonialaRekry). Haastetta tilanteeseen tuo se, että koulutus pohjan lisäksi henkilön on sovellettava muutoinkin uuteen tehtävään / uudelle alalle, joten koulutustarjonta ei välttämättä johda toivottuun tulokseen. Yrityksiin rakennettavat henkilökohtaiset koulutuspolut ovat hyvä keino rekrytointitilanteen ratkaisuun.

Osaavan työvoiman saattavuutta arvioitaessa pidetään tilannetta kuitenkin entisenlaisena verrattaessa sitä sekä vuoden takaiseen että seuraavien 6 kuukauden kehitysnäkymiin. Tilanteen arvioidaan huononevan seuraavan 12 kuukauden aikana ja vuoden kuluttua ollaan työvoimapulassa.

Luoteis-Pirkanmaan seutukunta

Parkano, Ikaalinen, Kihniö

Luoteis-Pirkanmaan seutukunnassa asui kesäkuun 2011 lopussa 16 532 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 100 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1524 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 8,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 585.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Luoteis-Pirkanmaan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Teollisuus on kyennyt kohtuullisesti säilyttämään työpaikat. Tosin tilauskannat ovat lyhyitä ja ennustettavuus tilanteen kehittymisestä on vähäinen. Palvelutarjonnassa on lievää kasvua. Yrittäjien keskuudessa on uhkakuvista huolimatta vireyttä ja uskoa tulevaisuuteen. Uusiakin kehittämishankkeita on meneillään ja suunnitelmissa, mutta kaupankäynti on ennustettua matalammalla tasolla ja kaupan alalla erikoisliikkeissä koetaan uhkakuvia ja osa riskeistä on realisoitumassa.

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

Alueen keskeisillä metalliteollisuuden yrityksillä tilanne on stabiili, mutta tilauskannat ovat lyhyet ja odotettua matalammalla tasolla. Vientiteollisuuden päämiehet eivät ole saaneet kuitenkaan vientikauppaa liikkeelle toivotulla tavalla. Toisaalta odotuksissa on pientä toiveikkuutta. Mekaaninen puu on edelleen osittain ihan tyydyttävällä tasolla. Rakentaminen ei nykytilanteessa lisää kysyntää. Paljon mahdollisuuksia sisältävät puukerrostaloasiat eivät ole edenneet seutukunnalla.

Tällä hetkellä kasvualat ovat vielä epävarmoja. Pirkanmaan yritysharavakyselyssä 2010 ilmoitti viidennessä Luoteis-Pirkanmaan yrityksistä hakevansa kasvua seuraavan 12 kuukauden kuluessa. Muutamia uusinvestointeja on suunnitelmissa, toteutuksessa ja ylläpitoinvestointeja tehdään normaalitasolla. Samoin tuotekehitystä ja jotain innovaatioita on menossa. Uusia yrityksiä on perustettu edellisvuoteen verrattuna samaa vauhtia. Samalla elinkeinorakenne on monipuolistumassa, mutta liiketoiminnan kannattavuuden arviointiin pitäisi kiinnittää enemmän huomiota ja välttää liiallista optimismisia ja usein varasuunnitelmat puuttuvat. Sukupolvenvaihdokset menevät pääsääntöisesti hyvin, jos yrittäjillä on omaa tai läheisten yrittäjähenkistä jälkikasvua.

Investoinneista voidaan mainita Ikaalisissa käynnissä olevat kauppakeskusneuvottelut, myönteisesti päättyessään investointi merkitsisi 100 uuden työpaikan syntymistä. Ikaalisissa hoiva-alan yritys laajentaa, jolloin uusia työpaikkoja tulee 44 kpl.

Luoteis-Pirkanmaata koskevassa paneeliyhteenvedossa arvioitiin, että elinkeinoelämän näkymät ovat pysyneet ennallaan vuoden takaiseen verrattuna. Samanlaisena nähtiin tilanne myös 6 kuukautta eteenpäin. Sen sijaan näkymät elinkeinoelämän kehityksestä paranevat jo 1 vuosi eteenpäin tarkasteltaessa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Rakenteellinen työttömyys kasvaa, mutta mitään suurempia yt-prosesseja ja irtisanomisuhkaa ei ole nähtävissä. Irtisanotuilla, pitkään työelämässä ja samoissa työtehtävissä olleiden paluu työmarkkinoille on vaikeaa. Vanhentuneen koulutuksen ja kapea-alaisen osaamisen vuoksi uuden työn löytäminen ei ole helppoa. Lisäksi ikääntymisen myötä on monella jo terveydellisiä ongelmia. Työttömyyden kesto pitkittyy ja pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut lähes 30 % verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen, mutta yli 50 -vuotiaiden tilanne on kehittynyt todella hyvään suuntaan Luoteis-Pirkanmaalla. Samansuun-

tainen on kehitys ollut myös nuorten alle 25 -vuotiaiden kohdalla, joita oli kolmannes vähemmän kuin vuotta aiemmin. Alkukesän tilanne välittömästi valmistumisten jälkeen saat-
taa lisätä nuorten työttömyyttä. Muutoin työvoiman kysynnässä yleisesti ottaen ei ole ta-
pahtunut muutosta, vaan kuten koko Pirkanmaalla, niin myös Luoteis-Pirkanmaan työttö-
mien määrä on laskenut.

Osaavan työvoiman saatavuus

Luoteis-Pirkanmaa on muuttotappioaluetta ja työvoima ikääntyy, jolloin rekrytointiongelmia tulee jatkossa esiintymään. Nuorten työllisyystilanteen selkeä paraneminen johtuu myös siitä, että nuoret siirtyvät pois alueen työvoimasta. Lounais-Pirkanmaa ei poikkea muis-
ta Pirkanmaan seuduista siinä, että eniten työvoimaa kysytään sosiaali- ja terveys aloilla. Erityisesti lääkärien ja sairaanhoitajien töihin on vaikea saada työvoimaa. Teollisuus tarvit-
see myös jatkossa osaajia. Mitään suuria rekrytointeja ei ole tiedossa, mutta jos lkaalisten kauppakeskushanke etenee, niin siinä yhteydessä syntyy myös työpaikkoja.

Lisätietoja

Tutkimuspäällikkö, HTT
Juhani Turtiainen
Pirkanmaan ELY-keskus
puh. 0400-471161
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Hämeen ELY-keskus

Hämeen ELY-keskuksen alueella asui vuoden 2011 lopussa 377 470 asukasta. Vuonna 2010 Hämeen ELY-keskuksen alueella oli 24 303 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 91 279 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 19286.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Hämeen ELY-keskus			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Puolen vuoden tähtäyksellä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanteen uskotaan Hämeen ELY-keskuksen alueella pysyvän nykytilanteeseen verrattuna jokseenkin ennallaan. Työllisyystilanteessa ei myöskään uskota tapahtuvan merkittäviä muutoksia; Lahden seudulla työllisyyden arvioidaan kuitenkin jonkin verran heikkenevän. Osaavan työvoiman saatavuuden ennustetaan paranevan Lahden seutukunnassa ja heikkenevän Hämeenlinnan seutukunnassa; muilla alueilla saatavuuden oletetaan pysyvän nykytasolla.

Myös vuoden tähtäyksellä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan sekä työllisyyden tilanteen uskotaan pysyvän pääsääntöisesti nykytasolla, ainoastaan Riihimäen seutukunnassa tilanteen lievää kohentumistakin pidetään mahdollisena. Osaavan työvoiman saatavuuden ennakoidaan vuoden tähtäyksellä olevan edelleen nykytilannetta parempi Lahden seudulla, muilla alueilla tilanteen ennakoidaan pysyvän jotakuinkin ennallaan.

Lahden seudun työllisyyskehityksen kannalta kauppa ja muut palveluelinkeinot ovat avainasemassa. Usko erityisesti hyvinvointisektoriin liittyvän yritystoiminnan kehitykseen on vahvaa. Kasvumahdollisuuksia uskotaan olevan myös logistiikka-alalla ja ympäristöliiketoiminnassa. Teollisuuden rakennemuutos jatkuu edelleen; perinteiset teollisuusyritykset ovat edelleen lomauttaneet ja irtisanoneet henkilöstöään. Suuri epävarmuus liittyy mm. teknologiateollisuuden vientiyrityksiin. Investointisuunnitelmia on erityisesti matkailualalla ja muilla palvelualoilla.

Heinolan seudulla erityisesti hotelli- ja ravintola-alan työpaikkojen määrän uskotaan kasvavan jatkossakin. Myös hoitoalalle avautuu jatkuvasti työpaikkoja entisten työntekijöiden siirtyessä eläkkeelle. Yritysten tilauskannan kehitys on viime aikoina ollut maailmanmarkkinatilanteen vuoksi heikohko, joten uusia investointeja ei yrityksillä juuri ole tiedossa. Myöskään merkittäviä uusia julkisia investointeja ei ole käynnistymässä.

Hämeenlinnan seutukunnan keskeisten toimialojen ja yritysten näkymät ovat pääosin myönteiset. Kasvualoja ovat erityisesti kauppa ja logistiikka-ala. Potentiaalia nähdään olevan myös matkailussa ja rakennusosalalla. Moreenin teollisuus- ja logistiikka-alueelle rakennetaan jatkuvasti uusia tiloja. Hyvä sijainti ja aktiivinen markkinointi ovat tuoneet alueelle joitakin investointeja.

Riihimäen seudulle siirtyä uusia työnantajia/yrityksiä hyvän sijainnin johdosta. Keskeisten toimialojen ja yritysten näkymät ovat mm. hyvien logististen yhteyksien ja hyvän saatavuutettavuuden ansiosta pysyneet yleisesti ottaen positiivisina. Riihimäen seudulla on viime aikoina valmistunut paljon sekä julkisia että yksityisiä, mm. kaupan alan investointeja. Tällä hetkellä investointirintamalla on kuitenkin menossa hiljaisempi vaihe.

Forssan seudun tärkeillä toimialoilla, kuten elintarvike- ja rakennustuotealalla, on toistaiseksi mennyt kohtalaisen hyvin. Hyvinvointiala näyttää myös aloittaneen kovan kasvun, rakenteilla ja suunnitelmissa on useita hoiva-alan laitoksia. Valtatie 2:ta parannetaan kuluvana vuonna noin 10 miljoonalla eurolla. Energia- ja ympäristöalalla on suuria investointisuunnitelmia, mm. useita tuulipuistoja. Pidemmällä tähtäyksellä myös elektroniikka-ala uskoo kohtalaisen vakaaseen kasvuun.

Lahden seutukunta

Artjärvi, Asikkala, Hollola, Hämeenkoski, Kärkölä, Lahti, Nastola, Orimattila, Padasjoki, Hartola, Sysmä ja Heinola

Lahden seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 202 225 asukasta. Vuoden aikana kasvua oli 453 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 12 743 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömi- en työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,1 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 11 509.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Lahden seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	-	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	+	+

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Ympäristöosaaminen ja alueen monialainen käytännönläheinen innovaatiotoiminta luetaan alueen globaaleiksi vahvuuksiksi. Alueella on myös monia kansainvälisiksi arvioituja vah- vuuksia, kuten viljaa hyödyntävä elintarviketeollisuus, puutuoteteollisuus, matkailu, teolli- nen muotoilu ja mekatroniikka. Kansallisen tason vahvuuksiksi arvioidaan mm. julkisen ja yksityisen sektorin välisen yhteistyön toimintamallit, asuminen ja puurakentaminen. Lah- den seudun saavutettavuus ja logistiset yhteydet ovat erinomaiset. Alueen heikkouksia ovat mm. valtion ja yliopistokoulutuksen työpaikkojen ja teollisten investointien vähäisyys. Alu- een metalli- ja puuteollisuus ovat pääosin vientiteollisuutta, jolloin viennin mahdollisesti ty- rehtyessä työllisyystilanne heikkenee nopeasti.

Yleinen tunnelma alueella

Yritykset ovat tällä hetkellä investointien ja rekrytointien suhteen melko varovaisia. Tunnel- ma on kuitenkin varovaisen positiivinen, ja lisävahvistusta myönteisille signaaleille odote- taan. Muutamat Lahden alueella toimivista yrityksistä ovat saaneet viime kuukausina suu- ria tilauksia ulkomailta, mikä on piristänyt tunnelmaa. Yrityksissä on valmiuksia ja suunni- telmia kehittämiseen ja laajennuksiin, mikäli taloustilanne vakiintuu.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Kauppa ja palveluelinkeinot ovat avainasemassa Lahden seudun työllisyyskehityksen kan- nalta, ja nämä toimialat ovat tällä hetkellä kohtuullisen hyvässä vireessä. Tilanne on kui- tenkin kaksijakoinen. Joillakin kaupan alan yksiköillä, mm. suurilla päivittäistavara- kaupoil- la, menee erittäin hyvin ja toiset, mm. urheiluväline-, huonekalu- ja kodinkonemyymälät, sopeuttavat toimintaansa. Hyvinvointiin liittyvä yritystoiminta, sisältäen terveydenhoito- ja

hoiva-alan, elämys-, liikunta- ja kulttuuriteollisuuden sekä väline- ja varustevalmistuksen, on kasvanut viime vuosien aikana vauhdilla, ja usko alan kehitykseen on vahvaa. Myös logistiikka-alalla ja ympäristöliiketoiminnassa uskotaan olevan kasvumahdollisuuksia. Lisäksi Lahden seudulla on vahva muoviteollisuuden keskittymä sekä alan koulutusta ja kehittämistoimintaa.

Teollisuuden rakennemuutos jatkuu edelleen. Perinteiset teollisuusyritykset ovat edelleen lomauttaneet ja jonkin verran irtisanoneet henkilöstöään, mm. metalli-, puu- ja huonekaluteollisuudessa. Vaatetusteollisuuden osalta kehityssuunta huonompaan on jyrkennyt, tästä esimerkkinä mm. Virke Oy:n konkurssi. Suuri epävarmuus liittyy edelleen teknologiateollisuuden vientiyrityksiin.

Kaupan ja logistiikan toimialojen laajennus- ja uudisrakentamishankkeita on toteutettu runsaasti. Matkailussa ja yleensä palvelusektorilla on investointisuunnitelmia myös jatkossa. Julkisuudessa on esitetty myös suunnitelmia uusista investoinneista, esim. Teivaanmäen suurhotelli, Lahden toripark, Lahden Messuhallin saneeraus, L-Fashion Groupin 13-kerroksinen pääkonttori Lahden Renkomäessä sekä useita hypermarkettien rakentamisia. Hollolassa on käynnissä suuri keskustapalveluiden uudistus, joka tuo Hollolaan mm. uuden Prisman ja CM-marketin. Myös Itellan suuri logistiikkakeskus Orimattilan Pennalassa etenee suunnitelmien mukaan.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on lisääntymässä, kasvussa on erityisesti ikääntyneiden ja vähän koulutettujen pitkäaikaistyöttömyys. Yrityksissä on käynnissä runsaasti yt-neuvotteluja (esim. Asko Kodinkone). Kilpailukykyä työmarkkinoilla heikentävät paitsi alhainen koulutustaso myös kapea-alainen osaaminen, yli 50 vuoden ikä ja heikentynyt terveydentila. Työttömyyden kes-
tot ovat pitkittymässä. Kehityksen suuntaa tulee kääntää kohdentamalla palvelut ja toimenpiteet erityisesti nuoriin työnhakijoihin.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntä on vähentynyt ja vähenee edelleen kevään 2012 aikana. Kauppa ja palvelut sekä sosiaali- ja terveydenhuolto työllistävät sekä tällä hetkellä että todennäköisesti lähitulevaisuudessa parhaiten. Erityisen merkittäviä rekrytointeja ei kuitenkaan ole tiedossa.

Vaikeimmin rekrytoitavia työntekijöitä ovat osa-aikatyöntekijät, provisiopalkkaiset puhelinmyyjät ja eri alojen erityisosaajat. Jonkin verran rekrytointiongelmia on myös hoitoalan sijaisuuksien täytössä. Lahden seutukunnassa vanhustenhoidon, terveydenhoidon ja sosiaalitoimen tehtävissä työvoiman saatavuus on kuntasektorilla vaikeampi kuin muualla maassa keskimäärin.

Heinolan seutu (1.1.2010 alkaen osa Lahden seutukuntaa)

Heinolan seutu	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	+	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Heinolan seudulla on mittava potentiaali kehittyä vetovoimaiseksi matkailun- ja vapaa-ajan palveluiden alueeksi, mutta alueen tunnettuutta ja markkinointia tulee tehostaa. Heinola Resort -nimellä kulkeva seudullinen hanke pyrkii ensisijaisesti helpottamaan matkailuyrittäjien välistä yhteistyötä. Uuden tuotantorakenteen myötä voi syntyä myös uudenlaista kilpailua. Heinolan seudulla yrityksillä on hyvät edellytykset kehittää muun muassa logistiikkapalveluita, puu- ja rakennusalan erityisosaamista, matkailuliiketoimintaa sekä hyvinvointi- ja liikuntapalvelualojen liiketoimintaa. Logistiset yhteydet Päijät-Hämeessä Heinolan ja Lahden välillä sekä pääkaupunkiseudulle ovat moottoritien ansiosta hyvät.

Yleinen tunnelma alueella

Heinolassa odotetaan toiveikkaina, että UPM:n tiloihin saataisiin Peltosen Ski Oy:n suksitehtaan ja Pelkkakivi Oy:n lisäksi uusia yrittäjiä, jotka tarjoaisivat heinolalaisille työpaikkoja. Reuman tiloihin on vihdoon saatu vetäjä (Carelogi Oy), joka markkinoi ja vuokraa Reuman tiloja hoiva- ja terveyspalveluyrityksille. ”Uuden Reuman” avajaisia on tarkoitus viettää syksyllä 2012. Useissa yrityksissä on käynnistynyt yt-neuvotteluja, jotka koskevat lomautuksia ja/tai irtisanomisia. Myös yritysten velkasaneeraukset ja konkurssit ovat lisääntyneet. Työttömien ja lomautettujen lukumäärän kasvu heijastuu kielteisesti useiden yritysten kannattavuuteen.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Matkailu-, hotelli- ja ravintola-alojen yritykset tarvitsevat Heinolan seudulla jatkuvasti lisää ammattitaitoisia työvoimaa, koska asiakasmäärät kasvavat ja henkilöstön vaihtuvuus on suurta. Heinolassa hotelli- ja ravintola-alan työpaikkojen uskotaan kasvavan jatkossakin. Väestön vanhentuessa hoitoalalle avautuu lisäksi jatkuvasti työpaikkoja entisten työntekijöiden siirtyessä eläkkeelle.

Tilauuskannan kehitys on yrityksillä ollut maailmanmarkkinatilanteen vuoksi heikohko, joten uusia investointejakaan ei ole yrityksillä tiedossa. Myöskään merkittäviä uusia julkisia investointeja ei ole näköpiirissä. Starttirahayrittäjien määrä on edellisestä vuodesta hie-
man kasvanut.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Heinolan seudulle ei ole saatu uusia merkittävästi työllistäviä yrityksiä, ja entisten yritysten tilauskannan heikentyminen on johtanut uusiin yt-neuvotteluihin, määräaikaisten työsuh-teitten päättymisiin sekä lomautuksiin ja irtisanomisiin.

Pitkäaikaistyöttömyys on pysynyt sekä vuosi- että kuukausitasolla ennallaan. Nuorten työttömien määrä on vähentynyt vuositason 20 %, mutta kasvanut marraskuusta joulukuuhun 24 %. Heinolassa työttömiksi jääneiden yli 50-vuotiaiden tehdastyöntekijöiden sekä peruskoulutustaso että ammatillinen koulutustaso on pääosin alhainen. Useimmilla uudelleen koulutusta hankaloittaa ja vaikeuttaa atk-taitojen puutteellisuus.

Heinolan seudulla Stora Enso Fluting, Stora Enso Packaging ja Finndomo Oy Hartolan tehdas käynnistivät yt-neuvottelut vuoden 2011 puolella; tämän lisäksi vuoden vaihteessa on jo päättäneiden yt-neuvottelujen tuloksena annettu lomautusvaroituksia viiteen yritykseen.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Parhaiten Heinolan seudulla työllistyy hoitoalalle, hotelli- ja ravintola-alalle sekä siivousalalle. Työpaikkoja on tarjolla eniten hoitoalalla lähihoitajina ja sairaanhoitajina, siivousalalla sekä hotelli- ja ravintola-alan ammattiteissa, esim. ammattitaitoisista kokeista on jatkuvasti pulaa. Merkittäviä rekrytointejakaan ei lähitulevaisuudessa ole tiedossa.

Rekrytointiongelmia tulee jatkossa olemaan erityisesti sosiaali- ja terveysalalla nykyisten työntekijöiden eläköityessä. Hotelli- ja ravintola-alalla rekrytointivaikeuksien syynä on usein alalle ominainen työntekijöiden suuri vaihtuvuus.

Hoito- ja sosiaalialan tehtävissä ja ammattiteissa tilanne tulee entisestään pahenemaan seuraavan viiden vuoden aikana. Pk-yrittäjiä jää runsaasti eläkkeelle lähivuosina, ja jatkajan löytäminen heille on Heinolassa erityisen tärkeää.

Hämeenlinnan seutukunta

Hattula, Hämeenlinna, Janakkala

Hämeenlinnan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 93 917 asukasta. Vuoden aikana väestö kasvoi 539 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 5 854 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 8,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 3 905.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Hämeenlinnan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	-	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Hämeenlinnan seudun sijainti on edullinen osana pääkaupunkiseudun laajaa metropolialuetta ja Helsinki–Hämeenlinna–Tampere -kehitysvyöhykettä. Seudun globaalin tason vahvuuksiksi on arvioitu akselien valmistus, panssaroitujen sotilasajoneuvojen valmistus sekä ohutlevyteollisuus. Kansainvälisen tason vahvuuksiksi luetaan alueella sijaitseva Ruukin rakentamiseen keskittyvä teknologiakeskus, alueen teräsrakentamiseen ja -suunnittelun liittyvä osaaminen sekä Vanajanlinna matkailun vetäjänä. Merkittäviä vahvuuksia ovat myös Huhtamäki-konsernin pakkaustoimintaan liittyvä osaaminen, kulttuurikeskus Verkat tehdas, ”Tiilaaksoksi” kutsuttu seitsemän golfkentän yhdistelmä sekä Virvelinrannan palvelukeskittymä. Heikkoutena nähdään kasvuyritysten puute ja alueen pienuus Etelä-Suomen suurten kaupunkien keskellä. Lisäksi alueella on vain muutama kansainvälinen suuryritys.

Yleinen tunnelma alueella

Talouden epävarmuudesta huolimatta seudun tunnelma on yleisesti ottaen positiivinen ja tasapainoinen ja kehityssuunta hyvä. Positiivista virettä siivittävät erityisesti kaupan ja teollisuuden investoinnit sekä potentiaaliset uudet investointihankkeet.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Keskeisten toimialojen ja yritysten näkymät ovat yleisesti pääosin myönteiset. Kasvualoja ovat erityisesti kauppa ja logistiikka-ala. Potentiaalia nähdään olevan myös matkailussa ja rakennusosalalla. Moreenin teollisuus- ja logistiikka-alueelle rakennetaan jatkuvasti uusia tiloja. Seudun teollisuus ei ole supistunut, ja näkymät ovat olosuhteisiin nähden vakaat.

Tilaukantojen suhteen alueella ollaan osin hyvällä tasolla, osin odottavalla kannalla. Hyvä sijainti ja aktiivinen markkinointi ovat tuoneet eräitä merkittäviäkin investointeja. Hämeenlinnassa uutena yrityksenä aloittaa juomatölkkejä valmistava Can-Pack, ja elintarvikepakkauksia valmistava Paccor Finland Oy rakentaa kaupunkiin uuden tehtaan. Janakkalassa Lidl laajentaa jo ennestään suurta logistiikkakeskustaan. Moottoritien katteelle rakennetaan parhaillaan kauppakeskusta. Julkisen sektorin hankkeista merkittävin on rakenteilla oleva poliisitalo.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työllisyystilanteen suhteen ei suuria muutoksia ole todennäköisesti tiedossa. Työttömyys pysyy näillä näkymin aisoissa, mutta toisaalta määrärahojen niukkuus haittaa työllisyyden hoitoa, erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisyä. Mikäli Euroopan taloustilanne vakaantuu, myös työllisyystilanne paranee.

Paccor neuvottelee noin 100 henkilön irtisanomisista; uusi tehdas tulee tarvitsemaan aiempaa vähemmän työvoimaa. Irtisanottavien kilpailukyky työmarkkinoilla lienee heikohko, koska uusissa vastaavissa rekrytoinneissa rekrytointikynnys on korkea. Muita tämän mittaluokan irtisanomisia tai yt-neuvotteluja ei ole näköpiirissä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Uusia merkittäviä rekrytointeja ei ole näköpiirissä, mutta työvoiman kysyntää on koko ajan, ja valmiit osaajat työllistyvät hyvin monella alalla. Terveystieteiden ja sosiaalityön osaajat ammattilaiset työllistyvät hyvin, samoin ravintola-alan osaajat. Teollisuudessa Patria ja Can-Pack rekrytoivat suuria määriä, rekrytointitarpeet molemmissa tapauksissa 75-100 henkilöä, mutta rekrytoitavien valmiuksien edellytetään olevan erittäin hyvät. Mm. varastotyöntekijöistä on ylitarjontaa, vaikka ala kasvaa ja kehittyy kaiken aikaa.

Kysynnässä ja tarjonnassa ei lähiaikoina todennäköisesti tapahdu suurta muutosta nykyiseen verrattuna, mutta taloustilanteen kehittyessä myönteisesti kysyntä varmasti kasvaa. Kohtaannon ongelmana on tällöin se, että työnantajalla ei nykyään juuri ole valmiuksia perehdyttää ja kouluttaa, vaan työntekijöiden pitäisi olla heti valmiita "tuotantoon".

Pulaa tulee edelleen olemaan mm. lääkäreistä, sairaanhoitajista, sosiaalityöntekijöistä, nuoriso-ohjaajista, lastentarhanopettajista. Myös osaavia kokkeja ja ravintola-alan työntekijöitä tarvittaisiin.

Riihimäen seutukunta

Hausjärvi, Loppi, Riihimäki

Riihimäen seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 46 200 asukasta. Vuoden aikana väestö kasvoi 309 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 2 909 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 8,6 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 1 935.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Riihimäen seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Alueen vahvuutena ovat kohtuullisen monipuolinen elinkeinorakenne ja hyvä sijainti radan ja 3-tien varrella sopivan etäisyyden päässä pääkaupunkiseudusta. Hyvinkää-Riihimäen talousalueen tärkein elinkeino on teknologiateollisuus ja siihen liittyvä osaaminen. Alueen globaaliksi vahvuudeksi arvioidaan erityisesti nosto- ja siirtoalaan liittyvä monipuolinen teknologiateollisuus ja kansainväliseksi vahvuudeksi logistiikan erityisosaaminen. Kansalliseksi tulevaisuuden nousevaksi vahvuudeksi luokitellaan ympäristöteknologia-veksialan osaamiskeskus. Heikkoutena nähdään alueen pienuus Etelä-Suomen suuriin kaupunkeihin verrattuna.

Yleinen tunnelma alueella

Yleinen tunnelma Riihimäen seutukunnassa on varsin myönteinen, mm. työvoiman kysyntä on jatkunut kohtalaisen hyvänä.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Uusia työnantajia/yrityksiä siirtyy alueelle hyvän sijainnin johdosta. Pendelöinti alueelle on runsasta ja väestönkasvu on jatkunut positiivisena, joskin huippuvuosia hitaampana. Keskeisten toimialojen ja yritysten näkymät ovat mm. hyvien logististen yhteyksien ja hyvän saavutettavuuden ansiosta pysyneet yleisesti ottaen positiivisina.

Riihimäen seudulla on viime aikoina valmistunut paljon sekä julkisia että yksityisiä, kaupan alan investointeja, tällä hetkellä investointirintamalla on kuitenkin menossa hiljaisempi vaihe.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien kokonaismäärä on laskenut hitaasti, eikä lähitulevaisuudessakaan ole odotettavissa nopeaa työttömyyden vähenemistä. Merkittäviä irtisanomisia tai yt-neuvotteluja ei ole tällä hetkellä tiedossa.

Nuorisotyöttömyys on vähentynyt vuoden 2009 korkealta tasolta. Nuorisotyöttömyys saadaan pidettyä aisoissa nuorten yhteiskuntatakuun edellyttämällä menettelyillä. Pitkäaikaistyöttömien määrä on laskenut varsin hitaasti.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avoimia paikkoja on alueella määrällisesti varsin hyvin tarjolla. Erityisesti palvelualalla paikkoja on varsin runsaasti mm. siivous- ja keittiöalalla. Myyntityö työllistää sekä tällä hetkellä että tulevaisuudessa. Paitsi puhelinmyyntityötä tarjolla on myös syvempää osaamista vaativaa myyntityötä. Metalliteollisuudessa on myös paikkoja avoinna varsin hyvin, lähinnä työvoimaa vuokraavien yritysten kautta. Pelastusarmeija sijoittaa Etelä-Suomen logistiikkakeskuksensa Riihimäelle ja tarvitsee noin 20 työntekijää.

Työvoiman saatavuuden ongelmia esiintyy erityisesti sosiaali- ja terveysalalla. Koulutettuja työntekijöitä, erityisesti sairaanhoitajia, ei ole saatavilla työvoiman kasvavaa kysyntää vastaavasti.

Forssan seutukunta

Forssa, Humppila, Jokioinen, Tammela, Ypäjä

Forssan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 35 128 asukasta. Vuoden aikana väkiluku väheni 158 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 2 797 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 926.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Forssan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Forssan seudun vahvuuksia ovat aktiivinen toimialayhteistyö ympäristö/energia-, hyvinvointi- ja teknologia-aloilla. 'Järkivihreä Forssan seutu' perustuu kestävään kehitykseen pohjautuvalle liiketoiminnalle. Alueen vahva maatalousosaaminen antaa hyvän perustan elintarviketuotannolle. Rakennustuoteteollisuudella on pitkät perinteet, mutta se on melko suhdanneherkkää. Kaupalliset palvelut ovat hyvällä tasolla. Heikkouksia ovat mm. alueen pienuus ja saavutettavuuteen liittyvät ongelmat.

Yleinen tunnelma alueella

Tunnelma alueella on lähinnä odottava, näkymät ovat paljolti hämärän peitossa. Väestönkehitys on ollut negatiivinen. Forssan seudun strateginen rakennetarkastelu (FOSTRA) antaa hyviä eväitä mm. seudun logistiikan ja elinkeinotoiminnan kehittämiseen.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Forssassa tärkeillä toimialoilla, kuten elintarvike- ja rakennustuotealalla, on toistaiseksi mennyt kohtalaisen hyvin. Energia- ja ympäristöalalla on suuria investointisuunnitelmia, mm. useita tuulipuistoja. Toimitilarakentaminen on Forssan seudulla ollut viime aikoina melko vähäistä. Hyvinvointiala näyttää kuitenkin aloittaneen kovan kasvun. Pidemmällä tähtäyksellä elektroniikka-ala uskoo kohtalaisen vakaaseen kasvuun.

Elintarvikealan konserni HK Scan on lisännyt Forssan yksikkönsä toimintaa usealla kymmenellä uudella työpaikalla. Huonekalujen jakelujärjestelmiin erikoistunut CHS Retail on vuokrannut useita tuhansia neliöitä Forssasta, joka on yrityksen päätoimipaikka.

Alueen merkittävimmät käynnissä olevat tai käynnistyvät investoinnit ovat Fingridin varavoimalaitos, joka valmistuu kuluvan vuoden syksyllä, sekä valtatie 2:n parantaminen kuluvaan vuonna noin 10 miljoonalla eurolla. Lisäksi Forssan seudulla on rakenteilla ja suun-

nittelussa useita hoiva-alan laitoksia. Viljaetanolitehdas, biohybridivoimala ja Humppilan logistiikka-alue tulevat myöhemmin investointisuunnitteluvaiheeseen.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on vähentynyt noin 10 % vuoden takaisesta, osin lomautusten vähenemisen vuoksi. Pitkäaikaistyöttömien määrä on jokseenkin edellisvuoden tasolla. Pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen on haasteellista talouden epävarmuuden ja työvoiman kysynnän laimeuden vuoksi. Alueen nuorten työttömyys ei myöskään ole merkittävästi parantunut. Jatkossa heidän tilanteensa odotetaan pysyvän ennallaan tai hieman paranevan. Nuorten työllistymisen edistämiseksi seudulla on useita hankkeita ja suunnitelmia toimenpiteistä.

Yt-neuvottelujen piirissä on vajaat sata henkilöä. Ennakkoilmoituksia lomautuksista on kevään ajalle tullut noin 230 henkilöstä. Toistaiseksi julkisuuteen ei ole tullut merkittäviä yritysten ongelmia. Tuotannollisilla yrityksillä on kohtuullinen tilauskanta, mutta näkymät eivät ulotu kovin pitkälle; kesästä ja syksystä ei ole mitään varmaa tietoa. Kaupan alan yritysten myynti notkahti jonkin verran joulun jälkeen, mutta loppiaisen jälkeen tilanne on jälleen kohentunut.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntää on terveydenhuolto- ja hoiva-alalla sekä jossain määrin myös teollisuudessa. Uusia työpaikkoja on syntynyt etupäässä teollisuuden toimialoille lasinjalostus-, ympäristö- ja elintarviketeollisuuteen. Lasinjalostusteollisuuteen on rekrytoitu alkuvuoden aikana 30-40 työntekijää. HK-Scan keskitti tuotantoaan Forssaan ja tätä varten syksyllä järjestettiin 24 työntekijän rekrytointikoulutus. Myös hoiva-alalla on laajennuksia.

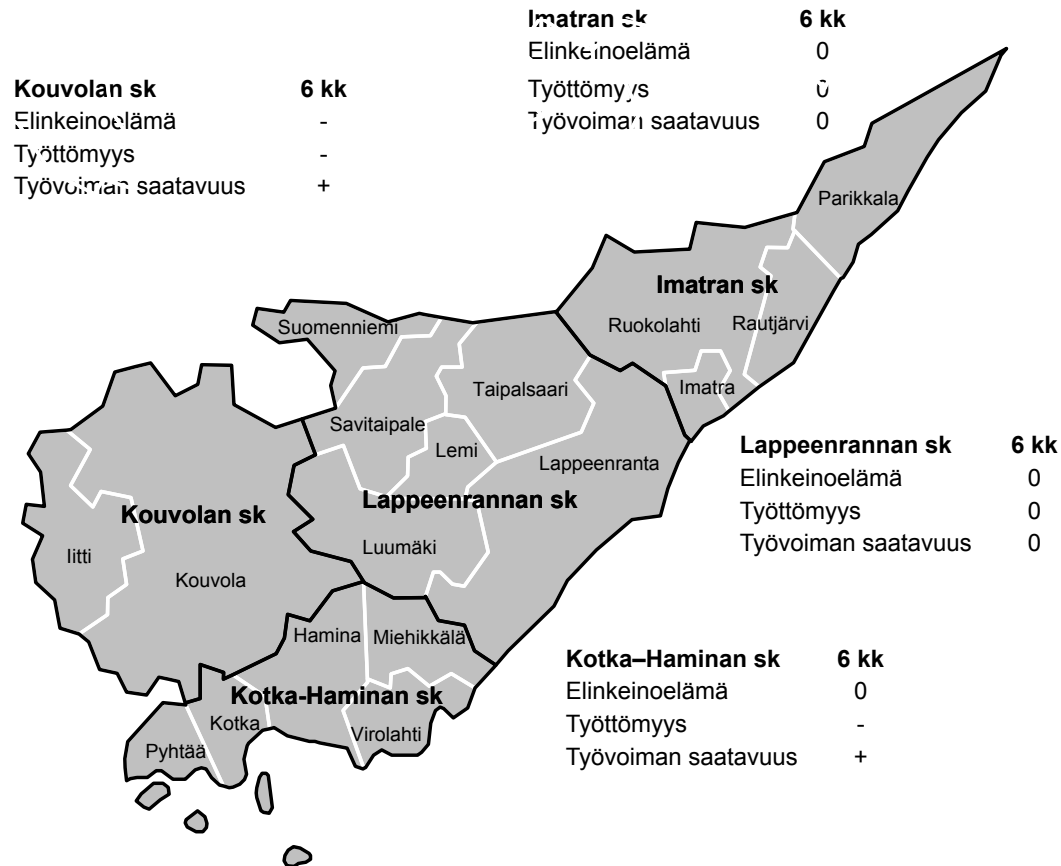
Avointen työpaikkojen määrä lisääntyi viime vuoden alkupuoliskolla edellisvuodesta, kun taas viime syksystä lähtien uusien avointen työpaikkojen määrä on ollut edellisvuotta alhaisemmalla tasolla. Tilanteen odotetaan jatkuvan melko samanlaisena ainakin kevään ajan talouden epävarmuuden vuoksi. Mikäli tuulipuistojen rakentaminen käynnistyy, voi kohteissa työllistyä jopa satoja työntekijöitä. Muutoin ei ole tiedossa merkittävämpiä rekrytointeja.

Terveydenhuollon ja hoiva-alan ammattilaisista on pulaa. Myös CC-palveluihin ja puhelinmyyntiin haetaan jatkuvasti työntekijöitä. Usealla alalla on käynnissä koulutusta. Työvoiman ja työpaikkojen kohtaannossa on jossain määrin ongelmia. Varsinkin teollisuudessa kapasiteettiheilahtelut hoidetaan paljolti vuokratyövoiman avulla.

Lisätietoja

Erikoissuunnittelija
Markku Paananen
Hämeen ELY-keskus
puh. 050 575 6042
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueella asui vuoden 2011 lopussa 315 129 asukasta, vuoden aikana vähennystä oli 956 henkilöä. Vuonna 2010 Kaakkois-Suomessa oli 18454 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,3 % ja työttömiä työnhakijoita oli 18 853.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Kaakkois-Suomen ELY-keskus			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	-	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	+	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämän näkymät

Kaakkois-Suomen tuotannon liikevaihto ja myös henkilöstömäärä alkoi toipua selvästi vuoden 2010 lopulla vuosien 2009-2010 taloustaantumien alkaessa hellittää. Tuotanto kasvoi alkuvuonna 2011 lähes kaikilla toimialoilla liikevaihdon ja henkilöstön määrällä mitattuna. Etelä-Karjalan kehitys on viime aikoina ollut hieman suotuisampaa kuin Kymenlaakson. Etelä-Karjalassa yrityssektorin liikevaihtoluvut olivat Tilastokeskuksen suhdannepalvelun tietojen mukaan syyskuussa 2011 viidenneksen suuremmat kuin taloustaantumien alkuvaiheessa talvella 2009. Tämä liikevaihdon kasvu on ollut ripeämpää kuin maassa keskimäärin tai Kymenlaaksossa.

Kaakkois-Suomen talouden talven 2012 tilannetta voidaan luonnehtia kohtalaisen hyväksi. Tuotannon ja työllisyyden luvut eivät ole laajasti heikentyneet, vaikkakin mm. hiljalleen lisääntyvät lomautukset ja työttömyyden laskun hidastuminen ja osin pysähtyminen kertovat joidenkin alojen vaimentuneista tuotantonäkymistä. Tilanne vaihtelee selvästi toimialoittain ja osalla yritystoimintaa näkymät ovat säilyneet hyvinä. Kotimarkkinat toimivat lähes aiemmalla tasolla, mikä pitää yllä mm. palveluja ja kauppaa ja erilaisia pienyrityksiä. Kaakkois-Suomessa Venäjän talouden ja Suomeen suuntautuvan kysynnän kehitys on merkittävä taloutta nostava tekijä. Venäjän vaikutus heijastuu monipuolisesti Kaakkois-Suomeen, välittömästi mm. Venäjältä tuleviin ostos- ja muiden matkailijoiden virtoihin, heitä palvelevan yritystoiminnan ja rajatoimintojen kasvuun, satama-, kuljetus- ja varastoimintoihin ja välillisesti moniin muihin toimialoihin. Kaakkois-Suomessa asuu runsaasti Venäjältä muuttaneita henkilöitä, mikä omalta osaltaan luo pohjaa Venäjän kysyntää hyödyntävän uuden palvelu- ja muun yritystoiminnan kehittämiselle.

Tuotannon rakennemuutos ja uuden tuotantotoiminnan luominen vähenevien tuotannonalojen rinnalle on ollut Kaakkois-Suomessa tärkeä strateginen painopiste. Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakuntaohjelmien yhteisinä kehittämispainotuksina ovat metsäklusterin uudistaminen, puhtaan energia- ja ympäristöteknologian kehittäminen, ICT -liiketoiminnan ja sisältötuotannon kehittäminen, logistiikan ja infrastruktuurin vahvistaminen, Venäjä – yhteistyön vahvistaminen sekä osaamis- ja koulutusrakenteiden uudistaminen. Rakennemuutos vaatii pitkäjänteistä työtä, mutta useita konkreettisia tuotantomuutoksia on jo näkyvillä. Kaupan ja matkailun alalla on tehty mittavia investointeja. Liikenneväylien ja sataman kehitystoimia on toteutettu ja uutta pienyritystoimintaa on luotu useilla aloilla.

Kaakkois-Suomella on ollut perinteisesti kaksi tuotannonalaa, joiden osuudet kokonais-tuotannosta ovat olleet maan keskiarvoa suuremmat: massa- ja paperiteollisuus sekä kuljetus- ja varastointi. Molemmat alat ovat viime vuosina kohdanneet muutoksia. Kaakkois-Suomi menetti jaksolla 2000–2010 yli 6000 massa- ja paperiteollisuuden työpaikkaa eli lähes puolet toimialan paikoista. (Etla, lokakuun 2011 ennuste). Vuoteen 2015 mennessä lisämenetys on ennusteen mukaan 1300 paikkaa, jolloin jäljellä on 5000 työpaikkaa. Myös saha- ja muu puuteollisuus on supistunut. Vähennyksistä huolimatta metsäteollisuus on edelleen alueen erikoistoimiala. Massa- ja paperiteollisuuden koko maan tuotannosta on edelleen n. 30 % Kaakkois-Suomessa. On myös merkkejä alan tuotekehityksen voimistumisesta ja tuotevalikoiman laajentumisesta, mikä voi tuoda uutta terävyyttä ja laajempaa tuotantopohjaa alalle. Alueella toimivilla UPM:n ja Stora Enson tutkimuslaitoksilla ja kor-

keakouluilla on tässä merkittävä rooli. Uusien tuoteratkaisujen kehittämisen ohella yhtenä käynnistyvänä hankkeena voidaan mainita metsäkonserni UPM mittava investointi sellun sivutuotetta käyttävän biojalostamon rakentamiseen Lappeenrantaan.

Alueen toinen perinteinen, vahva toimiala kuljetus ja varastointi on säilyttänyt asemansa hyvin ja on ajoittaisista vaikeuksista huolimatta onnistunut pitämään myös työvoimansa ennallaan. Vuonna 2011 yhdistyneessä HaminaKotkan satamassa tehtiin uudet liikenteen ennätykset. Vaikka satamatoiminnoista käydään Itämerellä kilpailua, alueella uskotaan HaminaKotkan sataman hyvään menestykseen. Kuljetuksia ja varastointia on tukenut ja tukee jatkossakin kanssakäynti Venäjän suuntaan. Teollisuuden vähentyneitä vientikuljetuksia on voitu korvata tällä idänliikenteellä.

Kaakkois-Suomen yhtenä vahvuutena on energia- ja ympäristötekniikan ympärillä oleva laaja opetus- ja tutkimustointi, jota mm. Lappeenrannan teknillinen yliopisto maan suurimpana alan yksikkönä sekä Kouvolan seudun ammatillisen oppilaitoksen Anjalan yksikkö toteuttavat. Alueella on myös alan tuotantoelämän omaa kehitystoimintaa. Opetuksen ja tutkimuksen tukemalla tuotekehityksellä ja siitä syntyvällä tuotannolla on hyvät kasvun mahdollisuudet. Uusia energiantuotannon ratkaisuja on toteutettu monilla alueilla.

Kaakkois-Suomen tuotannon muutoksessa kauppa ja matkailu ovat nostaneet asemiaan. Kaakkois-Suomen sijainti Venäjän naapurina ja lyhyet etäisyydet sekä Pietariin että toisaalta pääkaupunkiseudun suuntaan on tuonut paitsi tavaraliikennettä myös huomattavaa kasvua alueen henkilöliikenteen rajanylityksiin. Tämä näkyy positiivisesti erityisesti alueen kaupan alalla, kun ostosmatkailu Kaakkois-Suomen keskuksiin on kasvanut tuntuvasi, mutta jatkuvasti lisääntyen myös matkailussa ja matkailijoiden palveluissa. Kummallakin alalla on aivan viime aikoina investoitu voimakkaasti uusiin liike- ja matkailukeskuksiin ja uusia hankkeita on tulossa sekä Etelä-Karjalaan että Kymenlaaksoon.

Aluetilinpidon mukaiset kaupan alan työlliset olivat vuonna 2000 11,1 % Kaakkois-Suomen kaikista työllisistä. Tämä osuus kasvaa Etlän ennusteen mukaan 14,3 %:iin vuoteen 2015 mennessä. Vuodesta 2010 vuoteen 2015 työllisten nettomäärä kasvaisi lähes 1200 henkeä. Matkailuissa työllisyyden kasvu on ollut vaatimattomampaa, mutta erityisesti Lappeenrannan Rauhan alueen matkailukeskukset ja Imatran matkailukeskitymältä odotetaan kasvavaa työpaikkatarjontaa.

Metalliteollisuus on alueen merkittäviä teollisuuden toimialoja, joka työllistää yli 6000 henkeä. Alan tilanne on säilynyt kohtalaisen hyvänä, vaikka lähivuosien ennuste näkee työllisten määrän hieman supistuvan. Toimiala ei ole toistaiseksi ilmoittanut laajasti työvoiman vähennystarpeista, mutta joitakin yritysten lopetuksia on koettu.

Kaupan ja matkailun rakennusinvestointien ohella maanrakentamisessa on jatkunut melko vilkas toiminta. Lisääntyneeseen ja edelleen lisääntyvään idänliikenteeseen nähden alueella on uudistettu viisaasti sekä tie- että rataverkkoa. Tähän liittyvä lähivuosien suuri hanke on E 18 -tien uudistaminen Kymenlaaksossa. Muita väyläinvestointeja on suunniteltu mm. valtatie 6:n vielä uudistamatta olevien osien rakentamiseen, junaliikenteen kaksisraiteen tarpeeseen Imatra – Luumäki -välille sekä Kouvolan ja Lahden sekä Kouvolan ja Kotkan välisten yhteyksien parantamiseen. Venäjän WTO -jäsenyys ja mahdollinen viisumivapaus vahvistavat näiden hankkeiden tarpeellisuutta. Venäjän puolella investointeja on jo käynnissä.

Voimakkaasti lisääntynyt henkilöliikenne yli rajan vaatii panostamista myös julkisen sektorin rajanylityspalveluihin ja rajavalvontaan. Rajan ylitti Kaakkois-Suomen rajanylityspai-koilla (ml. Lappeenrannan lentoasema) vuonna 2011 yli 8 miljoonaa matkustajaa. Vuosi-kasvu oli 28 %. Matkustajista 6,5 milj. oli venäläisiä. Venäläisten matkustajien määrät ovat kolminkertaistuneet vuodesta 2000. Lappeenrannan lentoaseman merkitys on kasvanut ja aseman liikennemäärät lisääntyneet huomattavasti. Kaakkois-Suomen rajavartiosto tarjo-aa tällä hetkellä työpaikan n. 700 henkilölle. Itäisessä tullipiirissä (joka käsittää myös Poh-jois-Karjalan) työskentelee n. 600 henkilöä. Lisäksi kolmantena rajaviranomaisena toimi-valla poliisilla on runsaasti rajaliikenteeseen liittyviä valvontatehtäviä.

Alkutuotanto on edelleen tärkeä elinkeino. Vuonna 2010 maa- riista- ja kalatalous työllisti Kaakkois-Suomessa arvion mukaan 5700 henkeä, miltei yhtä paljon kuin massa- ja paperi-teollisuus. Maatiloja oli kaikkiaan 3992 (tämä on 6,4 % koko maan tiloista). Tiloista 59 % oli viljatiloja ja niiden keskimääräinen pinta-ala 35,9 hehtaaria, hieman enemmän kuin maan keskiarvo 34,7 ha. Kaikkien maatilojen määrä on vähentynyt jaksolla 2000–2010 Kaak-kois-Suomessa 20,6 % ja koko maassa 21,3 %. Kuten koko maassa, toimialan työvoiman määrä on ollut pitkään laskusuunnassa. Vähennys vuodesta 2000 lähtien on lähes 20 %. Viime aikoina työvoimaa on poistunut hieman enemmän kuin muutamana edellisvuonna. Myös elintarviketeollisuus on vähentänyt työllisiään. Selviä kasvunäkymiä ei ole lähitule-vaisuudessakaan, mutta pidemmällä tähtäyksellä alueen tuotannolla on mahdollisuuksia mm. Venäjän lähialueen suurilla markkinoilla ja lähiruokatuotannossa.

Kesällä 2011 kansainväliset ja erityisesti euroalueen talousnäkökymät alkoivat muuttua ai-empaa pessimistisemmiksi ja yritystoiminnan odotukset tulevaisuudesta synkistyivät. Tämä muutos huonompaan näkyy jo Kaakkois-Suomenkin taloudessa, joskaan selvää käännet-tä ei ole tapahtunut. Tilanne vaihtelee paljon toimialoittain. Tilannetta vaikeuttaa julkisen sektorin rahoituksen tiukkuus, joka heijastuu sekä investointeihin että kulutukseen ja voi jatkuessaan vaikuttaa negatiivisesti myös pidemmän tähtäyksen kehitysinvestointeihin.

Työttömyystilanne ja työvoiman saatavuus

Kaakkois-Suomen työttömyys laski vuoden 2011 loppuun saakka, selvimmin Etelä-Karja-lassa. Heikoin tilanne on Kotka-Haminan seudulla, jossa työttömien määrä on kääntynyt kasvuun, vaikkakaan ei kaikissa alueen kunnissa. Työttömyyden näkökymät ovat talousnä-kymien heiketessä hieman synkistymässä, vaikka Venäjältä tulevan kysynnän avulla vai-kutuksia voidaan Kaakkois-Suomessa lieventää. UPM:n Myllykosken tehdas suljettiin vuo-den 2011 lopussa ja yli 300 työntekijää on joutunut etsimään uutta työpaikkaa tai uutta am-mattialaa. Työvoimaa on hakeutunut mm. hoitoalan koulutukseen. Metsäteollisuus on käyn-nistänyt uusia yt -neuvotteluja toteuttaakseen lomautuksia vuoden 2012 aikana. Myös alan kunnossapidossa on tiedossa työvoiman käytön supistuksia.

Lomautukset toimivat vuosien 2009-2010 taloustaantumana aikana työvoiman käytön melko joustavana puskurina. Taloustaantumassa lomautettuna oli enimmillään viitisentu-hatta henkilöä. Näillä lomautuksilla kyettiin vähentämään suoraa irtisanomisia. Olisi edullis-ta jos nytkin työvoiman vähennystarpeet voitaisiin pääasiassa hoitaa lomautuksin eikä irti-

sanomisin. On kuitenkin pelättävissä että irtisanomiset ja myös yritysten konkurssit lisääntyvät, jos kansainväliset talouden näkymät pysyvät pidempään epäselvinä.

Vaikka kauppa, rakentaminen ja liike-elämän palvelut lisäävätkin lähivuosina Etlan ennusteen mukaan työllistensä nettomäärää, usealla alalla haetaan tuottavuutta ja kustannussäästöjä vähentämällä käytetyn työvoiman määrää. Välttämättä ei turvauduta suoriin irtisanomisiin, vaan vähennystä haetaan jättämällä osa eläkkeelle lähtevien paikoista täyttämättä sekä järjestelemällä työtehtäviä uudelleen. Tätä toteutetaan sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Monet kunnat ovat ilmoittaneet säästävänsä menoistaan jättämällä huomattavan osan eläkkeelle siirtyvien paikoista täyttämättä. Vaikutukset ovat jo näkyvissä työmarkkinoilla. Nuorten sijoittumisessa työelämään on vaikeuksia. Selvimmin tämä on näkynyt Kotkan - Haminan seudulla, jossa nuorten työttömyys on kääntynyt uudelleen nousuun. Myös muilla alueilla on odotettavissa, että opintojen jälkeen ei aina löydy helposti alan työtä. Tämä nuorten työelämään saaminen on yksi Kaakkois-Suomen työmarkkinoiden työvoimapoliittisia päätehtäviä.

Edellisen, vuosien 2009-2010 taloustaantumien vaikutukset näkyvät pitkäaikaistyöttömyyden kasvuna. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi koko vuoden 2011 ajan, joskin loppuvuotta kohti hidastuen. Usein talouslaman yksi vaikutus on juuri rakenteenomaisen työttömyyden lisääntyminen. Vähentynyt työvoiman kysyntä jättää osan työnhakijoista pitkäaikaisesti työttömiksi. Vaikka pitkäaikaistyöttömyys ei kasvakaan enää kovin jyrkästi, osa työvoimasta siirtyy varovaisen työvoiman kysynnän aikana joukkoon, jossa ainoa vaihtoehto on siirtyminen työttömyyden kautta eläkkeelle. 2000-luvun loppupuoliskolla tehdyt työvoiman vähennykset kohdistuivat melko usein iäkkäisiin työntekijöihin. Tämä näkyy nykyisillä työmarkkinoilla. Kun 60 -64 -vuotiaita, 2-5 vuotta yhtäjaksoisesti työttömänä olleita henkilöitä oli Kaakkois-Suomessa vuoden 2007 marraskuussa 217, vuoden 2011 marraskuussa määrä oli noussut 820:een. Vaikka osan kasvusta voi selittää suurten ikäluokkien vaikutuksella, muutos on huomattava.

Se, että nuorten opinnoista valmistuvien työhön sijoittuminen vaikeutuu, merkitsee vastapainona osaavan työvoiman saatavuuden paranemista. Monilla aloilla työvoimaa onkin hyvin tarjolla. Toisaalta on myös ammatteja, joihin ammattitaitoisia työntekijöitä ei ole saatavilla. Kaakkois-Suomen viimeisimpien ammattibarometrien mukaan työvoiman saamisessa on vaikeuksia mm. useisiin hoitoalan ammatteihin, puhelinmyyntiin, siivoustyöhön ja myös joihinkin opetustehtäviin.

Kouvolan seutukunta

Kouvola, litti

Kouvolan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 94 554 asukasta, vuoden aikana väestö väheni 523 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 5756 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,2 % ja työttömiä työnhakijoita oli 5352.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Kouvolan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	–	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	–	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	+	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämän näkymät

Seutukunnan perinteisiä tuotannonaloja ovat massa- ja paperiteollisuus, kauppa, kuljetukset sekä julkisen hallinnon toimipisteet, mm. varuskunnat ja valtion alueviranomaiset ja myös liike-elämän palvelut, esim. insinööritoimistot. Kun UPM:n Myllykosken tehdas suljettiin vuoden 2011 lopussa, alueen massa- ja paperiteollisuuden vähennykset saivat jatkoa usean sadan työpaikan menetyksenä. Verrattuna aiempaan, vuonna 2006 toteutettuun Voikkaan tehtaan lopetukseen ja samanaikaisiin muihin alan supistuksiin, talouden suhdannevaihe on nyt huonompi, kun ollaan siirtymässä epävarman taloustilanteen suuntaan.

Seutukunnassa haetaan uutta tuotantoa teollisuuden vähenevien työpaikkojen tilalle. Erilaista pienyritystoimintaa on saatu syntymään. Entisen Voikkaan paperitehtaan alueella toimii tällä hetkellä n. 25 yritystä, jotka työllistävät yhteensä n. 250 henkeä. Energian tuotannossa on jo toteutettu uusia ratkaisuja ja alan tutkimus- ja koulutustoimintaa toteutetaan mm. seudun ammatillisen oppilaitoksen Anjalan yksikössä. Kouvolaassa asetetaan toiveita myös mm. puurakentamisen kehitykseen.

Ehkä suurimmat odotukset ovat kaupan ja matkailun kehityksessä. Toteutunut Prisman suurmarketin laajennus sekä myöhemmin tänä vuonna valmistuva Tervaskankaan alueen suuri kauppakeskus ovat odotuksissa vahvistamassa alueen asemaa asiakkaista kilpailtaessa. Joissakin arvioissa noin kolmasosan kauppakeskusten kysynnästä arvioidaan tulevan alueen ulkopuolelta, lähinnä Venäjältä. Kuitenkin valtaosa asiakaskunnasta olisi alueen omaa väestöä. Tammi – lokakuussa 2011 kaupan tax free –myynti oli Kouvolaassa 3,0 milj €. Myynti kasvoi edellisvuodesta 37 %.

Matkailu ei ole toistaiseksi Kouvolan seudun suuria toimialoja, mutta sen odotetaan kasvavan. Suunnitteilla on mm. hanke, jossa Kouvolan matkakeskuksen yhteyteen rakennettaisiin hotelli-kauppakeskuskokonaisuus houkuttelemaan mm. Pietarista Suomeen uudella Allegro -junayhteydellä tulevia matkustajia. Nopea Allegro -juna alkoi liikennöidä Pietarin ja Helsingin väliä vuoden 2010 joulukuussa. Yhteys on lisännyt junamatkojen määrää n. 50 %. VR arvioi vuoden 2011 matkamääräksi noin 300 000 ja tavoittelee puolta mil-

joonaa vuosittaista matkaa vuoteen 2015 mennessä. Alueellisena haasteena on saada aiempaa useampi matkustaja pysähtymään Kouvolaan ja viipymään siellä pidempään. Tällöin voidaan vahvistaa myös Kouvolan keskustan asemaa liikeympäristönä uuden kaupakeskusalueen rinnalla.

Paitsi idän suuntaan Kouvolan seudulla on perinteisesti tiivis yhteys pääkaupunkiseudulle, etelään Kotkan - Haminan suuntaan (jossa teollisuuden kuljetuksilla tärkeä rooli) ja myös Päijät-Hämeeseen. Päivittäisiä työssä kävijöitä on runsaasti kuhunkin suuntaan. Kohutuullinen etäisyys ja alueen monilta osin pääkaupunkiseutua halvemmat kustannukset voivat houkutella alueelle sekä pääkaupunkiseutuun yhteydessä olevaa yritystoimintaa että muuttajia. Valmistunut oikorata Lahdesta Helsinkiin on supistanut matka-aikoja Kouvolan ja Helsingin välillä ja lisännyt junamatkojen suosiota. Pääkaupunkiseudun, Kotkan ja Lahden suuntaan on myös vilkasta tavaraliikennettä.

Valtion toiminnoilla on perinteisesti ollut merkittävä asema Kouvolan seudun tuotanto-toiminnassa. Kuntien palveluiden ohella valtio tarjoaa huomattavasti työpaikkoja. Mm. puolustusvoimilla on n. 1300 työpaikkaa Vekaranjärven ja Utin varuskunnissa sekä esikunnissa. Julkiselle sektorille ei ole kuitenkaan enää odotettavissa työpaikkojen lisäystä. Säästöpyrkimykset merkitsevät työllisten määrän vähennystä useissa toiminnoissa. Merkittävin vähennyskeino on jättää eläkkeelle siirtyvien paikkoja täyttämättä. Joidenkin yksiköiden lopetuksiakin voidaan odottaa.

Työttömyystilanne ja työvoiman saatavuus

Seutukunnan työttömyys laski koko vuoden 2011 ajan, kuitenkin Kaakkois-Suomen yleiseen tapaan loppuvuotta kohti hidastuen. Kouvolaassa työttömiä työnhakijoita oli joulukuun 2011 lopussa 2,9 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin, litissä vain 0,3 %. Nuorten työttömyys on kääntynyt seutukunnassa kasvuun. Kasvu on kuitenkin pienempi kuin Kaakkois-Suomessa keskimäärin. Pitkäaikaistyöttömien määrä on myös lisääntynyt. Samalla 60 vuotta täyttäneitä työttömiä on selvästi aiempaa enemmän. Luvuissa näkyy työvoiman vähennysten kohdistuminen iäkkäisiin työntekijöihin nk. ”eläkeratkaisun” turvin. Vuodesta 2006 lähtien 60 vuotta täyttäneiden työttömien määrä on yli kaksinkertaistunut marraskuuhun 2011 mennessä, ja tämän ikäryhmän sisällä 3-4 vuotta työttömänä olleiden määrä kuusinkertaistunut. Myllykosken paperitehtaan lopetuksen myötä alkuvuoden aikana on odotettavissa uusia työttömiä työnhakijoita tehtaalta irtisanotuista. Kokemusten mukaan uuden työn löytäminen on vaikeinta perinteisille paperityöntekijöille.

Työvoiman saatavuus on alueella hyvä. Valtaosalla ammateista on TE –toimiston ammattibarometri –arvointien mukaan työnhakijoiden ylitarjontaa. Joissakin ammateissa työntantajilla on kuitenkin työvoiman saannin vaikeuksia. Vaikeuksia löytää työvoimaa on lähinnä hoito- ja sosiaalialan työssä ja lisäksi mm. joissakin opetusalan ammateissa, kiinteistö- ja siivousalalla ja puhelinmyyntityössä.

Kotkan–Haminan seutukunta

Hamina, Kotka, Miehikkälä, Pyhtää, Virolahti

Kotka-Haminan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 87 275 asukasta, vuoden aikana vähennystä oli 30 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 4854 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 5798.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Kotka-Haminan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	–	–	0
Osaavan työvoiman saatavuus	+	+	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämän näkymät

Kotkan - Haminan seutukunta on perinteinen teollisuuden ja satamatoimintojen sijaintialue. Teollisuus joutui edellisen taloustaantumun yhteydessä yleisesti vaikeuksiin ja työvoimaa sekä lomautettiin että yksiköitä lopetettiin. Vaikeudet eivät ole kokonaan väistyneet. Kuitenkin alkuvuonna 2011 seutukuntaan perustettiin selvästi enemmän uusia yrityksiä kuin niitä lopetti (lopetustiedot kuitenkin tulevat usein hieman viiveellä). Yritystoimintaa on syntynyt mm. palvelualoille. Yksi kasvava toimialaklusteri on ICT –ala. Mm. digitaaliseen pelialaan on syntynyt pienyrityksiä, jotka tällä hetkellä työllistävät n. 70 henkilöä. Määrä on yli kaksinkertaistunut parissa vuodessa. Jo toteutunut esimerkki ICT:n kasvusta on Googlen palvelinkeskus Haminassa. Alueella on myös tuulivoimateollisuutta, ja tuulivoimaloiden rakentamishankkeita on vireillä.

Kun seutukunnan teollisuus on viimeisen taloustaantumun yhteydessä menettänyt tuotantoaan ja työllisyytensä, monet palvelut ovat menestyneet paremmin. Useat liike-elämän ja henkilökohtaisten palveluiden toimialat kykenivät jonkin verran lisäämään työllistensä määriä myös taantumaa siirryttäessä. Kaikki alueen kunnat, etunenässä Kotka ovat olleet aktiivisia maahanmuuttajaväestön vastaanottamisessa. Merkittävä venäläisväestö on alueen etu, kun tulevaisuudessa lisätään Venäjän kysyntäpohjaisia palveluja. Kotkan seutu kiinnostaa myös venäläisiä yrityksiä. Kehitteillä on venäläisen liiketoiminnan ja logistiikan keskus Rubicon, joka mm. tarjoaisi ja välittäisi yritysten tarvitsemia palveluja ja auttaisi liike- ja varastotilojen saamisessa ja mahdollisesti saattaisi yhteen venäläisiä ja suomalaisia yrityksiä ja kouluttajia.

Tuotannossa on koettu myös vaikeuksia. Useat yritykset ovat edelleen käyttäneet lomautuksia kulujen vähentämiseen. Ahlstrom Glassfiber Oy:n lasikuitutuotanto on lopetettu ja työvoimaa vähennetty 163 henkeä. Yritykseen jää Karhulaan lasihuovan tuotanto, joka työllistää n. sata henkeä.

Yhdistynyt HaminaKotkan satama ylsi vuonna 2011 uusiin liikenteen ennätyslukuihin. Satama on Suomen suurin yleissatama. Liikenne kasvoi edellisvuodesta 2,3 % (vienti + 8

%, tuonti -7,9 %, kauttakulkuliikenne -2 %). Kotkan ja Haminan satama-alueille investoidaan kaiken aikaa ja alueelliset laajennusmahdollisuudet mm. uusien varastoterminaalien rakentamiseen ovat erittäin hyvät. Viimeisin merkittävä investointi on Venäjältä lannoitteita ulkomaille vievän Fertilog Oy:n terminaalin sijoittuminen satamaan. Alue herättää muutoinkin kiinnostusta Venäjän ja Suomen välisen kaupan toimijoissa. Lähivuosina edelleen kehittyvät maantieteyhteydet voivat vahvistaa tätä kehitystä. Satama näkee lähiajan näkymät kuitenkin epävarmoina, tulevaa kehitystä on vaikea ennustaa pitkälle eteenpäin.

Venäläisten lisääntyvä kiinnostus ulkomaanmatkailuun ja matkailijamäärien kasvu on nostanut investointihankkeita myös Kotkan - Haminan alueella. Uusia kauppakeskuksia on suunnitteilla mm. Kotkan Jumalniemeen ja Virolahteen. Myös matkailuhankkeita on vireillä. Kaupan tax free –myynti oli Kotkassa vuoden 2011 tammi - lokakuussa 7,7 M€, jossa on lisäystä 46 % vuoden takaiseen. TAK Oy:n vuoden 2010 rajatutkimuksen haastattelujen mukaan rajan ylittäneet matkailijat käyttivät seutukunnassa yhteensä 39 milj. €.

Venäjän ja Suomen välistä kauppavaihtoa tukee käynnistynyt E 18 -tien muuttaminen moottoriväyläksi Koskenkylästä itään päin. Suomi on sitoutunut toteuttamaan E18-tien moottoritieksi vuoteen 2015 mennessä. Koskenkylän ja Kotkan välinen osuus toteutetaan elinkaarimallilla pitkäkestoisena palvelusopimuksena. Kustannusarvio on runsaat 300 M€. Moottoritien rakennustyöt on aloitettu tielinjalla useissa kohteissa marraskuussa 2011. On olemassa myös valmis suunnitelma Haminan kaupungin keskustan ohittavan tieosuuden rakentamiseksi. Moottoriväylän jatke rajalle saakka on vuosien 2013-2015 rakentamissuunnitelmissa. Jo nykyinen väylä on lisännyt kiinnostusta sijoittaa yritystoimintaa yhteyden varteen. Uusi moottoritie antaa tähän entistä paremman pohjan.

Työttömyystilanne ja työvoiman saatavuus

Viimeaikainen työttömyyden kehitys on ollut alueella synkempää kuin Kaakkois-Suomen muissa seutukunnissa. Kotkassa työttömien määrä oli vuoden 2011 lopussa 4,6 % suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Työttömyyden kasvu kohdistuu enemmän miehiin kuin naisiin. Myös Haminassa työttömyyden taloustaantumien jälkeinen lasku on pysähtynyt ja vuoden lopussa työttömien määrä oli lisääntynyt 2,1 % . Pyhtäälläkin työttömyys on kääntynyt pieneen kasvuun. Sen sijaan Miehikkälässä ja Virolahdella työttömyys on edelleen laskenut vauhdikkaasti.

Erityistä huolta aiheuttavat nuorten työmarkkinoille sijoittumisen vaikeudet. Kotkassa nuorten työttömien määrä oli vuoden 2011 lopussa kasvanut neljänneksen edellisvuodesta. Samalla korkeasti koulutettujen työnsaanti on vaikeutunut.

Työttömyyden laskun pysähdyttä työvoimaa on hyvin saatavilla. TE –toimisto tekee kolmasti vuodessa n. 150 ammattia koskevan arvion työvoiman saatavuudesta ko. alalle. TE –toimiston tekemien ammattibarometriarvioiden mukaan valtaosassa ammatteja kysyntä ja tarjonta ovat tasapainossa. Noin viidesosassa ammatteja työnhakijoita on tarjolla enemmän kuin työpaikkoja. Työvoiman saannin vaikeuksiakin on: lähinnä joihinkin hoitotyön ammatteihin, koneiden kuljetuksiin, joihinkin opetustehtäviin ja puhelinmyyntiin.

Imatran seutukunta

Imatra, Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti

Imatran seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 43 555 asukasta, vuoden aikana vähennystä oli 377 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 2453 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2622.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Imatran seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämän näkymät

Imatran seutukunnan suurteollisuus on onnistunut pitämään työvoimansa kohtalaisen hyvin, vaikka sekä Stora Enso Imatralla että M-Real Simpeleellä ovat parin vuoden sisällä lopettaneet joitakin toimintoja ja vähentäneet henkilökuntaansa. Massa- ja paperiteollisuuden muutokset eivät ole vielä ohi, mutta tiedossa ei ole isoja muutoksia Imatran seutukunnan alueella. Metsäklusterin uusiutumisesta on jo merkkejä, kun Tetrapakin nestekartonkipakkaustehdas aloitti Imatralla vuoden alussa työllistää liki 50 henkilöä ja Stora Enso perusti nanosellun koelaitoksen nimenomaan kevyempien ja vahvempien, uusiutuvien pakkausmateriaalien kehittämistä varten. Imatra kilpailee myös Neste Oilin ja Stora Enson yhteisyrityksen NSE Biofuels Oy:n uuden biojalostamon sijoituspaikasta.

Alueen metalliteollisuus on metsäteollisuuden ohella tärkeä toimiala ja työllistäjä. Toimiala kärsi viimeisimmässä taloustaantumassa, mutta toipui melko hyvin taantumasta hellitettyä. Tulevaisuuden näkymät ovat kuitenkin osaksi epävarmat. Mm. Ovako -konserni on ilmoittanut varautuvansa tuotannon vähentämiseen kysynnän mahdollisesti hiljentyessä.

Imatran seutu on hyötynyt merkittävästi voimakkaasti vilkastuneesta rajaliikenteestä ja venäläisten matkailijoiden kasvaneesta määrästä. Alueella on tehty suuria investointeja matkailuun ja kauppaan. Positiivisia vaikutuksia tulee myös lähellä Imatran kaupunkia sijaitsevasta Rauhan matkailualueesta, joka työllistää myös Imatran seutukunnassa asuvia ja tarjoaa alueella vieraileville palveluja. Imatran kaupungissa tax free –myynti kasvoi vuoden 2011 tammi-lokakuussa 66 % edellisvuodesta ja oli 11,7 milj. euroa, 5,8 % koko maan myynnistä. Seutukunnan majoituspalvelut ovat venäläisten suosiossa. Kun suomalaisten yöpymiset majoitusliikkeissä vähenivät ennakkotietojen mukaan vuonna 2011, venäläisten yöpymiset puolestaan kasvoivat. Matkailun edistämiskeskuksen tilastojen mukaan kesäkaudella 2011 (touko-lokakuu) Imatran seudulla oli venäläisten yöpymisvuorokausia miltei 71000. Tämä on lähes 13 % koko maan venäläisten yöpymisistä. Verrattuna edellisvuoteen yöpymiset kasvoivat 22 %. TAK Oy:n vuoden 2010 rajatutkimuksen mukaan Imatran seutu valitaan matkakohteeksi usein hyvien kulkuyhteyksien vuoksi. Loma-

matkojen osuus venäläisten kaikista matkoista on noussut. Noin 43 % matkoista oli lomamatkoja. Lomamatkojen ostosmatkoja pidempi maassa olo tuo alueelle usein enemmän rahaa kuin lyhyt vierailu.

Työttömyystilanne ja työvoiman saatavuus

Seutukunnan työttömyys on ollut vuoden 2011 aikana edelleen laskusuunnassa. Joulukuun lopussa työttömien määrä oli 6 % pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Nopeinta työttömyyden vähennys on Parikkalan kunnassa ja laskua on myös Imatralla ja Ruokolahdella. Sen sijaan Rautjärvellä työttömien määrä on kasvanut. Imatran kaupungin työttömyysaste on ollut aiemmin pitkään Kaakkois-Suomen korkein, mutta viime vuosina aste on laskenut niin, että se ylittää vain prosenttiyksikön verran Kaakkois-Suomen kuntien keskiarvon. Osittain tähän on vaikuttanut kaupungin aikaisempien vuosien melko suuri muuttotappio, joka on vähentänyt alueen työvoimaa. Kaupunki on kuitenkin viime vuosina välttynyt mittavilta irtisanomisilta ja mm. matkailu ja kauppa ovat pitäneet vireyttä yllä. Myös rajavalvontaan liittyvät palvelut tarjoavat alueen asukkaille työtä.

TE-toimiston ammatibarometriarvioinnin mukaan valtaosassa ammatteja työvoiman kysyntä ja tarjonta ovat tasapainossa. Työvoimaa on tarjolla enemmän kuin on kysyntää mm. kuljetusalalla, toimistotyössä, ravintola- ja myyntityössä, elektroniikka-asennuksissa. Samoin kuin muualla Kaakkois-Suomessa hoitoalalla on pulaa työvoimasta, samoin mm. joissakin rakennusalan ammateissa, kiinteistöjen hoidossa ja muutamissa opetusalan ammateissa.

Lappeenrannan seutukunta

Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Suomenniemi, Taipalsaari

Lappeenrannan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 89 745 asukasta, vuoden aikana vähennystä oli 26 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 5391 toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,2 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 5119.

Lappeenrannan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämän näkymät

Metsäteollisuus on Lappeenrannan seudulla edelleen vahva toimiala, vaikka mm. puuteollisuudessa toimintaa on vähennetty. Sellun tuotannossa hyvä on kehitys on jatkunut: mm. Metsä-Botnian Joutsenon sellutehdas on käynyt täydellä kapasiteetilla. Positiivinen sig-

naali metsäteollisuuden uudistumisesta on myös UPM:n vastikään ilmoittama, kapasiteettiltaan 100 000 tonnin biodiesellaitoksen investointi Lappeenrannan tehtaille. Kesällä 2012 käynnistyvän hankkeen työpaikkavaikutukset ovat rakentamisaikana n. 200 htv:tä. Vuonna 2014 valmistuva laitos työllistää suoraan n. 50 henkilöä ja välilliset työpaikkavaikutukset ovat n. 150 htv:n luokkaa.

Rakentaminen on alueella merkittävää. Rakentamisen liikevaihto putosi taantumassa viidenneksen, mutta ylitti syksyllä 2011 taantumaa edeltäneen tason. Rakentamista ovat piristäneet talonrakennuksen ohella matkailuhankkeet sekä maanrakennustyöt. Positiivisia vaikutuksia koko alueen kehitykseen on myös yliopiston ja ammattikorkeakoulun kampanjoilla, joka luo Lappeenrantaan opiskelijakaupungin vireyttä ja on myös omalla mm. energia- ja ympäristötekniikkaan liittyvällä laajalla opetus- ja tutkimustoiminnalla tukemassa yritystoiminnan kehitystä.

Seutukunnassa on investoitu voimakkaasti matkailualalla. Pohjoismaiden suurimmaksi matkailuhankkeeksi mainitun Holiday Club Saimaan kylpylähotelli vietti avajaisiaan marraskuussa 2011. Tälle lähellä Imatran rajaa sijaitsevalle 300 hehtaarin alueelle investoidaan jatkossa lisää. Alueelle valmistuu satoja loma-asuntoja ja golfkentän rakennustyöt ovat menossa. Vuoteen 2020 mennessä alueella on investoitu suunnitelmien mukaan kaikkiaan n. 200 miljoonaa ja vuodepaikkoja arvioidaan olevan tarjolla yhteensä 8000. Suuren osan asiakaskunnasta arvellaan tulevan Venäjältä, kylpylähotellin alkuvaiheessa venäläisyyden arvio on ollut kolmannes asiakkaista. Tilanne pysyy jatkossakin Kaakkois-Suomelle edullisena, jos hinta- (ja myös laatu-) taso on Pietarin seutua edullisempi. Tulevaisuuden vetovoimaa luo myös koko Saimaan alue.

Rauhan alueen ohella myös muita suurehkoja hankkeita on vireillä. Esimerkiksi Huhtiniemen alueelle Lappeenrannan keskustan tuntumaan suunnitellaan uutta hotellikokonaisuutta.

Tax free -kaupan arvo oli tammi-lokakuussa 2011 Lappeenrannan kaupungissa lähes 60 miljoonaa, kasvua vuodessa 50 %. Myynti on samaa luokkaa kuin Helsingissä. TAK Oy:n rajahaastattelun tulosten mukaan Kaakkois-Suomen rajan ylittäneet matkailijat käyttivät rahaa keskimäärin 215 € tuoteostoihin (tärkeimpinä vaatteet ja elintarvikkeet) ja 73 € palveluihin (tärkein ateriointi). Arvion mukaan rahaa käytettiin Lappeenrannan seudulla yhteensä lähes 200 miljoonaa.

Vaikka tax free -kauppa on sekä Lappeenrannassa että naapuriseutukunnan Imatralla vilkasta, koko kaupan sektorin liikevaihdon taantumien jälkeinen kasvu jäi Tilastokeskuksen suhdannepalvelutietojen mukaan Etelä-Karjalassa maan keskiarvoa ja Kymenlaakson kehitystä heikommaksi. Alan henkilöstömäärän kasvu lähes pysähtyi maakunnassa vuonna 2011. Alueella kuitenkin uskotaan kaupan alan hyvään kehitykseen venäläisten ostos- ja muun matkailun jatkuvasti lisääntyessä ja myös työpaikkojen lisääntymiseen.

Työttömyystilanne

Alueen työttömyyden taantumien jälkeinen lasku on edelleen jatkunut. Vuoden 2011 lopussa seutukunnassa asuvien työttömien määrä oli 6 % pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Vähennys on tuntuvinta Taipalsaarella ja Lappeenrannassakin yli Kaakkois-Suomen keskiarvon. Sen sijaan seutukunnan muissa kunnissa työttömien määrä on pysynyt ennallaan tai

kääntynyt kasvuun. Nuorten työttömien määrä on hieman vuoden takaista pienempi. Sen sijaan pitkäaikaistyöttömyys on lisääntynyt. Työttömien osuus työvoimasta oli seutukunnassa 12,2 %. Tämä on pienempi kuin Kaakkois-Suomen keskiarvo 13,3 %. Kohtalaisen hyvää kehitystä odotetaan myös lähiaikoina mm. palvelujen suotuisten odotusten vuoksi. Työttömyyden voi kuitenkin kääntää kasvuun mahdollinen kansainvälisen taloustilanteen heikkeneminen, joka voi heijastua ensin teollisuuden lomautuksiin ja myös irtisanomisiin.

TE-toimiston ammattibarometriarvointien mukaan työvoimaa on hyvin saatavilla. Valtaosassa ammatteja kysyntä ja tarjonta ovat tasapainossa. Pulaa on kuitenkin mm. lääkäreistä ja sairaanhoitajista sekä joistakin rakennusalan ja kiinteistönhoidon työntekijöistä. Työvoimaa on puolestaan tarjolla yli kysynnän mm. toimistotyössä, tietotekniikka-alalla, puuteollisuudessa ja myös myyntityössä.

Lisätietoja

Erikoistutkija

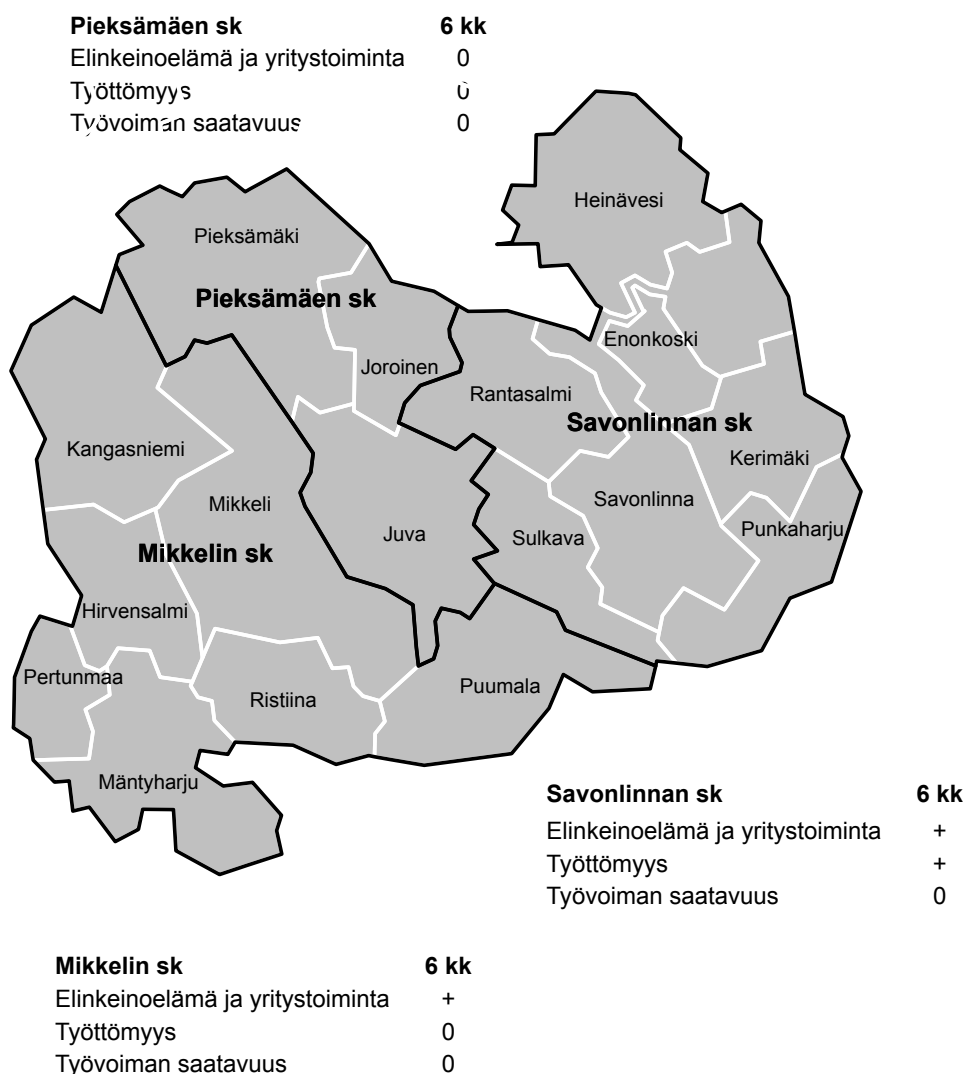
Niilo Melolinna

Kaakkois-Suomen ELY-keskus

puh.040 717 1237

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Etelä-Savon ELY-keskus

Etelä-Savossa asui vuoden 2011 lopussa 153 734 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 934 henkilöä. Vuonna 2010 maakunnassa oli 10549 toimipaikkaa. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 7 986.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Etelä-Savon ELY-keskus			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	+	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Etelä-Savon maakunnalla on vahva imago luonnonläheisenä, puhtaana ja turvallisena alueena. Perinteisesti vahvoja toimialoja ovat metsä- ja metalliteollisuus sekä matkailu. Uutta kasvua alueelle odotetaan tulevaisuudessa mm. hyvinvointi- ja ympäristöaloilta. Myös ai-nutlaatuisessa luonnossa, esimerkiksi runsaissa uusiutuviissa luonnonvaroissa, piilee vielä hyödyntämättömiä mahdollisuuksia. Luomuinstituutin perustaminen Mikkeliin on käynnistymässä EU-rahoituksen turvin. Luomu- ja lähiruoan menekien lisääntyminen vauhdittaa osaltaan myös alkutuotannon tarjontaa. Maakunnan vanheneva ikärakenne toisaalta heikentää alueen huoltosuhdetta, mutta toisaalta se myös tarjoaa paljon uudenlaisia liiketoimintamahdollisuuksia.

Yleinen tunnelma alueella

Taloudessa ei ole tapahtunut suurta käännettä viime syksyn jälkeen vaan tilanne on pysytellyt varsin samankaltaisena. Yleinen tunnelma maakunnassa on positiivinen eikä suuria uhkia ole näköpiirissä. Suunnitteilla olevat isot hankeaihiot kertovat luottamuksesta tulevaisuuteen. Keskeisistä toimialoista rakentaminen on edelleen vahvimpiä niin henkilöstömäärän kuin liikevaihdonkin kehityksessä mitattuna. Myös palveluiden asema on vankka. Teollisuustuotannon taantuman jälkeinen kasvu näyttäisi hidastuneen, joskin myös tällä alalla on käynnissä kehittämishankkeita. Vienti on kehittynyt myönteisesti.

Viime vuosi oli syntyvyyskannalta myönteinen, sillä Etelä-Savossa syntyi 1301 lasta, mikä on 76 enemmän kuin edellisvuonna. Kaiken kaikkiaan koko maakunnassa muuttotappiota kertyi yhteensä noin 250 henkilöä, hiukan enemmän kuin vuonna 2010.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Maakunnan toistaiseksi kohtalaisen positiivisena pysyneen vireen uhkana on Suomen vajoaminen uuteen taantumaa ja maailmantalouden kasvun heikkeneminen entisestään vuoden aikana. Myös pitkittynyt eurooppalainen velkakriisi uhkaa erityisesti vientiä, vaikka kotimainen kulutus ja investoinnit ovat yhä jatkaneet nousuaan.

Etelä-Savon ELY-keskuksessa haettujen yritystukien määrä pysytteli vuoden 2011 ajan edellisvuotta alhaisempana, mutta loppuvuotta kohti yritystukien haku vilkastui ja hakemusten määrässä päästiin 2010 vuoden tasolle. Euromääräisesti yritysten kehittämisavustuksia haettiin 14,3 miljoonaa euroa, noin 5,5 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2010. Myös kuluvan vuoden alku on ollut vilkas.

Tekes sijoitti Etelä-Savossa vuonna 2011 yhteensä 6,6 miljoonaa euroa yritysten ja julkisten organisaatioiden 23:een tutkimus- ja kehitysprojektiin. Rahoituksen kokonaiskysyntä pysyi edellisvuoden tasolla. Rahoitus kohdistui entistä enemmän tukemaan yritysten kasvua ja kansainvälistymistä. Toimialoittain kysyntää oli eniten energia- ja ympäristöliiketoiminnassa sekä rakennus- ja metalliteollisuudessa. Tutkimuspuolella toiminta painottui Etelä-Savon osaamisaloista ympäristö-, materiaali- ja kuituteknologiaan.

Myös Finnveran myöntämän rahoituksen kysyntä vilkastui erityisesti viennin rahoituksen osalta loppuvuoden 2011 aikana. Finnveran rahoitusta myönnettiin vuonna 2011 Etelä-Savossa ennätykselliset 41,2 miljoonaa euroa. Viennin lisäksi rahoitus painottui käyttöpääomaan. Suidannerahoitusta myönnettiin 3,8 miljoonaa euroa. Aloittavien yritysten osalta kysyntä oli myös vilkkaampaa kuin vuotta aiemmin. Investointien rahoitus säilyi entisellä tasolla. Kuluvan vuoden alkupuolella rahoituksen kysyntä on ollut hieman hiljaisempaa kuin aiemmin, mutta sen arvioidaan kuitenkin pysyvän viime vuoden tasolla.

Uusien yritysten perustannassa Savonlinnan talousalueella Uusyrityskeskuksen kautta perustettujen yritysten perustanta kasvoi 16 % edelliseen vuoteen verrattuna. Todennäköisesti alueen positiivinen vire johtuu Savonlinnan kaupungin sisällä tapahtuvista nykyisistä ja tulevista rakennusprojekteista ja kehittämissuunnitelmista. Erityisesti nuoret ovat perustaneet uusia yrityksiä. Mikkelin seudulla puolestaan uusia yrityksiä perustettiin yhteensä 312 kpl eli noin 20 % edellisvuotta vähemmän. Pudotus on yllättävän suuri, sillä uusia asiakkaita oli kuitenkin aiempaa enemmän. Lieneekö syynä pudotukseen mahdollisuus sijoittua tarjolla olevaan palkkatyöhön. Pieksämäen seudulla perustettiin viime vuonna 80 yritystä, mikä vastaa pitkälti viime vuosien keskiarvoa.

Starttirahalla yritystoiminnan Etelä-Savossa aloittaneita oli vuonna 2011 yhteensä 271. Määrä on jotakuinkin edellisvuoden 2010 tasolla (yht. 292). Tahti hieman hidastui loppuvuotta kohden. Uusia yrityksiä on syntynyt erityisesti rakennusalalle sekä kauneudenhoito-, sosiaali-, terveys- ja hyvinvointipalveluiden alalle.

Palkkaturvaa maksettiin vuonna 2011 lähes miljoona euroa. Kasvua edellisvuodesta oli noin kolmannes.

Keskeiset toimialat

Maatalouden investointitukea hakeneita tiloja oli hieman edellisvuotta vähemmän, mutta euromääräisesti ne olivat isompia. Suurimmat investoinnit tehtiin maidontuotannossa, jossa laajennusinvestoinnit näyttäisivät jatkuvan myös kuluvana vuonna. Naudanlihan tuotannossa investoinnit ovat olleet muutamia yksittäisiä laajennuksia lukuun ottamatta suhteellisen pieniä. Sianlihan tuotannossa kannattavuus kävi erittäinkin alhaalla, mutta loppuvuodesta tuottajahinnat kääntyivät nousuun. Kanamunien tuotanto alueen yrityksissä jatkuu ennallaan ja lievässä nousussa olevan tuottajahintatason arvellaan taittuvan tuotannon kasvuun alalla. Puutarhayritykset pitivät välivuoden investoinneissaan. Etelä-Savon Luomuinstituuttihankkeen siivittämänä kiinnostus luonnonmukaista tuotantoa kohtaan on vahvassa kasvussa. Maatalouden rakennemuutos alueella on viime vuosina jatkunut trendien nusteiden mukaisena. Näin ollen vuonna 2012 tilojen lukumäärä näyttäisi alenevan ja keskimääräinen tilakoko kasvavan.

Yksityismetsien puukaupat ja toteutuneet markkinahakkuut jäivät vuonna 2011 alhaisemmiksi vuoteen 2010 verrattuna. Tästä voidaan päätellä, että puun ostajat ovat lopputuotemarkkinoiden epävarmuuden lisääntyessä olleet haluttomia sitomaan rahaa puun pysyvarantoihin ja vaikutus on kohdistunut nimenomaan yksityismetsien puukauppoihin. Kysynnän heiketessä myös puun positiivinen hintakehitys taittui heinäkuussa ja hinnat palautuivat vuoden vaihteeseen mennessä likimain vuoden takaiselle tasolle. Vuositasolla mitat-

tuna hinnat olivat kuitenkin vuonna 2011 arviolta noin 3 % korkeammat, kuin vuonna 2010. Alkaneena vuonna markkinahakkuiden oletetaan jäävän hieman hienokseltaan viimevuotista tasoa alhaisemmiksi. Vuoden lopun myrskyt ovat piristäneet puukauppaa etenkin Länsi-Suomessa, mutta hieman yllättäen kauppa on käynyt Etelä-Savossa lähes samaan tahtiin vuoden ensimmäisinä viikkoina. Kysyntää hiljaisen puukauppavuoden jälkeen on, mutta hintakehityksen ennakoidaan olevan maltillista. Vuositasolla puun hintojen ennustetaan jäävän hieman viimevuotista alhaisemmiksi.

Sahatavaran hinnan ja tuotannon nousu taittui jo keväällä 2012. Vanerin osalta positiivinen kehitys sekä tuotannossa että kysynnässä jatkui pitempään. Velkakriisistä johtuva epävarmuus on hillinnyt rakennustoimintaa Euroopan markkinoilla. Vaikka sahatavaran kysyntä Pohjois-Afrikassa ja Japanissa on palautunut levottomuuksien ja maanjäristyksen jälkeen, markkinoilla on ylitarjontaa. Etelä-Savon sahateollisuudelle on jonkinasteista helpotusta tuonut se, että integraattien sahat ovat jarruttaneet tuotantoaan. Näin alueen sahojen käyntiaste on normaali, mutta kannattavuus sahatavaran alhaisten hintojen takia heikko. Myös Etelä-Savossa vahvan vanerintuotannon näkymät ovat epävarmat, joskin suunniteltuja lomautuksia on voitu osin perua. Vaikka Euroopan velkakriisi ei kärjistyisikään, mekaanisen metsäteollisuuden tuotteiden kysynnän odotetaan kääntyvän kasvuun aikaisintaan vuoden loppupuoliskolla. Vuositasolla sekä sahatavaran että vanerin vientihintojen ja –määrien ennustetaan jäävän noin 2 % viimevuotista alhaisemmiksi.

Graafisen teollisuuden alan yrityksissä on viime vuosina tehty suuria sopeuttamistoimia, mutta tilanne on edelleen haastava. Heikko tilauskanta on johtanut yt-neuvotteluihin eikä helpotusta tilanteeseen ole näkyvissä.

Elintarviketeollisuuden tilanne on vakaa, joskin eräitä sopeutustoimia alalla tehdään edelleen. Alueella on tartuttu erikoistumisen tuomiin mahdollisuuksiin. Leipomotuotteiden vienti Eurooppaan kasvaa uuden vientisopimuksen myötä. Juvalla sijaitseva luomujalostekeskittymän tilanne on hyvä kasvaneen kysynnän vuoksi, joskin raaka-aineiden riittämätön saanti hidastaa tarjonnan kasvattamista. Alan ammattikoulutusta lisätään Juvalla.

Etelä-Savossa rakentamisen liikevaihto on kehittynyt koko maata myönteisemmin ja myös henkilöstön määrä on kasvanut. Maakunnassa on viime vuosina toteutettu suuria rakennushankkeita mm. Mikkelin kaupunkikeskustan kehittämishankkeet ja Savonlinnan ohitustie. Uudisrakentaminen näyttäisi hiipuvan ja painopiste siirtyvän pääasiassa saneerausrakentamiseen.

Suhdannetilanne teknologiateollisuudessa on koneenrakennuksen osalta heikkenemässä jonkin verran maailmantalouden taantumun vuoksi. Tämä näkyy ensi kesän jälkeen nyt vallitsevan runsaan vuokratyövoiman käyttöasteen alenemisena. Tilanne tulee hidastamaan todennäköisesti myös alan pk-yritysten ja alihankkijoiden tilauskantaan ja yritysten kasvu ei tule olemaan vuoden 2012 loppupuolella kovin näkyvää.

Etelä-Savo houkuttelee entistä enemmän matkailijoita. Erityisesti maaseutumatkailun suosio on kasvussa. Maaseutumatkailuyrityksiä on Etelä-Savossa noin 300, mikä on noin 11 % kaikista Suomen majoitusta harjoittavista maatiloista. Venäläismatkailijoiden yöpymisten määrä on kasvussa erityisesti Savonlinnan seudulla, ja heidän palvelemisekseen onkin suunnitteilla entistä räätälöidympiä palveluita.

Palveluista kaupan ala jatkaa maakunnassa vahvaa kehitystään. Kasvu näkyy myös alan työpaikkojen määrän lisääntymisenä. Myönteistä kehitystä edistää maakuntaan suuntautuvan matkailun lisääntyminen.

Logistiset yhteydet ja saavutettavuus

Mikkelin seudulle valmistuu rakennemallitarkastelu keväällä 2012, kokonaistarkasteluun on liittynyt myös liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen. Pitkälle valmistunut keskustan kehitysprojekti on saanut kiittävän vastaanoton valtakunnallisestikin. Myös Savonlinnan seudulla on aloitettu vastaavan rakennemallin ja liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen. Suuri kysymys on hyödyntää rinnakkaisväylän avaamat kehittämisen mahdollisuudet. Pieksämäki on osoittamassa yleiskaavalla merkittävän kaupallisen rakentamisen kohteen aivan keskustan kupeeseen vanhalle varikkoalueelle. Kaupunki miettii muutenkin keskusta-alueen kehittämistä.

Kaikkiaan Etelä-Savossa on menossa tai vuoden 2012 aikana alkamassa kaikkiaan kahdeksan taajamayleiskaavaa, jota voi pitää uuden ajan alkuna kaavoitusrintamalla. Painopiste on siirtynyt rantojen suunnittelusta takaisin taajamiin. Kaikki kolme kaupunkia ovat ilmoittaneet aloittavansa strategisen yleiskaavan laatimisen. Kirkonkylienkin kehittämiseen haetaan yleispiirteisillä yleiskaavoilla uudenlaista strategisempaa otetta, johon myös väljäpiirteinen maakuntakaava antaa hyvän mahdollisuuden.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien määrä laskee kevättä kohti kausivaihtelun ansiosta. Tänä talvena lomautuksia ja irtisanomisia on kuitenkin tulossa aiempaa enemmän teollisuudessa ja palvelualan tehtävissä. Työpaikkojen puute heikentää työttömäksi jääneiden uudelleentyöllistymistä, ja yhdenjaksoinen pitkäaikaistyöttömyys on jämähtänyt paikoilleen. Eri toimialojen ja eri ammattien työvoimapoistumaa korvaamaan avautuu yksittäisiä paikkoja – ei massoitain. Suuri ongelma tulee olemaan, miten muutostilanteissa löydetään hyville ammattilaisille töitä, ettei heitä menetetä muualle.

Nuorisotyöttömyyteen kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota yhteiskuntatakuun sisältöjä pohdittaessa. Nuorten työttömien määrä vaihteli vuoden 2011 mittaan kuukausikeskiarvona välillä noin 700–1000. Nuorten työttömien aktivointiaste on taantuman jälkeen ollut heikompi, vuoden 2011 lopun tilapäisestä parannuksesta huolimatta.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Osaavan työvoiman saatavuuden osalta tilanne on tällä hetkellä vaikea erityisesti erikoissairaanhoidtajien, lääkäreiden, erityisopettajien, suuhygienistien sekä sosiaalialan ohjaajien ja -hoitajien osalta. Uhkana tulevaisuudessa siintää näiden ammattien osalta todellinen työvoimapula. Myös myyntiedustus-, puhelinmyynti- ja siivoustyön paikat täyttyvät hitaasti mm. palkkauksen rakenteen ja haastavien työaikojen vuoksi. Rakentamisen painopisteen

siirtyminen saneerauksiin lisää sekatyöntekijöiden sijasta erikoisosaamista omaavan työvoiman kysyntää.

Toimistotyöntekijöitä ja sihteereitä on työnhakijoina paljon, mutta niiden tarve on vähenevä. Vastaavasti ammattitaitoisista erikoismyyjistä on pulaa, vaikka myyjiä on paljon työttömänä. Lähihoitajien tarve työmarkkinoilla on suuri, ja heitä on paljon myös työnhakijoina. Monet heistä asettavat kuitenkin sellaisia ehtoja mm. työajoille, että se estää työllistymisen.

Osaavan työvoiman saatavuuden rinnalla voidaan nyttemmin puhua työkykyisen työvoiman saatavuudesta. Vaikka TE-toimistossa alan työnhakijoita löytyy, nousee työkyvyn puute monella esteeksi työelämään astumiselle. Maakunnan työvoimareservi onkin pieni.

Mikkelin seutukunta

Mikkeli, Hirvensalmi, Kangasniemi, Mäntyharju, Pertunmaa, Ristiina, Puumala

Mikkelin seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 72 716 asukasta. Vuoden aikana vähennystä oli 207 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 4934 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 3616. Avoimia työpaikkoja vuoden 2011 aikana oli 5 009, mikä on edellisvuotta 131 enemmän.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Mikkelin seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Mikkelin seudun vahvuuksia ovat ympäristöä säästäviin rakenteisiin liittyvä ympäristötekniikan osaaminen, pinnoitteiden kehittämisosaaminen ja alueen komposiitteihin erikoistunut materiaalitekniikan osaamiskeskus. Vahvuuksiin luetaan myös alueen mekaaninen puunjalostus, metsäteollisuuden koneet ja laitteet sekä alueella kehitettävä turvateknologiaan liittyvä turvaklusteri, vapaa-ajan asuminen sekä vahvasti kehittyvät sähköiset arkistointi- ja digitointialat. Alueen merkittäviä kulttuuritapahtumia ovat esim. Mikkelin musiikkijuhlat, Savcor Ballet ja St.Michel -ravit.

Mikkeli on onnistunut nostamaan väestömäärän nousuun aktiivisella strategiatyöllä, kaupunkikeskuksen kehittämisellä ja kehittämällä palveluja. Mikkelin tavoite on väestömäärän nousu 100 henkilöllä vuodessa. Mikkelin kaupungin keskusta-alueen rakentaminen on valmistunut ja onnistunut erinomaisesti. Muiden seudun kuntien väestömäärä jatkoi laskuaan. Haasteena koko seudulla on väestön ikääntyminen ja väheneminen, mikä näkyy seudun työllisyysasteessa sekä toimialakohtaisena haasteena työvoiman saannissa. Omistajavaihdostilanteissa jatkajien löytäminen on haasteellista. Monipuolisen elinkei-

norakenteen kehittyminen tulee olemaan tulevaisuudessa haasteellista. Yhtenä kasvavana elinkeinoalana on yksityinen hoivapalvelu.

Yleinen tunnelma alueella

Mikkelin seudulla ollaan edelleen melko hyvällä kehitysuralla; työttömyys vähenee tasaisesti ja avoimia työpaikkoja on ollut edellisvuotta enemmän. Mikkelissä torin seudun uusi ilme ja uudet valmistuneet kauppakeskukset ovat elävöittäneet kaupungin keskustan ilmettä onnistuneesti.

Omistajavaihdoksien toteutuminen on haasteellista. Elinkeinorakenteessa palvelualat vahvistuvat ja tuotannollisen teollisuuden osuus pienenee. Elinkeinotoimintaa piristävät seudulla osa-aikaisesti asuvat. He käyttävät mm. rakennus- ja kotipalveluja. Seudulle vakiintunut pienyrityskanta säilyy ennallaan. Vuosittain uusia yrityksiä perustetaan seudulla reilu sata.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Seudun keskeisistä toimialoista palveluilla (erityisesti vähittäiskaupalla), sosiaali- ja terveysalalla (erityisesti yksityisellä hoivapalvelulla) ja lääkeaineiden valmistuksella menee hyvin. Toimialoista puunjalostus- ja rakennusteollisuudessa on varovaisen odottava aika. Yksittäisillä yrityksillä on haasteellisia aikoja esimerkiksi elintarviketeollisuudessa, mutta luomutuotannon kehittäminen on seudulla vahvistumassa. Samoin vahvojen puhelinpalvelukeskusten yrityskohtaiset tilanteet vaihtelevat paljon. Toimialakohtaisia haasteita on esimerkiksi kirjapainoalalla.

Seudun yrityksissä on vallalla odotteleva tunnelma tulevan talouskehityksen suhteen. Toiminnan ja henkilöstön kehittämisen halukkuus on kuitenkin pysynyt korkeana.

Seudulla on aloittanut lähiaikoina viisi yksityistä suurempaa hoiva-alan yritystä. Ko. palveluista on kasvavaa kysyntää. Muuten esimerkiksi teollisuusyritysten tilauskannat vaihtelevat voimakkaasti. Lääketeollisuudella on hyvä pitkäaikainen kysyntä, mutta esimerkiksi metalli- ja rakennusosalalla tilauksia on noin kahdeksi viikoksi. Kuljetusalan haasteet heijastavat kuljetettavien tuotteiden alojen haasteita.

Seudulla on laajennettu metalliteollisuusyrityksiä. Mikkelin kaupungin suunnitelmissa on kaupungin satama-alueen kehittämistyön aloittaminen. Mikkelin keskustassa on valmistunut toinenkin suuri kauppakeskus, parkkihalli otettu käyttöön ja kauppatori saatu valmiiksi. Itäportin kehittäminen kauppapaikkana etenee. Seudun logistiset yhteydet ovat parantuneet valtatie viiden remontin ja toimivien junayhteyksien myötä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Kokonaistyöttömyys pysyi lähes ennallaan syksyn 2011 aikana. Joulukuun lopussa Mikkelin seudulla oli 3596 työtöntä, mikä on vajaa sata työtöntä vähemmän kuin vuonna 2010 vastaavan ajankohtana. Joulukuun lopun työttömyysaste oli 10,9 %, kun se vuonna 2010 vastaavan ajankohtana oli 11,1 %. Työttömyyden kehityksessä ei näy suuria muutoksia. Syksyn aikana teollisuuden alan lomautusten määrä kasvoi. Joulukuussa henkilökohtai-

sesti lomautettuina oli hieman yli 300 henkilöä ja ryhmälomautusten piirissä noin 200 henkilöä. Ryhmälomautusten määrä kasvoi syksyn aikana.

Merkittäviä irtisanomisia tai yt-neuvotteluja seudulla on käynnissä elintarviketeollisuudessa, kirjapaino-, ohjelmisto- ja konsultointialoilla, vaneri- ja rakennusteollisuudessa sekä palvelualoilla puhelinpalvelukeskuksessa ja julkisessa hallinnossa. Pääsääntöisesti seudun irtisanomiset ovat kooltaan pieniä.

Työttömäksi jääneiden halu kouluttautua uudelleen on hyvä. Omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella ja työvoimakoulutuksen non-stop toteutustapa auttavat kouluttautumaan. Osaaminen on usein yleisellä tasolla, erityisosaamisen hankkimisessa on vielä kehittämisen varaa. Nykyään työvoiman työkykyisyys nousee esiin rekrytoinnin haasteena lähes yhtä usein kuin osaamisvajeet.

Joulukuun lopussa 2011 Mikkelin seudulla oli 819 yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä ollutta. Lisäystä edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan on vajaa 40 henkilöä. Nuorisotyöttömyys on edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan nähden hieman alhaisemmalla tasolla. Joulukuun 2011 lopussa seudulla oli 446 alle 25-vuotiasta nuorta työttömänä, mikä on 35 nuorta vähemmän kuin vuosi sitten.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Palvelualat ja erityisesti vähittäiskauppa työllistävät nyt hyvin. Sosiaali- ja terveysala työllistää julkisella ja erityisesti yksityisellä puolella hyvin. Haasteena on löytää alan erityisosaajia esimerkiksi ensihoitajia ja kaikkien alojen lääkäreitä. Lähi- ja sairaanhoitajia löytyy avoimiin työtehtäviin hyvin, kun työt ovat Mikkeliissä. Uusien yksityisten hoivapuolen yritysten sijoittuminen seudulle on kuitenkin kiristänyt työvoiman kysyntää. Kotipalveluyrittäjyys on nouseva palvelumuoto. Seudulle on siirtynyt myös puhelinpalvelukeskuksia. Niiden rekrytointia helpottaa yrityksen maine työnantajana, palkkauksen selkeys sekä myytävät tuotteet. Tuotannollisen teollisuuden puolella lääkeaineiden valmistus ja sairaalatarvikeala työllistää hyvin. Seudun kesätyöpaikkatarjonta on hieman edellisvuotta vilkkaampaa. Määrissä puhutaan lähes tuhannesta paikasta.

Seudulla on ollut haasteellista löytää taloushallinnon osaajia, jotka pystyvät hoitamaan itsenäisesti kirjanpitoa sekä tekemään tilinpäätökset. Mikkelin keskustan kauppakeskusten valmistumisen myötä vähittäiskaupan alan ammattilaisten kysyntä on suuntautunut asiakaspalvelumyyjiin.

Tällä hetkellä näyttää siltä, että edellä kuvatut rekrytointihaasteet jatkuvat vaikka niitä helpotetaan esimerkiksi seudullisesti tarjottavan perus- ja lisäkoulutuksen suuntaamisella, mutta seudulla ei ole esimerkiksi lainkaan lääkärikoulutusta. Nyt niukkuutta näyttää tulevan myös puutavara-auton kuljettajista, metsureista, osaavista siivoojista ja lastentarhanopettajista.

Kysynnän ja tarjonnan kohtaannossa haasteelliseksi tilanteen tekee se, että lomautuksia ja irtisanomisia on teollisuudessa ja rakentamisessa, kun taas työvoimaa kysytään sosiaali- ja terveystaloudessa ja palvelualoilla. Näin ollen tarvitaan lisäkoulutusta, jotta esim. hoiva-alan paikat täyttyisivät irtisanotuilla varastomiehillä. Toinen yleishavainto on, että tavallisella osaamisella työntekijöitä löytyy, mutta huipputaajista on pulaa.

Pieksämäen seutukunta

Pieksämäki, Joroinen, Juva, Rantasalmi

Pieksämäen seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 31 937 asukasta. Vuoden aikana vähennystä oli 288 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 2 234 toimipaikkaa. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 374.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Pieksämäen seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	-
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja heikkoudet

Rautateiden risteyskohdassa sijaitsevan Pieksämäen elinkeinoelämän keskeisimpiä vetureita ovat kauppa- ja palvelualat sekä teollisuuden aloista etenkin metalliteollisuus ja mekaaninen puunjalostus. Juvalle leimallista on vahva maatalous ja siellä on jo pitkään panostettu luomutuotantoon. Juvan elintarvikeala elää edelleen vahvasti ja investoinnit ovat toteutumassa. Uuden liikenneaseman valmistuminen Joroisiin tuo lisää työpaikkoja palvelualalle. Työttömyys on edelleen matalalla tasolla.

Yleinen tunnelma alueella

Vaikka Pieksämäen seudulla ei ole suuria kansallisia tai monikansallisia yrityksiä, joiden toimintaan rakennemuutos toisi nopeita muutoksia, muutosta tapahtuu vähitellen. Muutamia pitkään paikkakunnalla toimineita yrityksiä on lopettanut tai lopettamassa toimintaansa Pieksämäellä. Myös muita sopeuttamistoimia tehdään. Yleistilannetta seudulla voi kuitenkin arvioida melko hyväksi, sillä osa yrityksistä vahvistuu ja tekee uusia suunnitelmia tulevaisuutta varten. Pitkään jatkunut odottelu kaupan alan palvelujen lisääntymisestä ja työpaikkojen kasvusta on laantunut, mutta ei lannistanut.

Pieksämäen vahvuutena on yhteistyö toimijoiden ja yritysten välillä sekä toimivat peruspalvelut. Keskeinen sijainti useiden kaupunkien lähellä ja kohtuullisen hyvät liikenneväylät tarjoaa mahdollisuuksia edulliseen asumiseen ja yrittämiseen. Ilman toimenpiteitä tulevaisuuden uhkana voi olla elinkeinoelämän liiallinen keskittyminen maakuntakeskuksiin.

Juvalla luottamus tulevaisuuteen on vahvaa elintarvikealan keskittymän kehityksen myötä ja mm. omakotirakentaminen alueella on vilkasta.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Pieksämäen seudun yritykset ovat pieniä ja keskisuuria eri toimialojen toimipaikkoja. Terveys- ja sosiaalipalvelujen sekä teollisuuden työpaikkojen osuus kaikista työpaikoista on suurempi kuin muissa eteläsavolaisissa kaupungeissa. Molemmilla toimialoilla yritysten tilanne on hyvä.

Metallialan yrityksillä tilauskanta on pysynyt hyvänä. Sosiaali- ja terveystalvaeluiden puolella on investoitu uusiin palveluasuntoihin, lisätty henkilöstöä ja käynnistetty myös uutta toimintaa. Leipomoteollisuudessa erityisruokavalmistuksen vienti on kasvanut ja alalle koulutetaan lisää henkilöstöä. Kaavoituksen valmistuttua Pieksämäellä käynnistetään uusien kaupan isojen yksiköiden suunnittelu ja rakentaminen. Alueelle on suunnitteilla uuden pesulan rakentaminen. Samanaikaisesti toisessa pesulassa on käyty yt-neuvottelut.

Pieksämäen kaupunki suunnittelee päiväkodin ja vanhusten palveluyksikön rakentamista.

Juvalla hoivapalvelut työllistävät sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Elintarvikeala lisää työpaikkoja ja alalle järjestetään ammatillista koulutusta. Liikenneaseman avautuminen Joroisiin tuo vakituksia työpaikkoja tarjolle.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Pieksämäellä työttömyys on alhaisempi kuin Etelä-Savossa tai koko Suomessa keskimäärin. Alhaisempi työttömyys selittyy osittain elinkeinoelämän melko hyvällä tilanteella, korkealla aktivointiasteella ja erityisesti nuorten työttömien muuttohalukkuudella. Pieksämäellä työttömien aktivointiaste vuoden 2011 lopussa oli 38,8, kun se koko maassa oli 29. Vaikeasti työllistyvien ja työttömien määrään tulevat vaikuttamaan ensisijassa käytettävissä olevien työllisyysmäärärahojen määrä. Nuorten työttömyys ei ole pitkittynyt Pieksämäellä.

Juvalla työttömyysaste on ollut alhainen koko ajan. Palvelu- ja sosiaaliala työllistävät alalle soveltuvat henkilöt nopeasti. Paljon on myös kausityöllistymistä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman saatavuus Pieksämäellä on hyvä. Monipuolinen ammatillinen koulutustarjonta paikkakunnalla ja hyvä koulutussuunnittelu tuottaa henkilöstöä työelämän tarpeisiin. Lisäksi työvoimakoulutuksen ohella työttömien omaehtoinen koulutus työttömyysturvalla on ollut hyvä keino pienen työmarkkina-alueen työvoiman saatavuuden turvaamiseksi ja aikuisten kouluttautumisen mahdollistamiseksi. Ongelmia saatavuudessa on ollut terveydenhuolto- ja sosiaalialan ammattiteissa, määrällisesti eniten lähihoitajissa, sillä tarve on suuri joka puolella Suomea. Vaikeuksia sopivien henkilöiden löytymiseen on myös yritysten avainhenkilöiden saatavuudessa sekä ravitsemis- ja puhdistuspalvelualan tehtäviin. Siivoustehtävien työajat eivät houkuttele alalle tekijöitä.

Pieksämäellä toisen asteen koulutusta suunnataan ja kehitetään yhteistyöllä vastaamaan työmarkkinoiden tarpeita. Paikkakunnalla tarjotaan myös työelämälähtöistä ammatikorkeakoulutasoista koulutusta.

Merkittävät julkiset ja yksityiset investoinnit

Pieksämäellä mahdollisuudet keskustan kehittämiseen ovat parantuneet. Toimitilat ovat melko hyvin käytössä ja yritystalon rakentaminen aloitetaan lähiaikoina. Juvalla elintarvikeala elää vahvan nousun aikaa. Sinne investoidaan ja työllistetään.

Savonlinnan seutukunta

Enonkoski, Heinävesi, Kerimäki, Punkaharju, Savonlinna ja Sulkava.

Savonlinnan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 49 081 asukasta. Vuoden aikana vähennystä oli 439 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 3 381 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 3044.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Savonlinnan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Savonlinnan seutu on valtakunnallisesti tunnettu ja viimeisimpien tutkimustenkin mukaan suosittu matkailualue. Alue on yhä suositumpi erityisesti venäläisten turistien matkailukohteenä. Savonlinnan seudun elinkeinoista merkittävimpiä toimialoja ovat metalli-, puu- ja elektroniikkateollisuus, matkailua palvelevat toimialat, kaupan ala sekä terveydenhuolto- ja sosiaaliala. Teollisuus on pääosin vientiteollisuutta. Seudulla on tarjolla osaavaa ja koulutettua työvoimaa, joka on myös nopeasti koulutettavissa työnantajien tarpeiden mukaan.

Seudun haasteita ovat väestön ja työvoiman ikääntyminen, vaikeasti työllistyvien työllistymisen esteiden ja rakennetyöttömyyden purkaminen, maahanmuuttajien kotouttaminen ja työvoiman saatavuuden turvaaminen yrityksille ja työnantajille tulevaisuudessa sekä myös uusien, erityisesti tuotannollisten työpaikkojen luominen. Haaste seudulle on myös sen logistinen sijainti; toimivat lento-, rautatie- ja maantieyhteydet ovat kuitenkin olemassa. Tuleva kuntaliitos on toisaalta haaste, mutta se tulee myös tarjoamaan paljon uusia mahdollisuuksia seudulle.

Yleinen tunnelma alueella

Vuonna 2008 alkanut taantuma koetteli Savonlinnan seutua ankarammin kuin muuta Etelä-Savoa, eikä työttömyysaste ole vielä kaikissa seudun kunnissa laskenut taantumaa edel-

tävälle tasolle. Taantuman aikana n. 800 henkilöä menetti työnsä, enää heistä on työttömänä noin 100.

Maailmantalouden tilanteesta ja eurokriisin aiheuttamasta epävarmuudesta huolimatta yleinen tunnelma seudulla on positiivinen. Yrityksissä usko tulevaan on lujaa ja monella toimialalla on suunnitteilla ja toteutumassa potentiaalisia investointeja ja työvoiman lisätarvetta sisältäviä kehityshankkeita. Yritystoiminnan edellytyksiä parantavat rinnakkaisväylän rakentaminen ja valmistuminen sekä Pääskylahden teollisuus-, yritys- ja logistiikkatoimintojen kehittämishanke, johon sisältyvät uusi teollisuusalue, uusi syväsatama (valmistuu 2013), ratapihan siirto (valmistuu 2012) ja yritystalo Schauman (kokonaispinta-ala 13000 m²). Myös Savonlinnan keskustan kehittäminen, erityisesti Olavinkadun saneeraus tulee tarjoamaan parempia edellytyksiä kaupalle ja palveluelinkeinoille. Matkailun kehittämisessä nähdään paljon mahdollisuuksia mm. ympärivuotisen palvelutarjonnan lisääntymisen suhteen.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Seudun keskeisimmillä toimialoilla ei ole tapahtunut eikä näköpiirissä ole merkittäviä toiminnan lopetuksia tai alasajoja.

Metalli- ja konepajateollisuuden, samoin kuin koko seudun teknologiateollisuuden elpyminen alkoi keväällä 2011. Onnistuneiden tuotekehityspanosten ja päähankkijoiden saamisen suurtilausten johdosta tilauskanta oli kesällä ja syksyllä niin hyvä, että alalla ilmeni jopa työvoiman rekrytointivaikeuksia. Myönteisen kysynnän odotetaan jatkuvan ainakin kesään saakka. Myös elektroniikkateollisuuden tilauskanta on hyvä, ja toimiala on kasvava. ICT- ja ohjelmistotekniikan alalla seudulle on sijoittunut useita merkittäviä yrityksiä, jotka myös rekrytoivat uusia työntekijöitä. ICT-alalla rekrytoinnin tukena on käytetty työvoimapolitiittista koulutusta, samoin kuin elektroniikan ja sähkötekniikan aloilla. Bioenergia-ala on kehittynyt hyvin, ja tarjoaa uusia työpaikkoja. Jos bioöljylaitos sijoittuu Savonlinnan seudulle, sen työllisyysvaikutus on merkittävä. Päätös sijoittumisesta on odotettavissa ehkä maaliskuussa 2012.

Rakennusalaalla oli syksyllä 2011 suhteellisen hiljaista, mutta nyt rakennusliikkeiden mukaan tilanne näyttää valoisammalta ja rakenteille on tulossa useita liike- ja asuin kerrostaloja. Uudisrakennuskohteita (Savonlinnan kaupungin kirjasto, useita kerrostaloja) on alka-massa, samoin eri saneerauskohteita, suurimpana Tanhuvaaran liikuntaopiston uimahallin saneeraus. Meneillään on myös matkustajasataman toiseen vaiheen peruskorjaus. Rinnakkaisväylän rakentaminen jatkuu koko vuoden, ja tien odotetaan valmistuvan etuajassa marraskuussa 2012. Työmaa on työllistänyt n. 150 työntekijää ja erityisesti seudun kuljetusyrityksiä. Kuljetusalaalla erityisesti vesitiekuljetusten kehitys on ollut suotuisaa, ja uusia investointejakin on tehty.

Matkailualalla on ollut kasvua ja investointeja on tulossa erityisesti Punkaharjulla ja Savonlinnassa. Erityisesti venäläisten matkailijoiden kiinnostus seutuun on ollut selvässä kasvussa. Yöpymisten määrä kasvoi viime vuonna seudulla. Savonlinnassa on tulossa eräiden hotellien laajennus- ja saneerahankkeita. Hollantilainen yrittäjä on myös aloittamassa hotellilaivaristeilyt Saimaalla. Alan valoisaa tilannetta kuvaa myös se, että TE-toimis-

ton järjestämässä kesätyöpörssissä helmikuussa oli mukana enemmän yrityksiä kuin viime vuonna. Myös kaupan alalla kehitys on ollut suotuisaa.

Savonlinnan seudulla perustettiin viime vuonna 173 uutta yritystä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Savonlinnan seudun työttömyysaste on ollut yleensä Etelä-Savon korkein, ja työllisyystilanne Etelä-Savon vaikein. Savonlinnan TE-toimistossa oli joulukuun lopussa 3 036 työntöntä työnhakijaa. Eniten työttömiä oli teollisuustyössä, rakennustyössä, palvelutyössä ilman ammattia olevien ryhmässä ja hallinto- ja toimistotyössä. Työttömien määrä on vähentynyt runsaalla 177:lla (-5,5 %) vuoden takaisesta tilanteesta. Työttömistä yli 50-vuotiaita oli lähes puolet. Työpaikkoja oli avoinna joulukuun aikana 196, mikä on 13 prosenttia vähemmän kuin viime vuoden joulukuussa. Avoimia työpaikkoja oli eniten tarjolla palvelu- sekä terveydenhuolto- ja sosiaalityössä.

Syksyllä 2011 tuli tietoja muutamien yritysten yt-neuvotteluista, mutta niistä ei kuitenkaan aiheutunut merkittäviä irtisanomisia tai lomautuksia. Lomautuksia on ollut lähinnä puu- ja veneteollisuudessa. Lomautettuja on ollut vähemmän kuin vuoden 2010 lopussa.

Yhdenjaksoisesti pitkäaikaistyöttömiä oli joulukuun lopussa 701, eli noin 8 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vaikeasti työllistettäviä oli 1 717 (tammi-marraskuun keskiarvo), lähes 200 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vaikeasti työllistettävien osuus on 64 prosenttia kaikista toimiston työttömistä työnhakijoista. Sopivien työpaikkojen puuttumisen ohella työllistymisen esteenä on usein vaaditun osaamisen ja työkokemuksen puute tai alentunut työkykyisyys.

Taloustaantuma heikensi eniten nuorten työllistymismahdollisuuksia, ja vaikein tilanne Etelä-Savossa myös nuorten osalta oli Savonlinnan seudulla, jossa syvimmän taantuman aikaan nuorten työttömyysaste oli noin 25 prosenttia. Nuorten työttömyysaste on nyt laskenut 16 prosenttiin, mutta on silti koko Etelä-Savon korkein. Joulukuun lopussa alle 25-vuotiaita nuoria oli työttömänä Savonlinnan seudulla yhteensä 333, mikä on noin 13 prosenttia vähemmän kuin viime vuoden joulukuun lopussa. Palkkatukityöllistämisen keskeinen kohderyhmä TE-toimistossa ovat nuoret, ja nuorille suunnattuja työllisyysprojekteja on useita. Niillä tuetaan yhteistyössä oppilaitosten kanssa myös vastavalmistuneiden, alle 30-vuotiaiden ensimmäisen työpaikan löytymistä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Savonlinnan TE-toimiston ammattibarometrin mukaan varsinaista pulaa työvoimasta on tällä hetkellä vain 17 ammatin osalta. Pulaa on erityisopettajista, terveydenhoito- ja sosiaalityön ammattilaisista, kirjanpitäjistä ja palkanlaskijoista, maatalouslomittajista, sähkövoimatekniikan alan teollisuusasentajista ja metallialan ammattilaisista. Ylitarjontaa arvioidaan taas olevan 60 ammatin suhteen, mm. tekniikan alalla, rakennustyössä, toimisto- ja sihteerityössä, teollisuustyössä, kampaamo- ja kauneudenhoitotyössä sekä keittiö- ja ravintolatyössä. Noin puolessa arvioidusta 150 ammatista kysynnän ja tarjonnan välillä valitsee TE-toimiston alueella suunnilleen tasapaino.

Uusia työpaikkoja Savonlinnan seudulla avautuu työvoiman eläköitymisen takia ainakin terveydenhuoltoon ja palvelualoille. Kasvualoja puolestaan ovat ICT-ala ja elektroniikkateollisuus, mahdollisesti myös matkailu ja bioenergia-ala. Tällä hetkellä ei ole tiedossa uusia suuria, kertaluonteisia rekrytointeja.

Työmarkkinoilta poistuu Etelä-Savossa vuoteen 2025 mennessä yli puolet nykyisestä työikäisestä väestöstä. Savonlinnan seudun yritysten kannalta tämä on kriittinen menestystekijä: onko yrityksille tulevaisuudessa tarjolla riittävästi osaavaa työvoimaa, jotta ne pysyvät Savonlinnan seudulla? Tärkeää on myös, että mahdollisen taantuman aikana osaava nuori työvoima ei kokonaan muuttaisi pois seudulta.

Lisätietoja

Kehityspäällikkö

Marja Aro

Etelä-Savon ELY-keskus

puh. 040 730 3179

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pohjois-Savon ELY-keskus

Ylä-Savon sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0
Työvoiman saatavuus	-

Koillis-Savon sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0
Työvoiman saatavuus	0

Sisä-Savon sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0
Työvoiman saatavuus	0

Kuopion sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0
Työvoiman saatavuus	+

Varkauden sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0
Työttömyys	0
Työvoiman saatavuus	0

Pohjois-Savossa asui joulukuun 2011 lopussa 248 118 asukasta. Vuoden aikana kasvua oli 175 henkilöä. Vuonna 2010 Pohjois-Savossa oli 15 328 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 54 481 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 12 764.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Pohjois-Savon ELY-keskus			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	+	+

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Vuoden 2011 aikana Pohjois-Savon alue menestyi yleiseen suhdannetilanteeseen nähden hyvin. Maakunnan teollinen tuotanto saavutti vuoden 2008 tason ja tilauskannat vahvistuivat. Teollisuustuotanto kasvoi huolimatta kemiallisen paperiteollisuuden viennin selvästä vähenemisestä alan rakennemuutoksen seurauksena. Lähiaikojen kehitysnäkymät näyttävät hidastavan alkanutta kasvua selvästi. Kokonaisodotukset asettuvat nollassa tai painuvan hieman negatiiviseksi. Uhkakuvana ovat säilyneet kansainvälisen markkinatilanteen aiheuttamat mahdolliset muutokset, joiden vaikutukset ovat hyvin hankalia ennakoita. Tilauskirjat yrityksissä ovat joissakin tapauksissa ohentuneet, mutta akuuttia uhkaa alueelliselle taloudelle ei ole olemassa. Näköpiirissä olevat riskit eivät ole tarkastelujaksolla alueellisia, vaan liittyvät kokonaisuudessaan maailmantalouden ja erityisesti Euroopan talouden epävakauteen. Alueella on nähtävissä myös positiivista kehitystä läpi eri toimialojen, joka näkyy myös yksittäisten investointisuunnitelmien käynnistymisenä eri puolilla aluetta. Suunnitteilla on myös isomman mittaluokan investointeja mm. kolmeen biojalostamoon, joista kaksi sijoittuisi Pohjois-Savoon. Jalostamot olisivat n. 50 miljoonan investointeja/jalostamo ja jokainen jalostamo työllistäisi noin 100 henkilöä.

Rakentamisen vaikutus on jatkunut positiivisena ja kaupparakentamisen osalta volyyminä on ollut poikkeuksellisen runsas erityisesti Kuopion seudulla. Käynnistetyt kaupan investoinnit valmistuvat pääasiassa tarkastelukauden aikana ja rakentamisen työllisyysvaikutuksista siirrytään kaupan alan työllisyyden kasvuun.

Työttömyyden kokonaiskehitys oli vuonna 2011 hyvin myönteistä, jossa työttömyys aleni tasaisesti n. 7-8 prosentin vuosivauhtia eläköitymisen nopeuttamana. Työttömyys on alenut valtakunnan keskitasoa aavistuksen nopeammin ja nuorisotyöttömyys on purkautunut nopeasti. Lomautukset purkautuivat lähes normaalin kausivaihtelun tasolle aina syksyyn saakka. Lomautusten ennakkoilmoitukset ovat lisääntyneet selvästi ja kertovat joidenkin yritysten varautumisesta heikentyneisiin tilauskantoihin. Lomautukset lähtevät todennäköisesti nousuun kevään aikana ja positiivinen työllisyyskehitys hidastuu. Aiemmin muodostuneen rakenteellisen työttömyyden haasteet ovat edelleen hyvin suuret mm. ammattirakenteen muuttumisen ja suurten alueellisten erojen vuoksi.

Työvoiman saatavuusongelmat lisääntyivät vuoden 2011 aikana, mutta tilanteen ei uskota pahenevan radikaalisti tarkastelujaksolla. Osaavan työvoiman saatavuus ei ole

vielä kuitenkin tuotantoa rajoittava tekijä, muutamaa harvaa ammattialaa lukuun ottamatta. Suurin kasvun este on riittämätön kysyntä. Avointen työpaikkojen määrät ovat pysyneet hyvällä tasolla. Paikkojen määrän nousuvauhti on tasoittumassa ja painopiste on siirtymässä enemmän teollisuuden ja kaupan alan työpaikkoihin. Avointen paikkojen tarjonta jatkossa näyttää tasaiselta.

Rakentamisen osalta Pohjois-Savossa isojen investointien vaikutukset jatkuvat vielä koko tarkastelujakson ajan ja rakentamisen suhdannetilanne on muuta Itä-Suomea parempi. Rakentamisen painopiste on siirtymässä hiljalleen liikerakentamisesta korjaus- ja asuntorakentamiseen. Myös isot infrahankkeet erityisesti Kuopion ympäristössä jatkuvat edelleen. Uutena 75 miljoonan infrahankkeena on käynnistymässä Savon radan perusrantaminen Pieksämäen ja Kuopion välillä. Tilauskannat teollisissa yrityksissä ovat vielä olleet kohtuullisen vahvoja, mutta hiljalleen heikkenemässä. Tilauskantojen edelleen lyhentyessä lomautukset pystytään aloittamaan yrityksissä hyvin nopeasti. Näkymät kuluvan vuoden osalta ovat epävarmat ja vaihtelevat myös yrityksittäin. Kasvun uskotaan pysähtyvän lähelle nollatasoa ja positiivisen työllisyyskehityksen uskotaan pysähtyvän. Suurimmat vaikutukset riippuvat vientiteollisuuteen kohdistuvista muutoksista. PK-yritysten näkymät ovat suuria vientiyrityksiä valoisimmat erityisesti hyvän kotimarkkinakysynnän ansiosta. Mahdollisen heikomman suhdanteen varalta osa yrityksistä ei ole niin vahvassa kunnossa kuin vuonna 2008. Uhka konkurseille ja irtisanomisille on aiempaa suurempi taloudellisten heilahtelujen voimistuessa.

Kuljetusalalla on ollut lomautuksia ja alan työllisyys ei ole kehittynyt yhtä positiivisesti kuin muilla toimialoilla. Viime vuonna raskas liikenne kasvoi n. 4 %. Vaikka raskaan liikenteen kehitys onkin ollut pari vuotta nousujohteista, edelleen ollaan hieman v. 2007 liikennemäärien alapuolella. Kaikkiaan Pohjois-Savon pääteiden liikenne on kuitenkin lisääntynyt n. 2 % vuodesta 2007.

Palvelu- ja myyntisektorilla kova kilpailutilanne pitää suhdannekuvan epävarmana ja suurten kaupan investointien valmistuminen kiristää erityisesti erikoiskaupan kilpailutilannetta. Samalla positiivisena piirteenä on asiakaskapasiteetin koostuminen aiempaa laajemmalla alueella. Tahkon matkailukeskuksen osalta kulunut talvikausi saavuttanee normaalitason. Hyvinvointi- ja sosiaalipalvelut ovat hyvässä suhdannetilanteessa.

Maataloudessa Pohjois-Savon maitoalan vahva investointien aloittamisvauhti on tasoittunut ja tuotantomäärät ovat nousseet uudelle tasolle. Meneillään olevat suuret investoinnit valmistuvat ja mahdollistavat täysmääräisen tuotannon pääsääntöisesti kuluvan vuoden aikana.

Viimeisen puolen vuoden aikana maakunnan kehitys on ollut talouden ja työllisyyden kehityksen osalta positiivista. Työvoiman ikääntyminen erityisesti Kuopion seudun ulkopuolella on vaikuttanut työttömyyden laskuun valtakunnallista tasoa nopeampana. Kokonaisnäkökymä seuraavalle puolelle vuodelle on epävarma ja viitteet edellisvuotta heikommasta tasosta ovat olemassa. Hitaahkona lähtenyt kasvu uhkaa taittua ainakin alkuvuoden ajaksi.

Julkisen sektorin osalta tilanne näyttää edelleen hyvin haastavalta, työllisyys ja palvelumahdollisuudet uhkaavat heiketä vielä pitkään sektorin vaikean taloustilanteen vuoksi. Julkisen sektorin vaikutukset työllisyyteen ja aluetalouteen ovat Pohjois-Savossa merkittävät sen suuren suhteellisen osuuden vuoksi.

Uusien yritysten perustamistahti oli koko vuonna 2011 edellisen vuoden tasolla. Loppuvuotta kohti tahti hiipui selvästi ja kuluvan vuoden uusien yritysten määrän uskotaan jäävän edellisvuosia alemmaksi. Jatkajia luopuville yrittäjille löytyy parhaiten suurimmilla paikkakunnilla. Valtaosa perustetuista yrityksistä on hyvin pieniä, toimien pääsääntöisesti myynti- ja palvelualoilla.

Väestökehitys kääntyi koko maakunnan osalta kasvun puolelle vuonna 2011. Väestö kasvaa voimakkaasti Kuopion lähiympäristössä, mutta väestökehityksen jyrkkä alenema on tasoittunut myös Ylä-Savossa ja joissakin pienemmissä kunnissa. Korkean ikärakenteen aiheuttama kuolleisuuden lisääntyminen vähentää alueen väestöä muuttotappiota voimakkaammin. Muuttoliikkeen osalta tilanne oli paras sitten vuosien 1992 ja 1982. Muuttoliikkeen tasoittuminen viime vuoden osalta perustui ensijassa alueen elinkeinotoiminnan ja työllisyyden hyvään kehitykseen.

Pohjois-Savon seutujen saavutettavuuden kannalta suurin merkitys on valtatie 5:llä, Savonradalla sekä Kuopion lentoasemalla. Näiden kehittäminen palvelee koko Pohjois-Savon lisäksi naapurimaakuntienkin liikkumis- ja kuljetusedellytyksiä. Poikittaisista päätieyhteyksistä merkittävimpiä ovat valtatie 9 ja 23. Myös pientiestön merkitys on maakunnan kuljetusten kannalta suuri (maa- ja metsätalous, puunhankinta, kaivannaiset, turvekuljetukset, maitokuljetukset). Mahdollisen raakapuun ja bioenergian kuljetusten lisääntymisen myötä tulee pientiestön kuormitus todennäköisesti tulevaisuudessa lisääntymään, mikä asettaa haasteita tiestön ohella terminaaliverkon parantamiselle. Maatilojen keskittymisen ja tilakokojen kasvun seurauksena erityisesti Ylä-Savon pientiestöllä liikennöidään entistä raskaammilla ajoneuvoilla.

Maakunnan kehitysnäkymät kuluvalle vuodelle ovat tasoittumassa huolimatta erilaisista lähtökohdista. Maakunnan viidestä seutukunnasta Varkauden seutu on edelleen äkillisen rakennemuutoksen alueena. Koillis-Savossa kartonkitehtaan uudelleenkäynnistämällä on ollut merkittäviä vaikutuksia sekä työllisyyden että väestön kehitykseen. Ylä-Savon alueella näkymät ovat tasoittumassa, mutta edelleen lievästi positiiviset vahvan vienniteollisuuden ja hyvien tilauskantojen ansiosta. Kuopion alueella suurten infrahankkeiden toteuttaminen jatkuu ja monipuolisen elinkeinoelämän rakenteen ja kaupan alan vahvistumisen johdosta näkymät ovat valoisat. Myös Sisä-Savon seudulla näkymät ovat tasaisia.

Suhdannetilanteessa on riskejä tämänhetkisiä arvioita heikommalle kehitykselle. Mahdolliset muutokset Euroopan- ja maailmantaloudessa heijastuisivat hyvin nopeasti alueen vientiyrityksiin ja sitä kautta muuhun talouteen. Mikäli maailmantalouden heilahtelujen kerrannaisvaikutukset alkavat näkyä työllisyydessä, näkyvät ne hyvin nopeasti myös Pohjois-Savossa ja erityisesti Ylä-Savon alueella.

Kuopion seutukunta

Kuopio, Maaninka, Siilinjärvi

Kuopion seutukunnassa asui joulukuun 2011 lopussa 122 566 asukasta. Vuoden aikana kasvua oli 930 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 6 405 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 27 538 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,2 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 5 909.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Kuopion seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	+	+

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Kuopion seudun monipuolisen elinkeinorakenteen myönteinen merkitys korostuu jälleen taloudellisesti epävarmassa tilanteessa. Valtakunnallisestikin poikkeuksellisen korkealla tasolla säilynyt rakentaminen pitää yllä taloudellista aktiviteettia, jonka hyödyt näkyvät muilla toimialoilla positiivisina. Muuhun maakuntaan verrattuna seudulla on hyvin positiivinen väestökehitys. Kuopiosta on tullut uusien investointien avulla valtakunnallinen ostosmatkailun keskittymä, jonka vaikutusalue ulottuu maakunnan ulkopuolelle sekä Venäjälle. Alueella käydään keskustelua ja valmistelua kuntaliitoksesta Nilsin kanssa vahvistaa alueen matkailullista vetovoimaa ja Tahkon matkailukesittymän kehittämistä. Kokonaisuutena työmarkkinat toimivat hyvin ja teollisuus ja palvelut ovat tasapainossa. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuudesta ei seudulla ole pahaa pulaa muutamaa ammattialaa ja kausivaihteluita lukuun ottamatta. Haasteita työvoiman saatavuudessa on lähinnä hoito- ja metallialalla.

Seudulta on noussut paljon myönteisiä uutisia, jotka kertovat Kuopion suhteellisen aseman vahvistumisesta niin maakunnan veturina kuin valtakunnallisessakin vertailussa. Uusyrityspenustanta on tasaisen vauhdikasta. Vapaista toimitiloista ja tonteista on hyvää kysyntää. Vientiteollisuudessa on edelleen yrityksiä, jotka eivät ole täysin toipuneet taantumasta.

Yleinen tunnelma alueella

Yleistilanne on kohtalaisen hyvä. Alue selvisi monipuolisen elinkeinorakenteensa ansiosta edellisestä taantumasta paremmin kuin monet muut suuret ja keskisuuret kaupungit. Rakentaminen pysyy korkealla tasolla vielä ensi vuonnakin ja tuo myönteisen vireen elinkeinoelämään.

Kuopio on ottamassa isoja kehitysaskelita suurilla hankkeilla: tiedelaaksoalueen muuntuminen nykyisestä yliopisto - Microtekniä - KYS -alueesta monipuoliseksi asumisen, työpaikkojen, opetuksen, tutkimuksen ja palveluiden alueeksi. Suunnitteilla olevan Nilsin-Kuo-

pio -kuntaliitoksen positiiviset vaikutukset nähdään erityisesti matkailun kehittämisessä, jota tukee Kuopion ostosmatkailun kasvu.

Seudulla on ollut varsin vähän irtisanomisia. Suurin yksittäinen työpaikkavähennys on Atrian teurastamon alasajo vuoden 2012 loppuun mennessä.

Vuonna 2011 Kuopiossa myönnettiin rakennuslupia ennätysmäärä (noin 1.3 milj. m³). Rakennushankkeet jatkuvat pitkälle vuoteen 2012. Uusia huomattavia rakennushankkeita on suunnittelussa niin yksityisellä kuin julkisellakin sektorilla.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Monipuolinen toimialakirjo tasapainottaa seudun kehitystä: eri alat ovat hyvin erilaisissa suhdannetilanteissa: teknologiateollisuus on odottavalla kannalla, kauppa hyvin voimakkaassa kasvussa, kaupan kasvu lisääntyvine ostosvirtoineen heijastuu positiivisesti majoitus- ja ravitsemistoimintaan sekä muihin yksityisiin palveluihin. Rakentaminen jatkaa koko tarkastelujakson varsin korkealla tasolla. Kokonaisuutta tasapainottavalla julkisella sektorilla on varsin tasainen kehityskuva.

Kuopion asema Itä-Suomen selkeänä kaupallisena keskuksena vahvistuu useiden mittavien investointien seurauksena. Investoinnit valmistuvat pääasiassa seuraavan vuoden sisällä. Erikoiskaupan osalta kilpailu kiristyy uusien toimijoiden myötä. Ostosmatkailu on selvässä kasvussa ja sen myötä avautuu runsaasti uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Myös keskustan palveluyritykset varautuvat kasvuun. Kasvua tukevat sekä kaupungin että yksityisten investoinnit (Kävelykeskusta, alatori, hotelli- ja kauppakeskusinvestoinnit). Teknologiateollisuuden lyhyen ajan näkymät ovat epävarmat ja tilauskannat ovat ohenemassa. Korkean teknologian sektorilla erityisesti bio- ja lääkealalla on käynnissä tasaisesti t&k-hankkeita. Erityisesti tutkimuspalvelujen sektorilla toiminta on kehittynyt ja kasvanut voimakkaasti.

Yhteydet toimivat eri liikennemuodot huomioiden. Lentoliikenteessä Kuopion lentoasemalle operoi useita yhtiöitä. Hankkeet, joilla parannetaan sekä 5-tien että rataverkon liikenneitävyyttä etelään, parantavat suoraan alueen kilpailukykyä

Kaupan alan rakentamisen ohella julkiset investoinnit, mukaan lukien tiehankkeet (mm. Kallansillat), vaikuttavat positiivisesti tarkastelujakson yli. Uusia merkittäviä julkisia investointeja on käynnistetty/käynnistymässä mm. yliopistosairaalan yhteydessä, teatterissa sekä kävelykeskustassa ja Savilahden alueella.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on alentunut seudulla muutaman prosentin vuosivauhtia. Ns. omavoimainen työllisyys paranee edelleen monipuolisen elinkeinorakenteen ja investointien vauhdittama, mutta muualta heijastuvat kielteiset tekijät hillitsevät tendenssiä alkuvuonna. Loppuvuonna työllisyyden kasvu saattaa parantua uudelleen. Lomautukset Kuopion seudulla ovat edelleen hitaasti vähentyneet, mutta lisääntyneet lomautusten ennakoilmoitukset viittaavat lomautusten määrän lähtevän lievään kasvuun kevätkaudella. Lomautettujen määrä kasvaa hieman vuodesta 2011, mutta kokonaistyöttömyys jäänee alle vuoden 2011 tason.

Merkittävimmät irtisanomiset kohdistuvat 2012 loppuun ajoitetun Atrian teurastamon lopettamisesta. Teurastamon lopettaminen vie noin 170 työpaikkaa. Seudulla on meneillään kohtalaisesti yt-neuvotteluja ja niitä on myös alkamassa jonkin verran. Lukumääräisesti yksittäiset muut vähennystarpeet jäävät tämän hetken tietojen mukaan alle 20 henkilön. Irtisanomisten kokonaisvaikutusten ei uskota aiheuttavan merkittävää työttömyyden kasvua.

Saneerauksissa työnsä menettävien keskuudessa on runsaasti halua uudelleen suuntautumiseen työmarkkinoilla ja samalla myös koulutushalukkuutta. Tämä helpottaa uudelleensijoittumista varsin monipuolisilla työmarkkinoilla.

Pitkäaikaistyöttömyys pyrkii hieman kasvamaan hiljenevästä työmarkkinakysynnästä ja palkkatukeen käytettävissä olevan määrärahan niukkuudesta johtuen. Nuorisotyöttömyys on alentunut nopeasti ja alle 25-vuotiaita työttömiä oli loppuvuonna keskimäärin reilut 700. Nuorisotyöttömyyden kasvun estämiseksi ja purkamiseksi panostetaan voimakkaasti. Ammattikouluttamattomat ja heidän syrjäytymisensä ovat nuorison työllisyyden kannalta suurimpana haasteena.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Seudun vahvimmat työllistäjät ovat vähittäiskaupan ja sosiaali- ja terveydenhuollon alalla. Kaikilla toimialoilla on sekä kasvavia että toimintaansa supistavia yrityksiä. Kaupan investointihankkeet seudulla ovat olleet erittäin suuria ja hankkeiden vaikutukset työllisyyteen realisoituvat kuluvan vuoden aikana. Kaupan ala tarvitsee nyt ja tulevaisuudessa runsaasti työntekijöitä, joten koulutusta on jo lisätty saatavuuden turvaamiseksi. IKEAn rekrytoinnit ovat käynnissä; tavaratalo avataan kesällä. Niin ikään Matkukseen avattava IKANO -kaupakeskus tarvitsee vielä lisää noin 400 työntekijää.

Terveydenhuollossa on kärsitty osaavan työvoiman saatavuusongelmista erityisesti korkeammin koulutettujen osalta. Sairaanhoidajien rekrytointi Virosta on aloitettu ja sitä jatketaan edelleen. Talonrakennustoiminnassa tarvitaan ammattilaisia. Yliopistosairaala tarvitsee koulutettuja sairaanhoitajia koko ajan eläköitymisen korvaamiseen. Koulutusmäärä Suomessa ei pysty vastaamaan tarpeeseen ja ulkomaista työvoimaa tarvitaan paikkaamaan tilannetta. Eläköityminen pitää hoito- ja hoiva-alan kysynnän korkealla myös lähivuosina.

Rakentamisen tason säilyminen korkealla näkyy alan työpaikkatilanteessa hyvänä työpaikkatarjontana. Tilanne saattaa kausiluontoisesti aiheuttaa työvoiman saatavuusongelmia (mm. LVI, rakennusinsinöörit). Metallialalla yritysten työvoimatarpeet ovat pysyvät taasisena, joskin viennin heilahtelut saattavat muuttaa tilannetta nopeasti. Muilla aloilla vaikeuksia työvoiman saatavuudessa on ajoittain mm. siivoojista, kirjanpitäjistä, lastentarhanopettajista sekä yhdistelmäajoneuvonkuljettajista.

Kuntasektorilla eläköityminen kiihtyy. Kuntatalouden kehittyminen vaikuttaa kuntapuolen työpaikkojen avautumiseen, johon toisaalta julkisen sektorin kustannuspaineet vaikuttavat alentavasti.

Työvoiman saatavuustilanne on kokonaisuudessaan Kuopion seudulla kohtuullisen hyvä, sillä kaupungin vetovoima riittää turvaamaan työvoiman saannin vielä silloinkin, kun haja-asutusalueella käyttökelpoinen työvoima on loppumassa. Kohtaantoa voidaan suorittavan tason tehtävissä tehokkaasti pitää kunnossa rekrytointikoulutuksen avulla ja yliopis-

to ja ammattikorkeakoulu huoltavat omilta aloiltaan korkeamman koulutuksen hankkineen työvoiman saannin.

Varkauden seutukunta

Varkaus, Leppävirta

Varkauden seutukunnassa asui joulukuun 2011 lopussa 33 024 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 309 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1 802 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 7 836 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 15,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 215.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Varkauden seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Seudulla on vahva teollisuusinfra, jonka soveltumista uusille aloille selvitetään. Alueelle yritetään aikaan saada kasvavaa palvelutuotantoa mm. matkailun osalta, jossa yhdistettäisiin teollisuusmiljöön ja matkailu keskenään. Alueelle on tehty aluesuunnitelma, jota lähdetään toteuttamaan.

Yleinen tunnelma alueella

Voimakas teollisen tuotannon seutu on ollut hyvin voimakkaan rakennemuutoksen kohteena jo useita vuosia pääasiassa metsä-, mutta myös teknologiateollisuuden uudelleenjärjestelyjen johdosta. Viimeisimmät suuret irtisanomiset realisoituivat keväällä 2011 ja työttömyys on alkanut alenemaan, tosin hyvin hitaasti. Työttömyysaste on edelleen selvästi maakunnan korkein ja hyvin rakenteellista.

Tunnelma on selvästi piristynyt suurien irtisanomisten jälkeen. Toimivien yritysten rinnalla nykyinen tilanne verrattuna vuoden takaiseen on hyvä ja positiivinen vire jatkuu vielä jonkin aikaa. Positiivisena tekijänä ovat olleet myös aikaansaadut työpaikat ja viestinnän kampanjat, joilla on nostettu alueen imagoa. Myös pidemmälle tulevaisuuteen tähtäävät hankkeet ovat edenneet. Monilla alueen suurilla yrityksillä lomautukset purkautuivat nopeasti ja tilauskannat nousivat vuoden 2011 aikana. Teollisuuden ja osittain rakentamisenkin elpyminen on ollut näkyvää. Alueella on muutamia vientivetoisia energiateknologian suuryrityksiä, joilla on hyvät tilauskannat. Uusien, laajassa mittakaavassa korvaavien työpaikkojen saaminen on osoittautunut hyvin haasteelliseksi.

Korkea työttömyys näkyy varovaisuutena etenkin kaupan ja palveluiden aloilla. Tämä näkyy myös tyhjinä, tarjolla olevina liiketiloina.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Alueella toimivat kansainväliset energiateknologian yritykset ovat hyvässä tilauskannassa ja kehitysnäkymät lähitulevaisuudessa samoin hyvät. Ne vetävät mukaansa myös alaan liittyvää alihankintatoimintaa. Alueen vientiyritykset vastaavat lähes puolta Pohjois-Savon viennistä. Alueella on energiateknologiaa tukevaa huippu osaamista ja energiateknologia on myös vahvasti kasvava ala tulevaisuudessa.

Alueella on huipputeknologinen litium-ioni akkutehdas, jossa kehitetään ohjelmaa uusien akkusovellutusten aikaansaamiseksi. Alueella on potentiaalisia hankkeita biojalostukseen ja datacenter toimintaan liittyen ja alueella on juuri aloittamassa puutalotehdastoimintaa, jonka ympärille voidaan rakentaa puutuoteteollisuuden perustuvaa toimintaa.

Investointien osalta suunnitellut hankkeet liittyvät mm. biojalostukseen. Samoin Itä-Suomen Ekovoimalaitos hanke toteutuessaan piristäisi paikallista energiateollisuutta sekä siihen liittyvää tutkimus ja liiketoimintaa. Toteutuessaan tämä 100 miljoonan euron julkinen investointi toimisi yhteistuotantoperiaatteella ja pyrkisi vastaamaan itäsuomalaisten jätte-yhtiöiden jätteestä saadun energian hyötykäytön. Seudulla on myös joitakin muita julkisia infrahankkeita sekä yrityshankkeita.

Alueen logistiset yhteydet ovat erinomaiset ja paranevat entisestään tieverkoston kehittyessä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Alueella on vaikeasti työllistettäviä pitkäaikaistyöttömiä, mutta toisaalta työvoimapulaa energiateknologian ja ammattitaitoisen hitsauksen osaajista. Alueen rakennetyöttömyys on hyvin voimakasta ja sen purkaminen tapahtunee asteittain lähitulevaisuudessa työvoiman ikääntymisen johdosta.

Seudulla ei ole nyt tiedossa suurempia irtisanomisia tai yt-neuvotteluita ei ole tiedossa. Toisaalta tilanne voi muuttua hyvinkin nopeasti tulevien suhdanneherkkien vientiteollisuuden toimialojen takia. Nuorisotyöttömyyden osalta tilanne paranee hiukan muuta maakuntaa hitaammin.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Seudulla on suhteellisesti runsain työvoiman tarjonta maakunnassa. Työttömyys on alentunut seudulla hyvin hitaasti. Laskuvauhti hiipui edelleen viime vuoden lopulla ollen selvästi hitaampaa kuin maakunnassa keskimäärin. Samaan aikaan seudun pitkäaikaistyöttömien määrä on edelleen lisääntynyt tasaisesti. Nuorten osalta työttömyystilanne on pysynyt läpi vuoden suunnilleen ennallaan. Työttömistä yli 43 % on yli 50-vuotiaita.

Yksittäisissä tapauksissa rekrytointiongelmia on ollut lähinnä teknisten alojen korkeammin koulutetuista erikoisosaajista samoin metalliteollisuudessa laatuluokan hitsareista sekä energiateknologian osaajista on ajoittain pulaa.

Palveluiden toimialalla contact- ja callcentereiden työvoiman saanti on osoittautunut vaikeaksi. Alueen rakennemuutoksen johdosta työvoiman tarve ja saatavuus eivät tahdo kohdata toisiaan. Sosiaali- ja terveysalalla saatavuusongelmia saattaa esiintyä pääasias-
sa muutamilla erikoisaloilla, kuten hammaslääkärit ja lääkärit.

Yritysten perustamismäärät ovat korkealla tasolla ja uusia yrityksiä perustettiin vuonna 2011 suunnilleen aiempaa tahtia. Yritysperstannan vauhti hiljeni selvästi loppuvuotta kohden ja epävarmuus tulevasta taloustilanteesta yhdistettynä starttirahojen määrän alenemi-
seen tulevat varmasti näkymään yrityksen perustamisessa vuonna 2012.

Ylä-Savon seutukunta

Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Varpaisjärvi, Vieremä

Ylä-Savon seutukunnassa asui joulukuun 2011 lopussa 57 689 asukasta. Vuoden aikana väestö vähe-
ni 257 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 4 386 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 13 122
henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,8 % ja työttömiä
työnhakijoita oli 3 017.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Ylä-Savon seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	-	-	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Ylä-Savon vahvuutena on väestöpohjaan nähden erittäin voimakas vientiteollisuus – en-
nen kaikkea metalli – ja erittäin voimakas alkutuotanto. Työpaikat jakaantuvat alkutuotan-
toon 16,1 %, jalostukseen 23 % ja palveluihin 60,9 % vaihteluvälin ollessa eri kunnissa al-
kutuotannossa 6% (Iisalmi) – 29,3 % (Vieremä), jalostus 12 % (Pielavesi) – 36,8 % (Viere-
mä) ja palvelut 33,9 % (Vieremä) – 71,5 % (Iisalmi).

Seudun heikkoutena on alhainen työllisyysaste (keskim. 65 %) ja sen myötä myös heik-
ko huoltosuhde, keskimäärin 1,74 (vaihteluväli kunnittain 1,53–2,16). Työllisyysasteen heik-
kous johtuu ennen muuta eläkkeensaajien määrästä. Koko Ylä-Savon asukkaista 33,8 %
on eläkeläisiä, yksittäisissä kunnissa jopa 41,2 %.

Tämä heijastuu myös pienten kuntien verotulokertymiin, jotka ovat pienemmät kuin val-
tionosuudet. Kiristyvien valtionosuuksien myötä ongelmia tulee olemaan ennen kaikkea

sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluiden tuottamisessa, palvelukysynnän kasvaessa edelleen väestön ikääntymisen myötä.

Yleinen tunnelma alueella

Tilanne Ylä-Savossa on epävarma ja hiljentynyt. Epävarmat suhdannenäkymät eivät näy kokonaisvaltaisesti tilauskannoissa, mutta erot yritysten välillä ovat suuria. Kevään aikana suunta tarkentunee, osalla yrityksistä tilauskannat on kunnossa, osalla ei. Negatiiviset tekijät ovat edelleen pääasiassa spekulatiivisia. Pientä heikkenemistä kuvaa hiukan lisääntyneet yt-neuvottelut ja lomautusten ennakoilmoitukset.

Yleisesti ottaen elinkeinotoimijat näkevät tämän hetkisen tiedon valossa tulevaisuuden valoisana ja kasvu on jatkunut edelleen. Puualan teollisuuden näkymät ovat valoisat, mutta riippuvat pitkälti rakentamisen toimialan kehittymisestä. Metalliteollisuudessa on alkanut näkymään asiakkaiden varovainen suhtautuminen maailmanmarkkinatilanteeseen. Tilauskannat ovat osassa yrityksiä heikentyneet, varsinkin vientiteollisuuden tarpeisiin tuotteita tuottavista yrityksissä. Pääsuuntauksena näkyy kuitenkin olevan varovainen optimismi tulevaisuuden suhteen.

Maailmanmarkkinatilanteesta riippuen tilanne voi kehittyä nopeastikin ja mikäli talous alkaa hiipua, tulee se näkymään nopeasti myös alueen yrityksissä ja mahdollisesti se myös silloin realisoituu lomautuksina, ja jopa irtisanomisina. Mahdollinen vientiteollisuuden tilanteen heikkeneminen näkyisi erityisen voimakkaasti juuri Ylä-Savossa.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Vientivetoisella teknologiateollisuudella oli vahvaa kasvua vuonna 2011 ja kokonaisuudessaan korkeat tilauskannat. Alueen suurten vientiyritysten tilauskantojen kehittymistä on juuri nyt hyvin vaikea ennakoida. Teknologiateollisuus menestyy hyvin erityisesti kaivoskonepuolella sekä erikoisajoneuvopuolella. Metsäkoneteollisuuden tilanne seudulla on hyvä.

Puutuoteteollisuudessa asiat eivät ole kovin huonosti sen laajuus huomioonottaen, joskin yksittäisiä irtisanomisia alalla on ollut. Myös puutuoteteollisuudessa yksittäisten yritysten tilanteet vaihtelevat erittäin suuresti. Investoinnit ovat jatkuneet ja niiltä odotetaan lisää työllistävää vaikutusta alalle.

Elintarvikepuolella kysyntä on ollut vahvaa ja isot investoinnit johtavat työntekijätarpeen lisäykseen. Tehdasinvestoinnit Lapinlahdella jatkuvat vielä lähivuosien ajan. Kaupan alalla on ollut vahvaa kasvua, pääasiassa lisäalassa. Uudet kauppaliikkeet, niiden järjestelyt ja valtakunnallisten ketjujen jalkautuminen Ylä-Savoon on tuonut merkittävän määrän uusia työpaikkoja. Sosiaali- ja terveysalalla toimivat yritykset ovat laajentaneet toimintaansa. Merkittäviä julkisia investointeja ei ole käynnissä.

Ylä-Savossa lomautusten määrä purkautui maakunnassa parhaiten vuoden 2008 taantuman jälkeen, lähes normaalille kausivaihtelun mukaiselle tasolle. Lomautusten ennakoilmoitukset ovat lisääntyneet myös Ylä-Savon alueella. Lomautusten määrä nouseekin vuonna 2012 edellisvuotta korkeammalle tasolle.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Ylä-Savon alueella työttömyys vaihtelee erittäin paljon. Kausityöttömyyttä on runsaasti ja työttömyyden vaihteluvälit ovat olleet poikkeuksellisen suuria voimakkaista suhdanneheilahteluista johtuen, erityisesti vientiteollisuudessa. Seudun työttömyysaste on vaihdellut kahden vuoden aikana tammikuun 2010 15,9 %:sta toukokuun 2011 10,0 %:iin. Myös alueen voimakas maatalous kärsii rakennetyöttömyydestä ja kohtaanto-ongelmista mm. pitkistä välimatkoista johtuen.

Työttömyyden kesto on suhteellisesti lyhentynyt ja työttömyys on alentunut maakunnan keskimääräistä vauhtia. Nuorten työttömyys on alentunut nopeimmin maakunnassa. Alenemiseen vaikuttaa selvästi nuorten ikäluokkien pieneneminen. Nuorisotyöttömiä oli vuoden viimeisellä neljänneksellä noin 300 henkilöä.

Tiedossa olevia yt-neuvotteluja on käynnissä parissa kymmenessä yrityksessä, joista suurin koskettaa noin 80 henkilöä. Tiedossa olevia irtisanomisia on vain muutamissa yrityksissä, koskien yhteensä vajaata 20 henkilöä.

Työttömyys alueella kohdistuu matalimmin koulutettuihin ja vanhimpiin ikäluokkiin ja uudelleentyöllistymismahdollisuudet ovat varsin heikot.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avoimien työpaikkojen määrä nousi vuonna 2011 hieman edellisvuodesta. Parhaiten työllistää sosiaali- ja terveysala kokonaisuudessaan (sairaanhoitajat, perus-/lähihoitajat, lääkärin, psykologit, fysioterapeutit, sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat jne). Alan työllistämistarve on huomattavasti suurempi kuin tarjolla oleva osaaminen. Runsasta kysyntää ja pulaa on myös metalliteollisuudessa – puutetta on hitsaajista ja levysepistä, myös koneistajista, kokoojista. Lisäksi opetus-, maatalous-, kuljetus-, siivous- ja vartiointiala sekä elintarvikkeiden jalostus ja puuteollisuus työllistävät hyvin. Edellä mainittujen alojen uskotaan olevan seudun merkittävimmät työllistäjät myös jatkossa.

Lisäksi tarvetta on myyntiedustuksessa ja puhelinmyynnissä. Alan työvoiman vaihtuvuus on hyvin runsasta, ala ei ole työnhakijoille vetovoimainen ja ko. työssä eivät läheskään kaikki saa tehtyä tarvittavaa tulosta. Myös metsäkoneen kuljettajista on pulaa. Ammattitaitoiset kuljettajat ovat työssä ja ala ei vedä uusia työntekijöitä koulutukseen.

Alueellinen kohtaanto-ongelma on selkeästi nähtävissä metalliteollisuudessa. Erityisen ongelmallinen on koneistajan ammatissa – osaajia tai sellaisiksi haluavia ei löydy riittävästi. Myöskään alueellinen liikkuvuus ei ole riittävällä tasolla. Yritysten ammattitaitovaatimukset ovat hyvin korkealla tasolla. Seudun erittäin voimakkaasti ikääntyvä väestö tarjoaa työpaikkamahdollisuuksia rakenteellisista syistä aiempaa enemmän. Seudun ikärakenteesta ja siihen verrattuna poikkeuksellisen hyvästä työllisyyskehityksestä johtuen Pohjois-Savon pahimmat työvoiman saatavuusongelmat kohdistunevat Ylä-Savoon.

Koillis-Savon seutukunta

Juankoski, Kaavi, Nilsia, Rautavaara, Tuusniemi

Koillis-Savon seutukunnassa asui joulukuun 2011 lopussa 19 698 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 125 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1540 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 3 559 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 923.

Koillis-Savon seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	-	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Alueen vahvuutena on pienelle seudulle monipuolinen yritys- ja elinkeinorakenne. Tahkon matkailukeskus ja Juankosken teollisuus ovat merkittäviä työllistäjiä. Heikkoutena on pien-yritysvaltaisuus joka on varsin hitaasti kasvavaa. Tahkon matkailun vaikutuksesta palvelurakenne on kehittynyt huomattavasti, joka vaikuttaa myös työllisyyteen ja verotuloihin.

Haasteena on myönteisen kehityksen jatkaminen ja hyödyntäminen sekä koko valtakunnan ja Euroopan taloushaasteet.

Nilsian kaupungilla on meneillään liitosneuvottelut Kuopion kaupungin kanssa. Liitoksen kautta olisi mahdollisesti enemmän resursseja viedä Tahkon matkailualueen kehitystä eteenpäin.

Haasteina seudulle on työvoiman ikääntyminen ja työelämässä olevien eläköitymisten onnistunut korvaaminen osaavalla työvoimalla. Alueen vetovoimaisuutta tulee kehittää uuden työvoiman saamiseksi alueelle. Koulutuspaikat lähialueella ovat vähäisiä ja asukkaiden korkea ikärakenne yhdistettynä kuntien taloudelliseen tilanteen heikkenemiseen ovat haastava yhdistelmä

Yleinen tunnelma alueella

Mieliala seudulla on positiivinen matkailun tasaisen virran ja alkaneiden teollisuusyritysten toiminnan vuoksi. Jatkokehitys näyttää kuitenkin hyvin varovaiselta eikä uusia investointeja ole juurikaan tiedossa. Positiivisuutta ovat vahvistaneet vuoden 2011 aikana toteutuneet yritysten toiminnan käynnistymiset (kartonkitehdas ja nikkelikastamo). Myöskään Tahkon matkailukeskuksen alueella ei ole meneillään merkittäviä investointeja. Matkailun osalta syyskausi oli olosuhteiden puolesta hyvin haasteellinen, mutta talvikauden odotetaan olevan normaalilla tasolla.

Toteutumiskelpoisia hankkeita suunnitellaan, mutta aloittamista siirretään mm. rakennushankkeissa. Ilmapiiri yrityksissä on hieman epävarma, mutta toisaalta vakaa ja toiveikas. EU-alueen ongelmat on tiedostettu, mutta niiden vaikutus ei ole toistaiseksi näkynyt voimakkaasti yritysten toimintaedellytyksissä.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Taloudellisen epävarmuuden aiheuttama yleinen varovaisuus Suomessa ja Euroopassa heijastuu matkailussa siten, että seuraavan 2 vuoden aikana ei ole odotettavissa merkittävää kasvua. Suhteellinen markkinaosuus valtakunnan tasolla pysynee ennallaan. Matkailu on edelleen kasvuala, joka vaikuttaa positiivisesti päivittäistavarakauppaan, muihin palveluihin ja rakennustoimintaan. Kilpailu alalla on kiristynyt edelleen.

Rakentamisen näkymät ovat heikentyneet. Lähijälle ei ole tiedossa olevia investointeja, mutta 2-3 vuoden aikavälillä tilanne kääntyy positiiviseksi.

Perusmaataloudessa tilanne on vakaa ja siellä on investoitu suuriin tuotantotiloihin.

Keskeiset toimialat alueella ovat metalli-, muovi-, paperi- ja kaivannaisteollisuus, kauppa, kuljetus, huonekaluteollisuus, hoito- ja hoiva-ala sekä maatalous. Metalliteollisuudessa tilauskannat ja toimitusjaksot ovat kovin lyhyitä, joten toimialalla varaudutaan koko ajan muutoksiin tilanteessa. Varsinkin alihankintayrityksissä tilanne vaihtelee hyvin nopeasti.

Muilla toimialoilla tilanne on suhteellisen vakaa ja ponnisteluja mm. kaupankäynnin lisäämiseksi ja uusien markkina-alueiden löytämiseksi tehdään koko ajan.

Peruslogistiikka palvelee matkailua Kuopioon asti verrattain hyvin ja tieyhteys on Tahkolle saakka suhteellisen hyvä. Muutoin seudun logistiset yhteydet ovat haasteelliset. Alue ei sijoiu valtakunnallisten valtaväylien varrelle. Logistiikka perustuu suurelta osin maantiekuljetuksiin, vain puutavaran kuljetus hoidetaan osittain rautateitse.

Alueella ei ole raportoitu merkittävistä uusista investoinneista. Huomattavia rakennuskohteita ei ole tiedossa

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyyden arvellaan pysyvän edellisen vuoden lukemissa. Merkittäviä irtisanomisia tai niitä koskevia yt-neuvotteluja ei ole tiedossa. Työttömien henkilöiden koulutustaso on varsin matala, suurelta osin perusasteen ja toisen asteen koulutusta. Koillis-Savossa ikääntyneiden työttömien osuus on maakunnan korkein. Työttömistä lähes puolet on yli 50-vuotiaita.

Pitkäaikaistyöttömyys lisääntyy edelleen hieman. Osaltaan tähän vaikuttaa TE-toimiston käytettävissä olevien resurssien väheneminen ja työttömien ikärakenne. Väli työmarkkinoiden työtilaisuuksia tarjoavia kolmannen sektorin toimijoita ei juuri ole.

Nuorisotyöttömyys liikkuu 10 %:n molemmin puolin eikä sen arvioida huomattavasti lisääntyvän. Nuorten yhteiskuntatakuun toteuttaminen vaikuttaa positiivisesti alle 25-vuotiaiden työllisyystilanteeseen.

Työttömien määrä tuskin kasvaa merkittävästi, kehityssuunta riippuu kuitenkin maailmantalouden/kansantalouden tilasta.

Suurimmalla osalla on koulutuksen tai työkokemuksen kautta hankittu ajan tasalla oleva ammattitaito ja työllistymismahdollisuudet sen myötä näyttävät lupaavilta.

Työttömien nuorien määrä on suhteellisen pieni. Koulutettujen nuorten osuus työttömistä on vähäinen ja työllistymismahdollisuudet ovat yleensä hyvät. Muilla nuorilla työllistyminen vaatii usein toimenpiteitä, mutta aktiivisen toiminnan tuloksena työmahdollisuudet suurimmalla osalla aukeavat.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Hoiva-, matkailu- ja muut palvelualat sekä rakennusala työllistävät seudulla merkittävästi teollisuuden ohella. Jatkossa työllistyminen keskittyy samoille aloille: Hoiva-, matkailu- ja muut palvelualat sekä mahdollisesti myöhemmin myös rakennusala työllistävät entistä paremmin notkahduksen jälkeen.

Monitoimikoneenkuljettajista on suurta pulaa ja alan ammattitaitovaatimukset ovat hyvin korkealla. Myös maatalouslomittajien osalta kärsitään saatavuusongelmista.

Suuri osa paikallisista työpaikoista on palvelualoilla. Alueella asuu hyvin monenlaisella koulutus- ja työkokemuspohjalla olevia henkilöitä, jotka sitten hakeutuvat työhön ja käyvät töissä hyvinkin pitkien matkojen päässä. Palvelualojen työvoiman kysyntä näyttää olevan kasvussa ja myöhemmin ongelmaksi saattaa muodostua pula osaavasta työvoimasta, seudun ikärakenteesta johtuen.

Sisä-Savon seutukunta

Rautalampi, Suonenjoki, Tervo, Vesanto

Sisä-Savon seutukunnassa asui joulukuun 2011 lopussa 15 141 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 64 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1 195 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 2 427 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 699.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Sisä-Savon seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	-	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja heikkoudet

Vahva elintarviketeollisuus pärjää seudulla hyvin. Alueella on vahvoja perheyriksii, jotka selviytyivät taantumasta keskimääräistä paremmin. Näkymät ovat peruspositiiviset.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Tilaukonepajojen tilanne on edelleen parantunut ja tilauskanta vahvistunut. Alueella on ollut paljon julkista rakentamista. Se näyttäisi nyt vähenevän ja saattaa aiheuttaa muutoksia rakennusosalalle.

Yritysten kehittämis- ja investointihankkeiden kokoluokka on suurentunut ja näin myös niiden vaikuttavuuden voidaan olettaa kasvavan. Yrityksissä tehdään jälleen investointisuunnitelmia, joten odotettavissa on investointien lisääntyminen pidemmällä tähtäimellä. Elin-
tarvike- ja metalliteollisuuden kehittyminen on ollut myönteistä ja jatkonäkymät ovat hyvät.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys on alentunut Sisä-Savossa noin 7 prosentin vauhtia. Työttömiä lomautetut mukaan lukien on seudulla reilut 600 henkilöä.

Nuorisotyöttömyys on vähentynyt nopeasti. Sen sijaan pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut edelleen ja keskimäärin heitä on ollut seudulla reilut 100 henkilöä. Yli 50-vuotiaita työttömistä on 48 % ja seudun ikärakenne on kokonaisuudessaan hyvin korkea.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

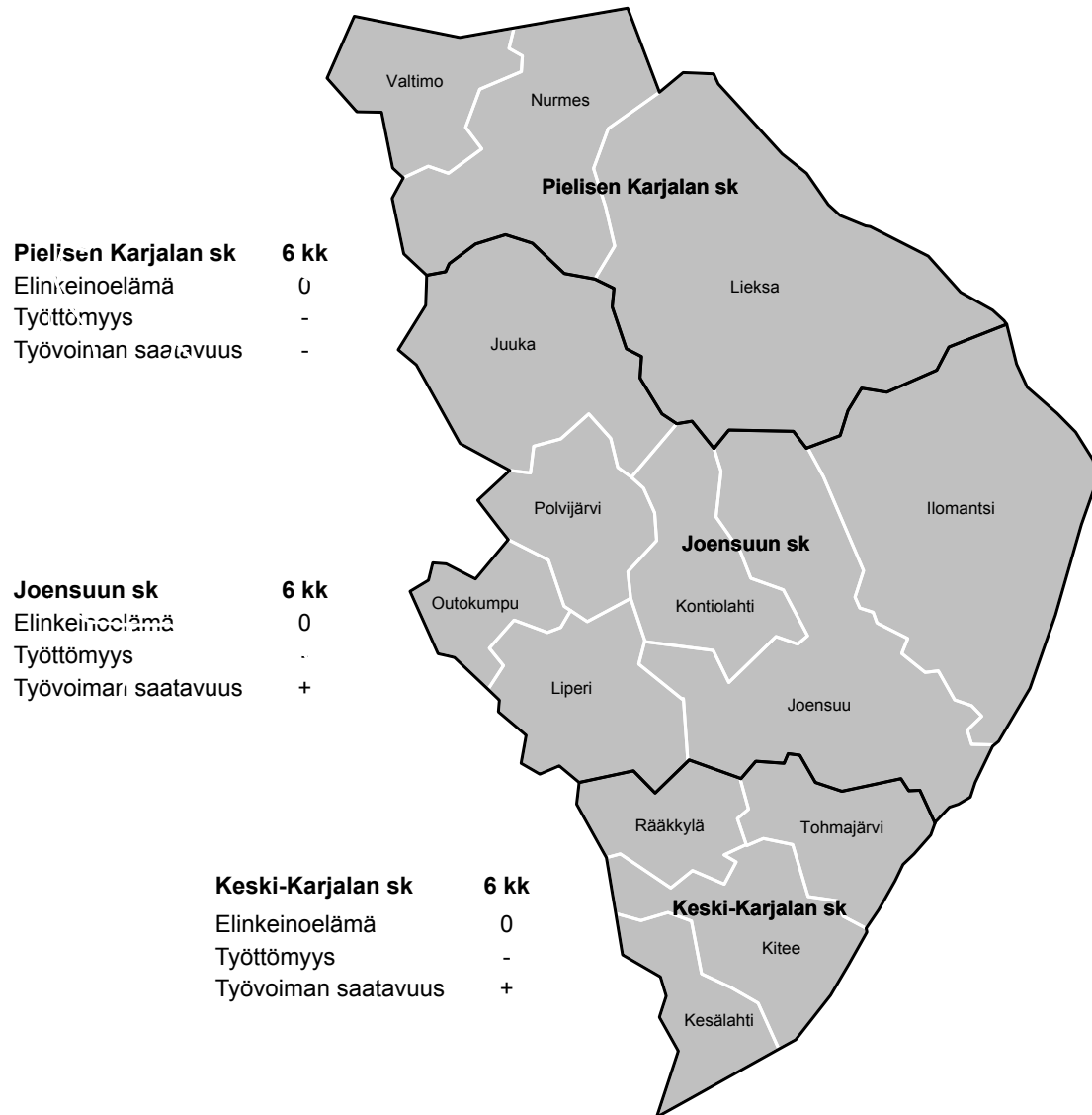
Metalliteollisuudessa on joitakin investointisuunnitelmia, jotka toteutuessaan lisäävät alan työpaikkoja.

Seudun työmarkkinat ovat kapea-alaiset ja rekrytointiongelmia voivat nousta nopeasti, koska osaavaa ja koulutettua vapaata työvoimaa ei juuri ole. Sairaanhoidajista ja lähihoitajista on ollut ajoittain pulaa. Marjanpoimijoiden rekrytointi tapahtuu nykyään pääosin turistiviisumilla maahan tulleista henkilöistä ja suomalaisten poimijoiden osuus on painunut yhä alemmas.

Lisätietoja

Strategiapäällikkö
Juha Kaipiainen
Pohjois-Savon ELY-keskus
puh. 040 570 9821
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Pohjois-Karjalassa asui vuoden 2011 lopussa 165 890 asukasta. Vuoden aikana kasvua oli 24 henkilöä. Vuonna 2010 Pohjois-Karjalassa oli 9 795 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 33 409 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömyysaste oli 14,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 10 907.

Pohjois-Karjalan alue- ja seututason toimijat ovat kiteyttäneet arvionsa Pohjois-Karjalan ja sen seutukuntien tämän hetkisestä tilanteesta ja tulevasta kehityksestä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan suhdanteiden, työttömyyden määrän ja rakenteen sekä osaavan työvoiman saatavuuden osalta seuraavanlaiseksi.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Pohjois-Karjalan ELY-keskus			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	–	0
Osaavan työvoiman saatavuus	+	+	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Pohjois-Karjalan vahvuuksia ovat toimivat julkiset peruspalvelut, kattava ja laadukas koulutusjärjestelmä tiiviine työelämäyhteyksineen, osaavat ja motivoituneet työntekijät ja hyvä osaavan työvoiman tarjonta, monipuolinen elinkeinorakenne, vahvat kärkiyritykset verkostoineen, kohtuullisen hyvä taloustilanne yrityksillä, teknologiateollisuuden hyvä kehittämis halu ja -kyky, monipuolinen kulttuuri- ja kulttuurituotanto ja vetovoimainen luonto-, kulttuuri- ja asuinympäristö sekä jatkuvasti laajenevat Venäjä-yhteydet mm. voimakkaasti lisääntyvän venäläisten osto- ja muun matkailun kautta.

Yleisenä haasteena on maailman taloustilanteen kehittyminen ja sen heijastusvaikutukset maakunnan yrityksiin, erityisesti vientiteollisuuteen, mutta myös muille aloille. Iso erityinen haaste Pohjois-Karjalalle on se, että julkisella sektorilla on tiedossa alueen kokoon nähden erittäin merkittävät samanaikaisesti tapahtuvat supistukset: mm. Pohjois-Karjalan Prikaatin, Pohjois-Karjalan Hätäkeskuksen ja Kontiolahden vastaanottokeskusten lakkauttamiset, Itä-Suomen yliopiston ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun leikkaukset ja Humanistisen korkeakoulun Niittylahden sivupisteen lakkauttaminen, jolloin yhteisvaikutuksiltaan on kysymys useiden satojen työpaikkojen menetyksistä.

Toisaalta ikärakenteen vanhentumisen myötä pidemmän aikavälin haasteina ovat turvata osaavaa työvoimaa erityisesti metalli-alalle ja hoivasektorille sekä yleensäkin huolto-suhteen heikkenemisen pysäyttäminen.

Haasteena on myös alueen yritystoiminnan t&k&i-toiminnan merkittävä lisääminen, omia tuotteitaan maailmanmarkkinoille vievien yritysten lisääminen (vahvasti alihankintaan keskittynyt pk-sektori on riippuvainen päämiehistään), yritysten sukupolven ja omistajavaihdosten edistäminen sekä alueen heikko ostovoima paikallisille markkinoille tähtäävien yritysten kannalta.

Yleinen tunnelma alueella

Yleistilanne on kohtuullinen. Vuoden 2011 alkupuolella liikevaihdon kehitys oli Pohjois-Karjalassa koko maata vahvempaa, mutta syyskaudella tilanne jo heikkeni selvästi. Tulevaisuuden näkymät ovat heikentyneet vuoden 2011 kesän jälkeen, mutta pelättyä suurempaa romahdusta ei ole tapahtunut. Alueen keskeisissä teollisuusyrityksissä yleinen mieliala on pääosin positiivinen. EK:n helmikuussa 2012 julkistetun suhdannebarometrin mukaan Itä-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdannetilanne hiipui vuoden 2011 lopul-

la. Suhdanneodotukset ovat vähän virkistyneet syksystä 2011, mutta edelleen suhdanteiden odotetaan heikkenevän.

Pohjois-Karjalassa työttömyys kääntyi edellisen taantuman jälkeen laskuun muuta nopeammin ja työttömyys aleni edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna aina loppuvuoteen 2011 saakka. Joulukuun lopussa 2011 työttömiä oli jo hieman enemmän kuin vuotta aikaisemmin, mikä johtui ennen kaikkea lomautusten lisääntymisestä. Työttömyyden arvioidaan kasvavan vielä seuraavan puolen vuoden aikana. Taloustilanteen ohella työttömyyden ennakoituun kasvuun tulevat vaikuttamaan myös haasteissa mainitut tiedossa olevat leikkaukset julkisella sektorilla, joskaan ne eivät ehdi koko voimallaan vaikuttamaan vielä vuoden sisällä.

Erityisesti maaseutualueiden kannalta tärkeän puukaupan osalta vallitsee odotteleva vaihe. Alkupalven huonot korjuuolot ovat lisäksi vaikeuttaneet jo myytyjen leimikoiden korjuuta samoin kuin hankintahakkuita. Puukaupan ennakoidaan virkistyvän kevättä ja loppuvuotta kohden ja samalla myös puun kantohintatason odotetaan kohoavan.

Maakunnan väkiluku kasvoi vuonna 2011 ensimmäisen kerran vuoden 1993 jälkeen. Kysymyksessä on vuosia jatkunut selvä trendi parempaan suuntaan. Kehitykseen on vaikuttanut taloustilanne ja se, ettei Etelä-Suomikaan nyt vedä. Lisäksi usko Pohjois-Karjalan myönteiseen kehitykseen on vahvistunut ihmisten mielissä.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Alueen keskeisiä toimialoja ovat puunkorjuusektori (koneen rakennus) ja teknologiateollisuus yleensäkin, rakennusteollisuus, metsäteollisuus, laiva-, juna- ja kuljetusvälineeteollisuus, ICT-ala, kivi- ja kaivosteollisuus, matkailu, luovat alat ja kauppa sekä hoiva-ala (näiden toimialojen tilannetta on analysoitu tarkemmin jäljempänä lähinnä Joensuun seutua koskevassa arvioinnissa).

Teknologiateollisuuden (ml. alihankkijat) merkitys on suuri ja vaikuttaa oleellisesti maakunnan kokonaiskehitykseen. Sen näkymät ovat odottavat ja lyhyellä aikavälillä haasteelliset, kun taas keskipitkällä aikavälillä alalla on positiiviset näkymät. Teknologiateollisuudessa on käynnistymässä merkittäviä investointeja ja vaativia t&k-hankkeita.

Kasvualoja ovat kaivos- ja kaivannaisala (ml. siihen läheisesti liittyvät metallialat) sekä elintarvikeala (mm. lähiruoka ja luomuviljely sekä maatalous ylipäänsäkin tilakoon kasvaessa). Myös kaupan alalla on nähtävissä edelleen kasvua, mikä on merkittävältä osaltaan venäläisten lisääntyneen ostovoiman ansiota. Maakunnassa nähdään myös bioenergian kasvuille hyvät kasvumahdollisuudet. Lisäksi uutena aluevaltauksena Ilomantsissa on lähdössä liikkeelle mittava kaviaarin tuotantolaitos.

Julkisen rahoitustuen myötä syntyvien uusien yritysten määrä on laskemaan päin: tämä näkyy sekä starttiyrittäjien että myös muulla rahoituksella syntyvien yritysten osalta. Esi-merkiksi maaseudun pienyritystukihakemusten määrä mikroyrityksille jäi vuonna 2011 noin kolmanneksen pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. Myös alkuvuonna 2012 hakemuskäärä on jäänyt varsin pieneksi. Sen sijaan ainakin Joensuun seudulla on ollut nähtävissä merkkejä siitä, että ulkomaalaistaustaisten aloittavien yrittäjien määrä on kasvamaan päin.

Logistiset yhteydet ja investoinnit

Alueen lentoyhteydet ovat parantuneet ja parantumassa merkittävästi ainakin väliaikaisesti. Keväällä 2012 käynnistyvät Joensuusta suorat lennot Tallinnaan, minkä lisäksi Joensuun ja Helsingin välille on tulossa uudet aamu- ja iltayhteydet, jotka palvelevat erityisesti jatko-yhteyksiä ulkomaille. Myös Joensuusta tapahtuvien lentojen hinnoittelu on tullut paljon kulluttajaystävällisemmäksi.

Merkittävimpiä yksityisen sektorin investointeja on tiedossa mm. Fortumin pyrolyysilaitoksen rakentamisen ja useiden teknologiainvestointien myötä. Vastaavasti julkisen sektorin investoinneista voi mainita uuden poliisi- ja oikeustalon sekä Joensuun kaupungissa uuden mittavan Penttilänrannan asuinalueen rakentamisen käynnistymisen. Vastaavasti vielä vuoden sisällä jatkuvat isoina infrahankkeina Joensuun kehätien ja rautateiden eritasoliittymien rakentaminen Joensuusta etelään.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyysjaksot tulevat pitkittymään ja pitkäaikaistyöttömyys lisääntymään. Yli vuoden työttömänä olleiden määrä on ollut Pohjois-Karjalassa edellisvuotta korkeammalla tasolla jo maaliskuusta 2011 lähtien ja joulukuun lopussa pitkäaikaistyöttömiä oli jo lähes 12 % edellisvuotta enemmän. Myös koko vuoden 2011 lasku-uralla ollut rakennetyöttömyys kääntyi kasvuun joulukuussa 2011. Työttömyyden pitkittymiseen on osaltaan vaikuttanut ja tulee vaikuttamaan myös vuonna 2012 työllistämis- ja koulutusmäärärahojen merkittävä väheneminen alueella. Lisäksi huomattava osa työpaikoista katoaa myös työtekijöiden eläkkeelle siirtymisten vuoksi.

YT-neuvotteluja käynnistyi Pohjois-Karjalassa vuonna 2011 yhteensä 74 yrityksessä, joista lähes 2/3 vuoden loppupuolella. YT-neuvottelujen piirissä oli noin 4 000 pohjoiskarjalaista, joista puolet irtisanomisesta koskevien neuvottelujen kohteena. Vuonna 2011 päättyneissä YT-neuvotteluissa sovittiin yli 300 henkilön irtisanomisesta ja lähes 2 000 henkilön lomauttamisesta pääosin määrääjäksi. Irtisanottavista suurimmat ryhmät olivat lastulevy- ja kiviteollisuudessa. Lomautuksista valtaosa toteutuu kuluvana vuonna.

Kuluvan vuoden helmikuun alussa jo päättyneiden YT-neuvottelujen piirissä oli 200 henkilöä ja niissä on sovittu 30 henkilön irtisanomisesta. Helmikuun alkupuolella käynnissä oli 14 YT-neuvottelua, jotka koskevat lähes 500 pohjoiskarjalaista. Näistä noin sataa uhkaa irtisanominen ja vastaavasti sataa lomautus.

Työttömiksi on joutunut myös hyvin koulutettuja ja heillä työllistymismahdollisuudet ovat suhteellisen hyvät, mikäli taloustilanne parantuisi. Syrjäytyneiden määrä lieenee kasvamaan päin. Työhallinnon toimenpiteillä voidaan pätkiä työttömyysjaksoja, mutta siitäkin huolimatta osa työttömistä on jatkossa varsin heikoilla.

Nuorten työttömien määrä väheni Pohjois-Karjalassa vuonna 2010 keskimäärin lähes 15 % ja vuonna 2011 keskimäärin yli 18 %. Vaikka nuorten työttömien määrän vähenemä oli vuosina 2010–2011 valtakunnan korkeimpia, oli se vuoden 2011 lopussa enää vain noin 1 %. Nuoret ovat kuitenkin vuonna 2012 työhallinnon toimenpiteiden keskiössä, minkä vuoksi nuorten työttömyyden ennakoidaan alenevan edelleen hieman edellisen vuoden tasosta.

Ulkomaalaisten työttömyys lisääntyi vuonna 2011 Pohjois-Karjalassa edellisvuodesta. Ulkomaan kansalaisia oli työttömänä keskimäärin runsaat 500 henkilöä kuukautta kohden, kun vastaava määrä oli edellisenä vuonna 450 henkilön luokkaa. Ulkomaalaisten työttömyysaste oli 42,5 %, ja voidaan arvioida, että ulkomaalaisten työnsaantimahdollisuudet tulevat heikkenemään jatkossa työvoiman kysynnän hiipuesssa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin TE-toimistoihin vuonna 2011 eniten sosiaali- ja terveysalalla (mm. sairaanhoitajat ja lähihoitajat), palvelutyössä (mm. siivoojat sekä keittiö- ja ravintolatyöntekijät), kaupallisessa työssä (puhelinmyyjät ja myyjät) ja teollisuudessa (erilaiset metalliteollisuuden tehtävät). Sosiaali- ja terveysala vetää hyvin, koska siellä eläköityvien määrät ovat suuret ja ala on muutoinkin kasvussa.

Tiedossa olevista rekrytoinneista merkittävimpiä ovat Kiteen ekovoimalaitos (mikäli toteutuu) ja senioritalohankkeet Joensuun seudulla ja Keski-Karjalassa. Rekrytointiongelmia on todettu sosiaali- ja terveysalan sekä metallialan lisäksi maataloudessa osaamiseltaan vaativampien tehtävien osalta. Hyvinvointisektorille on odotettavissa haasteita työvoiman saatavuudessa jatkossakin, ja ulkomaalaistaustaisen työvoiman merkitys on ollut siinä suhteessa jatkuvasti kasvamaan päin.

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto on melko hyvin tasapainossa sosiaali- ja terveysalaa lukuun ottamatta. Toisaalta työttömistä työnhakijoista oli vuonna 2011 noin 43 % yli 50-vuotiaita (vuonna 2010: 40 %) ja valtaosalla heistä koulutus ja ammattitaito eivät vastaa tämän hetken työvoiman kysyntää. Työvoiman kysyntä kohdistuu pääosin nuoriin ja hyvin koulutettuihin, joiden osuus työttömistä vähenee koko ajan.

Joensuun seutukunta

Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu, Polvijärvi

Joensuun seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 123 477 asukasta. Vuoden aikana kasvua oli 492 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 6 839 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 25 200 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,2 % ja työttömiä työnhakijoita oli 7 946.

Joensuun seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	–	0
Osaavan työvoiman saatavuus	+	+	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Seudun vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Joensuun seudulla on monipuolinen elinkeinorakenne ja myönteinen yrittäjyysilmapiiri. Osaavaa työvoimaa on saatavissa myös tulevaisuudessa. Seudulla on vahva ja monipuolinen teknologiateollisuus. Seudun yrityksillä on pääsääntöisesti hyvä taloustilanne. Venäläisten voimakkaasti kasvussa oleva matkailija- ja ostopotentiaali vahvistaa merkittävästi erityisesti seudun kauppa- ja majoituspalveluja.

Seudun vahvuuksia ovat metsä- ja luonnonvaraosaaminen, tulevaisuuden materiaalit ja teknologiat, metsäteknologia, metallituotejärjestelmät, muovituotejärjestelmät, kaivannais- ja kiviteollisuus, elintarvikeklusteri, elämysteollisuus, Venäjä-osaaminen, kattava koulutusjärjestelmä, hyvinvointiosaaminen sekä kauppa- ja palvelualat.

Seudun yritystoiminnan kannalta avainasemassa ovat onnistuneet omistajanvaihdot yrittäjien ikääntyessä. Ikärakenne aiheuttaa haasteita myös osaavan työvoiman saatavuuden suhteen varsinkin reuna-alueilla. Seudun myönteisen kehityksen kannalta on olennaisen tärkeätä, että rakennetyöttömyyttä pystytään jatkossa merkittävästi vähentämään. Seudulle tulee saada lisää kasvuyrityksiä.

Seudun tulevaisuuden kannalta avainasemassa on myös se, miten hyvin pystytään kompensoimaan niitä mittavia menetyksiä, jotka ovat tapahtumassa lähivuosina erityisesti julkisella sektorilla. Merkittävä haaste seudun tulevaisuuden kannalta on myös se, että seudun logistiset yhteydet pystytään pitämään kilpailukykyisinä muihin alueisiin verrattuna tai jopa parantamaankin niitä.

Yleinen tunnelma alueella

Yleinen tunnelma seudulla on odottava, mutta samalla myös varovaisen myönteinen luokun ottamatta julkisella sektorilla tiedossa olevia seudun kokoon nähden mittavia tiedossa olevia supistuksia. Toisaalta kehityksen suunta riippuu paljon yleisestä talouskehityksestä maailman, Euroopan ja Suomen taloudessa.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Seudun keskeisimpiä toimialoja ovat puunkorjuusektori (koneenrakennus) ja teknologiateollisuus yleensäkin, rakennusteollisuus, metsäteollisuus, laiva-, juna- ja kuljetusväline-teollisuus, ICT-ala, kivi- ja kaivosteollisuus, matkailu, luovat alat ja kauppa sekä hoiva-ala.

Puunkorjuusektori veti koko Itä-Suomessa hyvin vuonna 2011. Odotettavissa on sopeutuksia yleisen taloustilanteen kriisiytymisen vuoksi. Sopeutusten odotetaan kuitenkin jäävän varsin maltilliseksi. Alan yritykset ovat sinänsä hyvässä kunnossa. Kehitysinvestointeja on suunnitteilla, mutta suuremmat päätökset odottavat yleisen taloustilanteen selkiintymistä. Venäjän tilanne on edelleen vakaa ja kysynnän uskotaan säilyvän kohtuullisella tasolla kriisistä huolimatta. Myös Etelä-Amerikka nopean kasvun puuviljelmiseen ja puunjalostusteollisuuden investointien myötä on osaltaan luomassa uutta potentiaalia koneenrakennusverkostolle. Uusiutuvan energian vaatimukset kasvattavat energiapuun korjaamiskysyntää Euroopassa, joskin kysyntä heilahtelee ja kysynnän kasvu on hidasta.

Rakentamisessa (uudisrakentaminen) markkinat ovat jähmettyneet ja kysyntä laske-
nut. Sen sijaan korjausrakentamisessa on edessä hyviä vuosia vuosikymmenen loppuun
saakka. Rakentaminen säteilee rakennustuotteiden valmistamiseen.

Metsäteollisuuden tehdasinvestoinnit ovat kotimaassa jäämässä pysyvästi alemmalle
tasolle kuin on totuttu. Sahateollisuuden kysynnän vaihtelut ovat voimakkaita, ja sopeutuk-
sia on tehty ja joudutaan myös jatkossa tekemään. Konkursseiltakaan ei ole välttytty. Lai-
tevalmistajilla on maakunnassa varsin hyvä tilanne mm. viennin voimistumisen ansiosta.

Laivateollisuuden tilauskannat ovat huomattavasti paremmalla tasolla kuin vielä vuon-
na 2010 ennakoitiin. Myös maakunnassa toimivilla alihankkijoilla tilanne on hyvä. Muu kul-
jetusvälineteollisuus lähinnä juniin liittyvissä järjestelmissä vetää hyvin sekä kotimaassa
että viennissä.

IT-ratkaisuihin erikoistuva yritystoiminta on piristynyt ja henkilöstöä on palkattu ja pal-
kataan lisää. Yritykset ovat perustaneet sivupisteitä Helsinkiin ja muualle Suomeen ja jat-
kossa myös ulkomaille. Peliteollisuudessa on useita ”oraita”, joista voi tulla uusia menes-
tystarinoita.

Kaivosteollisuuden pitkän aikavälin ennuste on hyvä ja siitä tulee vetoapua useille val-
mistajille ja erityisesti kaivospaikkakunnille. Kaivosteollisuuden nousu säteilee palvelupuo-
lelle, kuljetuksiin ja myös koulutustarpeeseen. Myös kaivosteollisuuden toimittajille Venä-
jä tarjoaa merkittävän mahdollisuuden. Uuniteollisuudessa menee heikommin ja irtisano-
misiltakaan ei välttää.

Maakunnassa on vireillä useita matkailuhankkeita ja muita matkailuun liittyviä aktiviteette-
ja (elämysteollisuus). Matkailussa eletään venäläisten matkailijoiden ansiosta hyvää kautta,
mikä on paikannut sekä kaupan alan että majoitusyritysten muualta päin laskenutta kysyn-
tää. Myös luovilla aloilla on uusia aktiviteetteja (Ilosaari, musiikin vienti, uudet tapahtumat).

Kaupan alalla muutamia merkittäviä investointeja on meneillään ja suunnitteilla, mut-
ta takavuosien tapaista buumia ei ole näköpiirissä. Useat hoiva-alan pienet yritykset (alle
10 paikkaa) ovat yhden kunnan varassa, jolloin tilanne on kilpailun ja hinnoittelun suhteen
vaikea hallita. Koulutuksen alalla tiedossa on toimintojen leikkauksia, joiden merkitys alan
kokonaiskehitykseen ei kuitenkaan ole merkittävä. Merkittävimmistä teollisuusinvestoin-
neista voi mainita Fortumin pyrolyysilaitoksen, jonka työllisyysvaikutus on 90 työpaikkaa.

Työttömyys, työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työttömyys voi nousta alkuvuonna jonkun verran. Erityisongelmana on suuri rakennetyöttö-
myys. Työttömiksi jääneissä ei ole yhtä isoa yhtenäistä osaajajoukkoa. Näiden henkilöiden
työllistymismahdollisuudet riippuvat paikkakunnittain avoinna olevista työpaikoista, koska
alueellinen liikkuvuus on rajallista. Toisaalta taas nuorisotyöttömyys on vähentymään päin
voimakkaiden toimenpiteiden ansiosta.

YT-neuvotteluja on ollut lähinnä vientiteollisuuden yrityksissä, joissa on päädytty pää-
asiassa lomauttamaan. Lisäksi YT-neuvotteluja on käyty myös julkisella sektorilla eli mm.
Itä-Suomen yliopistolla ja Kontiolahden vastaanottokeskuksissa.

Työttömäksi jääneiden koulutus ja muu osaaminen vaihtelevat paljon. Työttömäksi ei ole tullut yhtä isoa yhtenäistä osaajajoukkoa. Uudelleentyöllistymismahdollisuudet ovat hyvät, jos vaan yleinen taloustilanne paranee. Nuorisotyöttömyys on laskussa voimakkaiden toimenpiteiden ansiosta.

Parhaiten työllistävät sosiaali- ja terveysala sekä palvelualat (kauppa, majoitus, ravitsemisala ja puhdistuspalvelut). Työpaikkoja on avautumassa myös metalli-, kaivos- ja rakennusaloille.

Rekrytointiongelmia on koettu lääkäreiden, hammaslääkäreiden, puhelinmyyjien ja rakkaankaluston asentajien osalta. Jos maailmanmarkkinatilanne paranee, myös teollisuudessa koettaneen osittain ongelmia osaavan työvoiman saatavuudessa. Pidemmällä aikavälillä myös ikärakenteen vanhentuminen tulee vaikeuttamaan työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa.

Keski-Karjalan seutukunta

Kesälahti, Kitee, Rääkkylä, Tohmajärvi

Keski-Karjalan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 19 034 asukasta. Vuoden aikana vähennystä oli 194 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1 483 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 3 769 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 15,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 251.

Keski-Karjalan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	-	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	+	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Seudun vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Seudun vahvuutena on puu- ja metalliteollisuus sekä ympäristö- ja hyvinvointialojen yrittäjäosaaminen. Seudulla on yhdeksän teollista yritys- ja työpaikkakeskittymää, joista Puhoksen teollisuusalue on työpaikkamäärissä suurin. Lisäksi seudulla on runsaasti vahvoja maa- ja metsätalousyrityksiä sekä palvelualan mikroyrityksiä. Seudulla on myös monipuolinen toisen asteen ammatillinen koulutustarjonta. Seudulla on hyvät logistiset liikenneyhteydet ja myös Suomen ja Venäjän neljänneksi vilkkain kansainvälinen rajanylityspaikka Tohmajärven Niiralassa. Uusien yritysten perustaminen on ollut jo useamman vuoden ajan erittäin vilkasta.

Seudun keskeisenä haasteena on Suomen suurimman lastulevytehtaan Puhos Board Oy:n konkurssin aiheuttamat työpaikkamenetykset, joiden tilalle tulee saada syntymään korvaavia/täydentäviä uusia teollisia yrityksiä ja työpaikkoja.

Haasteina ovat myös teollisuusyritysten alihankintapainotteisuus ja omien tuotteiden puuttuminen sekä suhteellisen pienet alueelliset markkinat ja mikroyritysvaltaisuuden vuoksi alhaiset taloudelliset resurssit suuriin investointeihin.

Yleinen tunnelma alueella

Keski-Karjala nimettiin syksyllä 2011 uudelleen äkillisen rakennemuutoksen alueeksi Puhos Board Oy:n ajaututtua konkurssiin. Kuntien taloudellinen tilanne on edelleen tiukka, mikä yhdessä maailmalla olevan taloudellisen taantumun uhkan kanssa synkentää seudun yleistä tunnelmaa ja tulevaisuuden kehitysnäkymiä. Seudun teollisuustyöpaikkojen ennakoidaan vähenevän vuonna 2012 11 %:lla ja Kiteen kaupungissa peräti 17 %:lla.

Keski-Karjalassa on kuitenkin vireillä yli 20 ympäristöalaa, teollisuuteen, hoiva-alaan ja matkailuun liittyvää yritysten investointi- ja kehittämishanketta, jotka toteutuessaan merkitsisivät seudulle yli 120 miljoonan euron investointeja sekä lähes 200 uuden työpaikan syntymistä. Lisäksi uusien yritysten nettoperustanta on ollut hyvällä tasolla. Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden yritysten määrä on lisääntynyt Ketin Oy:n venäjänkielisen yritysneuvojan ansiosta.

Tohmajärven Niiralan kansainvälisessä rajanylityspaikassa rajanylittäjien määrä oli vuonna 2011 lähes 1,3 miljoonaa henkeä, jossa on neljännes lisäystä edelliseen vuoteen nähden. Venäläisten matkustaminen ja erityisesti ostosmatkailu on ollut voimakkaasti lisääntymässä Keski-Karjalaan ja Pohjois-Karjalaan yleensäkin.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Vuoden 2010 ja vuoden 2011 alkupuoliskon maakunnan parhaasta yritysten liikevaihdon kehitystrendistä huolimatta seudun yritysten liikevaihdon ja työpaikkojen kokonaismäärän kehitys on pitkällä aikavälillä jäänyt jälkeen maakunnan muiden seutukuntien kehityksestä. Yritysten tilauskirjat ovat supistuneet ja osalla yrityksiä investointisuunnitelmat ovat odottamassa maailmanmarkkinatilanteen selkiytymistä ja paranemista. Kassavaraltaan vakaat ja suuremmat yritykset panostavat t&k-toimintaan.

Suurimpia tiedossa olevia rakennushankkeita ovat Ekokem Oy:n Puhoksen ekovoimalaitos (70 milj. euroa), paikallisten hoiva-alan yritysten KotKontu -senioripalvelutalo (14 milj. euroa), yhden puualan yrityksen investointi (5 milj. euroa) sekä Lepikon risteysalueen parantaminen (3,7 milj. euroa), Niiralan raja-aseman kehittäminen (3 milj. euroa) sekä tasoristeysten poisto Kiteen ja Parikkalan väliseltä rataosuudelta.

Seudun parhaimmat kasvualat ja -näkymät ovat bio- ja ympäristöaloilla, puuteollisuudessa ja hyvinvointialoilla.

Työttömyys, työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Puhos-Board Oy:n konkurssista ja työllisyysmäärärahojen vähentämisestä (minkä vuoksi toimenpiteissä noin viidennes vähemmän työnhakijoita) huolimatta työttömyys on ollut edelleen lievässä laskussa.

Työttömyys alkaa kuitenkin hieman lisääntyä heikentyneen kysynnän sekä maailmanmarkkinatilanteen epävarmuuden vuoksi. Erityisen vaikealta näyttää yli 50-vuotiaiden työllistyminen lähinnä alhaisen ja kapean koulutustaustan vuoksi. Työttömistä vain neljännes on valmiita siirtymään suoraan työmarkkinoille. Suuri osa työttömistä tarvitsee osaamisen kehittämistä.

Työttömyyden kesto aika on pitkittymässä ja pitkäaikaistyöttömyys on lisääntymässä. Sen sijaan nuorten työttömyys on vähentynyt ja vähenee edelleenkin. Toisaalta taas maahanmuuttajataustaisten henkilöiden työttömyysaste pysynee edelleen korkeana, vaikka he osallistuvat innokkaasti koulutukseen ja muihin työllisyyttä edistäviin toimenpiteisiin.

Tällä hetkellä hyvin työllistäviä aloja ovat metalli- ja hoiva-alat. Edellisten lisäksi työpaikkoja on avautumassa myös maanrakennusalalla, rakennus- ja puuteollisuudessa sekä bio-, ympäristö- ja hoiva-aloilla.

Osaavan työvoiman pulaa on koettu lähinnä lääkäreiden, suunnitteluinsinöörien ja maanrakennusalan työnjohtajien osalta. Työvoimapulaa on nähtävissä hoiva-, maanrakennus-, ympäristö- ja teollisuusaloilla. Toisaalta venäjänkieliset kaupan- ja palvelualojen työntekijät ovat parantaneet työvoiman saatavuutta.

Mahdollista on, että ihan tavallisiinkaan työtehtäviin ei tulevaisuudessa löydy tekijöitä kasvukeskusten ulkopuolella. Eläköitymisen vuoksi avautuu uusia työmahdollisuuksia, mutta myös työnhakijat ikääntyvät samaa tahtia. Maahanmuuttajat eivät ole olleet Keski-Karjalassa toistaiseksi samassa laajuudessa työvoimareservinä kuin pääkaupunkiseudulla. Toistaiseksi ns. matalapalkka-aloille on löytynyt tekijöitä myös kantaväestöstä. Työvoiman kohtaannon ongelma paheneekin koko ajan, ja se johtuu erityisesti työvoiman ikärakenteesta ja koulutustaustan sopimattomuudesta.

Pielisen Karjalan seutukunta

Lieksa, Nurmes, Valtimo

Pielisen-Karjalan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 23 379 asukasta. Vuoden aikana vähennystä oli 274 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1473 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 4440 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 17,4 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 678.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Pielisen Karjalan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	-
Osaavan työvoiman saatavuus	0	-	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Seudun vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Pielisen Karjalan keskeisimmät vahvuudet ovat monipuolinen elinkeinorakenne, elintarviketeollisuus, metalliteollisuus, metsäala, bioenergia, matkailu sekä luovat alat matkailua tukevana toimialana. Seudun vahvuutena on myös sen yhtenäisyys.

Pielisen Karjalan globaalin tason vahvuudeksi on tunnistettu luontomatkailu, minkä lisäksi Koli on arvioitu kansainvälisen tason vahvuudeksi.

Keskeisimpiä tulevaisuuden haasteita ovat väestön ikääntyminen ja poismuutto sekä niistä seuraava osaavan työvoiman puute. Suuria haasteita sisältyy myös palvelujen saatavuuteen, etäisyyksiin ja kuljetuskustannuksiin sekä maailmanmarkkinatilanteeseen.

Yleinen tunnelma alueella

Yleistunnelma on odottava ja rauhallisen positiivinen. Usko tulevaisuuteen on edelleen talalla. Erityisesti biotalouden mahdollisuudet, oma-aloitteisuus ja luonto antavat uskoa alueen kehitykselle.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Seudun tärkeimpiä toimialoja ovat puunjalostus, bioenergia, elintarviketeollisuus ja metalliteollisuus. Elintarviketeollisuus on edelleen vakaassa kasvussa. Sen sijaan rakentamisessa näkymät ovat huonot. Se näkyy myös kiviteollisuudessa, jossa työpaikat ovat väheneään päin ja joka säteilee myös Pielisen Karjalaan.

Puunjalostuksella ja bioenergian tuotannolla sekä kaivosteollisuudella ja siihen liittyvällä metalliteollisuudella on potentiaaliset kasvumahdollisuudet. Myös maatalous on kasvussa tilakoon kasvaessa. Metallialalla yritysten tilauskannat ovat tällä hetkellä kohtuullisen hyvät, kun taas puuteollisuudessa on heikko tilanne ja huonot kehitysnäkymät. Leipomoala on edelleen vakaassa kasvussa. Kaupan alalla ja matkailussa tilanne on normaali. Yritysten t&k-toiminta on edelleen liian vähäistä.

Seudulla syntyy pieniä yrityksiä, joista muutama on uusia maahanmuuttajataustaisia yrittäjiä. Yritysten nettoperustanta on positiivinen. Myös omistajanvaihdoksia tapahtuu.

Seudulla etäisyydet ovat pitkiä, mitkä lisäävät kuljetuskustannuksia. Rautatieyhteyksien säilyttäminen on seudun teollisuusyrityksille erittäin tärkeitä. Elintarviketeollisuudessa logistiikan tarkempi selvittäminen on vasta aluillaan.

Seudun merkittävimpiä investointeja ovat Nurmeksen liikuntahallin rakentaminen sekä Kolin kylpylän ja Kolin alueen investoinnit laajemminkin. Lisäksi seudulla rakennetaan laajakaistaverkkoa, ja vireillä on bioenergiaterminaalihanke ja Lieksassa kaupan alan investointeja.

Työttömyys, työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työttömyys on kasvussa ja pitkäaikaistyöttömyys pahenee. Toisaalta koulutetulla väestöllä työttömyys on vähenemässä, kun julkisella sektorilla on avautumassa työpaikkoja eläköitymisen vuoksi. Työnhakijoiden ikärakenne on vaikea ja uudetkin työnhakijat ovat iäkkäitä.

YT-neuvotteluja on käynnissä seudulle vaikuttavassa vuolukiviteollisuudessa sekä mm. puunjalostusteollisuudessa.

Työttömäksi jäävien osaaminen on usein kapea-alaista, minkä vuoksi heillä on usein heikot mahdollisuudet työllistyä nopeasti. Ikätyöttömyys on erityisesti heikosti koulutettujen ihmisten ongelma. Uudelleen työllistyminen onkin usein vaikeata ilman koulutuksen ajantasaistamista.

Työttömyyden kesto pitkittyy, kun taas nuorisotyöttömyys on vähenemään päin. Nuoret ovat kuitenkin usein pätkätyöissä. On tullut esille tarve selvittää tarkemmin syitä siihen, miksi nuorilla on vaikeuksia päästä töihin suoraan oppilaitoksista. Lieksassa on ulkomaa-laistaustaisia työnhakijoita, joiden työmarkkinoille pääsyyn on vielä matkaa. Maahanmuuttajien työllistämisen onkin vaikeuksia.

Työllistäviä aloja ovat erityisesti sosiaali- ja terveysala (varsinkin vanhustyö) sekä rakennus- ja metalliala, hitsaus ja työstö. Lisäksi maatalouslomitus työllistää, jos on tarjolla monipuolista osaamista alalle. Myös matkailu työllistää.

Rekrytointiongelmia on havaittu sosiaali- ja terveysalalla, metallialalla ja maataloudessa. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto on menossa selkeästi huonompaan suuntaan, koska työnhakijoiden ammattitaito ei vastaa työnantajien vaatimuksia. Lisäksi työvoiman tarve on eri aloilla kuin työnhakijat. Osaamisvaatimukset kasvavat koko ajan, kun yritysten on tehostettava toimintaansa jatkuvasti. Onkin noussut esille tarve houkutella seudulta muualle opiskelemaan lähteviä nuoria takaisin.

Lisätietoja

Strategiapäällikkö

Pekka Myllynen

Pohjois-Karjalan ELY-keskus

puh. 044 246 4502

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Keski-Suomen ELY-keskus

Saarijärven-Viitasaaren sk 6 kk

Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	±
Työttömyys	-
Työvoiman saatavuus	+

Keuruun sk
Elinkeinoelämä ja
yritystoiminta
Työttömyys
Työvoiman
saatavuus

6 kk

+
-
+

Jämsän sk
Elinkeinoelämä ja
yritystoiminta
Työttömyys
Työvoiman
saatavuus

6 kk

0
-
0

Jyväskylän sk
Elinkeinoelämä ja
yritystoiminta
Työttömyys
Työvoiman
saatavuus

6 kk

0
-
++

Joutsan sk
Elinkeinoelämä ja
yritystoiminta
Työttömyys
Työvoiman
saatavuus

6 kk

+
+
0

Keski-Suomessa asui vuoden 2011 lopussa 274 340 asukasta. Vuoden aikana kasvua oli 703 henkilöä. Vuonna 2010 Keski-Suomessa oli 16 178 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 16 777.

Keski-Suomen ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	-	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	+	+

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Syksyn 2011 positiiviset näkymät eivät sellaisenaan toteutuneet. Taantumasta ei päästy-kään vielä täysin irti, ja Euroopan velkakriisi ja kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden epävarmuus heijastuvat vientiin ja sitä kautta Keski-Suomen aluetalouteen. Keski-Suomessa elinkeinoelämän ja työttömyyden ei nyt arvioida ainakaan juuri kohentuvan seuraavan puolen vuoden kuluessa.

Suomen Yrittäjien Pk-barometrin mukaan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat romahtaneet syksystä niin Keski-Suomessa kuin koko maassakin. Saldoluku on kuitenkin yhä positiivinen, sillä syksyllä näkymät olivat valoisat. Näkymät ovat huonontuneet kaikilla seutukunnilla ja toimialoilla, mutta erityisesti rakentamisen alalla tulevaisuus näyttäyty epävarmana. EK:n suhdannebarometrin mukaan teollisuuden ja rakentamisen näkymät ovat koko maan keskiarvoa harmaammat. Tilauskanta on tavallista ohuempi ja henkilökuntaa vähennetään. Palvelualoilla suhdannetilanne on lähellä normaalilukemia. Myynti- ja henkilöstöodotukset ovat vaisuja, mutta suhdannenäkymät ovat kuitenkin koko maan keskiarvoa myönteisemmät. Kuntapäätäjien aluebarometri maalaa synkähköä kuvaa kuluvalle vuodelle. Etenkin velanoton lisääntynyt tarve, työllisyysnäkymät ja teollisuuden matalat investointiodotukset ovat huolena.

Kuntarakennemuutos on ollut pöydällä jo useamman vuoden ja päätösten viivästyminen saattaa heikentää kuntien toimintakykyä. Samoin kuin muualla Suomessa, kunnissa eletään nyt jatkuvassa epävarmuudessa asian suhteen.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Uusimman Keski-Suomen Aikajana-katsauksen ennakkotietojen mukaan viennin kasvu hiipui kolmannella vuosineljänneksellä pysäyttäen teollisuuden kasvun. Maakunnan yritysten vienti kasvoi kuitenkin vuoden takaisesta 4 %. Vienti on yhä selvästi alhaisemmalla tasolla kuin ennen taantumaa. Liikevaihdon kasvu pysähtyi viime vuoden alussa ja liikevaihto pysyi vuoden kolmen neljänneksen ajan samalla tasolla. Yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli kolmannella neljänneksellä 7 % korkeampi kuin vuotta aikaisemmin. Keski-Suomessa

liikevaihto oli lähempänä taantumaa edeltänyttä tasoa kuin koko maassa. Liikevaihdon kasvu oli voimakkainta hyvinvointipalveluissa ja negatiivista ainoastaan metsäteollisuudessa.

Keski-Suomen yritysten henkilöstömäärän loiva kasvu jatkui vuoden 2011 kolmannella neljänneksellä. Maakunnan yritysten työllisyyskehitys jatkui myös valtakunnallista kehitystä vahvempana. Vuoden takaiseen verrattuna kasvu oli voimakkainta teknologiateollisuudessa, energia-alalla sekä asumisen ja rakentamisen alalla.

Jalostuksen liikevaihto nousi taantumien jälkeen nopeasti vuoden 2010 loppuun asti, mutta kääntyi laskuun vuoden 2011 toisella neljänneksellä. Liikevaihdon lasku kiihtyi hieman kolmannella neljänneksellä. Vuoden 2010 alussa alkanut alan henkilöstömäärän kasvu jatkui vuoden kolmannella neljänneksellä, mutta tämän jälkeen on suljettu mm. Äänekosken paperikone. Henkilöstömäärä on edelleen selvästi alle vuoden 2006 tason.

Kotimarkkinavetoisella palvelusektorilla kasvu jatkui vahvana. Vuodesta 2006 palvelualojen liikevaihto on kasvanut noin 23 %. Myös henkilöstömäärä kasvoi vuoden takaisesta. Palveluyritysten määrä yrityskannasta on suuri ja vaikka alan kehitys onkin suotuisaa, työpaikkoja tarvittaisiin yhä enemmän myös teollisuuteen.

Maaseudun elinvoimaisuuden kannalta tulevaisuus näyttää haasteelliselta. Julkisen talouden ongelmat vaikuttavat mm. palveluihin ja infrastruktuurin ylläpitoon. Vuoden 2012 aikana toivotaan kuitenkin nopeiden tietoliikenneyhteyksien rakentamisen maaseutualueille käynnistyvän toden teolla. Maaseudun pienyrityskenttä on suhteellisen aktiivista ja rahoitustukien kysyntää on kohtuullisesti; aktiivisuutta näyttäisi olevan mm. palvelualan yritystoiminnassa. Kiinnostus lähi- ja luomuruokaa kohtaan on lisääntymässä ja se luo mahdollisuuksia myös pienimuotoiselle elintarvikejalostukselle. Myös luomutuotannon arvioidaan lisääntyvän tänä vuonna.

Maatilojen sukupolvenvaihdosten yhteydessä karjasta luopuminen on hyvin yleistä, mikä vaikeuttaa maidontuotannon säilymistä maakunnassa. Maidontuotanto- ja viljailoilla näkymät ovat kohtuullisen vakaat, tosin viljan hinnan heilahtelut voivat olla varsin nopeita. Lihantuotannon heikko kannattavuus näyttää jatkuvan edelleen lähitulevaisuudessa. Maatalouden investointiaktiivisuuteen vaikuttaa taloudellisen epävarmuuden lisäksi lähestyvä rahoituskauden vaihdos. Kun tulevan kauden tukijärjestelmistä ei ole vielä tietoa, investointeja saatetaan jarrutella jo nyt.

Metsätalouden näkymät ovat kohtuulliset. Viime vuoden lopun myrskyt ovat vaikuttaneet puun hintaan laskevasti, vaikka Keski-Suomi ei pahimpia tuhoalueita nyt ollutkaan. Puumarkkinoiden kehitys kokonaisuudessaan riippuu kuitenkin ennen kaikkea lopputuotemarkkinoiden kehittymisestä ja puun kysynnän kehityksestä. Metsäteollisuuden markkinatilanne heijastuu myös metsätalouden kannattavuuteen.

Keski-Suomen lentoyhteydet turvattiin määräaikaikaisella sopimuksella, mikä edistää alueen saavutettavuutta. Alueen yritykset hakevat kansainvälisiä avauksia ja lentoyhteys Helsinkiin on edellytys sille, että kansainväliset ja kansainvälistyvät yritykset sijoittuvat maakuntaan. Tieliikenteen määrät kasvoivat vuoden 2011 aikana edellisvuoteen verrattuna. Etenkin raskaan liikenteen kasvaneet määrät kertovat talouden aktiviteetin kasvusta. ELY-alueittain tarkasteltuna raskaan liikenteen kasvuprosentti oli Keski-Suomen ELY-keskuksen alueella Lapin jälkeen toiseksi suurin.

Äänekoskella M-Real sulki hienopaperia valmistavan paperikoneen ja irtisanomiset koskivat 170 työntekijää. Tämä muodostaa alueelle kohtaanto-ongelman, sillä korvaavaa alan työtä ei lähialueelta löydy. Tehtaan merkitys alueelle työllistäjänä on ollut suuri, mutta myös elinkeinoelämälle alihankintaketjun ja koko maakunnalle vientitulojen kautta. Äänekoski nimettiin äkillisen rakennemuutoksen alueeksi vuoden 2014 loppuun saakka.

Keuruun Pioneerirykmentin lakkauttaminen vuoden 2014 loppuun mennessä ja Jämsässä Hallin Ilmavoimien Teknillisen Koulun lakkauttaminen vuoden 2013 loppuun mennessä ovat seutukunnille merkittäviä takaiskuja sekä suorien että välillisten vaikutusten kautta. Osa Teknillisen Koulun henkilöstöstä jää maakuntaan Tikkakoskelle, jonne siirtyy myös Kauhavan Lentosotakoulu. Tukilentolaivue sen sijaan siirretään Tikkakoskelta Pirkkalaan.

Yrityksiä on perustettu vilkkaasti, vaikka aivan edellisvuoden lukuihin ei vuonna 2011 päästyäkään. Starttirahapäätösten määrä kasvoi reilusti pariin edellisvuoteen verrattuna. Loppettaneiden yritysten määrä ei poikennut edellisistä vuosista ja yritysmäärän nettomuutos oli yhä positiivinen. Konkurssit lisääntyivät kuitenkin reilusti, etenkin rakentamisen ja kaupan aloilla. Yrityssaneerauksien määrä pysyi edellisvuoden tasolla, mutta henkilömäärä saneeratuissa yrityksissä oli viisinkertainen eli suurempi kuin kahdeksana edellisenä vuotena yhteensä. Henkilövaikutuksiltaan suuret teollisuuden saneeraukset ajoittuivat toiselle vuosineljännekselle.

Yrityksiä on tulossa paljon myyntiin yrittäjien ikääntymisen vuoksi, mutta haasteena on jatkajien ja rahoituksen löytäminen. Protomo-toiminta on osoittautunut toimivaksi ja kustannustehokkaaksi malliksi, ja sen soveltamista uusien yritysten synnyttämiseksi esimerkiksi rakennemuutosalueilla voisi hyödyntää. Innovaatiokeskittymällä pyritään osaamiskeskeisten työpaikkojen luomiseen, mutta tässä polku on vielä pitkä ja onnistuminen on tehtävistä valinnoista kiinni. Myönnettyjen yritystukien määrät ovat lähes viimevuotisella tasolla, mutta seutukuntien kehitys on vaihtelevaa. Yritysten investointi- ja kehittämispanostukset ovat kohdistuneet entistä enemmän Jyväskylän seudulle.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Joulukuun lopussa työttömyysaste oli 12,9 %. Työttömien määrä pieneni viime vuonna 4,5 prosenttia, mutta työttömyyden aleneminen oli koko Suomen hitainta. Nuorisotyöttömyys pieneni hieman mutta pitkäaikaistyöttömyys kasvoi edelleen huolestuttavalla tahdilla. Lisäksi yli 60-vuotiaiden työttömyys kasvoi roimasti.

Viime vuonna keskimääräinen työllisyysaste parani, mutta laski viimeisellä vuosineljänneksellä merkittävästi. Avointen työpaikkojen määrä laski vuonna 2011. Kehitys oli siten selvästi huonompi kuin muualla Suomessa. Työpaikkojen vähäinen määrä on ongelma alueella. Työllisyyden parantamiseksi sekä yrityskannan että yritysten keskimääräisen henkilömäärän on yhä kasvettava. Nuorten yhteiskuntatakuu aiheuttaa omat haasteensa ja tarvitaan reittejä opiskelusta työelämään. Julkisen sektorin tehtäväksi ei nyt työpaikkojen luomista voi jättää, vaan pallo on elinkeinoelämällä. Kolmannen sektorin toiminta ei juuri tuo siirtymiä avoimille työmarkkinoille.

Työvoiman saatavuus

Julkisuudessa esitettyjen näkemysten vastaisesti osaavan työvoiman saatavuus ei ole suuri ongelma Keski-Suomessa nyt eikä nähtävissä olevassa tulevaisuudessa, vaan ongelmana on nimenomaan työpaikkojen vähäisyys. Kohtaanto-ongelmia on kuitenkin ollut muun maan tapaan erityisesti sosiaali- ja terveysalalla. Paikallisia rekrytointivaikeuksia on ollut myös metalli- ja rakennusaloilla sekä siivouspuolen ja taloushallinnon osaajista.

Jyväskylän seutukunta

Hankasalmi, Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka, Uurainen

Jyväskylän seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 175 287 asukasta. Vuoden aikana väestö kasvoi 1636 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 9240 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,8 % ja työttömiä työnhakijoita oli 10 742.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Jyväskylän seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	-	0
Osaavan työvoiman saatavuus	++	++	+

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Jyväskylän seudun elinkeinorakenne on palveluvaltainen – työpaikoista kolme neljäsosaa on palvelualoilla. Työpaikkoja on yhteensä noin 68 600, joista 46 000 sijaitsee Jyväskylän kaupungissa. Jyväskylän seudulla on hyvät puitteet harjoittaa ja kehittää yritystoimintaa, ja seudun yritys rakenne on varsin monipuolinen. Jyväskylän seudun yritysten liiketoiminta on kasvanut vakaasti jo pitkään. Seudulla on noin 7 700 yritystä.

Jyväskylän seutu on merkittävä teollisuuskeskus, ja alueella on runsaat 11 000 teollisuuden työpaikkaa. Seudun vahvimpia erikoistumisaloja ovat kone- ja laitteollisuus, perusmetalli- ja metallituoteteollisuus sekä graafinen teollisuus. Myös elektroniikkateollisuus sekä elintarvike-, puutuote- ja paperiteollisuus kuuluvat alueen vahvoihin teollisuusaloihin. Perinteisen teollisuuden rinnalle on noussut viestintä- ja informaatioteknologia. Ala on viime aikoina kehittynyt voimakkaasti, ja seudulla toimii jo noin 150 alan yritystä.

Jyväskylä on vireä opiskelukaupunki, kaikkiaan 40 000 opiskelijaa tuo nuoren ilmeen kaupunkiin. Myös aikuiskoulutusmahdollisuudet ovat monipuoliset.

Yleinen tunnelma alueella

Yleistilanne on varsin positiivinen. Positiivista on myös lentoliikenteen turvaaminen vuodelle 2012 eri toimijoiden yhteisellä sitoutumisella. Tällä tavoin saatiin turvattua säännöllisen reittiliikenteen Helsingin ja Jyväskylän välillä. Lisäksi maaliskuussa 2012 Estonian Air aloittaa liikennöinnin Jyväskylän ja Tallinnan välillä. Tämän reitin odotetaan vilkastuttavan etenkin matkailusektoria. Lentoliikenteen ylläpitämiseen joudutaan kuitenkin käyttämään hetkellisesti julkista tukea.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Moventaksen jääminen Jyväskylään oli varsin onnistunut torjuntavoitto. Toimiala on globaalisti murrosvaiheessa ja aika näyttää kuinka Moventas asemoituu uusien omistajien myötä markkinoille. Keljossa on modernit tilat toimia tuulivoima-alalla.

Teknologiateollisuuden lähitulevaisuudessa on jonkin verran epävarmuustekijöitä. Jyväskylässä on toisaalta myös suuri määrä jatkuvasti rekrytoivia ICT-yrityksiä, joten kokonaisuus näyttää varsin hyvältä. Metalliteollisuudessa isojen toimijoiden, kuten Metson, tilanne heijastuu varsin nopeasti myös alihankkijoihin. Globaalit trendit saattavat vaikuttaa nopeastikin vientiä harjoittaviin yrityksiin sekä niiden alihankkijoihin, joten näkymiä pitkälle tulevaisuuteen on varsin vaikea arvioida. Uusia palveluja ja tuotteita pitäisi saada enemmän pk-sektorille.

Uusia yrityksiä Jyväskylän seudulla perustettiin vuoden 2011 kolmen ensimmäisen neljänneksen kuluessa aikaisempaa varovaisemmin. Lopettaneita yrityksiä oli edellisvuotta enemmän, mutta yrityskanta on yhä selkeässä kasvussa. Starttirahaa haettiin ahkerasti. Yritysmyönteinen ilmapiiri vallitsee tällä hetkellä ja yrittäjyydestä on tullut varsin kiinnostava vaihtoehto.

Investoinnit

Jyväskylän alueelle on investoitu viime aikoina varsin hyvin ja tänä vuonna valmistuu esim. Paviljongin alue, jonne nousee Innova 2 -rakennus sekä uusi hotellirakennus. Lisäksi rakennetaan yhteinen alue Paviljonkiaukiolta aina satamaan saakka. Peurungan alueelle investoidaan varsin runsaasti sekä asumiseen että uuteen kylpyläkokonaisuuteen. Lisäksi odotetaan uuden Prisman rakentamista Seppälän alueella. Palvelusektori on investoinut viime vuosina Jyväskylän seudulle voimakkaasti ja uusimpana päätöksenä tuli Muuramen ostoskeskuksen investointipäätös tammikuun lopulla 2012. Teollisia investointeja saisi tulla enemmän ja tällä hetkellä investoinnit sillä sektorilla ovat pääosin laajennuksia. Aktiviteetteja on lähitulevaisuudessa odotettavissa Asuntomessu-alueella sekä Kankaan alueella. Jyväskylän seudulle tulevien uusien yritysten myötä on lähiaikoina odotettavissa noin 15–20 miljoonan euron investoinnit.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Osana Euroopan Unionia talouden epävarmuustekijät vaikuttavat myös Suomeen ja Jyväskylän seudun työmarkkinoille. Talouden epävarmuus heijastuu myös Jyväskylän työ- ja elinkeinotoimiston alueelle ja näyttääkin siltä, että tämän myötä työmarkkinoilla on haavoittavissa varovaisuutta.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta eli työnvälitystilaston mukainen työttömyysaste oli Jyväskylän TE-toimiston alueella joulukuun lopussa 12,8 %. Jyväskylän TE-toimiston alueella paras tilanne on Muuramessa, jossa työttömyysaste oli joulukuun lopussa 9,6 %. Työttömyys on laskenut, mutta laskuvauhti on hitaampaa kuin muulla Suomessa ja melkein pysähtyi marras-joulukuussa.

Nuorten työttömyys on laskenut Jyväskylän TE-toimiston alueella vuoden takaiseen verrattuna.

Jyväskylän kaupunki kamppailee kuitenkin nuorisotyöttömyyden kanssa, jonka syynä on nuorten tulomuutto ja valmistujavolyymiin nähden liian vähän mahdollisuuksia tarjoavat työmarkkinat. Nuorista työttömistä 60 % asuu Jyväskylän seudulla. Nuorten työllisyyspalvelutarjontaa on kasvatettu, ja erilaisiin koulutuksen nivelvaiheisiin kohdistuvien hankkeiden kautta on vaikutettu nuorten jatkopolkuihin tavoitteena yhteiskuntatakuun aukoton toteuttaminen. Tilastollisesti nuorten työttömyys ei yleensä pitkity, mutta toimia työttömyyden katkaisemiseen on kuitenkin tehostettava entisestään heikentyvän taloustilanteen vuoksi.

Pitkäaikaistyöttömien kohdalla taantumien jälkimainingit ovat vielä nähtävissä. Myös rakenteellinen työttömyys kasvattaa pitkäaikaistyöttömien määrää. Pitkäaikaistyöttömien määrä onkin noussut vuoden takaisesta. Yli 50-vuotiaiden työttömien määrä on myös kasvanut vuoden aikana. Samalla, työvoiman ikääntyessä, on kuitenkin lisääntynyt myös yli 50-vuotiaiden työllisten määrä.

Erityistoimia työttömyyden tason laskemiseen tarvitaan edelleen erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien ryhmissä. Näiden ryhmien työllistämistä kunnilla ja kolmannella sektorilla on merkittävä rooli. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden työttömyys on seudulla edelleen erityinen ongelma.

Henkilökohtaisesti lomautettujen määrä Jyväskylän TE-toimiston alueella on kasvanut vuoden takaisesta. Ryhmälomautettujen määrä on noussut viimeisen kahden kuukauden aikana. YT-neuvottelujen määrä yrityksissä on kääntynyt kasvuun. Niissä neuvotellaan lomautuksista, työajan lyhentämisistä ja irtisanomisista. Suuria irtisanomisia ei ole alkaneelle vuodelle tiedossa, sillä toteutuksessa ovat vielä viimevuoden puolella tapahtuneet teknologia- ja paperiteollisuuden irtisanomiset sekä muut yksittäiset työvoiman vähentämistilanteet. Lomautukset ovat kohdistuneet pääasiassa metalli-, rakennus- puu-, ja kustannusaloille sekä graafiselle alalle. Yhteishankintakoulutuksen Täsmä -tuotetta on käytetty aikaisempaa enemmän. Tämä kertonee siitä, että yritykset välttävät irtisanomisia.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman saatavuus on hyvä. Jyväskylä on iso opiskelijakaupunki, 25–34-vuotiaiden koulutustaso on noussut ja työmarkkinoille tulee entistä koulutetumpia henkilöitä, joten pelkän

peruskoulutuksen varaan jääneiden on vaikea löytää töitä. Isoja rekrytointeja ei ole tiedossa. Seutu on käynyt läpi omaa rakennemuutosta, jossa muutosturvan toimintamalli on ollut aiempaa enemmän käytössä.

Seudulla on tarjolla huomattavasti enemmän osaavaa työvoimaa kuin on avoimia työpaikkoja. Avointen työpaikkojen määrät ovat olleet lukumääräisesti hienoisessa nousussa. Rakennusalan paikat ovat vähentyneet. Teollisuuden alalla on työpaikkojen lisääntymistä ollut havaittavissa, samoin palvelu- ja sosiaali- ja terveysalan ryhmissä. Muilla aloilla tilanne on pysynyt vakiona. Avoimien työpaikkojen kohdalla varovaisuus näkyy määräaikaisten työpaikkojen tavallista suurempana määränä.

Rekrytointiongelmia on havaittu etenkin sosiaali- ja terveysalalla. Rakennusallalla on ollut vaikeuksia löytää osaavia henkilöitä erityisosaamista vaativiin työtehtäviin. Toisaalta rakennusallalla ollaan odottavissa tunnelmissa. Konepajateollisuudessa ainakin osalla yrityksiä menee hyvin ja alalle suunnatusta työvoimapolitiittisesta koulutuksesta valmistuneet ovat työllistyneet. Hyvinvointi ja kotipalvelualoille syntyy työpaikkoja. Työt vaativat yrittäjämäistä työtötta ja osaamista. Logistiikka-alalla on meneillään sukupolvenvaihdos.

Opetusalalla Jyväskylässä on työttömyyttä ja OKM:n kaavailemat ammattikorkeakoulun, ammatillisen koulutuksen, aikuiskoulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen aloitus- ja opiskelijapaikkaleikkaukset tulevat vaikuttamaan opetusalan työllisyyteen heikentävästi. Kyseiset leikkaukset myös heikentävät toimenpiteiden kohteina olevien alojen yrittäjyyden ja uusien työpaikkojen kehittämistä alueella. Toisaalta Jyväskylän yliopiston tutkimuksen mukaan opettajien aloituspaikkoja pitäisi lisätä (luokanopettajat, liikunta- ja terveystieto ym.). Opetusalan rekrytointiongelmia ovat yleisiä, joskaan ei Jyväskylän seudulla.

Työllisyystilanteen heikkeneminen vaikeuttaa nuorten työhön pääsyä. Yliopistosta valmistuneilla on vaikeuksia löytää koulutusta vastaavaa työtä, samoin on yli 50-vuotiailla. Näyttää siltä, että työurien pidentämistavoite vaikeutuu sekä alku- että loppupäästä.

Jämsän seutukunta

Jämsä, Kuhmoinen

Jämsän seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 25 009 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 236 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1 637 yritysten toimipaikkaa. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 566.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Jämsän seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	-
Osaavan työvoiman saatavuus	-	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Jämsän seutu on vahva paperiteollisuuden keskittymä ja kansallinen ilmailuteollisuuden keskus. Matkailu on seudun potentiaalisin kasvuala. Alan moottori on Himoksen matkailukeskus.

Seudun suurin haaste on väestötappion pysäyttäminen. Seudulla tehdään yhdessä töitä elinkeinorakenteen monipuolistamiseksi, uusien työpaikkojen synnyttämiseksi ja osaan työvoiman varmistamiseksi.

Jämsä on osa Keski-Suomen kehittyvää ydintä; Jämsän, Jyväskylän ja Äänekosken kokoavaa runsaan 220 000 asukkaan Jyväskylän kaupunkiseutua. Jyväskylän kaupunkiseutuyhteistyön lisäksi Jämsä toimii aktiivisesti vahvistaakseen yhteistyötä Mänttä-Vilppulan ja Keuruun kanssa.

Yleinen tunnelma alueella

Jämsän seutukunnalla asui vuoden 2011 lopussa noin 25 000 asukasta. Muutos vuoden takaiseen on -236 asukasta. Negatiivinen väestönmuutos selittyy sekä luonnollisella väestönmuutoksella että muuttoliikkeellä.

Pääsääntöisesti aiempi ennuste on toteutunut ja investoinnit ovat lähteneet liikkeelle. Toimialakohtaiset erot kasvavat. Euron heikentymisestä johtuen vienti on alkanut vetää, mikä näkyy kansainvälisten yritysten näkymien kohentumisena verrattuna edelliseen seuranta-ajankohtaan.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Paperiteollisuuden tilanne on vakaa. Tilauskanta on normaalilla tasolla. Alalle ei ole tiedossa suuria investointeja, mutta vahva tilauskanta heijastuu teollisuutta palvelemaan liiketoimintaan myönteisenä asiana.

Ilmailualalla toimiva Patria tuottaa tuotteita ja palveluita sekä siviili-ilmailun että puolustusvoimien tarpeisiin. Patria, sen kyljessä toimiva Ilmavoimien Teknillinen koulu ja koelentokeskus Jämsän Hallissa muodostavat vahvan kansainvälisen ilmailualan keskittymän. Ilmavoimien Teknillisen Koulun lakkauttamis päätös kuitenkin vaikuttaa sekä suoraan että välillisesti synergiaetuja hakeneeseen keskittymään. Siviili-ilmailulle osia tuottavan teollisuuden tulevaisuuden näkymät ovat hyvät merkittävien tilausten myötä ja työntekijämäärän odotetaan kasvavan 12 kk jaksolla.

Elintarvikealan kehitys jatkuu myönteisenä ja alalle koulutetaan jatkuvasti tarvelähtöisesti uusia osaajia. Jämsän seudulla alan merkittävimmät toimijat ovat reagoineet toimialan kehitykseen panostamalla tuotekehitykseen, investoimalla ja suuntaamalla liiketoimintaa uudestaan. Alan toimijoiden yhteistyöstä voidaan odottaa uutta.

Tilaukskonepajateollisuus on elpynyt vuoden 2009 tasosta. Lomautuksia ei tällä tarkastelujaksolla ole jouduttu tekemään ja tuotannonvaihteluista johtuen alalla on ajoittain työntekijäpulaa. Tilaukskanta riittää koneistustoissa, mutta kilpailutilanne on haastava. Päämiehet hakevat katetta suuntaamalla ostoja Suomen rajojen ulkopuolelle halvan kustan-

nustason maihin. Huopateollisuuden alalla tuotekehitykseen panostaneet yritykset menestyvät ja kasvavat maltillisesti.

Rakennusosalalla tilanne on säilynyt vahvana ja vakaana talouden heilahteluista huolimatta. Himoksen mökkirakentaminen jatkuu aktiivisena ja 9-tien sillan peruskorjaus käynnistyy. Julkisissa rakennusinvestoinneissa painottuu suunnitteluun ja saneeraukseen liittyvät hankkeet. Lisäksi käynnissä on useita yksityiseen korjaus- tai laajennusrakentamiseen ja asuinrakentamiseen liittyviä pienempiä hankkeita. Uutisia merkittävistä rakennusinvestoinneista odotellaan ja vuonna 2013 käynnistyneen joitain suurempia julkisia rakennushankkeita.

Kaupan alalla tilanne on vakiintunut. Markettien ja tiettyjen erikoisliikkeiden (mm. urheilu ja vapaa-aika) osalta tarjonnan lisääntyminen on vaikuttanut siihen että ostoksia tehdään yhä enemmän omalla paikkakunnalla. Matkailijoiden tuoma lisäostovoima hyödyttää kaupallisten palveluiden alaa. Sähköisen kaupan lisääntyminen näkyy joissain tuoteryhmissä. Samaan aikaan verkkokauppa on mahdollisuus paikallisille yrityksille. Erikoiskaupan alalla on tapahtunut toiminnan lopettamisia, mikä on osa valtakunnallista ilmiötä. Suurta kasvua ei odoteta alalle, vaikka tiedusteluja hyvistä liikepaikoista tulee aika ajoin.

Siivous- ja kiinteistöalan yrityksiltä kysytään edelleen hyvin palveluita ja ala rekrytoi jatkuvasti. Kotitalousvähennyksen käyttöön liittyvien leikkausten odotetaan vaikuttavan suhteellisen vähäisesti kuluttajakysyntään. Liike-elämän palveluihin osuu tarkastelujaksolle joitain irtisanomisia.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla on käynnissä voimakas rakennemuutos väestön ikääntymisen ja julkisen talouden kestävyysvajeen myötä. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä tehdään palveluiden tuotannossa. Palvelusetelijärjestelmä ei ole laajassa käytössä. Alalle tuo kasvua laajeneva kuluttajakysyntä.

Matkailussa Jämsän seudun rekisteröidyt yöpymiset ovat laskeneet verrattuna edelliseen huippuvuoteen, jolloin rekisteröity majoitus kohosi ensimmäisen kerran yli 300 000 kävijän. Edellisen vuoden vahvaa kasvua selittää Himoksen ympärivuotisen tarjonnan ja tunnettuuden kasvu sekä myös talouden taantuma, mikä osaltaan lisäsi matkailua Jämsän seudulle kaukaisempien kohteiden sijaan. Matkailun investoinneista merkittävin on täysimittaisen golfkentän rakentuminen, mikä vaikuttaa positiivisesti myös golfkentän alueelle rakentuvien loma-asuntojen määrään. Matkailuelinkeinon odotetaan kasvavan maltillisesti ja erityisesti kesäajan tapahtumatarjonta on edelleen vahvistumassa.

Maataloudessa ja alkutuotannossa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Lisääntynyt kiinnostus luomutuotantoon on nähtävissä. Sukupolvenvaihdoksia on vireillä suhteellisen runsaasti.

Yrityksiä perustettiin alkuvuonna edellisvuosia vähemmän. Vuoden 2011 loppupuoli oli yritysten perustamisen suhteen verkkaisempaa ja koko vuoden osalta jäätiin alle neljän vuoden keskiarvon. Starttirahoja myönnettiin normaali määrä. Yritysten perustamisten odotetaan lisääntyvän alkavana kevätkautena. Yritysten lopettamisten määrä säilyi normaalitasolla.

Investoinnit

Elinkeinoelämän puolella merkittävimmät käynnissä olevat investoinnit ovat elintarviketeollisuuden ja matkailuun liittyviä. Rakennusosalalla on käynnissä kerrostalohanke, joitain pienta-

lohankkeita ja mökkirakentamista. Keskusta-alueelle sijoittuvan kerrostalon koemarkkinointi on käynnistymässä ja Jämsän keskustan sataman suunnittelu käynnistyy kuluvana vuonna.

Himoksen kunnallisteknisiä hankkeita jatketaan. Lähiaikoina käynnistyy Jämsänjoen ylittävän 9 - tien sillan peruskorjaus. Himoksen portin rakentamisen rahoituspäätöksiä odotellaan. Valionkadun työkeskuksen laajennus ja vuoropäiväkodin rakentaminen käynnistynevät 2013. Pääosin 2013 aikana toteutunevat myös kaksi vammaispalvelun asuntolaa.

Muita pienempiä väylä- kunnallistekniikan ja korjausrakentamisen hankkeita toteutetaan kaupunginhallituksen hyväksymän työohjelman mukaisesti. Logististen yhteyksien osalta seudun lyhyen tähtäimen tavoitteena ovat VT24 ja KT56 -väylien perusparannushankkeet ja Jämsä - Orivesi kaksoisraiteen rakentaminen. Pidemmän aikavälin tavoitteita ovat Tampere - Jyväskylä välin nopea junaliikenne, moottoritietasoisien yhteyden kehittäminen Tampereen ja Jyväskylän välille ja Päijänteen länsipuolisen oikoratayhteyden rakentaminen.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien työnhakijoiden tosiasiallinen määrä on vähentynyt, mutta negatiivisesta väestönkehityksestä johtuen työttömyysaste (14 %) on kasvanut. Työttömyys on edelleen korkealla tasolla ja pitkäaikaistyöttömien osuus on vähäisessä kasvussa. Jämsän seutukunnalla naisten ja miesten osuus työttömästä työvoimasta on nyt yhtä suuri. Nuorten työttömyys on edelleen vähentynyt Jämsän seudulla vuoden takaiseen verrattuna ja on noin kaksi prosenttia maakunnan tasoa alhaisempaa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Osaavan työvoiman saatavuus on ollut hyvällä tasolla, mutta tulevaisuudessa työvoimatarve erityisesti käytön ja kunnossapidon osaajien osalta tulee kasvamaan teollisuudessa. Siihen on varauduttu ja valmistaudutaan parasta aikaa järjestämällä räätälöityä koulutusta. Ilmailualalla on pulaa osaavasta työvoimasta, mm. insinööreistä, sillä alalla toimivilta odotetaan usein erityisosaamista. Tilauskonepajateollisuudessa levyseppähitsaajista, CNC-koneistajista ja ammattitaitoisista asentajista alkaa olla pulaa kausittain alan yrityksissä. Eläköitymisten myötä työvoimatarve tulee lisääntymään alalla.

Liike-elämän palveluiden alalla osaajapulaa on mm. isännöitsijöistä ja kirjanpitäjistä. Myös siivous- ja kiinteistöala rekrytoi jatkuvasti. Hoiva-alan osaajapula on konkretisoitumassa kiihtyvää tahtia. Sekä yksityinen että julkinen puoli on rekrytoimassa uutta väkeä. Erityisesti pulaa on lääkäreistä, hammaslääkäreistä, suuhygienisteistä ja sairaanhoitajista.

Keuruun seutukunta

Keuruu, Multia

Keuruun seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 12 422 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 134 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 786 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 695.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Keuruun seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	-	+
Osaavan työvoiman saatavuus	+	+	+

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Keuruun seutukunnalta on esitetty poissiirettäväksi Keuruun Pioneerirykmentin työpaikat. Päätös merkitsee Keuruun seutukunnalle suoraan noin 270 työpaikan menetystä ja kun määrään lisätään Keuruun varikolta vähennettävät 21 tehtävää, vähenee työpaikkoja suoraan noin 300. Kaikista seutukunnan työpaikoista laskettuna määrä merkitsee noin seitsemää prosenttia. Välilliset työpaikkavähennykset ovat vielä merkittävämmät. Pioneerirykmentin toiminnan poissiirtämisestä koituvien työpaikkamenetysten johdosta Keuruun seutukunta tavoittelee äkillisen rakennemuutosalueen asemaa.

Keuruun seutukunnan talouskehitysodotukset ovat varovaisen positiiviset uusien yritysten ja palvelutarjonnan osalta, mutta yritysten omien investointien odotetaan jonkin verran vähenevän yleisen taloudellisen epävarmuuden lisääntyessä. Viime vuonna yrityksiä perustettiin enemmän kuin vuonna 2010, mutta nyt perustettavien yritysten määrän voidaan ennakoida jonkin verran vähentyvän taantuman uhkan vuoksi. Seutukunnalla on edelleen vankka usko tulevaisuuteen: tahtoa alueen kehittämiseen, investointeihin ja uusien kehittämistoimenpiteiden virittämiseen sekä julkisella että yksityisellä puolella on vahvasti olemassa.

Seutukunnan elinkeinotoiminnan vauhdittamiseksi on vuoden 2011 loppupuolelta lähtien toteutettu Kasvuyritysohjelmää, jonka myötä alueelle uskotaan syntyvän runsaasti uusia työpaikkoja.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Metalliteollisuuden tilauskanta oli syksyllä 2011 pääsääntöisesti hyvä. Kevättalvesta 2012 voidaan arvioida, että toimialalle saattaa olla tulossa jonkin verran lomautuksia, mikäli taantuma ei lähde korjaantumaan. Metalliteollisuuden yrityksillä on kuitenkin uusia investointisuunnitelmia, jotka mahdollistavat liikevaihtojen kasvattamiseen viimeistään taantuman jälkeen. Elintarviketeollisuus on ollut seutukunnalla vahvassa kasvussa ja uusien tuotteiden myötä toimiala kasvattaa liikevaihtoaan ja tarvitsee edelleen lisää työvoimaa.

Seutukunnan palvelusektorin tulevaisuus on edelleen hyvin positiivinen. Kaupan ala on tehnyt alueella suuria investointeja ja kauppa kasvattaa vetovoimaansa Pori-Jyväskylän tien varrella. Toimialalla on edelleen laajentumissuunnitelmia, joten kaupan osuus seutukunnan ulkopuolelta tulevan rahavirran kerryttäjänä tulee jatkossakin kasvamaan. Palvelusektorin myönteinen kehitys peilautuu myös Keurusseudun matkailuun. Matkailun yhtenä suurimmista haasteista on edelleen Hotelli Keurusselän toiminnan jatkuminen. Tulevana kesänä Ison Kirjan alueelle saapuu jälleen kymmeniä tuhansia kävijöitä, joka näkyy luonnollisesti myös alueen palvelukysynnässä ja matkailutuloissa.

Seutukunnalla on aloittamassa lääkärikeskus, joka vahvistaa alueen terveydenhoitopalveluita. Hoiva-ala tarjoaa jatkossakin runsaasti työpaikkoja, mikä lisää omalta osaltaan alueen houkuttelevuutta.

Bioenergian työpaikkalisäys vuoteen 2015 mennessä tulee Keuruun seutukunnalla olemaan muutamia työpaikkoja, mutta mikäli toimialalle pystytään käynnistämään uusia innovatiivisia tuoteratkaisuja, työpaikkalisäys voi olla huomattavasti suurempi. Maatilojen väheneminen Keuruun seutukunnalla jatkuu tasaisena ja työvoiman määrä vähenee edelleen. Metsätoimiala on ollut seutukunnalla runsaasti työpaikkoja tarjoava ja jatkossa tilanne tulee pysymään vähintään nykyisellä tasolla.

Uusia yrityksiä on perustettu seutukunnalle viime vuonna runsaasti ja myös starttirahan hakeminen on ollut vilkasta. Haasteita tulevaisuuteen tuo eläköityvien yrittäjien suuri määrä. Vuoden 2012 alusta alueella aloitti yrittäjäpolven vaihdoksiin paneutuva Yrityskauppojen ja yrittäjävaihdosten vauhdittaminen Keski-Suomessa -hanke (yrityskauppanhanke), jonka hallinnointi siirtyi Kehittämisyhtiö KeuLink Oy:n tehtäväksi. Omistajavaihdoksia ja yrityskauppoja syntyy tasaisesti. Eri toimijat ovat panostaneet edelleen jatkajayrittäjien löytämiseksi sukupolvenvaihdostilanteessa oleville yrityksille.

Investoinnit

Lähes kaikki vapaat yritystilat ovat käytössä ja useat alueen yritykset etsivät lisätilaa jatkossakin. Myös monet pienet yritykset ilmoittavat laajentamishalukkuutta ja tarvitsevat enemmän tuotantotilaa. Teollisuusyrityksille rakennetaan uusia hallitiloja tuotannon tarpeisiin. Asuntotarjontaa alueella on lisätty voimakkaalla asuinrakentamisella ja kaavoitustoimin. Rakenteilla ja suunnittelussa oleviin uusiin kerrostaloihin rakennetaan myös liikehuoneistoja. Pientalorakentamiselle kaavoitettuja alueita on lisätty Keuruun kaupungin alueella ja Multialle ollaan suunnittelemassa rivitalohanketta.

Seutukunnalla käynnistyneen Kasvuyritysohjelman kautta on tulossa monia uusia investointikohteita, jotka tuovat toteutuessaan alueelle runsaasti uusia työpaikkoja. Kaupan investoinnit jatkavat vahvaa kasvuaan lähivuosina. Ikääntyvän väestön hoivatarpeen kasvu on huomioitu mm. Palvelutalo Seiponrannan laajentamishankkeella. Keuruun kaupungilla on meneillään yritysalueiden kunnallistekniikan rakentamishankkeita.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien työnhakijoiden määrä väheni edellisvuodesta vuoden 2011 alkupuolella, mutta myönteinen kehityskulku pysähtyi syksyllä 2011. Yhtenä merkittävänä syynä voidaan pitää Euroopan tilanteen epävarmuutta ja taantumien pelkoa. Syksyn aikana miesten työttömyys vähentyi, mutta naisten työttömyys lisääntyi. Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömyys väheni vuoden 2011 aikana. Keuruun kaupungin ja Multian kunnan aktiivinen työllistämistoiminta näkyy nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistettävien määrien kehityksessä myönteisellä tavalla. Kuntouttavan työvoiman edelleen kehittäminen tulee laskemaan vaikeasti työllistettävien ja pitkäaikaistyöttömien määrää. Rakenteellisen työttömyyden väheneminen on kuitenkin hidasta ja edellyttää suunnitelmallisia toimenpiteitä. Yli 50-vuotiaita työttömiä on kaikista työttömistä noin puolet ja tämän ikäryhmän työttömyys on vaarassa pitkittyä ikäryhmän vähäisemmän työvoimakysynnän vuoksi.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoimapulaa on hoiva-alalla jatkuvasti ja elintarviketeollisuudessa ajoittain. Myös jatkajayrittäjistä on kysyntää. Metallialan työvoiman kysyntä on hyvin suhdanneriippuvaista, mutta toimiala tarvitsee kuitenkin alueella jatkuvasti ammattitaitoista työvoimaa. Työvoimaa on löytynyt seutukunnalta ja työssäkäyntialueelta, joista sitä on suhteellisen hyvin tarjolla.

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamisessa tulee jatkossakin korostumaan alueella jo vuosia järjestettyjen rekrytointitapahtumien merkitys. Rekrytointeja ja ennakointia jatkamalla ja entisestään kehittämällä pystytään vastaamaan työvoimatarpeeseen.

Varsinkin hoiva- ja metallialojen ammatillinen koulutus pitäisi pystyä järjestämään omalla seutukunnalla, koska alat tarvitsevat jatkuvasti uutta työvoimaa. Seutukunnallinen koulutusmahdollisuus turvaisi paremmin opiskelijoiden jäämisen oman alueen työvoimaksi.

Joutsan seutukunta

Joutsa, Luhanka

Joutsan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 5763 asukasta. Vuoden aikana väki väheni 121 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 532 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 300.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Joutsan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Sijainti E4 -tien varrella yhä paranevan tieyhteyden päässä Helsingistä ja hyvä saavutettavuus mistä päin Suomea tahansa on merkittävä vahvuus nyt ja jatkossa. Myös yritysmyönteisyys ja monipuolinen palvelurakenne sekä yritysten lukumäärä suhteessa väestöpohjaan ovat merkittäviä vahvuuksia. Joutsasta on myös muodostumassa lähialueiden seudullinen palvelukeskus ja kauppakeskittymä.

Seutukunnan väestökehitys ja työttömyyden rakenne asettavat jatkossa isoja haasteita osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiselle. Seutukunnan asukasmäärä laski vuonna 2011 alle 6000 asukkaan.

Yleinen tunnelma alueella

Joutsan seudulla tilanne näyttää vuoden 2012 alussa varsin hyvälle. Yrityksien tilanteeseen eivät ennusteet heikentyvästä taloustilanteesta ole vaikuttaneet ja tilanne on yrityksi- en osalta hyvä ja liikevaihdot ovat kasvussa. Käynnistymässä on merkittäviä investointeja, jotka tukevat positiivista kehityssuuntaa.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Elinkeinoelämän tilanne Joutsan seutukunnalla on suhteellisen vakaa ja merkittäviä muutoksia ei tarkastelujaksolla ole odotettavissa. Elinkeinorakenteen osalta voi todeta teollisuuden osuuden laskeneen ja vastaavasti palvelujen kasvaneen.

Teollisuudessa ei ole odotettavissa merkittäviä investointeja, mutta tiedossa ole myös käännös lopettamisuhkia. Seudun yrityksissä on käynnistymässä merkittäviä kehittämishankkeita, joiden arvo on 1.3 miljoonaa euroa. Metallin osalta on nähtävissä, että tilanne on kääntymässä hitaasti parempaan. Konepajateollisuuden isojen toimijoiden parantunut tilanne alkaa näkyä tilauskantojen lisääntymisenä myös Joutsan seudun yrityksissä.

Rakennusalan tilanne seudulla on hyvä. Vuoden 2009 aikana käynnistynyt 4-tien rakentaminen päättyi Hartola-Vaajakoski välillä vuoden 2011 lopulla, mikä vaikuttaa seutukunnan elinkeinoelämään ja erityisesti majoitus- ja palvelutarjonnan kysyntään negatiivisesti. Luhangan kunnan Hepoluhdan alueen tonttien myynti on edennyt hyvin ja rakentaminen alueella laajenee edelleen. Luhangan kunta toteuttaa laajakaistaverkon rakentamisen vuosien 2012–2013 aikana. Hankkeella arvioidaan olevan erityistä merkitystä seutukunnan haja-asutusalueen yritystoiminnalle sekä asumiselle. Selvittelyn alla on tuulivoimapuistohanke ja kevään 2012 aikana selvitetään myös kaivostoiminnan mahdollisuudet Luhangassa.

Alkutuotannon osalta tilanne on säilynyt ennallaan eikä muutosta ole odotettavissa. Toimivien maatilojen määrä laskee edelleen, mutta toimivien tilojen toimintojen kasvattaminen on säilyttänyt maatalouden aseman ennallaan. Metsätaloudessa tilanne on ollut hyvä ja vastannut arvioitua kehitystä. Tilanne on heikentynyt vuoden 2011 lopulla metsäteollisuuden näkymien heikentyessä ja metsäyhtiöiden ostorajoitusten myötä. Poikkeukselliset korjuuolosuhteet vaikuttavat tarkastelujakson alussa metsäalan yrittäjien toimintaan. Metsäpalveluyritysten työtilanne ja alan työllisyys on ollut hyvä, ja ennusteen mukaan myös

tulee jatkumaan hyvänä. Seutukunnalla toimivien metsäpalveluyritysten työllistävä vaikutus on poikkeuksellisen merkittävä.

Yritysten perustaminen on ollut vuoden 2010 notkahdukseen verrattuna vilkasta ja tämä on näkynyt mm. starttirahahakemusten määrän kasvuna. Tilanteen odotetaan tasoittuvan tarkastelujakson kuluessa. Lopettamisten tai konkurssien osalta ei ole näkyvissä lisäyksiä. Seutukunnan yritysten omistajanvaihdostilannetta ja yrittäjien eläköitymistä on kartoitettu säännöllisesti, eikä määrissä odoteta merkittäviä muutoksia.

Investoinnit

Julkisista investoinneista Puolustusvoimien Nokan varikon laajentaminen jatkuu edelleen ja tarjoaa työtilaisuuksia seudun urakoitsijoille. Joutsan yhtenäiskoulun rakennustyöt alkoivat joulukuussa 2011 ensimmäisen vaiheen urakalla ja varsinainen rakentaminen jatkuu koko laajuudessaan vuoden 2012 aikana. Yhtenäiskoulun investoinnin kokonaisarvo n. 4,2 miljoonaa euroa. Merkittävin yksityinen investointi seutukunnalle varmistui vuoden alussa. Uuteen liikekeskukseen sijoittuvat Tokmanni, Kesko sekä Keski-Suomen Osuuspankki.

Luhangan kunta toteutti lämpökeskuksen ja keskustan lämpöverkon investoinnin vuonna 2011 ja käynnisti erityisryhmien palvelutalon rakentamisen. Vuoden 2012 investointitilistalla on Luhangan osalta lisäksi vanhainkodin peruskorjauksen aloittaminen, Hepoluhdan yhden korttelin tieyhteyden rakentaminen ja varavoiman hankkiminen.

Seutukunnalla valmisteltu hanke biokaasulaitoksen rakentamiseksi on edennyt investointivaiheeseen. Joutsan Ekokaasu Oy on saanut hanketta koskevan rahoituspäätöksen. Rakentaminen käynnistyy keväällä 2012 aikana.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien määrä laski vuoden 2011 aikana ja Joutsan seutukunnan keskimääräinen työttömyysaste oli 11 %. Joutsan seutukunnan työttömyysaste oli Keski-Suomen matalin joulukuun lopussa (12,6 %). Työttömien työnhakijoiden määrä laski Joutsan seutukunnalla 5,1 % vuodentakaiseen ajanjaksoon verrattuna. Seudun väestörakenteen kehitys näkyy työvoimaluvuissa selvästi. Yli 50-vuotiaiden työttömien osuus työttömistä oli viimeisen työllisyyskatsauksen mukaan 53 %. Vastaavasti nuorten alle 25-vuotiaiden osuus oli 7,3 %. Rakenteellisen työttömyyden taso seutukunnalla on korkea. Työttömyys tulee edelleen laskemaan tarkastelujaksolla, joskin selvää on, että kausityöttömyys vaikuttaa työttömyyden tasoon. Alueen työllisyyttä on tukenut merkittävästi edellä mainitut julkiset tiehallinnon ja puolustusvoimien hankkeet, joista tierakentaminen päättyi ja puolustusvoimien hanke jatkuu vielä tarkastelukaudella.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Uusia työpaikkoja ei ole juuri syntynyt. Laajamittaisia rekrytointeja ei ole ennustettavissa lukuun ottamatta toteutuvan liikekeskuksen rakentamisen myötä syntyviä kaupan alan työpaikkoja. Työpaikkoja on ollut tarjolla lähinnä sosiaali- ja terveysalalla, palvelualoilla sekä

luonnonvara-aloilla. Erityisiä rekrytointiongelmia ei seutukunnalla ole nähtävissä. Työvoiman kysyntä kohdistuu arviointiajankohtana terveys- ja sosiaalialan sekä rakentamisen työtehtäviin sekä luonnonvara-aloille. Keski-Suomen ammattibarometrin tulosten mukaan näillä toimialoilla on jatkuvaa pulaa työntekijöistä laajemminkin. Seutukunnan ikärakenne näkyy työnhakijoiden ikääntymisenä ja tämä kehityskulku asettaa haastetta osaavan työvoiman saannin turvaamiselle Joutsan seutukunnalla.

Saarijärven-Viitasaaren seutukunta

Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Saarijärvi, Viitasaari

Saarijärven-Viitasaaren seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 32 603 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 491 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 2758 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,3 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 965.

Saarijärven-Viitasaaren seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	-
Osaavan työvoiman saatavuus	+	+	+

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Työllisyystilanne on selkeästi heikentynyt seutukunnalla viime katsauksesta. Kausivaihteista johtuvaa työttömyyttä on aiempaa enemmän ja teollisuudessa on ollut lomautuksia. Keväällä on odotettavissa työllisyyden kohentumista kausityön ja muutamien teollisten yritysten rekrytointien kautta. Kolmannen sektorin ja kuntien rooli työllisyyttä ylläpitävänä ja syrjäytymistä ehkäisevänä on ollut suuri. Työllisyydenhoidon määrärahojen niukkeneminen tulee vähentämään välityömarkkinoiden työllistämistoimia. Julkiselta sektorilta poistuu työvoimaa eläkkeelle, mikä näkyy avoimina virkoina tai virkajärjestelyinä. Seutukunnalla on selkeästi eriytyneet kahdet työmarkkinat.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Yleisesti elinkeinoelämän tilanne on huomattavasti parantunut. Keskeisten yritysten näkymät ovat positiiviset ja tilauskannat ovat vahvistuneet. Taantuman myötä tapahtui rakennemuutosta, sillä yrityksiä lopetti ja jäljelle jääneet kasvoivat/kasvavat.

Teknologiaateollisuuden yritysten tilanne on kohtuullisen hyvä niiden yritysten kohdalla, jotka ovat pystyneet pysymään globaalien päämiesten toimitusketjuissa mukana. Investointien osalta varovaisuutta tuo talouden maailmanlaajuinen epävarmuus.

Bioenergian raaka-aineiden kysynnän kasvu on valopilkku kasvumahdollisuuksien osalta. Tällä sektorilla tarvitaan yritysten fuusioitumista ja sitä kautta merkittävämpää roolia markkinoilla. Tuoterakenteiden ja valmistusverkostojen edelleen kehittämisellä on saavutettavissa tuloksia, jos ollaan kyllin nopeita ja asia koetaan seutukunnalla työllisyyden ja teollisen kasvun kannalta tarpeelliseksi. Toimimalla yhdessä on vientikaupan kokonaistoi-
mituksilla saavutettavissa merkittäviä tuloksia.

Maataloudessa pienten karjatilojen määrä on vähentynyt, mutta toisaalta isommat tilat ovat kasvattaneet tuotantoa ja peltoalaa. Pellot ovat pysyneet hyvin viljeltyinä. Puolen vuoden ja vuoden tähtäimellä ei ole näköpiirissä olennaisia muutoksia. Jonkin verran odotukset investointien ja sukupolvenvaihdosten osalta ovat parantuneet. Maa- ja metsätalouden kehittämisen rinnalla tulee huomioida myös maaseudun liitännäiselinkeinojen kehittäminen ja monipuolistaminen.

Uusia yrityksiä on perustettu edellisvuosia varovaisemmin. Yritysten määrän nettomuutos on kuitenkin positiivinen. Väli työmarkkinoiden laajentunut palvelutoiminta ja hinnoittelu-
politiikka voi vähentää jo palvelualueiden yrittäjyyttä. Mikroyrityskentällä voi tapahtua yritysten lopettamisia ikääntymisen ja toiminnan kannattamattomuuden seurauksena. Kasvuyritysten laajentumiselle ja uusille pienyrityksille tarvitaan tiloja, koska niistä on pula. Starttirahojen tarve alueella on merkittävä. Yrittäjäkoulutukseen hakeudutaan aiempaa aktiivisemmin.

T&K-hankkeiden rahoituksessa tarvittaisiin uudenlaisia avustusinstrumentteja. Saarijärven – Viitasaaren seutukunnalla tarvetta on erityisesti perusteollisuuden tuotekehityksen tehostamiseen pienissä yrityksissä.

Investoinnit

Investointitarpeita on paljon, mutta rahoitus ja vakuudet puuttuvat. Tulossa on paljon investointeja laajennuksien ja uusien koneiden myötä. Investointeja tehdään etenkin rakennus-
alalla niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla. Myös teollisuudella on investointitarpeita.

Julkisella puolella kunnissa on tehty mittavia investointeja viime vuoden aikana. Nämä ovat pääosin korvausinvestointeja. Jonkin verran investointeja lienee tulossa asumiseen ja kaupan alaan liittyen. Maatalouden tulevat investoinnit ovat aikaisempia suurempia ja kal-
liimpia ja liittyvät laajemmin yritysketjuihin.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Pitkäaikaistyöttömyys on selvässä nousussa ja kohdentuu pääosin yli 50-vuotiaisiin. Nuorten työttömyys on puolestaan hieman laskenut. Nuorten osuus työttömistä on 10 %. Työttömyys kohdentuu toimialoittain teollisuuteen, rakennus- ja kuljetusalalle sekä kaupan alalle.

Työttömistä työnhakijoista suoraan työmarkkinoille soveltuvia on edellistä katsausajan-
kohtaa enemmän eli noin 40 %. Osaamisen kehittämistä tarvitsevista suuri osa on mää-
räaikaisissa työsuhteissa ja pätikätoissa. Moni tarvitsee uudelleen- tai täydennyskoulutus-
ta/pätevöitymistä työllistyäkseen pysyvämmiin. Työvoiman liikkuvuutta tarvitaan enemmän. Työmarkkinoille kuntoutuvien määrä on laskusuunnassa. Väli työmarkkinat toimivat syrjäy-

tymisen ehkäisynä, mutta johtavat harvoin pitempään työllistymiseen. Väli työmarkkinoiden yhteyttä kehitetään yritys kenttään.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Seutukunnalla ei ole työvoiman kysyntää riittävästi suhteessa työnhakijoiden määrään. Työvoimaa tarjoutuu erityisesti vaativampiin tehtäviin seutukunnan ja Keski-Suomen ulkopuolelta. Yrittäjille etsitään jatkajia niin kehittämissyhtiöiden kuin TE-toimistonkin kautta. Kausi-työtä on tarjolla maa- ja metsätaloudessa ja joillakin teollisuusaloilla. Bioenergia-ala ei ole toistaiseksi lisännyt työpaikkojen määrää merkittävästi. Työvoiman kysyntä on aktiivisinta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja palvelu-aloilla. Rekrytointivaikeutta on ollut paikkakunta- ja työnantajakohtaisesti lähinnä terveydenhuollossa sekä maa- ja metsätaloudessa (mm. maatalouslomittajien osalta).

Äänekosken seutukunta

Konnevesi, Äänekoski

Äänekosken seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 23 256 asukasta. Vuoden aikana kasvua oli 49 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1 225 yritysten toimipaikkaa. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1532.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Äänekosken seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	--	-
Osaavan työvoiman saatavuus	+	++	+

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Äänekosken seutukunta on myös tulevaisuudessa korkean teknologia seutukunta, jossa yritysten T&K-panostus on maakunnan korkeinta tasoa. Äänekosken seutukunta on edelleen merkittävästi omaa aluettaan suurempi työllistäjä, ja väestön määrä jatkaa kasvuaan.

Yleinen tunnelma alueella

Työllisyystilanne on kääntynyt huonompaan suuntaan edellisen aluetalousselvityksen jälkeen. Teollisuudessa on ollut runsaasti lomautuksia ja työvoimaa on irtisanottu. Teollisia työpaikkoja on menetetty huomattava määrä ja avoimia työpaikkoja alalla on ollut avoimna viime vuosina vähän, mistä johtuen työttömissä on suuri joukko teollisuuden työvoimaa. Kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan jatkuu tasaisena. Yritysten jatkajia etsitään aktiivisesti ke-

hittämisyhtiön ja TE-toimiston yhteistyönä. Työllistäviä toimialoja ovat sosiaali- ja terveydenhoitoala, kaupan ala, koulutus- sekä palvelualat. Kolmannen sektorin ja kuntien rooli rakenteellisen työttömyyden alentajana ja syrjäytymisen ehkäisijänä on merkittävä. Työllisyysmäärärahoja pyritään kohdentamaan aiempaa enemmän yrityksiin työllistymiseen.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Metsäteollisuuden tuotantorakenne on kokemassa historiallista uusiutumista. Yli satavuotinen paperituotanto Äänekoskella on päättynyt kannattamattomana. Alueella toimiva metsäteollisuus on panostamassa kartonkituotannon jatkojalostukseen ja kapasiteetin kasvattamiseen. Raakapuun kulutus ei rakennemuutoksesta johtuen alueella vähene vaan jatkuu puutuote- ja selluteollisuuden myötä edelleen maan keskiarvoon suhteutettuna korkealla tasolla. Työpaikkojen kokonaismäärä alenee hieman. Metsäteollisuuden muutosten johdosta Ääneseutu on nimetty rakennemuutosalueeksi vuoden 2014 loppuun saakka.

Alueen metalliteollisuus jatkaa investointeja tuotannon ja kilpailukyvyn kehittämiseen. Toimialan henkilöstömäärän arvioidaan jopa kasvavan hieman. Kaupan ja palvelujen alojen tilanne on vilkkaan investointijakson jälkeen kohtuullisen vakaa. Joitakin uusia hankkeita on suunnitteilla lähinnä Hirvaskankaan alueelle. Toteutuessaan ne luovat uusia työpaikkoja alueelle.

Yritysten perustaminen on jatkunut aktiivisena. Eläköityvien ja yritystoiminnasta luopuvien yrittäjien tilalle etsitään jatkajia seudullisten yrityspalvelujen ja TE-toimiston yhteistyöllä. Yritystukien käyttö jatkuu viimevuosien tasolla. Väestöpohjan ylittävä osuus Keski-Suomen alueella myönnettävistä yritystuista toteutuu. Myös maa- ja metsätalous jatkuu viimeisten vuosien tasolla.

Investoinnit

Äänekosken kaupunki on käynnistämässä historiansa suurinta investointia. Terveyskeskuksen arvioitu investointi on noin 25 miljoonaa euroa. Kaupungilla on työn alla myös useita saneerausinvestointeja. Yhteensä kohteiden työllistävä vaikutus rakennusallalla on merkittävä. Metsäteollisuus on käynnistämässä normaalien ylläpitoinvestointien lisäksi kartonkituotannon tehostamisohjelmaa. Myös tutkimukseen ja tuotekehitykseen tullaan panostamaan jo kevään aikana uusia resursseja. Alueen metalliteollisuus on valmistelemassa investointeja tuotantoteknologiaan ja kapasiteetin nostoon. Hirvaskankaan alueelle valmistellaan kaupan ja palvelualan uutta liikekeskusta.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työllisyystilanne heikkenee seuraavien kuukausien aikana. Työvoiman uudelleen kouluttaminen tulee olemaan merkittävä haaste, mutta toimenpiteitä on jo vireillä. Eläköityminen etenee seutukunnalla, mikä näkyy selkeästi jo julkisellakin sektorilla. Työvoiman poistuman korvautumista uudella työvoimalla ei todennäköisesti tapahdu täysimääräisesti.

Äänekosken seudun työttömistä suoraan työmarkkinoille valmiita on noin 44 prosenttia. Osaamisen kehittämistä tarvitsee noin kolmannes työttömistä. Näistä suuri osa työllistyy määräaikaisiin työsuhteisiin avoimille työmarkkinoille ja välityömarkkinoille. Pysyvämpi työllistyminen edellyttää ammatillisen osaamisen kehittämistä, tutkintoa tai lisäkoulutusta sekä toisaalta voimakkaasti elpyvää työvoiman kysyntää ja työvoiman liikkuvuutta. Yhteishankintakoulutuksella pystyttäisiin korjaamaan osaamisen vajeita yrityskohtaisesti. Erittäin vaikeasti työllistyviä on noin 12 prosenttia työttömistä, ja osuus pienenee vähitellen. Kuntien ja kolmannen sektorin hoito-, kuntoutus- ja valmennuspalvelut ovat tarpeen ennen työvoimapalveluihin sijoittumista tai niiden ohessa. Niillä on tärkeä hyvinvointi- ja sosiaalipoliittinen merkitys. Välityömarkkinoilta avoimille työmarkkinoille siirtymistä ei juuri tapahdu, koska helpohkoa suorittavaa työtä ei ole riittävästi tarjolla.

Pitkäaikaistyöttömyys on selvässä kasvussa ja koskee erityisesti yli 50-vuotiaita. Nuorten työttömyys on laskenut viimeisen vuoden aikana. Alle 25-vuotiaiden nuorten osuus työttömistä on 12 prosenttia. Huolestuttavaa on kuitenkin se, että Ääneseudulla on työttömänä yli 200 tutkinnon suorittanutta alle 29-vuotiasta.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Ääneseudun yritykset ovat saaneet hyvin työvoimaa Keski-Suomen alueelta ja kauempaakin. Erityisesti vaativimmat tehtävät täyttyvät alueen ulkopuolisella työvoimalla. Rekrytointivaikeuksia on lähinnä terveydenhuollossa ja sosiaalityössä sekä provisiopalkkaisessa puhelinmyyntityössä.

Avoimia työpaikkoja on perinteisesti eniten kiinteistönhuollossa ja siivoustyössä, sosiaali- ja terveystalouksissa, opetustyössä, myyntityössä ja suurtaloustyössä. Teollisuudessa uusia avoimia työpaikkoja tulee melko harvoin ja ne ovat pääasiassa määräaikaisia. Palvelusektori on kasvanut teollisten työpaikkojen vähentyessä.

Lisätietoja

Kehitysjohtaja

Eija Heinonen

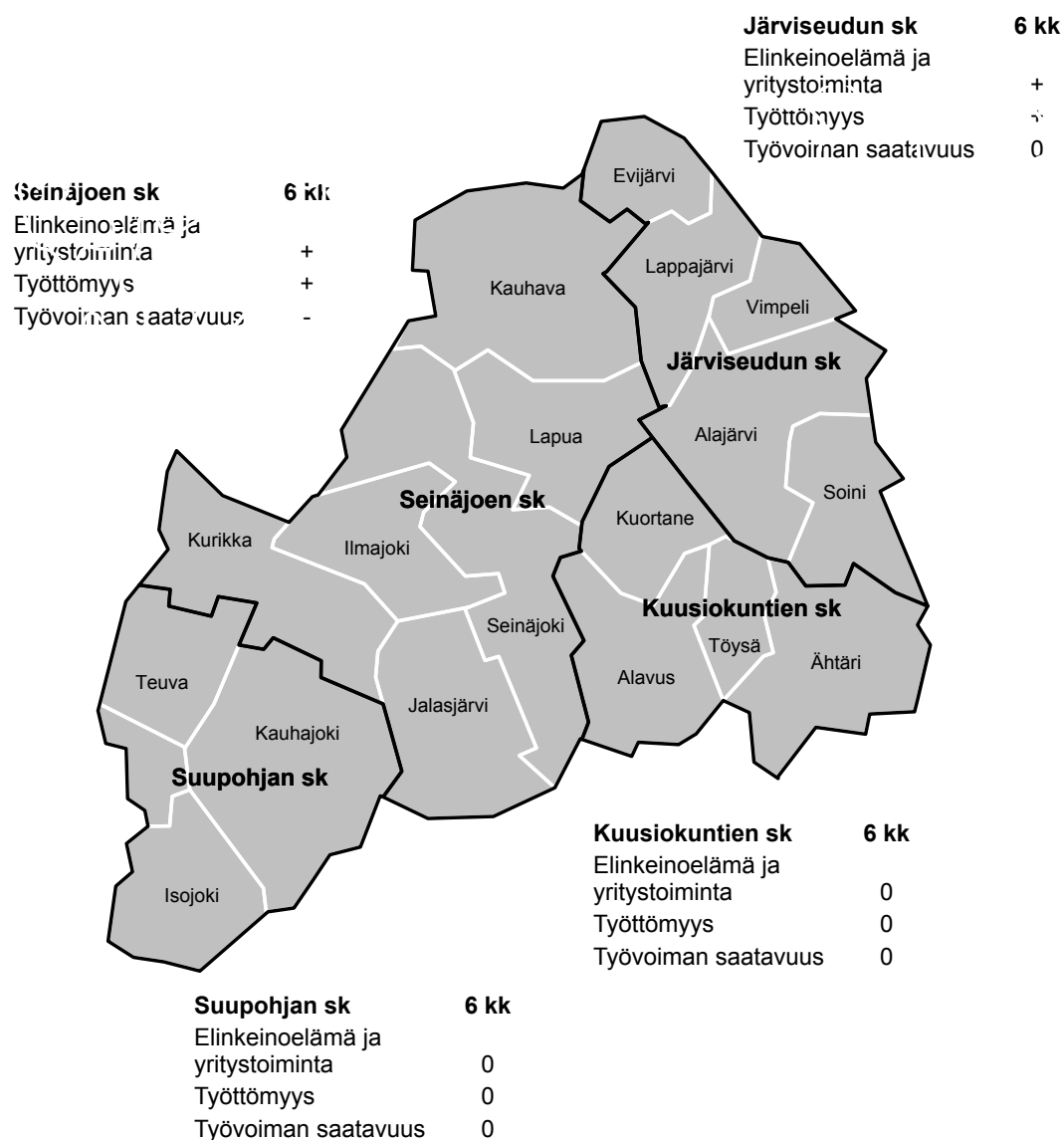
Keski-Suomen ELY-keskus

puh. 0400 373 757

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Etelä-Pohjanmaalla asui vuoden 2011 lopussa 193728 asukasta. Vuoden sisällä kasvua oli 224 henkilöä. Vuonna 2010 Etelä-Pohjanmaalla oli 17146 toimipaikkaa, joissa työskenteli 47663 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 8,6 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 7658.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	-	-	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Etelä-Pohjanmaan talous- ja työllisyysnäkymät ovat varovaisen positiiviset. Yleinen tunnelma on kuitenkin odottava ja perspektiivi tulevaan on kohtuullisen lyhyt. Eri toimialoilla toimivien yritysten tulevaisuushorisontti on sumentunut viime syksystä alkaen.

Maailmantalouden epävarmuustekijät aiheuttavat yleistä varovaisuutta, joka on heikentänyt erityisesti vientiyritysten investointi- ja rekrytointihalukkuutta. Viennin hiipuminen on huolestuttavaa, koska sen suorat ja epäsuorat vaikutukset aluetalouteen ovat merkittävät. Toisaalta myönteinen signaali on, että kotimarkkinoilla toimivilla yrityksillä on ollut kohtuullisesti investointisuunnitelmia ja meneillään olevia investointihankkeita.

Metalli- ja puutuoteteollisuudessa tilauskannat ovat edelleen keskimäärin kohtuullisia, mutta yritysten väliset erot ovat kasvaneet. Laajamittaiset yhteistoimintaneuvottelut ovat kuitenkin olleet harvalukuisia. Odotusarvona on, että näkymät alkavat kevään myötä hiljalleen parantua.

Rakentamisen osalta Isoja julkisia rakennushankkeita, jotka ovat joko valmistuneet tai urakat ovat loppusuoralla, on ajoittunut sopivaan ajankohtaan. Asuin- ja korjausrakentamisen lisääntyminen ja kauppakeskushankkeet vaikuttavat positiivisesti rakennusalan näkymiin.

Kaupan ja palveluiden odotukset ovat varovaiset. Kannattavuuskehityksessä on suurta vaihtelua yritysten välillä. Isojen vähittäiskaupan toimijoiden uudet investoinnit lisäävät maakunnan kaupallista tarjontaa ja työvoiman kysyntää.

Elintarviketeollisuudessa suuryritysten tekemät alueelliset investoinnit tuovat positiivista virettä ja luovat myös uusia työpaikkoja. Haasteina ja epävarmuutta luovina tekijöinä ovat kiristynyt kansainvälinen kilpailu ja yhä nopeammin muuttuviin kulutustottumuksiin ja trendeihin vastaaminen. Elintarviketeollisuuden raaka-aineen (vilja, liha ja maito) saannin turvaaminen on eräs suurista lähitulevaisuuden kysymyksistä maakunnassa, koska koko ”pellolta pöytään” – tuotantoketju on kerrannaisvaikutuksineen hyvin merkittävä osa aluetaloutta.

Alkutuotannossa trendinä jatkuu tilakoon kasvu ja aktiivitulojen lukumäärän väheneminen. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen mukaan maatalouden kannattavuusnäkymät ovat vakiintuneet heikoiksi, mikä saattaa heikentää myös investointihalukkuutta. Suuria haasteita on esiintynyt erityisesti naudan- ja sianlihaa tuottavilla maatiloilla, joiden kannattavuustilanne on heikko. Kannattavuusongelmat johtivat viime vuonna myös maa- ja metsätalousyrityksiä koskevien konkurssihakemusten lisääntymiseen.

Maakuntakeskuksen logistinen asema on edelleen paranemassa. Oulu – Seinäjoki rataosuus on työn alla ja Vaasa – Seinäjoki radan sähköistämisen työt valmistuivat viime vuoden loppupuolella. Molemmat hankkeet parantavat saavutettavuutta ja vähentävät matkustukseen kuluva aikaa. Lentoliikenteen turvaamiseksi haetaan neuvotteluteitse uusia ratkaisuja, joilla alueen lentoyhteydet pyritään käynnistämään uudelleen. Ilmailualan kehittä-

tämisen kannalta huolestuttavaa on myös Kauhavan lentosotakoulun lakkautusuhka, jolla on toteutuessaan hyvin moniulotteisia aluetaloudellisia vaikutuksia.

Tieverkolla Seinäjoen itäisen ohikulkutien rakentaminen on elintärkeä investointi, jonka rakentamisen toivotaan käynnistyvän mahdollisimman nopeasti. Maankäytön ja liikenteen voimakas kasvu vyöhykkeellä Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava luo tarvetta kehittää akselin tieverkkoa. Valtatien 19 ja kantatien 67 merkittävä parantaminen on kiireellisin tiehanke Etelä-Pohjanmaalla Seinäjoen itäisen ohikulkutien jälkeen. Lähitulevaisuudessa tärkeässä asemassa on myös Seinäjoen Roveksen valtakunnallisen logistiikkakeskuksen suunnittelu- ja markkinointityö. Elinkeinoelämää (yritykset, maatilat, puu- ja turvehuolto) palvelevien alemmanasteisten tieyhteyksien ylläpito- ja kehittämistarpeet pitäisi ottaa paremmin huomioon.

Yritysten nettoperustanta on ollut Etelä-Pohjanmaalla laskusuunnassa. Tilastokeskuksen yritysrekisterin mukaan aloittaneiden yritysten määrä oli viime vuoden kolmella ensimmäisellä neljänneksellä jonkin verran normaalia alhaisempi. Myös starttirahojen kokonaiskysyntä on ollut hieman alavireistä. Konkurssiin haettujen yritysten lukumäärän osalta viime vuoden saldo oli hieman normaalivuosi synkempi.

Kasvuhakuisten yritysten löytäminen on tärkeä tavoite, jotta uusia työpaikkoja kyetään luomaan. Rohkeita päänavauksia tarvitaan myös uusille toimialoille, jotta alueen yrityskenttä uusiutuu ja monipuolistuu. Väestön ikääntymisen myötä omistajanvaihdosten sujuvuuden merkitys korostuu vuosi vuodelta. Eteläpohjalaisilta yrityksiltä kaivattaisiin myös perinpohjaisempia panostuksia tutkimus- ja kehitystoimintaan. Etelä-Pohjanmaalla Tekesin rahoituksen kysyntä on pysynyt viime vuodet melko vakiona, vaikka muualla maassa kysyntä on tuntuvasti kasvanut.

Odotusarvona kuluvalle vuodelle on, että työttömyystilanne kehittyy edelleen suotuisaan suuntaan, vaikkakin hyvin maltillisesti. Työttömien työnhakijoiden kokonaismäärä oli vuoden 2011 joulukuun lopussa noin 7650 henkeä, mikä on noin 6 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden kokonaismäärä oli viime vuoden lopussa vuoden 2006 tasolla. Lomautusten määrä kasvoi vuoden 2011 lopussa melko nopeasti. Lomautettujen yhteismäärä oli kuitenkin noin 200 henkilöä alhaisempi kuin edellisvuonna. Talousnäkymien epävarmuuden johdosta työvoiman kysyntä on hieman heikentynyt, minkä seurauksena myös työttömyysjaksojen pitkittyminen on yleistynyt. Nuorisotyöttömyyden osalta tilanne on kohtuullinen ja tavoitteena on ohjata työttömiksi työnhakijoiksi ilmoittautuvat nuoret mahdollisimman nopeasti erityyppisiin työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin. Nuorten kohdalla ongelmia aiheuttaa mm. ammatinvalintaan liittyvät haasteet, mikä heijastuu opintonsa keskeyttäneiden lukumäärissä.

Tammikuussa 2012 toteutetussa ammattiбарometrissa TE-toimistot arvioivat, että kroonisia osaavan työvoiman saatavuusongelmia esiintyy lähitulevaisuudessa opetusosalalla, sekä useissa sosiaali- ja terveydenhuollon ammateissa. Saatavuusongelmien arvioidaan kohdistuvan myös esimerkiksi koneistajiin, rakennusalan erikoisosaaajiin, vartijoihin ja maanrakennuskoneiden kuljettajiin. Ylitarjontaa arvioitiin olevan muun muassa toimistotyöntekijöistä, ATK-suunnittelijoista, ompelijoista ja huonekalupuusepistä. Kohtaantotilanteen arvioidaan heikkenevän myös muilla toimialoilla, mikäli taloustilanne kehittyy suotuisasti kevään myötä. Ikääntyvä väestöpohja sekä kasvukeskuksiin suuntautuva lähtömuutto, erityisesti nuorten osalta, vaikuttaa osaltaan tilanteen heikkenemiseen. Huolestuttavaa on

myös se, että viime vuosien talousturbulenssi on aiheuttanut imagotappion erityisesti metalliteollisuudelle, mikä näkyy opiskelijamäärien laskuna sekä nuorisoasteen koulutuksessa että työvoimakoulutuksessa.

Suupohjan seutukunta

Isojoki, Karijoki, Kauhajoki, Teuva

Suupohjan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 23918 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 195 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 2398 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 5639 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,6 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 1043.

Suupohjan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Maataloustuotanto ja elintarvikkeiden jatkojalostus, metalli- ja koneteollisuus (erityisesti teollisuuden ja kaupan logistiset järjestelmät), sekä huonekalu- ja puusepänteollisuus ovat merkittävimpiä vahvuuksia alueella. Kaupan ja palvelujen merkitys työllistäjänä on kasvussa.

Suupohja ja Suupohjan rannikkoseutu suunnittelevat yhteistyönä biokaasutuotannon käynnistämistä. Karijoelle suunnitellun biokaasulaitoksen rakentaminen odottaa eduskunnan syöttötariffipäätöstä. Kolmen miljoonan euron investointi toisi muutamia pysyväisluonteisia työpaikkoja.

Elintarviketeollisuudessa Atria Suomi Oy keskittää nautateurastustaan Kauhajoelle, jonne ollaan rakentamassa uutta teurastus- ja leikkuukapasiteettia. Investoinnin kustannusarvio on noin 26 miljoonaa euroa. Laajennuksen valmistuttua yritys lisää työvoimaansa Kauhajoen ja Suupohjan mittapuussa merkittävästi.

Huonekalu- ja puusepänteollisuudessa näkymät ovat heikentyneet ja osa yrityksistä on kohdannut vaikeuksia vähäisen tilauskannan takia. Toimialan näkymiä heikentävät myös ankara kilpailu sekä henkilöstön vinoutunut ikärakenne. Puutaloteollisuudessa määräaikaisten työntekijöiden työsopimuksia ei ole jatkettu ja tuotannon sopeutustoimet ovat alkaneet.

Seudulla on merkittävä materiaalinkäsittelyn ja kuljetinjärjestelmien yrityskeskittymä, joka on läpikäymässä osittaisia rakenteellisia muutoksia. Logistiikka-alalla ja metalliteollisuudessa näkymät ovat keskimäärin kohtuulliset, mutta yritysten väliset erot ovat kasvaneet loppuvuodesta.

Kuljetusala on hiljentynyt jo sen verran, että kuljettajapulaa ei enää ole, mutta kalusto on vielä kohtalaisen hyvin liikenteessä. Kysynnän hiljeneminen, kustannusten nousu ja kiristynyt kilpailu on vakavasti otettava huolenaihe.

Kauhajoelle on kehittynyt lähiseutuja palveleva kaupan keskittymä, joka on Seinäjoen jälkeen monipuolisin Etelä-Pohjanmaalla. Kesko Oyj:n rakennuttaman uusi kauppakeskus avataan kevään aikana. Kauppakeskukseen tulee K-Citymarket sekä toimitiloja muille yrittäjille. Investoinnin arvo on noin 15 miljoonaa euroa. Kauppakeskuksen aikaansaaman työpaikkojen nettolisäyksen arvioidaan olevan noin 50 työpaikkaa.

Hoitoalalla työvoiman kysyntää on riittänyt ja uusia työpaikkoja on tiedossa. Alalle on koulutettu jatkuvasti lisää työntekijöitä, jotka ovat työllistyneet erittäin hyvin. Myös uusia toimijoita on tulossa alueelle. Hoitokoti Tuulikello rakentaa kuluvaan vuoden aikana Kauhajoelle 24-paikkaisen dementiayksikön, jonka kustannusarvio on noin kolme miljoonaa euroa.

Aloittavien yritysten määrä on melko alhainen, mutta starttirahojen kysyntä on virkistynyt. Seutukunnan konkurssitilanne oli viime vuonna hieman normaalivuosia synkempi.

Työvoiman kysyntä ja työttömyys

Työllisyystilanteen ja työpaikkojen tarjonnan ei odoteta paranevan olennaisesti lähiaikoina. Isoja rekrytointeja ei ole tiedossa, lukuun ottamatta Keskon ja Atrian investointien mukanaan tuomia henkilöstölisäyksiä. Lisätyövoimatarpeita arvioidaan olevan lähinnä hoitoalalla. Myös osaavista maatalouslomittajista on jatkuvasti jonkin verran kysyntää.

Lähitulevaisuudessa varsinaista työvoimapulaa on ainoastaan lääkäreistä ja muista terveydenhoito- ja sosiaalialan erityisosaajista. Yksittäisiä erityisosaajia tietysti kaivataan eri ammattialoilla.

Työttömiä työnhakijoita oli joulukuussa noin 7 prosenttia vähemmän kuin viime vuonna. Nuorten osuus hakijoista on pysynyt korkeana, mutta heidän työttömyysjaksonsa ovat pysyneet kohtalaisen lyhyinä. Vaikeasti työllistettävien määrään ja osuuteen ei odoteta olennaisia muutoksia. Työttömyysjaksojen pituuden ennakoidaan kuitenkin kasvavan kuluvaan vuonna.

Seinäjoen seutukunta

Ilmajoki, Jalasjärvi, Kauhava, Kurikka, Lapua, Seinäjoki

Seinäjoen seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 125015 asukasta. Vuoden aikana väestö kasvoi 816 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 10 625 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 32 123 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 8,2 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 4780.

Seinäjoen seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	0
Osaavan työvoiman saatavuus	-	-	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Seinäjoen seutukunnan avaintoimialoja ovat elintarvikkeiden jalostus, agroteknologia, kone- ja metalliteollisuus, rakennusteollisuus, puusepänteollisuus, sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Erityyppisillä kulttuuritapahtumilla on myös merkittävä rooli. Tulevaisuudessa liike-elämän palveluiden ja energia-alaan liittyvän yritystoiminnan merkityksen arvioidaan kasvavan. Myös maataloudella on vahva asema alueella. Keskuskaupunki Seinäjoen kasvuvauhti on ollut viime vuosina voimakasta, mikä on säteillyt positiivisesti myös lähiympäristöön.

Seudulla sijaitsevat merkittävät elintarvikkeita jalostavat yritykset, kuten Atria Oyj, Altia Oyj, Valio Oyj, Juustoportti Oy, Vaasan&Vaasan Oy, sekä Suomen Rehu Oy. Viime vuosina erityisesti Atria ja Valio ovat investoineet seutukunnassa aktiivisesti. Itikka osuuskunta ja maakunnan broilerintuottajat perustavat yhdessä broilerinrehutehtaan Ilmajoelle Koskenkorvan tehdasalueelle. Kiinteistöyhtiönä perustettavan tehtaan varsinaisesta tuotannosta vastaa Atria Oyj:n omistama rehuyhtiö A-Rehu. Tehtaan kustannusarvio rehuvarastointeen on 14 miljoonaa euroa. Atria on investoinut kuusi miljoonaa euroa myös Seinäjoella sijaitsevan broilerihautomon laajennukseen ja laitteisiin.

Metalliteollisuudella on huomattava painoarvo seutukunnassa. Seinäjoen Seudun TE-toimiston alueella (Ilmajoki, Jalasjärvi, Kurikka, Seinäjoki) metalliteollisuuden tilanne on kohtuullinen, mutta yleinen epävarmuus on näkynyt yritysten tilauskannoissa. Eräs metallialan kärkiyritys on Rautaruukki Oyj, jolla on toimintaa myös muissa seutukunnissa. Rautaruukki on allekirjoittanut noin viiden miljoonan euron sopimuksen Hallsbergin uuden postiterminaalin kokonaistoimituksesta Keski-Ruotsiin. Runkorakenteiden valmistustyöt työllistävät mm. Rautaruukin Peräseinäjoen yksikköä. Toisaalta yhtiö on sopeuttanut toimintaansa Kurikassa, josta on irtisanottu 35 henkilöä. Härmänmaan TE-toimiston alueella (Kauhava, Lapua) merkittävimpiä yrityksiä ovat Finn-Power Oy, MSK Group Oy ja Metso Power Oy. Alueen teollisuudessa näkymät ovat kohtalaiset, vaikka yksittäisiä yt-neuvotteluja pysyvistä sopeuttamistarpeista on tiedossa. Esimerkiksi Terästukkuri BE Group laajentaa tuotantotilojaan ja kasvattaa tuotantokapasiteettiaan Lapualla. Teräksen ja alumiinin kaupan sekä tuotantopalveluihin erikoistunut yhtiö investoi koneisiin noin 2,2 miljoonaa euroa.

Kaupan alalla investoinnit ovat edelleen kasvamassa voimakkaasti. Syksyllä 2009 avatun Vaasa–Jyväskylä-ohitustien varrelle on rakenteilla uusi kauppakeskuskokonaisuus, Avenas Shopping Garden. K-Citymarket valmistui keväällä 2011, Tokmanni viime syksynä ja koko kaupallinen alue vuoteen 2015 mennessä. Jouppiin kaavaillun ostospuisto Lakeuden Ankkurin rakennustöiden ennakoidaan käynnistyvän vuoden 2012 aikana. Uusista toimijoista Seinäjoelle ovat sijoittuneet Motonet Oy ja Biltema Oy, joka on parhaillaan rekry-

toimassa työntekijöitä. Lapualle sijoittuvan kauppakeskushanke IdeaParkin suunnitelmat ovat edenneet ja alueen maanrakennustyöt ovat alkaneet. Kauppakeskus tuo alueelle erityisesti palvelualan naistyöpaikkoja, joita on kaivattu jo pitkään.

Matkailualalla näkymät ovat toiveikkaat ja uusia panostuksia on tiedossa. Kauhavalla sijaitsevasta Powerparkista on muodostunut merkittävä matkailukohde, joka tarjoaa monipuolisia palveluita. Kalajärven matkailukeskukseen Seinäjoelle suunnitellaan mittavia laajennuksia. Yleissuunnitelma pitää sisällään yhteensä 21 miljoonan euron investoinnit. Seutukunnassa järjestetään myös useita aluetaloudellisesti merkittäviä massatapahtumia (mm. Provinssirock, Tangomarkkinat, Vauhtiajot).

Rakennusallalla on ollut pitkään positiivinen vire. Vilkaan asuinrakentamisen ja kaupan alan hankkeiden ohella myös julkinen sektori on työllistänyt rakentajia merkittävästi. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ja Seinäjoen kaupungin yhteishankkeena toteutettavan uuden sairaalarakennuksen rakennustyöt ovat loppusuoralla. Yhteensä 58 miljoonan euron rakennushanke alkoi lokakuun 2009 alussa ja valmistuu kuluvan vuoden syksyyn mennessä. Seinäjoen kaupunginkirjaston-maakuntakirjaston laajennustyö on meillä. Uudisrakennuksen budjetti on noin kymmenen miljoonaa euroa. Myös suunnitelluissa olevia rakennushankkeita on tiedossa kohtuullisen runsaasti.

Aloittavien yritysten starttirahojen kysyntä on ollut kohtuullisen vilkasta koko seutukunnassa. Uusia yrityksiä on syntynyt eri toimialoille, joista osa on kyennyt rekrytoimaan myös uutta työvoimaa. Viime vuonna konkurssiin haettujen yritysten määrä oli kuitenkin jonkin verran normaalia synkempi erityisesti alkutuotannossa sekä kuljetus- ja varastointialalla.

Työvoiman kysyntä ja työttömyys

Uusien avoimien työpaikkojen määrä oli viime vuonna edelleen kasvu-uralla. Sosiaali- ja terveysaloille tullut viime vuosina paljon yksityistä yritystoimintaa ja työvoiman kysyntä jatkuu voimakkaana näillä toimialoilla. Teollisuuden rekrytoinnit tulevat jatkumaan kevään myötä, vaikka taloustilanteen epävarmuus lisää varovaisuutta. Työvoiman kysynnän arvioidaan jatkuvan hyvänä myös kaupallisella alalla.

Terveydenhuolto- ja sosiaalialalla on rekrytointiongelmia useiden eri ammattien osalta. Erityisesti hammaslääkäreistä ja -hoitajista on krooninen pula. Lähi- ja sairaanhoitajien kysyntä on kasvamassa, mutta saatavuus on edelleen heikkenemässä. Osaavan työvoiman saatavuusongelmia on esiintynyt myös useissa opetusalan ammattissa. Teollisuuden osalta saatavuusongelmat ovat painottuneet korkeaa ammatillista osaamista vaativiin tehtäviin. Esimerkiksi hitsaajista, koneistajista ja leikkaajista on ollut ajoittain pulaa.

Työttömien työnhakijoiden määrä oli joulukuussa noin 7 prosenttia viime vuotta alhaisempi. Pitkäaikaistyöttömien ja muiden vaikeasti työllistettävien määrä aiheuttaa haasteita myös jatkossa. Nuorisotyöttömyyden arvioidaan vähenevän maltillisesti. Nuoriin kohdistuvien toimenpiteiden avulla haetaan nopeita ja tehokkaista työllistymistä ja työllistymismahdollisuuksia edistäviä ratkaisuja. Haasteen muodostaa kouluttamattomien ja opintonsa keskeyttäneiden tilanteen parantaminen. Vuoden vaihteessa lomautuksia oli kohtuullisen runsaasti, mutta lomautusjaksojen arvioidaan purkautuvan kevättä kohti mentäessä.

Järviseudun seutukunta

Alajärvi, Evijärvi, Lappajärvi, Soini, Vimpeli

Järviseudun seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 22 093 asukasta. Vuoden aikana vähennystä oli 235 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 2 176 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 4947 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,2 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 963.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Järviseudun seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	+	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Hirsitaloteollisuudella, metalli- ja rakennustuoteteollisuudella sekä alumiinin jatkojalostuksella on suuri merkitys seutukunnalle. Myös alkutuotanto ja turkistalous ovat merkittäviä elinkeinoja. Elinkeinoelämän palveluita ja kehittämistä koordinoi Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy, johon kuuluvat Alajärvi, Soini ja Vimpeli, sekä alueen merkittävimmät yritykset.

Hirsitaloteollisuutta harjoittavat yritykset Honkarakenne Oyj ja Finnlamelli Oy sijaitsevat Alajärven kaupungissa. Finnlamelli Oy on ostanut kaupungilta entisen Steelpa Oy:n tyhjillään olevan teollisuushallin, minkä myötä työpaikkojen arvioidaan lisääntyvän jonkin verran. Honkarakenne on jatkanut toimintansa sopeuttamista. Sahateollisuudessa on ollut lomauksia vuoden vaihteessa ja ne jatkunevat todennäköisesti vielä tammi- ja helmikuun ajan.

Alajärven ja Vimpelin rajalla on yksi Suomen kolmesta alumiiniteollisuuden keskittymisestä, jonka on arvioitu kasvavan merkittävästi lähitulevaisuudessa. Alumiinikeskittymä Alucenter Oy:n perustama myyntiyhtiö on aloittanut toimintansa. Keskittymän vetovoima on synnyttänyt myös uutta yritystoimintaa alueelle. Eurokriisi on näkynyt yritysten tilauskannoissa aiheuttaen pientä epävarmuutta. Perspektiivi tulevaan on edelleen suhteellisen lyhyt. Muun metalliteollisuuden osalta tunnelmat ovat odottavia. Rautaruukki sai viime vuoden lopussa suurehkon tilauksen Ruotsista, mikä on tarjonnut työtä myös Järviseudulla sijaitseville yksiköille.

Muovieristeiden valmistaja ThermiSol Oy on ostanut Vimpelissä toimivan Suomen XPS Oy:n liiketoiminnan. Kaupan myötä ThermiSol siirtää Pietarsaaren toimintojaan Vimpeliin. Yritys tarvitsee lisähenkilökuntaa ja on tehnyt esityksen uusien muovityöntekijöiden koulutamisesta. Tavoitteena on saada tuotanto keskeytymättömään vuorotyöhön.

Turkisasalla on ollut hyvät suhdanteet viime vuosina. Alan kannattavuuteen vaikuttavat esimerkiksi muotivirtausten ja valuuttakurssien muutokset. Turkistarhauksessa edellytetään merkittävien ympäristö- ja rakennusinvestointien toteuttamista lähivuosina.

Lama vei Järviseudulta useita pieniä palvelualan yrityksiä. Alajärven keskustassa uusi hotelliravintola Alvariini Oy aloitti toimintansa viime kesänä, jolloin syntyi noin kymmenen uutta työpaikkaa. Kaupan alalla Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa suunnittelee rakentavansa uuden marketin ja ABC-liikenneaseman. Toimitilojen rakentaminen alkanee kesän aikana.

Attendo MedOne Hoiva Oy:n rakentama 32-paikkainen vanhusten palvelukoti on aloittanut toimintansa Alajärvellä. Lappajärven kunta rakennuttaa terveyskeskuksen läheisyyteen 59 palveluasuntoa. Tilojen valmistuttua Kuntayhtymä Kaksineuvoinen vastaa niissä tuotettavista palveluista. Palveluasuntojen rakennuttaminen Lappajärvelle on parhaillaan suunnitteluvaiheessa. Varsinainen rakentaminen aloitetaan kuluvin vuoden aikana. Hanke tulee olemaan Lappajärven kunnan kaikkien aikojen suurin, sillä kustannusarvio on noin 6 miljoonaa euroa.

Starttirahojen kysyntä on ollut melko vähäistä. Viime aikoina kyselyt ovat yleistyneet tilanteissa, joissa yritykselle etsitään jatkajaa. Alkuvuodesta päättyneen yrittäjävalmennuskurssin toivotaan tuottavan uusia päänavauksia alueelle. Konkurssiin haettujen yritysten lukumäärä oli viime vuonna tavanomaisella tasolla.

Työvoiman kysyntä ja työttömyys

Avoimien työpaikkojen määrä on ollut laskusuunnassa. Lomautukset ovat lisääntyneet lähes kaikilla toimialoilla talvikauden aikana, joten kysyntä on hiljentynyt. Kevääksi odotetaan kuitenkin hieman positiivisempaa virettä.

Työvoimapulaa on perhepäivähoitajista, lähihoitajista, sairaanhoitajista, lääkäreistä, sosiaalityöntekijöistä ja opettajista. Pulaa on paikattu lähihoitaja- ja laitoshuoltajakoulutuksen avulla, joista valmistuneet ovat työllistyneet hyvin.

Työttömien työnhakijoiden määrä oli joulukuussa noin 2 prosenttia alhaisempi kuin viime vuonna vastaavaan aikaan. Loppuvuoden työttömyysprosentti (10,2 %) oli maakunnan korkein. Pitkäaikaistyöttömyys ja muu rakenteellinen työttömyys on edelleen kohtuullisen korkealla tasolla. Haasteita asettaa erityisesti seutukunnan ikärakenne. Työttömistä työnhakijoista lähes puolet on yli 50-vuotiaita. Nuorten osalta tilanne on kohtuullinen, joskin nuorten työllistyminen on heikentynyt viime kuukausina.

Kuusiokuntien seutukunta

Alavus, Kuortane, Töysä, Ähtäri

Kuusiokuntien seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 22 702 asukasta. Vuoden aikana vähennystä oli 162 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1 947 toimipaikkaa, joissa työskenteli 4 954 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,4 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 937.

Kuusiokuntien seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Seutukunnan merkittävimpiä teollisuustoimialoja ovat puutuoteteollisuus, metalliteollisuus ja alumiinin jatkojalostus (alumiiniveneet ja -profiilit). Vähittäiskaupalla, matkailulla, sekä liikunta- ja hyvinvointialalla on myös merkittävä rooli.

Teollisuudessa tilanne on edelleen kohtuullinen ja laajoilta lomautuksilta on välttytty. Ähtärissä toimiva alumiiniveneeteollisuus muodostaa ympärilleen alueelle tärkeän yrityskesittymän, jonka näkymät ovat suhteellisen valoisat. Terhi, Sea Star ja Silver -veneitä valmistava TerhiTec Oy siirtää Sea Star venetuotannon Ähtärin tehdasyksikköön.

Metallialan monitoimiyritys Kuortaneen teollisuuspalvelu Oy on investoimassa uusiin tuotantotiloihin ja valmistautuu laajenemaan myös uusille toiminta-alueille. Kaivosteollisuuden rikastamosäiliöurakat ovat työllistäneet yritystä merkittävästi ja tarjoavat kasvupotentiaalia myös jatkossa.

Matkailu oheispalveluineen on merkittävä toimiala seutukunnassa. Uusien avauksien ja infrastruktuurihankkeiden odotetaan luovan uutta kasvupotentiaalia. Esimerkiksi Ähtärin kaupunki ja alueen matkailuyrittäjät avasivat kesällä 2011 venäjänkieliset matkailusivustot, jonka myötä venäläisturistien virta on kasvanut alueella selvästi.

Vähittäis- ja tukkukaupan tarjonta on runsasta. Töysän Tuurissa sijaitsevan kauppakesittymän vetovoima on hyvä. Alueelle suunnitellun uuden kauppakesittymä Tuurinportin kunnallistekniset rakennustyöt ovat loppusuoralla.

Kuortaneen liikunta- ja yrityspuiston aluesuunnitelmat valmistuivat viime kesänä. Mikäli kaikki suunnitelmat toteutuvat, Kuortaneen urheiluopiston alue samoin kuin alueella oleva toiminta laajenevat ja kehittyvät lähivuosina reippaasti. Motiivi Oy:n toteuttamassa suunnitelmassa opiston alueelle on hahmoteltu uutta tilaa useaan eri rakennukseen yhteensä 14 700 neliön edestä, ja kustannusarvio on noin 27 miljoonaa euroa.

Starttirahojen kysyntä ja yritysten perustamisaktiiviteetti on ollut normaalivuosia vähäisempää. Kuluneen vuoden konkurssitilanne ei juurikaan poikkea normaalista.

Työvoiman kysyntä ja työttömyys

Työllisyystilanne alueella on edelleen suhteellisen hyvä. Työvoiman kysynnän ei kuitenkaan odoteta kasvavan merkittävästi. Työvoiman kysyntää ennakoidaan olevan ensisijaisesti sosiaali- ja terveydenhoitoalalla, erityisesti hoitotyössä.

Osaavan työvoiman saatavuusongelmat ovat pääosin kohdistuneet sosiaali- ja terveydenhoitoalojen erityisosaajiin ja opetustehtävissä toimiviin. Myös metallialan osaajista on

ajoittain pulaa. Alumiinin ja ruostumattoman teräksen käsittelytaidot korostuvat osaamisvaatimuksissa.

Työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut noin 3 % viime vuoden joulukuusta. Työttömien työnhakijoiden kokonaismäärä on lähes huippuvuosien tasolla. Nuorisotyöttömyyden suhteen tilanne on kohtuullinen, vaikka yleiset suhdannenäkymät ovat olleet jo pitkään alavireiset. Pitkäaikaistyöttömyyden osalta tilanne säilyy vaikeana, koska työttömyysjaksot ovat pitkittymässä. Lomautukset ovat olleet kohtuullisia ja lukumääräisesti merkittäviä ryhmälomautuksia ei ole ollut. Alkuvuoden aikana on kuitenkin käynnistynyt muutamia yhteistointaneuvotteluita, mutta ennakkotietojen mukaan sopeuttamistarpeet ovat melko vähäisiä.

Lisätietoja

Erikoistutkija

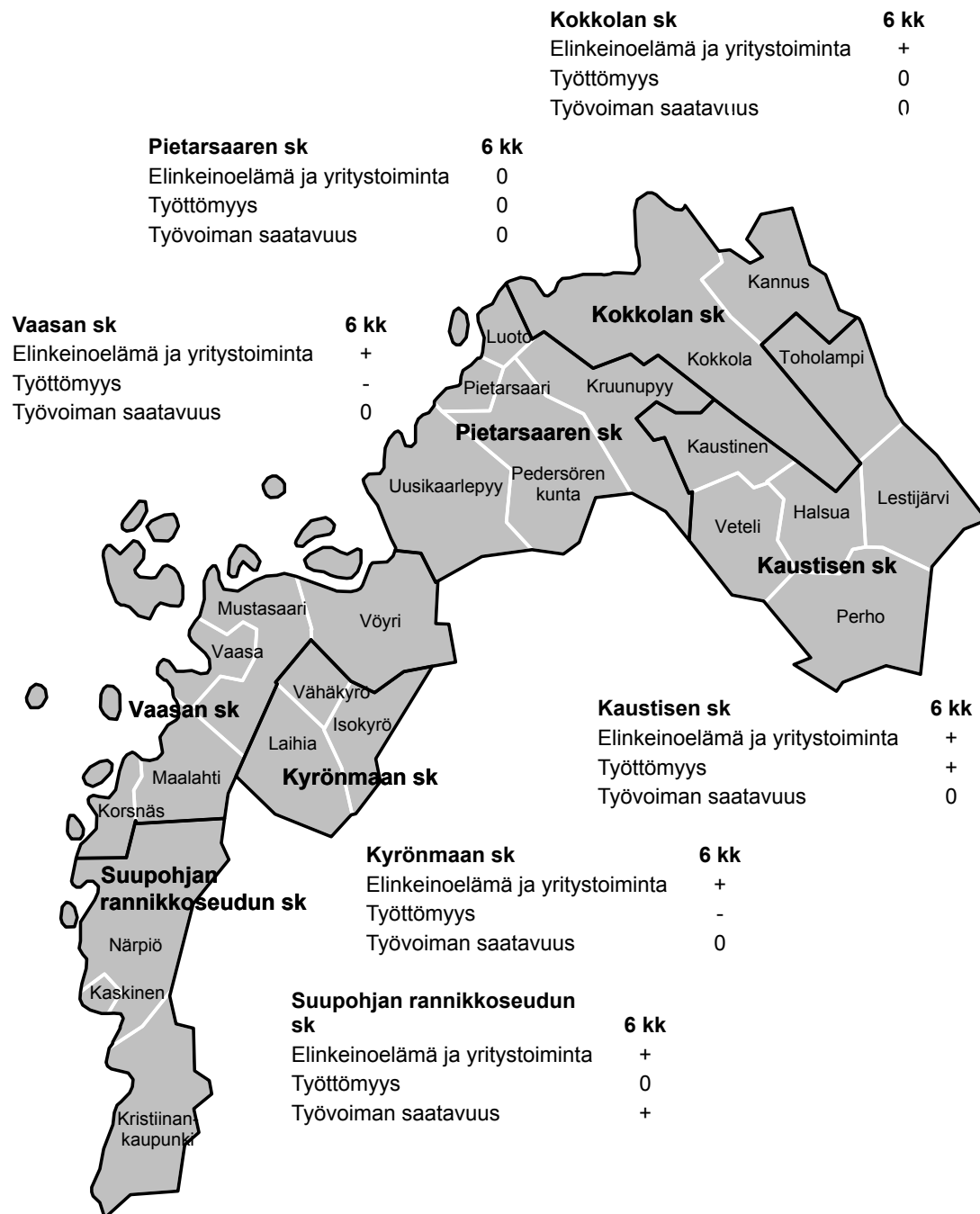
Timo Takala

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

puh. 050 396 7672

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pohjanmaan ELY-keskus

Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella asui vuoden 2011 lopussa 247 545 asukasta. Vuoden aikana kasvua oli 1 278 henkilöä. Vuonna 2010 Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella oli 18 639 toimipaikkaa, joissa työskenteli 64 991 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömiä työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 7,0 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 8 171.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Pohjanmaan ELY-keskus			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	-	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Pohjanmaan ELY-keskusalueen vahvuutena on voimakas teollisuus. Vientiin suuntautunutta suurteollisuutta on Vaasassa, Kokkolassa ja Pietarsaassa ja niiden alihankintaverkostot tuovat työtä myös muualle maakuntiin. Vaasan seudun energiasektori on jopa Pohjoismaiden suurin lajissaan. Maa- ja metsätalous on koko maahan verrattuna toinen tärkeä toimiala, jossa on erikoistunutta tuotantoa niin lasinalaistuotannossa kuin turkistarhauksessa. Julkiset palvelut ovat suurin työllistävä toimiala, mutta yksityisten palvelujen osuus on selvästi koko maata alhaisempi. Rakentaminen on pysynyt vilkkaana.

Alueen haasteena onkin suuri riippuvuus teollisuudesta ja sen globaaleista markkinoista. Maailmantalouden suhdanteiden vaihtelut näkyvät välittömästi yritysten tilauskannoissa ja työllisyydessä. Alue selvisi tosin erittäin hyvin vuoden 2009 taantumasta koko maahan verrattuna, mutta paineet tuotannon siirtämiseen halvempien tuotantokustannusten maihin ja lähemmäksi markkinoita kasvavat.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Koko Pohjanmaan ELY-alueen keskeisimpiä toimintoja ovat energiaklusterin kytkeytyvät toimialat: energiatuotannon, metallituotteiden, koneiden ja laitteiden sekä sähkölaitteiden valmistuksen ja niiden huollon ja korjauksen toimialat. Myös klusterin insinööri- ja suunnitteluyritysten merkitys kasvaa jatkuvasti. Lisäksi klusterin investoinnit tuovat runsaasti työtä rakennusallalle. Energiaklusterin avainyritysten tilauskanta onkin säilynyt hyvällä tasolla ja uusia investointeja on tulossa. Energian säästöön ja käytön tehostamiseen liittyvä kysyntä kasvaa globaalisti kiihtyvällä nopeudella joten alueen energiaklusterin tulevaisuuden näkymät ovat loistavat.

Kokkolan seudun suurteollisuus on toinen tärkeä keskittymä. Se koostuu kemian teollisuudesta ja metallinjalostuksesta. Se on vakaassa tilanteessa eikä siihen kohdistu tiedossa olevia uhkia. Pietarsaaren seudulla metsäteollisuuden rakennemuutos jatkuu mutta elintarviketeollisuus on voimakkaassa myötätulessa. Suupohjan rannikkoseutu on toipumassa Kaskisten Metsä Botnian tehtaan lakkauttamisen aiheuttamasta iskusta. Kaustisen seutukunnassa tunnelma on varovaisen myönteinen kuten myös Kyrönmaalla, joka on erittäin riippuvainen Vaasan elinkeinoelämässä tapahtuvista muutoksista.

Kaupan ja palvelujen aloilla on tulossa suuria investointeja. Ne keskittyvät lähinnä Vaasan, Kokkolan ja Pietarsaaren seuduille. Tulossa oleva laaja kuntauudistus saattaa osaltaan tuottaa suuria muutoksia julkisen sektorin alueelliseen palvelurakenteeseen.

Maamme turkistarhoista on Pohjanmaan ELY-alueella kaksi kolmasosaa ja se työllistää suoraan noin tuhat henkilöä. Turkisten hinnat ovat viime vuosina olleet hyvät ja elinkeino onkin merkittävä Kaustisen, Pietarsaaren ja Vaasan seutukunnissa.

Alueen logistisessa asemassa saavutettiin uusi virstanpylväs, kun Vaasan ja Seinäjoen välinen rautatie saatiin viimein sähköistetyksi. Se mahdollistaa työmatkaliikenteelle muitakin mahdollisuuksia kuin yksityisautoilun. Vaskiluodon sillan perusparannus puolestaan edesauttaa Vaasan sataman tehokkaamman hyödyntämisen alueen teollisuudelle. Kokkolan ja Pietarsaaren satamissa on myös parannusinvestointeja, samoin Kruunupyyn lentokentällä. Kokkolan – Ylivieskan kaksoisraiteen rakentaminen viivästyy. Lentoliikenne on Vaasan kentällä kasvanut voimakkaasti ja suoria yhteyksiä Eurooppaan on parannettu. Huolenaiheena ovat Vaasan ja Uumajan välisen laivayhteyden vaikeudet. Suupohjan radan perusparannusta toivotaan myös. Tieverkon rapautuminen kaikilla tasoilla on hälyttävää.

Tuulivoimarakentamisessa olisi tulossa suuria investointeja pitkin Pohjanlahden rannikkoa mutta ne ovat viivästyneet kaavoituksen kankeuden vuoksi. Sama koskee suuria markket-investointeja, joissa odotetaan kaavapäätöksiä pikaisesti. Pyhäjoen ydinvoimalan rakentamisen uskotaan poikivan paljon alihankintaa myös Pohjanmaan ELY-alueelta.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Vuonna 2011 työttömiä oli Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella keskimäärin 8634 henkilöä. Se on 900 vähemmän kuin edellisellä vuonna. Edellisestä vuodesta työttömien määrä väheni 12,7 %, koko maassa vain 7,9 %. Työttömien osuus työvoimasta oli ELY-alueiden alhaisin, 7,1 %. Koko maassa vastaava lukema oli 9,9 %. Työllisyyden kehittyminen oli etenkin alkuvuodesta hyvää, mutta positiivinen kehitys alkoi kesäkuukausien jälkeen taantua. Se johtui viennin heikentymisestä lähinnä Euroopan alueella. Ryhmälomautuksia oli v. 2011 keskimäärin 166 henkilölle. Vastaava luku edellisellä vuonna oli 363 henkilöä. Vuoden 2011 joulukuussa ryhmälomautusten määrä 773 oli kuitenkin isompi kuin edellisellä vuonna (266).

Maakunnittain työttömyys väheni eniten Pohjanmaalla (-14,7 %). Keski-Pohjanmaalla työttömyys väheni yhtä paljon kuin koko maassa (-7,9 %). Pohjanmaan maakunnassa työttömien osuus työvoimasta oli 6 %, mikä oli paras lukema koko maassa. Keski-Pohjanmaalla vastaava lukema oli 7,8 %, mikä oli neljänneksi paras lukema. Seutukunnittain alueella työllisyystilanne koheni etenkin Suupohjan rannikkoseudun (työttömiä 21,7 % vähemmän) ja Pietarsaaren TE-toimistojen (-20,7 %) alueella. Hyvää kehitystä oli myös Vaasan (-10,8 %) ja Kokkolan TE-toimistojen alueella. Sen sijaan Kaustisen TE-toimiston alueella tilanne heikentyi loppuvuodesta niin paljon, että työttömien määrä oli edellisen vuoden tasolla.

Nuorten työttömien määrä ELY-keskuksen alueella oli keskimäärin 1036 henkilöä, mikä on melkein 300 henkilöä vähemmän kuin edellisellä vuonna. Muutos edellisestä vuodesta oli - 21 %, kun se koko maassa oli - 13 %. Yli 50-vuotiaiden työttömien määrä oli keskimäärin 2853 henkilöä. Siinä vähennystä edellisestä vuodesta oli 6,6 %. vastaava vähennys koko maassa oli 1,6 %. Ulkomaalaisten työttömien määrä oli keskimäärin 564 henkilöä. Se on vajaat 30 vähemmän kuin edellisellä vuonna. Pitkäaikaistyöttömyys lisääntyi 1517 henkilöön. Se on 12 % enemmän kuin vuonna 2010.

Teollisuuden tilanteen paraneminen vuoden 2011 alussa näkyi miesten työttömyyslukujen vähenemisenä. Miesten työttömyys väheni 16 % ja naisten 8 %. Naisten osuus kaikista työttömistä on edelleen pienempi. Vuoden keskiarvo oli 43,5 %. Työttömyys väheni kaikissa ammattiryhmissä. Eniten se väheni teollisuuden ammateissa (-25 %) ja teknisen työn ammateissa (-12,1 %).

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työllisyystilanteen ennustamista vaikeuttaa Euro-alueen kehittymisen epätietoisuus. Nykyisellä tiedolla Pohjanmaan ELY-keskuksen tilanne teollisuudessa ja rakentamisessa paranee lievästi edellisestä vuodesta. Palveluyrityksissä suhdanteiden odotetaan heikkenevän vähän edellisestä vuodesta. Pitkäaikaistyöttömyys on edelleen vaikea.

Vaasan seutukunta

Korsnäs, Maalahti, Mustasaari, Vaasa, Vöyri

Vaasan seutukunnan alueella asui vuoden 2011 lopussa 93854 asukasta. Vuoden aikana kasvua oli 1076 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 6 071 toimipaikkaa, joissa työskenteli 27 634 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 6,8 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 3 058.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Vaasan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	-	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Yritysten tilauskanta on parantunut, joskin alakohtaisia eroja on. Syksyllä oli avoimia työpaikkoja vähemmän kuin edellisenä vuonna. Joulukuussa oli avoimia paikkoja 400 enemmän kuin edellisenä vuonna. Kesätyöpaikkoja näyttää tulevan yhtä paljon kuin viime vuonna. Yt- neuvotteluiden määrä on lisääntynyt, mutta ei merkittävästi. Yritykset ovat näihin asti paljolti selvinneet lomautuksilla, irtisanomisista on ollut jonkun verran. Epävarmuutta on edelleen ilmassa.

Väestökehitys on ollut positiivista vuoden 2011 aikana: syntyvyys on korkeampaa kuin kuolleisuus, nettomaassamuutto positiivinen kuten myös nettomaahanmuutto

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Energiaklusterin tilauskanta on parantunut. Isoin käynnissä oleva investointi ja rakennuskohde on West Energy Oy:n tilat Mustasaarella. ABB:n ja Wärtsilän tilauskannat ovat edelleen hyvässä kasvussa. Molemmat firmat rekrytoivat tasaisesti toimihenkilöitä, erityisesti insinöörejä.

Palveluntuottajien ja alihankkijoiden tilanne on pysynyt kutakuinkin ennallaan. Mm. Citec Engineering palkkaa lisää insinöörejä asiantuntijatehtäviin. Samaan aikaan parissa keskisuudessa yrityksessä on tapahtunut tai tulossa asiantuntijatehtävissä vähennyksiä. Tuulivoimaloihin ja muun uuden energian tuotantoon ja energiansäästöön liittyvässä suunnitteluliiketoiminnassa ollaan odottavalla kannalla. Vaskiluodon Voima investoi biokaasutuslaitoksen rakentamiseen Vaasaan. Merventon tuulivoimalan prototyyppi nousee Sundomiin. Vaasa Parks in Runsorin toimitilat ovat täynnä ja uusien tilojen rakentamispäätös on tehty. Citec on tehnyt päätöksen uuden toimitalon rakentamisesta. Incap siirtää osan ohutlevytuotannostaan Helsingistä Vaasaan.

Talotehtailla on käynnistynyt yt-neuvotteluita, joista saattaa seurata irtisanomisia ja pitempiä lomautuksia kun tähän asti on selvitty lyhytkestoisilla lomautuksilla. Rakentamisessa käynnissä olevat isot kohteet ovat Sepänkylän ohitustie ja Vaskiluodon sillan vahvistustyöt. Kuntasektorilla on useita peruskorjaus- ja laajennushankkeita. Asuntorakentaminen ja peruskorjaukset työllistävät tällä hetkellä hyvin. Mustasaaren tulevan hevosurheilukeskuksen pohjatyöt ovat alkaneet ja rakentaminen käynnistyy keväällä. Rakentamisvaiheen jälkeen keskukseen oheistoimintoihin on tulossa runsaasti uusia työpaikkoja.

Vähittäiskaupan tilanne on vakaa. Isoilla kauppaketjuilla on tontteja/tonttivarauksia investointipäätöksiä varten odottamassa. Risön ja Liisanlehdon alueiden kaavoitus etenee hitaasti.

ContactCenter -toimiala työllistää n. 600 työntekijää ja tilanne on tällä hetkellä vakaa. IT -alalla ei ole merkittäviä muutoksia. Hoiva-alalla on yksityinen toiminta vahvistunut sekä valtakunnallisten yritysten toimipisteissä että paikallisissa yrityksissä. Pienyrityksiä perustetaan toimialalle koko ajan lisää.

Alkutuotannossa maatalousinvestointien määrä väheni vuonna 2011 huomattavasti verrattuna vuoteen 2010. Tämä johtune osin yleisestä epävarmuudesta talouden kehityssuunnasta ja Maaseudun kehittämisrahaston tilanteesta. Tänä vuonna on jo viitteitä siitä, että investointien määrä olisi taas lisääntymässä. Vuonna 2011 Vaasan seutukunnalle tehtiin 45 myönteistä päätöstä, avustusta n. 800 0000 euroa ja korkotukilainaa myönnettiin noin 2,5 miljoonaa euroa. Turkistarhoilla on erityisen hyvä tilanne.

Logistiset yhteydet ja saavutettavuus: lentoyhteydet toimivat hyvin: kotimaan liikenteen lisäksi on reittiliikenne neljään naapurimaahan. Vaasan lentokentän matkustajamäärät kasvoivat 18 prosenttia vuonna 2011. Lentologistiikkakeskuksen maanrakennustyöt ovat alkamassa. Radan sähköistys on valmistunut ja tuonut samalla lisävuoroja ja nopeampia yhteyksiä Helsinkiin. Rahtiliikenne Vaskiluodon satamasta toimii, RG Linen tilanne on odotettava. Satamassa on tehty investointeja kahteen suureen nosturiin. Tieverkon parannuksia sekä kolmos- että kasitiellä kaivataan.

Uusien yritysten perustaminen on hiipunut mm. taloudellisesta epävarmuudesta johtuen. Vuoden 2011 aikana uusia yrityksiä perustettiin yhteensä 450 kpl, joista 220 viimeisen puolen vuoden aikana. Lopettamisia on ollut vähäisessä määrin ja vain yksittäisiä konkurssseja.

Merkittävät julkiset ja yksityiset investoinnit ovat Sepänkylän ohitustie, Vaskiluodon sillan uusiminen, WestEnergy, Pohjolan Voima/ Vaskiluoto, Vasa Parks, Citec/toimitalo ja Hevosurheilukeskus.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Vaasan TE-toimistoalueella (ml. Kyrönmaa) työttömyys väheni vuonna 2011 lähes 11 %. Nuorisotyöttömyys laski peräti 24 %. Yli 50-vuotiaden työttömien määrä (970) väheni 4 %. Työttömyysaste oli joulukuun lopussa Vaasan seutukunnassa 6,8 % ja Kyrönmaan seutukunnassa 6,2 %. Ulkomaalaisia työttömiä vuonna 2011 oli keskimäärin 582 henkilöä. Määrä väheni edellisestä vuodesta 4 %. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut 582 henki-
löö edellisen vuoden 501 tasosta. Naisten osuus työttömistä oli keskimäärin 41 %.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Energiaklusterissa isoja rekrytointeja ei tällä hetkellä ole näköpiirissä. Henkilöstöpalvelua tuottavien yritysten määrä on alueella merkittävä.

Työvoimapula-ammatteja ovat perhepäivähoitajat, lastentarhanopettajat, erityisopettajat, siivoojat, laitoshuoltajat, eri alojen insinöörit, työnjohtajat, raskaankaluston asentajat, sosiaalityöntekijät, sairaanhoitajat, lähihoitajat, hammashoitajat, terveyskeskus- ja erikoislääkärit, psykologit, papit, muurarit, kirvesmiehet, putkiasentajat, rakennuspeltisevät, kokit, kirjanpitäjät. Metallin ammattilaisista on jonkin verran puutetta. Maanrakennustoimialalla on pulaa osaajista sekä työnjohto- että suunnittelupuolella.

Eläkkeelle siirtyviä ikäluokkia on eri ammattiryhmissä sekä yksityisellä että julkisella sektorilla tänä vuonna aiempaa enemmän. Työmarkkinoille valmistuvia ja palaavia ikäluokkia on aiempaa vähemmän. Kun lisäksi ennakoitaan uusia työpaikkoja avautuvan vielä edellisvuotta ripeämmin, tulee haasteelliseksi löytää osaavia tekijöitä.

Kyrönmaan seutukunta

Isokyrö, Laihia, Vähäkyrö

Kyrönmaan seutukunnan alueella asui vuoden 2011 lopussa 17 640 asukasta. Vuoden aikana kasvua oli 47 henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1 503 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 2596 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 6,2 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 510.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Kyrönmaan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	-	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Yleinen tunnelma on positiivinen. Seutukunnan tilanne riippuu paljon Vaasan elinkeinoelämässä tapahtuvista muutoksista. Vaasan kaupunki ja Vähänkyrön kunta yhdistyvät vuodesta 2013 alkaen.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Tilaukannat kohtuullisella tasolla, isoja investointeja ei kuitenkaan ole käynnissä. Vaasan veturiyritysten heijastusvaikutukset näkyvät Kyrönmaalla.

Alueella perustettiin 1.7.–31.12.2011 aikana yhteensä 40 uutta yritystä, jotka toimivat mm. hyvinvointipalvelu- ja kotipalvelualoilla. Kun yksi siivousalan yritys on lopettanut, tilalle on tullut pari uutta yritystä. Lopettamisia on ollut niukasti, omistajavaihdoksilla on myös toimintaa jatkettu. Kaikissa kunnissa on käynnissä julkisten tilojen uusrakentamista ja peruskorjaamista. Kunnat ovat kaavoittaneet uusia asuntoalueita ja omakotirakentaminen on vilkasta.

Alkutuotannossa investointien määrä väheni vuonna 2011 edelliseen vuoteen verrattuna, mikä johtunee yleisestä talouden epävarmuudesta. Tänä vuonna on viitteitä siitä, että investointien määrä olisi taas lisääntymässä. Vuonna 2011 tehtiin Kyrönmaan seutukunnalle 8 myönteistä päätöstä koskien maatalouden investointitukea. Avustusta myönnettiin n. 100 000 euroa ja korkotukilainaa n. 400 000 euroa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Kyrönmaan seutukunnasta työssäkäynti on vahvasti Vaasaan ja myös Seinäjoelle. Isojen yritysten hyvät tilaukannat heijastuvat seutukunnan alihankinta- ja palvelutuottajayrityksiin. Määräaikaista lomautuksia on alueen metallialan yrityksissä. Työvoimapulaa on seuraavissa ammateissa: sairaanhoitajat, lähihoitajat, sosiaalityöntekijät, erityisopettajat, lastentarhaopettajat, ryhmäperhepäivähoitajat, lastenhoitajat, siivoojat ja laitoshuoltajat, keittäjät, rakennusalan työntekijät ja rakennuspeltisepät.

Pietarsaaren seutukunta

Kruunupyy, Luoto, Pietarsaari, Pedersören kunta, Uusikaarlepyy

Pietarsaaren alueella asui vuoden 2011 lopussa 49 665 asukasta. Vuoden aikana väestö lisääntyi 111 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 3 670 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 13 568 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 5,7 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 1 286.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Pietarsaaren seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	+
Osaavan työvoiman saatavuus	-	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Työllisyystilanteen positiivinen suuntaus on jatkunut koko vuoden 2011. Alueen viidestä kunnasta on kaikissa, paitsi keskuspaikka Pietarsaassa, melkein täysi työllisyys. Myös Pietarsaaren tilanne on parantunut, työllisyysaste on alle maan keskiarvon. Erityisesti yrityksillä Uudenkaarlepyyn ja Pedersören kunnissa on vaikeuksia rekrytoida ammattitaitoista työvoimaa. Työperäinen maahanmuutto kasvaa vakaasti. Puute metallimiehistä ja rakennusmiehistä on vaikeutunut.

Pietarsaaren seudun elinkeinoelämä on teollisuuspainotteinen. Työvoimasta 29 % työllistyy teollisuuteen, yhteensä n. 6 000 henkilöä. Ainoastaan 29 % työvoimasta työllistyy yleiselle sektorille, 20 % yksityiselle palvelusektorille, 9 % kaupan alalle, 8 % maa- ja metsätalouteen ja 5 % rakennusallalle. (Tilastokeskus 2009).

Pohjanmaan kauppakamarin marraskuussa 2011 jäsenyritystensä joukossa tekemä asennetutkimus (N = 275) osoittaa, että n. 20 % näkee alueen kehityksen optimistisena ja n. 30 % pessimistisenä. Noin puolet yrittäjistä on sitä mieltä, että tilanne on normaali. Toiminnan suurin este Pohjanmaalla on kysyntä (n. 45 % yrityksistä vastaa näin), kun taas vain 18 % yrityksistä vastaa työvoiman puutteen olevan ongelma. Erityisesti teollisuuden tilauskanta on heikentynyt.

Rakennemuutos konserniomisteisessa savupiipputeollisuudessa jatkuu. Työvoima vähenee ja vanhempaa henkilökuntaa irtisanotaan ja lomautukset ovat lisääntyneet vuoden loppua kohti. Tehdasteollisuudessa on useissa paikallisissa yrityksissä menossa nousukausi ja ne ottavat uuta työvoimaa esim. metalli-, hiomatuote- ja elintarvikealoille. Uusyritystoiminta ei ole vähentynyt eikä konkurssien määrä ole mainittavasti lisääntynyt.

Yritysten tilanne ja näkymät aloittain

Metallialalla on yrityksiä, jotka järjestelivät toimintaansa uudelleen ja irtisanovat henkilöstöään. Componenta on vähentänyt henkilöstöään 19 henkilöllä. Rettig Lämpö on antanut irtisanomisvaroituksen 17 henkilöstä. Outokumpu sijoittaa henkilöstöään sisäisesti uudelleen, se sekä rekrytoi että sanoo irti henkilöstöä.

Useimmat alan yrityksistä ovat palautuneet hyvin viennin taantumasta. Tilauskannat eivät lisäänty ja taantumien pelko on olemassa, samalla kun monet yritykset etsivät ammattitaitoisia henkilökuntaa. Ennen kaikkea Pedersören ja Uudenkaarlepyyn yrityksillä on rekrytointiongelmia. Hiomatuotevalmistaja KWH Mirka on palautunut taantumasta ja on vuonna 2011 palkannut n. 100 henkilöä ja on alueen toiseksi suurin yksityinen työnantaja.

Suurten luksusjahtien rakentajien tilaukset alueella ovat parantuneet. Nautor lomauttaa tällä hetkellä suuren osan henkilökunnastaan, mutta käyttöasteen odotetaan lisääntyvän keuhäällä 2012. Muilla veneenvalmistajilla on hyvä tilauskanta ja ne työllistävät yhä enemmän.

Auton korin valmistus on palautunut taantumasta ja ala rekrytoi uusia työntekijöitä.

UPM on irtisanonut 53 henkilöä. Tilanne paperin ja selluloosanvalmistuksessa on vaikeutunut. Sahateollisuus taistelee tilaus- ja kannattavuusongelmien kanssa, jotka johtavat lomautuksiin. Alholmenin saha lomauttaa henkilökuntaansa.

Alueellisen elintarviketeollisuuden päämarkkinat ovat kotimaassa ja menestys markkinoilla jatkuu. Elintarviketeollisuuden osuus alueen työllisyydestä kasvaa tasaisesti ja uutta henkilöstöä palkataan. Alueen elinvoimainen elintarvikeklusteri vahvistuu entisestään. Snellman on alueen suurin yksityinen työnantaja, työntekijöitä on yli 600.

Alueen muoviteollisuus on tilanteessa, jossa osa yrityksistä muuttaa toimintansa rakennetta ja irtisanoo henkilöstöään ja osalla työllisyys on vakaa työllisyys tai kasvu. Kokonaisuutena alan työllisyys ei vähene eikä lisäänty. Nordpipe Composite Engineering NCE on aloittanut tuulivoimalaitosten siipien tuotannon ja rekrytointikoulutuksen. NCE rekrytoi uustuotantonsa ensimmäisessä vaiheessa 32 työntekijää ja uusia kehittäysuunnitelmia on olemassa.

Alueen rakennusyritykset uskovat kysynnän suureen kasvuun, kun Pyhäjoen ydinvoimalaprojekti alkaa. Ensimmäisessä vaiheessa rakentaminen vaatii hyvin suurta maanrakennuskapasiteettia. Alan yritykset tekevät yhteistyötä voidakseen osallistua tarjouskilpailuun.

Hoitoala rekrytoi aktiivisesti henkilökuntaa – osittain korvaamaan eläkeläisiä, mutta myös siksi, että hoidontarve on kasvanut. Lääkäri- ja hammaslääkäripula on vaikea. Myös lähihoitajien ja sairaanhoitajien kysyntä on suurempi kuin tarjonta. Samalla ala kamppailee rahoitus- ja kustannusongelmien kanssa, ja ne aiheuttavat uudelleenjärjestelyjen tarvetta.

Pietarsaaren kaupungin sataman käyttöaste on hyvä ja vakiinnuttaa asemaansa selluloosan, paperin ja puun lastaussatamana. Uusi väyläsyvyys tulee nostamaan kapasiteettia.

Kauppa kasvaa ja rekrytoi kohtalaisesti uutta henkilöstöä. Ei työvoimapulaa. Palveluala kokonaisuutena kasvaa, mutta kasvu vaihtelee suuresti eri palvelualojen välillä.

Turkisanalan ennätysellinen korkeasuhdanne ei näytä hidastuvan. Uusinvestoinnit lisäävät työllisyyttä ja ala rekrytoi. On pulaa osaavasta työvoimasta ja ulkomaisen työvoiman osuus on suuri.

Investoinnit

Campus Allegron rakennusprojekti on loppusuoralla ja se työllistää jopa 100 rakennustyöntekijää. Uusista rakennusprojekteista voidaan mainita Maria Malm-ostoskeskus, jonka rakentamista ei ole vielä aloitettu. Peruskorjausprojektit työllistävät monia alan yrityksiä, eikä projektien määrässä ole huomattavissa laskua.

Pietarsaaren seudulla toteutetaan vesijohto- ja viemärirakentamista, jonka budjetti on 13 miljoonaa.

Alueen yritysten investoinneista mm. elintarvikeyritys Fresh Servant ja Pedersören kunta rakentavat uuden 4400 neliön tuotantolaitoksen Edsevöön ja Wikrolux rakentaa uuden tuotantohallin.

Väylää Pietarsaaren satamaan syvennetään 9 metristä 11 metriin. Työ aloitettiin vuonna 2011 ja projektin budjetti on 20-25 miljoonaa euroa. Kruunupyyn lentokenttä uusii kiitoradat kesällä 2012. Liityntäliikenne satamaan Pietarsaaren läpi on suunniteltu ja osittain aloitettu. Vilkkaasti liikennöity tie odottaa valtion rahoituspäätöstä.

Työllisyystilanne

Syksyn 2008 ja vientiteollisuuden taantumien jälkeen työttömyysaste on laskenut tasaisesti. Alueen työllisyysluvut paranevat nopeammin kuin Pohjanmaan maakunnassa ja koko maassa. Joulukuussa 2011 työttömyysaste oli 5,7 eli työttömiä oli 14 % vähemmän kuin joulukuussa 2010. Vähennys oli suurinta Luodossa - 27 % ja Uudessakaarlepyyssä - 22 %. Tätä voidaan verrata Pohjanmaan ELY-keskuksen vähennykseen - 6 % ja koko maassa - 5 %.

Nuorisotyöttömyys vähenee yhä ja nuorten työllisyysaste on maan korkeimpia. Maahanmuuttajien työllisyys on kansallisessa vertailussa hyvä.

Vanhempien henkilöiden (41 % yli 50-vuotiaita), pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistettävien osuus on huolestuttavan korkea, huolimatta työ- ja elinkeinotoimiston, kuntien, kouluttajien ja yhteistyökumppaneiden yhteisistä panostuksista.

Lomautukset ovat lisääntyneet vuoden 2011 lopulla. Joulukuussa oli ryhmälomautuslistalla 452 henkilöä ja n. 150 lomautettuina työnhakijoina työ- ja elinkeinotoimistossa.

Suupohjan rannikkoseudun seutukunta

Kaskinen, Kristiinankaupunki, Närpiö

Sydösterbottenin (Suupohjan rannikkoseutu) alueella asui vuoden 2011 lopussa 17 909 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 112 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 2 160 toimipaikkaa, joissa työskenteli 4988 henkilöä. Kesäkuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 6,0 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 507.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Sydösterbotten			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	+	+	+

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Alueen vahvuutena on vihanneksiin ja juureksiin erikoistuneen maatalouden tuotanto ja logistiikka osaaminen. Alueella on suuri työperäinen maahanmuutto, erinomaiset mahdollisuudet tarjota Pohjanlahden parhaimmat satamapalvelut, hyvät edellytykset tuulienergian tuotantoon ja alueella on paljon suhdanneherkkiä kuljetusalan työpaikkoja.

Yleinen tunnelma alueella

Metsäteollisuuden rakennemuutos on edelleen pahasti kesken, vuonna 2009 pysäytetyn ja nyt puretun sellutehtaan tilalle ei ole tullut korvaavia työpaikkoja.

Vuonna 2009 Suupohjan rannikkoseutu menetti neljänneksen teollisuuden henkilöstöstään. Alueen kehittämisessä ja korvaavien työpaikkojen luomisessa ei ole saavutettu mainittavia tuloksia. Vetoapuakaan ei ole löytynyt hyvistä edellytyksistä huolimatta vaan alueelle osoitettu rakennemuutosraha on jäänyt yritystukien osalta lähes käyttämättä. Tämän seurauksena on asukasluvun laskukin ollut voimakasta.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Erikoistuneen maatalous- ja elintarviketuotannon merkitys on alueella suuri. Alueella on merkittävä lasinalaisviljelyn ja perunanviljelyn keskittymä, josta lähes 70 % tomaatin ja runsas 30 % kasvihuonekurkun valtakunnallisesta tuotannosta tulee alueelta. Vähittäiskaupassa myytävästä ruokaperunasta yli 20 % on peräisin alueelta ja alueella sijaitsee maan suurin ruokakalasatama. Erityisesti lasinalaisviljely on keskittynyt alueella suuriin yksiköihin ja on sen myötä merkittävä työllistäjä. Energiapoliittiset veropäätökset vaikuttavat erityisesti pienempien tuotantoyksiköiden toimintamahdollisuuksiin, jonka seurauksena kaikista pienimmät perheviljelmät ovat lopettamassa toimintansa joko tilapäisesti tai pysyvästi. Tämän seurauksena yrittäjät etsivät uusia toimeentulolähteitä tai ansiotyötä.

Teollisuuden (ml logistiikan) keskeisin toimiala on kuljetusala sekä ajoneuvoteollisuus (perävaunut ja päällirakenteet), jotka ovat seutukunnan tärkeimmät työllistäjät. Ala on osittain herkkä suhdanteiden vaihteluille ja toimintaedellytysten muutoksille. Alueen menestynein yritys on ajoneuvoteollisuuden tietyn tuotesegmentin Pohjoismaiden kärkiyritys, joka kehittää ja valmistaa tuotteita kotimaan ja Pohjoismaiden markkinoille mutta on myös valtaamassa uusia markkinoita Euroopassa. Ajoneuvoteollisuudella on vahva positiivinen vaikutus paikalliseen tuotantoon ja työllisyyteen sekä alihankintatoimintaan.

Suurteollisuus alueella on rakennemuutoksessa.

Seinäjoen - Kaskinen junaratayhteyden parantaminen olisi tärkeää Kaskisten satamalogistiikan kehittymiselle. Myös valtatie 8 perusparannus on alueen yhteisessä intressissä.

Alueelle on suunniteltu merkittävää tuulivoimapuistojen rakentamista. Kaavoitus ja lupaprosessien monimutkaisuus hidastaa tai jossain tapauksessa estääkin nyt kaavailtujen tuulivoimapuistojen rakentamista. Ensimmäisen vähän suuremman tuulivoimapuiston rakentamisen alkamista odotetaan muutaman vuoden päähän mutta jo tällä hetkellä suunnittelu- ja esivalmistelutyöt työllistävät paikallisia yrityksiä jossain määrin. Pienempien jo kaavoitetulle teollisuusalueille sijoittuvien tuulimyllyjen rakentamisen odotetaan alkavan parhaassa tapauksessa vuoden 2012 aikana.

Suupohjan rannikkoseudun yrittäjistä on suuri osa täyttänyt 55 vuotta, minkä vuoksi monet yritykset ovat lähivuosina omistajanvaihdoksen edessä tai joutuvat pahimmassa tapauksessa lakkauttamaan yritystoimintansa. Yksityisillä yrityksillä on suuri merkitys seudun työllisyyden, talouden ja elinvoiman kannalta. Alueella on tämän vuoden alusta käynnistymässä Procede – omistajanvaihdoshanke, jonka palvelujen tarkoituksena on herättää aikaisessa vaiheessa keskustelua yritysten omistajanvaihdosta ja henkisesti valmistella yrittäjiä päättämään omistajanvaihdosprosessin käynnistämisestä. Hanke kehittää omistajanvaihdospalvelujen saatavuutta seudulla ja parantaa mukana olevien toimijoiden osaamista

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyystilanne on hienokseltaan heikompi kuin vuosi sitten eli joulukuussa 2011 työttömyysaste oli 7,9 % ja työttöminä 567 henkilöä. Useita yritysten rekrytointikoulutussuunnitelmia - työttömyyden voi odottaa vähenevän.

Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömien määrä on viime kuukausina noussut, mutta huomioon ottaen nuorten ikäluokan pieneneminen, nuorten määrä ei enää nouse, joskin palvelutarve on suurempi ja tavoittaminen on ongelma. Etsivä nuorisotyö toimii Perhossa ja on muiden kuntien osalta valmisteilla. Merkittäviä irtisanomisia tai yt –neuvotteluja ei ole tiedossa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysyntä on voimakasta sosiaalialan perusturvaan liittyvissä tehtävissä missä eläköitymisestä johtuen nyt ja lähivuosina avautuu toistasataa tehtävää. Nuorisoasteen koulutuksen kautta valmistuvat eivät riitä täyttämään tätä kysyntää vaan tämän lisäksi tarvitaan useamman vuoden kestävä panostusta aikuiskoulutukseen.

Valtakunnallisista trendeistä poiketen on seutukunnassa voimistuvaa kysyntää teollisuuden insinööreistä, erityisesti koneinsinööreistä. Kysyntä johtuu pääasiassa normaalia vaihtuvuudesta alan työpaikoissa. Työvoiman saatavuus on muihin teollisuus- ja palvelualan tehtäviin hyvä. Eläköityvien yrittäjien määrä on kuitenkin jatkuvasti kasvussa ja yrityksiin kaivattaisiin jatkajia.

Kaustisen seutukunta

Halsua, Kaustinen, Lestijärvi, Perho, Toholampi, Veteli

Kaustisen seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 16 200 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 124 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1758 toimipaikkaa, joissa työskenteli 3742 henkilöä. Kesäkuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 7,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 567.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Kaustisen seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	-
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Alueen vahvuutena ovat luonnonvara-ala, maa- ja metsätalous, elintarviketeollisuus, turkistarhaus sekä rakennusala erityisesti puurakentaminen.

Väestökehitys ja ikärakenne ovat haasteellisia, josta syystä aluemarkkinointi on edelleen tärkeää. Yli 65 -vuotiaiden osuus väestöstä seutukunnassa vuonna 2010 oli 20,2 %, kun osuus koko maassa oli 17,5 %.

Yleinen tunnelma alueella

Yleistunnelma alueella on varovaisen myönteinen. Kehityssuunta on positiivinen. Yritykset investoivat, kehittävät toimintaansa ja rekrytoivat. Positiivista on että ei ole tiedossa suuria irtisanomisia ja lomautukset ovat kausiluonteisia ja kestävät pääsääntöisesti alle 3 kuukautta. Negatiivista on väestökehitys ja että edelleen on työttömyyttä ja työpaikkojen määrä vuoden sisällä vähentynyt.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Alueen keskeisimmistä toimialoista julkisen sektorin palvelut työllistävät eniten. Yrityspuolella maatalouden tilanne ja näkymät ovat hyvät. Uusi ohjelmakausi ei tuo radikaalia heikennystä maatalouden tukiin - suunta on suuriin yksiköihin. Alueella on uusia yrityksiä ja uusia tuotteita. Rakennus- ja elintarviketeollisuuksien näkymät ovat hyvät. Julkinen rakentaminen ja tuotantotilarakentaminen kasvaa suhteessa omakotitalorakentamiseen. (Yritystoimipaikkoja vuonna 2010 maatalous pl. 895 ja henkilöstöä 2556). IT-ala on potentiaalin kasvualue alueella. Rakentaminen ja siihen liittyvä teollisuus ovat kasvussa. Elintarviketeollisuudessa on myös kehityshankkeita.

Syksyllä 2011 saatiin tietää, että tilauskantaa on kevääseen 2012 saakka ja sen jälkeen ei ole kuulunut erityistä. Investointeja on tehty aikaisempaa huomattavasti enemmän.

Tietoverkkoja laajennetaan voimakkaasti 2012 ja 2013. Maanteiden kunto on huono ja alueella on raskaita kuljetuksia mm. maa- ja metsätaloudessa, turvekuormat, taloelementit.

Merkittävimmät alueen käynnissä olevat tai lähiaikoina käynnistyvät investoinnit ovat julkisen sektorin korjausrakentaminen, yritysten tiloja ja laiteinvestointeja, omakotitalorakentamista on.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyystilanne on hienokseltaan heikompi kuin vuosi sitten eli joulukuussa 2011 työttömyysaste oli 7,9 % ja työttöminä 567 henkilöä. Useita yritysten rekrytointikoulutussuunnitelmia - työttömyyden voi odottaa vähenevän. Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömien määrä on viime kuukausina noussut, mutta huomioon ottaen nuorten ikäluokan pieneneminen, nuorten määrä ei enää nousse, mutta palvelutarve on suurempi. Tavoittaminen on ongelma. Etsivä nuorisotyö toimii Perhossa ja on muiden kuntien osalta valmisteilla. Merkittäviä irtisanomisia tai yt-neuvotteluita ei ole tiedossa.

Vuoden 2011 lopun tilanteen mukaan työttömiksi jääneistä noin 43 %:lla ei ole varsinaista ammattitutkintoa ja keskiasteen koulutus on 44 %:lla. 42 % työttömistä on yli 50-vuotiaita. Uudelleentyöllistymismahdollisuudet iäkkäimmillä ovat pääsääntöisesti heikot. Valmiudet suoraan työmarkkinoille hakeutumiseen omaavia työnhakija-asiakkaita alueella on 37 % ja osaamisen ja koulutuksen kautta työmarkkinoille meneviä arvioidaan olevan 44 % työnhakijoista.

Yli vuoden työttömän olleiden määrä on nyt 16,4 % (31.12.2011), koko maassa 22,3 %. Pitkäaikaistyöttömistä lähes puolet on yli 60-vuotiaita. Suurin selitys on työttömyyseläkesäädösten muuttuminen. Rakennetyöttömyys on myös noussut ja muutosta parempaan ei ole näkyvissä. Työnantajat eivät työllistä ko. ryhmään kuuluvia.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Alkuvuodesta työvoiman kysyntä on ollut vähäistä. Nyt työllistävät sote-ala ja lähinnä sijaisuudet eri aloilla. Työpaikkoja avautuu lähitulevaisuudessa jonkin verran sote- ja palvelu-alalla sekä rakentamiseen liittyvässä teollisuudessa, jonne on useita rekrytointikoulutuksia suunnitteilla. Kaivoshankkeen aikataulu on tällä tietoa vuosi 2014, mutta siihen liittyviä joi-takin rekrytointeja voi tulla jo vuoden 2012 aikana.

Rekrytointiongelmia tai vaikeuksia saada työvoimaa tai työvoimapulaa ei varsinaisesti yksittäistapauksia lukuun ottamatta vielä ole. Virkalääkäreitä ja hammaslääkäreitäkin on rekrytoitu. Vakinaisiin paikkoihin on sote-alalla riittävästi hakijoita. Lähitulevaisuudessa eläköityminen lisää rekrytointia rakennus- ja ehkä julkisella sektorilla, joskin julkisen sektorin hallinnolliset työt vähenevät merkittävästi. Kunta -alan eläköityminen on voimakasta. Sote-alalla 25 % on yli 55 vuotiaita. Kuntaudistus, miten toteutuu?

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon tilanne edellyttää yhteensovittamista ja kehityssuunta on että yhä enemmän tarvitaan räätälöityjä palveluja.

Kokkolan seutukunta

Kannus, Kokkola

Kokkolan seutukunnassa asui vuoden 2010 lopussa 52277 asukasta. Vuoden aikana väkiluku kasvoi 280 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 3 384 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 13 183 henkilöä. Kesäkuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,0 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 2 161.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Kokkolan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Kokkolan seutukunnan vahvuus on sen elinkeinorakenteen monipuolisuus ja vakaus. Toisaalta suurteollisuus, joka ei sopeuta kysynnän vaihteluja työvoiman määrällä ja toisaalta pienyritysvaltainen yritys rakenne, johon syntyy hyvin uusia työpaikkoja. Alueella ei ole rakennemuutosuhan alaisia toimialoja. Alueen nopeimmin kasvava teollisuuden ala on metallituotteiden ja koneiden ja laitteiden valmistus. Kaupan ja palveluiden henkilöstön määrän kehitystrendi on ollut viime vuosina maan parhaimpia. Logistinen asema ja satama ovat myös vahvuuksia. Alue on kaupan ja palvelujen keskuksena kasvattamassa asemaansa ja alueen kaksikielisyys on tuonut uusia työpaikkoja mm. call center- toimintaan ja palvelusektorille. Rakentaminen on myös alueen vahvuuksia ja rakentamisen liikevaihtotrendi on ollut viime vuosina maan kolmanneksi paras. Alueen suurimmat uhkat ovat globaaleja. Suuri haaste on työikäisen väestön väheneminen ja osaavan henkilöstön saannin turvaaminen alueen kehittyville yrityksille. Työttömien rakenne on kuitenkin edullinen; alueella on vähän pitkäaikaistyöttömiä ja iäkkäitä työttömiä ja vastaavasti paljon nuoria työttömiä, joten työttömissä on hyvää reserviä työvoiman kysynnän kasvulle.

Yleinen tunnelma alueella

Seutukunta on rakennemuutoksensa läpikäynyt. Nykyinen elinkeinorakenne on hyvä ja kilpailukykyinen sekä menestynyt viime vuosina hyvin alueiden välisessä kilpailussa. Yleinen tunnelma on varovainen ja odottava, sillä Suomen ja maailmantalouden epävarmuus heijastuu välittömästi myös tänne. Rakennuslalla on hiljaisempi kausi 2011 syksystä kevääseen asti.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Rakentamisen toimialalla henkilöstömäärä oli 1300 vuonna 2010, mikä oli 10 % koko yrityshenkilöstöstä. Rakentamisessa on ollut poikkeuksellisen pitkä hiljainen kausi syksystä 2011 alkaen ja kestää kevääseen 2012 saakka. Keväällä on kuitenkin tulossa teollisuusrakentamista (OMG, UPM, Mirka) ja kaupan alan rakentamista (City-market, KPO:n Prisma). Myös julkisella puolella on useita rakennuskohteita. Sataman laajennus on menossa. Asuntorakentamisessa on muutamia kerrostalokohteita. Maarakennusalan kaksoisraide-työmaa aloittaa keväällä 2012. Pyhäjoen ydinvoimalaitoksen työt alkanevat aivan vuoden lopussa tai 2013 alussa.

Metallituotteiden ja koneiden valmistus. Kokkolan seutukunnassa koko teollisuus työllisti 3500 henkilöä vuonna 2010, mikä oli 29 % koko yrityshenkilöstöstä. Metallialalla vuoteen 2012 lähdetään varsin kaksijakoisissa tunnelmissa; osa yrityksistä taistelee pienten tilausmäärien kanssa, kun taas osalla yrityksistä työtilanne on hyvä tai jopa normaalia parempi. Vienti ei keskimäärin katsottuna vedä toiveiden mukaisesti mutta kotimaan kysyntä on ollut varsin hyvää. Lomautuksia toimialalla on toistaiseksi vain yksittäisiä.

Alueen suurteollisuus koostuu kemian teollisuudesta ja metallien (sinkin) valmistuksesta. Sinkin valmistuksessa Bolidenin tehdas teki vuonna 2011 kaikkien aikojen tuotantoennätyksensä ja myös sinkin hinta on kohtuullisella tasolla. Sinkin valmistuksessa Bolidenin tehdas teki vuonna 2011 vahvasti voitollisen tuloksen. Boliden on tehnyt merkittävän 27 milj. € investointipäätöksen Kokkolan tehtaalle hopean talteenottoon prosessiin. Hopeaa saadaan uuden prosessin myötä 25 tonnia vuodessa. Projektin toteutus alkaa huhtikuussa 2012. Kobolitin valmistaja OMG julkisti loppuvuodesta historiansa suurimman investoinnin. Kemian teollisuus on vakaalla pohjalla.

Veneteollisuudessa henkilöstömäärä on selvästi pienempi kuin ennen 2008 alkanutta laskusuhdannetta. Lomautuksia ei tällä hetkellä ole. Tilauskannat ovat hyvällä/tydyttävällä tasolla. Alan yritykset ovat päässeet sisään uusille markkina-alueille. Kotimaan markkinat ovat myös parantuneet mutta muuten länsimarkkinat eivät ole kehittyneet vuoden 2009 tasosta. Uhkana on halvemman tuotantokustannusten maiden koveneminen kilpailu.

Elintarviketeollisuuteen työllistyi vuonna 2010 Kokkolan seutukunnassa 300 henkilöä, mikä on 8 % teollisuuden koko henkilöstöstä. Toimialan ylivoimaisesti suurimmassa yrityksessä vuonna 2007 alkanut rakennemuutos on onnistunut ja uusinvestointeja on tehty. Seutukunnan elintarvikealan yritykset ovat avaamassa myös Venäjän vientiä. Elintarvikealan rakennemuutoksen jälkeen alueelle on tullut uusia ja nopeasti kasvavia yrityksiä.

Puunjalostusteollisuus ja talotehtaat: toimialalle työllistyi vuonna 2010 Kokkolan seutukunnassa runsaat 300 henkilöä mikä oli 10 % teollisuuden koko henkilöstöstä. Talotehtaat tekivät vuonna 2011 tuotantoennätyksiään. Vuoden lopulla tilausten määrä kääntyi kuitenkin jo laskuun. Tilaukset talven osalta liikkuu 2009 vuoden lukemissa. Lomautuksia on kaikilla talotehtailla mutta niitä päästään purkamaan kevään myötä. Kesälle taloja on myyty lähes viime vuoden tahtiin mutta syksyn tilannetta on vielä vaikea arvioida. Myös puunjalostuksen osalta vuosi 2011 oli huippuvuosi, päättyen kuitenkin pieneneviin tilausmääriin. Lomautuksia alalla ei ole. Tilaukset arvioidaan kohenevan selvästi kevään myötä.

ICT -alalla työskentelee Kokkolan alueella 23 yritystä, joissa on noin 200 henkilöä. Henkilöstömäärä on pudonnut merkittävästi huippuvuosien tasosta. Tulevaisuuden näkymät ovat kuitenkin positiiviset.

Kuljetukseen ja varastointiin työllistyi vuonna 2010 Kokkolan seutukunnassa 1300 henkilöä, mikä oli 11 % koko yrityshenkilöstöstä. Alaa rasittavat polttoaineiden hinnan nousu ja ulkomainen epäterve kilpailu. Ensi vuonna odotetaan kustannuksiin 12 % nousua, jo nyt ollut pieniä irtisanomisia ja lomautuksia. Alalla arvioidaan vuoden 2012 tuovan ennätysmäärän konkurssseja. Kokkolan Sataman tavaraliikenne vuonna 2011 oli ennätykselliset 7,9 milj. tonnia ja vuosikasvu 24 %. Suuria investointeja on tänä vuonna tulossa.

Kauppa työllisti vuonna 2010 Kokkolan seutukunnassa 2600 henkilöä, mikä oli 21 % koko yrityshenkilöstöstä. Kokkola kehittyi edelleen kaupan keskuksena osittain ympäröivien alueiden kustannuksella. Niin liikevaihto- kuin henkilöstömäärätrenditkin kehittyvät hyvään suuntaan. Pidempään kaupungissa toimineet yritykset ovat siirtäneet toimintansa uusiin tiloihin tai laajentaneet tilojaan.

Liike-elämän palvelut ovat kasvaneet Kokkolan seutukunnassa erittäin suotuisasti ja nopeammin kuin maassa keskimäärin. Kaupan alan tavoin palveluissakin näkyy toimintojen keskittyminen Kokkolaan, muun maakunnan kustannuksella. Pienet yritykset muodostavat alan selkärangan mutta viime aikoina myös uusia suurempia yksiköitä on etabloitunut Kokkolaan.

Sosiaali- ja terveysala on ylivoimaisesti Keski-Pohjanmaan maakunnan suurin toimiala. Koko toimialalla työskentelee maakunnassa noin 4300 henkilöä. Alalle tehtiin vuonna 2011 laaja selvitys, jonka mukaan maakuntaan on avautumassa kasvun ja ikärakenteen vuoksi 2011–2015 välillä 625 uutta työpaikkaa.

Maa- ja metsätalouden työllistävä merkitys Keski-Pohjanmaalla on yli kaksinkertainen koko maahan verrattuna. Siihen työllistyi vuonna 2010 3400 henkilöä, mikä on 11 % kaikista työllisistä. Yhä enemmän työpaikkoja syntyy maatalouden koneurakointiin, energian tuottamiseen, matkailuelinkeinoon mm. catering- ja Green Care -toimintaan. Turkistaloudessa menee hyvin. Kokkolan seutukunnassa oli vuonna 2010 yhteensä 57 tarhaa.

Yritysten tilauskannat ovat pitkälti pysyneet ennallaan, eli ovat tällä hetkellä hyvät, mutta tilauskannat ovat kuitenkin lyhyet. Tarkoittaen että suhdanneheilahtelut voivat vaikuttaa nopeasti. Alueen investoinnit jatkuvat suotuisasti ja t&k toimintaan panostetaan normaalisti. Alueelle pitäisi kuitenkin saada kanavoitua aiempaa paremmin TEKES rahoitusta.

Logistiset yhteydet ovat erinomaiset. Lentoliikenne on kehittynyt suotuisasti ja tuleva suora Tukholman reitti parantaa edelleen alueen saavutettavuutta, erityisesti henkilöliikenteen osalta. Kokkolan pohjoispuolen kaksoisraide projekti tulee saada käynnistettyä mahdollisimman pian, jotta sataman kehitys ei pysähdy.

OMG Kokkola Chemicalsin akkukemikaalituotantoon liittyvä investointi käynnistyy lähiaikoina. Boliden on tehnyt 27 milj. € investointipäätöksen hopean talteenottoprosessiin. Kaupan alan rakentaminen jatkuu, mm Citymarketin rakennusprojektin puitteissa. Muutama laajempi rakennushanke on suunnitteilla tässä vaiheessa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Kokkolan seutukunnan työttömyysaste oli joulukuun 2011 lopussa 9,0 %. Työttömistä yli 50 -vuotiaita oli 32,9 % (koko maa 38,4 %). Yli vuoden yhdenjaksoisesti työttömiä oli 16,0 % (koko maa 22,3 %). Alle 25 -vuotiaita oli 16,9 % (koko maa 12,4 %). Seutukunnan työttömissä on hyvää, koulutettua ja nuorta työvoimareserviä. Nuorisotyöttömyyden hoito on alueen suurin työvoimapolitiittinen haaste ja se pitää kytkeä kiinteästi alueen yritysten kasvavaan työvoimatarpeeseen. Alueella ei ole ollut viime vuosien aikana suuria irtisanomisia tai lomautuksia eikä niitä ole myöskään tiedossa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Keski-Pohjanmaalla yritys rakenne koostuu toisaalta suurteollisuudesta, johon ei kohdistu tiedossa olevia uhkia ja joka ei sopeuta tuotantoon henkilöstömäärällä ja toisaalta täällä on monipuolinen ja työllistävä, pienyritysvaltainen yrityskanta. Alueen kilpailukykyä kuvaa se, että kaikkien maakuntien trendivertailussa 1/2005–9/2011 Keski-Pohjanmaa oli ykkönen koko yrityshenkilöstön ja palvelujen yrityshenkilöstön ja kolmas teollisuuden henkilöstötrendien tasossa.

Keski-Pohjanmaalla 15–64-ikäisen väestön määrä oli vuonna 1994 45 000, vuonna 2010 43 000 ja Tilastokeskuksen ennusteen mukaan olisi 2020 enää 40 000. Ennusteeseen liittyy paljon epävarmuustekijöitä mutta suunta on selvä; alueen yritykset tulevat kilpailemaan vähenevästä työvoimasta.

Lisätietoja

Tutkija

Jorma Höykinpuro

Pohjanmaan ELY-keskus

puh.050 312 8568

Projektipäällikkö

Olli Peltola

Pohjanmaan ELY-keskus

puh. 050 312 8727

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Pohjois-Pohjanmaalla asui vuoden 2011 lopussa 397 862 asukasta. Vuonna 2010 Pohjois-Pohjanmaalla oli 22 573 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 92 083 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömyysaste oli 11,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 20 882.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Pohjois-Pohjanmaan lähiajan näkymät ovat varsin tasaiset kaikkien tarkasteltujen tekijöiden suhteen. Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehitys jatkuu tästä eteenpäin ennallaan ja jopa hieman viriää tarkastelujakson loppupuolella. ICT-alan rakennemuutos on muokannut alueen elinkeinoelämää erityisen voimakkaasti. Pohjois-Suomen suurhankkeilla, mm. vilkastuneella kaivostoiminnalla ja Pyhäjoen suurenergia- ja ratkaisulla, on osin omat vaikutuksensa alueen elinkeinoelämään jo nyt. Myös Pyhäjärven asema hiukkasfysiikan tutkimuslaitoksen paikaksi vahvistuu edelleen. Suurhankkeiden suurin merkitys lienee tässä vaiheessa kuitenkin se, että ne avaavat uusia mahdollisuuksia pidemmällä aikavälillä alueen toimijoille ja ovat luomassa näin positiivisia odotuksia ja tulevaisuuden uskoa.

Työllisyyden määrä ja rakenne kehittyvät tasaisesti ja vuoden päästä jopa parantuen. Osaavaa ja korkeasti koulutettua väkeä on hyvin saatavilla Pohjois-Pohjanmaalla. Itse asiassa ICT-alan viimeaikainen rakennemuutos on luonut tilanteen, jossa yrityksillä on mahdollisuus rekrytoida jopa poikkeuksellisen osaavaa ja kokenutta alan työvoimaa. Osaavan työvoiman saatavuudessa voi tulla kuitenkin tarkastelujakson loppupuolella paikoin jo ongelmia.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehitys jatkuu Pohjois-Pohjanmaalla tasaisena. Itse asiassa sen odotetaan hieman jopa viriävän tarkastelujakson loppupuolella. Elinkeinoelämässä on positiivien yleisvire. Nokian strategian muutoksen mukanaan tuomat leikkaukset on saatettu loppuun ja työvoiman perässä seudulle rantautuneet yritykset rekrytoivat useita satoja henkilöitä. Yritysten syntyminen ja kasvu tapahtuu pitkälti ICT-alan osaavan henkilöstön varassa. ICT-ala on edelleen Pohjois-Pohjanmaalle merkittävin ala sen lukemattomien kerrannaisvaikutusten kautta. Tällä hetkellä ala monipuolistuu ja Nokia-riippuvuus vähenee. Ennakoivia toimia hahmotellaan muun muassa kansainvälisyyttä lisäämällä ja verkostoitumista tiivistämällä. Rakennemuutos on Pohjois-Pohjanmaalla arkipäiväistynyt.

Pitkällä aikavälillä tulevaisuuden uskoa luovat Pohjois-Suomen suurhankkeet, kaivostoiminta ja Pyhäjoen ydinvoimala. Yleisesti suurhankkeet vaikuttavat ja näkyvät jo nyt Pohjois-Pohjanmaalla erityisesti perinteisessä teollisuudessa ja logistiikka-alalla. Pyhäjoen ydinvoimala nostaa odotuksia työllisyyden paranemisen suhteen erityisesti Raahan ja Ylivieskan seutukunnissa. Kaivosalan hankkeet Pohjois-Suomesta tulevat säteilemään moniin aloihin tutkimuksesta ja koulutuksesta kuljetukseen ja rakennustoimintaan. Alueen omista kaivos-hankkeista mainittakoon, että mm. Raahan Laivan kultakaivoksen viime syksynä käynnistynyt rikastustoiminta on piristänyt Raahan seutukunnan elinkeinoelämää. Samanaikaisesti suurhankkeet luovat haasteita alueen rata- ja tieverkoston kehittämiseen ja ylläpitoon.

Metallirakenteiden valmistus ja pk-metalliyrietykset ovat elpyneet viime syksystä meriteollisuuden alihankinnan pirstyntyä muutaman hiljaisemman vuoden jälkeen. Tilauskannat ovat osin paranemassa metalliyrityksissä.

Pohjanmeren tuulivoimapuiston rakentaminen on tarjonnut alihankintaa alueen metalliyrityksille. Suomen suurin maalle rakennettava tuulivoimapuisto toteutuu tänä vuonna lihin tarjoten alihankintatyötä. Tuulivoimayhtiöt ovat lisäksi palkkaamassa huoltohenkilöstöä.

Taantuman vaikutukset näkyvät tällä hetkellä mekaanisen puunjalostuksen yrityksillä. Useissa alan yrityksissä on menossa määrä-aikaisia lomautuksia. Heikentynyt tilanne johtuu lähinnä kotimaisen rakentamisen ja talopakettien myynnin hidastumisesta. Huolenaiheena mekaanisessa puunjalostuksessa on jossain määrin myös raaka-aineen saatavuus ja hinta. Alan yrityksiä maakunnassa on mm. Koillismaalla ja Haapaveden-Siikalatvan seutukunnissa. Rakennusalan kannalta vilkkainta toiminta näyttää olevan Oulussa, jossa käynnistyy kaupungin useita kohteita. Niistä Kastellin monitoimikeskus ja maanalainen pysäköintitila ovat merkittävimmät

Palvelualat kehittyvät maakunnassa hyvin ja matkailulla on hyvä vaihe. Matkailualan näkymät ovat hyvät Ylivieskan seutukunnassa Kalajoella. Oulunkaaren veturina on puolestaan Pudasjärven Iso-Syöte, jossa kävijämäärät ovat olleet viime aikoina kasvussa. Koillismaalla näkymät ovat niin ikään suotuisat, kun varsinkin Rukan kansainvälinen talvimatkailu on hyvässä vedossa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyyden arvioidaan pysyvän seuraavan puolen vuoden aikana samalla tasolla parantuen hieman tarkastelujakson loppupäässä. Työttömyyden aleneminen on jatkunut, joskin taantuma on hidastanut hyvän kehityksen. Toisaalta taantuma ei vaikuttanut sillä voimalla työllisyyteen, kuin ehkä pelättiin. Positiivista on ollut nuorisotyöttömyyden aleneminen erityisesti Oulun seudulla, vaikkakin se määrällisesti on edelleen ongelma.

Työttömyys vaihtelee jonkin verran seutukunnittain. Esimerkiksi Oulun, Raahen, Nivala-Haapajärven ja Ylivieskan seutukunnissa työttömyyden aleneminen on jatkunut tai pysynyt entisellä tasolla, kun taas Siikalatva-Haapaveden seutukunnassa työttömyys on lisääntynyt puutaloteollisuuden hankalasta tilanteesta johtuen. Pitkäaikaistyöttömyyden hyvä kehitys näyttäisi Pohjois-Pohjanmaalla pysähtyneen, vaikkakin mm. Raahen seutukunnassa kehityksen suunta on edelleen hyvä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Osaavaa työvoimaa on Pohjois-Pohjanmaalla ollut saatavilla varsin hyvin. Työvoiman saatavuuden ennakoidaan pysyvän samana seuraavan puolen vuoden ajan heiketen kuitenkin hieman vuoden sisällä, tarkastelujakson lopussa. Laajasti ottaen työvoiman kysyntää Pohjois-Pohjanmaan kaikissa osissa on sosiaali- ja terveysalalla. Muutoin työvoiman kysyntä vaihtelee jonkin verran seutukunnittain. Esimerkiksi Oulun ja Ylivieskan seutukunnissa kysyntää on palvelualoilla. Lisäksi Nokian strategian muutoksen johdosta Oulun seutukunnassa on ollut poikkeuksellisen koulutettua ja kokenutta ICT-alan osaajaa tarjolla. Raahen

seutukunnassa on kysyntää metallipuolen osaajille – nykyiset ovat poistumassa työmarkkinoilta eläköitymisen seurauksena. Maatalousvaltaisessa Haapaveden-Siikalatavan seutukunnassa on puolestaan tarvetta maatalouden ammattiosaajille.

Oulun seutukunta

Hailuoto, Haukipudas, Kempele, Kiiminki, Oulunsalo, Muhos, Liminka, Tyrnävä, Lumijoki, Oulu

Oulun seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 229 645 asukasta. Vuoden aikana väestö kasvoi 3243 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 10 962 toimipaikkaa, joissa työskenteli 54 533 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,2 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 13 113.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Oulun seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Oulun seudun vahvuuksia ovat väestön nuori ikärakenne ja osaavan, korkeasti koulutetun työvoiman hyvä saatavuus. Seutukunnalle tärkeä ICT-sektori on viime vuosina monipuolistunut ja riippuvuus yhdestä toimijasta on vähentynyt. Pohjois-Suomen suurhankkeet hyödyttävät myös Oulun seutua.

Yleinen tunnelma alueella

Oulun seudulla ICT-ala on ollut jo muutaman vuoden suuressa muutoksessa, jossa työpaikkoja on kadonnut mutta samaan aikaan syntynyt uusia työpaikkoja. Yleistunnelma on jo kääntynyt positiiviseksi ja jatkuvaan rakennemuutokseen on sopeuduttu.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Alueen keskeisen työnantajan, Nokian, vähennykset on saatettu loppuun, työntekijöitä siirrytti sadoittain toisten työnantajien palvelukseen. Työvoimaa kasvattivat mm. Renesas, OP-Pohjola, Accenture, Electrobit, Uros ja monet muut alan yritykset. ICT-alalla kasvussa ovat mobiiliteknologia ja peliala.

Puunjalostus- ja metalliala ovat säilyttäneet asemansa. Toisaalta sähkötekninen teollisuus, erityisesti kaapelien valmistus on vaikeassa tilanteessa. Elintarviketeollisuudessa Valio investoi noin 13 miljoonaa euroa rakentamalla Oulun meijeriin lisää tuotanto- ja varastotiloja. Investointi lisää jalostusastetta ja vientiä.

Rautatieyhteyden heikkous on merkittävästi vähentänyt yhdistettyjä kuljetuksia ja siten haitannut rekkayritysten toimintaa. Sen sijaan lentoyhteyksissä on tapahtunut huomattavaa paranemista. Odotuksia logistiikan kehittymisestä on olemassa, kun pääsy EU:n liikenteen TEN-T -ydinverkkoon parantaa mahdollisuuksia kansallisiin ratkaisuihin.

Rakennustoiminta vilkastuu tarkastelujakson aikana. Oulussa käynnistyy kaupungin useita kohteita. Niistä Kastellin monitoimikeskus ja maanalainen pysäköintitila ovat merkittävimmät. Tämän lisäksi Oulussa käynnistyy useita kouluremontteja ja joitain muitakin kohteita on vireillä. Laanilan Voiman jätevoimala valmistuu kesällä. Nykyinen työmaavahvuus noin 100 henkilöä. VR on puolestaan käynnistämässä Pendolinovarikon rakentamista. Oulun keskustan rakennusprojektin aloitus on vielä tulevaisuudessa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyyden alentuminen on jatkunut. Positiivista on ollut nuorten työttömyyden nopea aleneminen. Tästä huolimatta Oulun seudulla, jossa on paljon koulutusta ja nuorten ikäluokkien osuus on suuri, nuorisotyöttömyys on määrällisesti mitattuna edelleen merkittävä ongelma.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Uudet työpaikat syntyvät pääosin palvelualoille, erityisesti taloushallintoon sekä sosiaali- ja terveysalalle. Myös kiinteistöpalvelu ja koulutusala tarvitsevat uutta työvoimaa. Ammattitaitain tarvetta on mm. sairaanhoitajista, lääkäreistä, hammaslääkäreistä, erityisopettajista, lastentarhaopettajista, kirjanpitäjistä, palkanlaskijoista sekä rakennusmestareista. Osaavan työvoiman saatavuus on Oulun seudulla hyvä alueen runsaan koulutustarjonnan myötä.

Koillismaan seutukunta

Kuusamo, Taivalkoski

Koillismaan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 20 793 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 158 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1416 toimipaikkaa, joissa työskenteli 4570 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,2 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 1 203.

Koillismaan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	-	0
Osaavan työvoiman saatavuus	-	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Koillismaan vahvuuksia ovat runsaat luonnonvarat. Kiinnostus kaivostoimintaan on kasvanut alueella voimakkaasti. Matkailu on alueella vahva toimiala. Koillismaa sijaitsee etäällä kasvukeskuksista ja kärsii väkiluvun vähenemisestä. Varsinkin muuttoliike on negatiivinen.

Yleinen tunnelma alueella

Alueen tunnelmaa kuvaa edelleen toimeliaisuus, tosin verkastuen viime vuoteen verrattuna. Selkeitä talouden taantuman merkkejä ei ole alueella vielä nähtävissä. Alueen yritysten hyvä tilanne perustuu matkailijamäärien kasvuun edellisvuoteen verrattuna sekä metalli- ja puuteollisuuden tuotteiden menekin suhteellisen hyvään tilanteeseen niin koti- kuin ulkomaisilla markkinoilla. Tosin ennustettavuuden jänne on lyhyt.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Alueen merkittävimmät ja eniten työtä tarjoavat toimialat ovat matkailu oheistoimintoineen, puu-, metalli- ja meijeriteollisuus. Julkisista palveluista kunnat tarjoavat eniten työtä – tosin vähentyvillä trendeillä johtuen kuntien taloustilanteista. Valtion työpaikkojen määrät Koillismaan alueella ovat vähentyneet rajusti viime vuosien aikana valtion tuottavuusohjelman toteutuksen myötä. Alueelle ei ole syntynyt uusia työpaikkoja valtion toimintojen alueellistamissuunnitelmista huolimatta.

Koillismaa (Kuusamo ja Taivalkoski) on päässyt Lapin Lapland –brändiin (Kuusamo Lapland) ja markkinoi aluetta yhdessä Lapin kanssa kansainvälisillä markkinoilla.

Matkailun toimialan näkymät vaikuttavat suotuisilta ja varsinkin kansainvälinen talvimatkailu on hyvässä vireessä Koillis-Suomen alueella. Vuoden vaihteen matkailijat tulivat suurelta osin perhekuntina Venäjältä. Kasvua oli omatoimisesti autolla matkaavien venäläisturistien määrissä Pietarista, Moskovasta sekä eräiltä pohjoisilta alueilta. Charter-lennoilla on matkailijoita tullut mm. Iso-Britanniasta ja Hollannista. Charter-lentoja järjestään maaliskuulle asti.

Kotimaan matkailua edistää lumisuus koko maassa. Kotimaan lentojen määrää lisätään Kuusamoon matkailusesongin ajaksi helmi-huhtikuussa. Koillismaan alueen matkailukeskukset ovat profiloituneet perhematkailuun. Majoitustilojen riittävä käyttöaste tulee olemaan haaste johtuen kasvaneesta tarjonnasta matkailukeskuksissa. Hiljaisin kausi keskitalvella ajoittuu loppiaisen ja Etelä-Suomen hiihtolomien väliseen aikaan. Tosin em. aikanakin alueella liikkuu niin kotimaisia kuin ulkomaisia asiakkaita, ensisijaisesti perheitä ja talviurheilualuemennusryhmiä. Kesämatkailua tulee monipuolistamaan täysimittaisen golfkentän valmistuminen taajaman läheisyyteen.

Kaupan toimiala hyötyy matkailun kasvusta, erityisesti talvisesongin aikana. Tokmanni avaa uuden hallimyymlän helmikuun puolivälissä Kuusamoon. Kaupan alalla odotetaan pääsääntöisesti tarjonnan lisäävän kysyntää. Tosin uuden toimijan tulo kiristää kilpailua ja voi vaikuttaa pienempien ”sekatavarakauppojen” toiminnan hiipumiseen.

Metalliteollisuudessa Taivalkoskella toimiva Telatek Oy on työllistänyt lähes kaikki lomautetut työntekijänsä. Koko vahvuus n. 130 henkilöä on työssä maaliskuussa. Tilauskanta on pariksi vuodeksi eteenpäin hyvä. Henkilöstön lisärekrytointi on haasteellista erikoisosaamista vaativien tehtävien vuoksi. Yrityksessä tarvitaan myös perinteistä levyseppä-hitsaaja –osaamista.

Pölkky Oy on lisäämässä puutavara-valikoimaansa liimapalkit kevään aikana alkavan tuotannon myötä uudessa tuotantohallissa. Raaka-aineen saatavuuteen vaikuttavat puun hankintahinta ja korkeat kuljetuskustannukset.

Rakentaminen on vuonna 2011 ollut Koillismaan alueella vilkasta. Lähiaikoina on todennäköistä muutaman rivi- ja kerrostalon rakennustyön aloittaminen Kuusamon taajamassa. Myös uuden liikekeskuksen rakentaminen alkanee syksyllä ns. Postin tontille. Rukan alueelle nousee uusia vapaa-ajanasuntoja viime vuotista vähemmän.

Kaivannaisteollisuudessa Taivalkosken Mustavaaran vanadiinikaivoksen rakentaminen alkanee vuonna 2014 ja varsinainen tuotanto vuoden 2016 paikkeilla. Mustavaara Oy on rekrytoinut jo toimihenkilöitä valmistelemaan rakentamista ja kaivostoiminnan aloittamista Mustavaarassa.

Kuusamon Juomasuon kultakaivoksen suunnittelu Kuusamon Käylässä etenee. Viimeaikoina on noussut esiin uraanin lakisääteisen talteenoton mukanaan tuomat uhkakuvat uraanin vaikutuksista ympäristöön. Mainittujen kohteiden lisäksi Koillismaan alueella on useita valtausalueita eri kaivosyhtiöillä Kuusamon ja Taivalkosken lisäksi Posiolla.

Henkilöstön kouluttamisen kaivannaisteollisuuden tarpeisiin on aloitettu nuorisoasteen koulutuksena Oulun seudun ammattiopiston Taivalkosken yksikössä. Koulutus suuntautuu koneenkuljetukseen sekä myöhemmin kiven jatkotyöstämiseen liittyviin tarpeisiin. Työvoimakoulutuksena toteutettava kaivosalan koulutusta esitetään aloitettavaksi myöhemmin. Ensin koulutetaan ao. työvoimatarpeita varten maanrakennus- ja rakennusalan osaajia.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys kasvaa kausiluonteisesti kevättalven aikana aina huhtikuulle asti. Työttömyyden taso pysynee edellisvuoden tasolla johtuen osaltaan työpaikkatarjonnasta muualla Suomessa, mikä näkyy myönnettävinä liikkuvuusavustuksina.

Isommilta lomautuksilta on Koillismaan alueella vältytty viime vuoden aikana. Sen sijaan it-alan yritys (ohjelmistotalo) on ilmoittanut noin 10 henkilön yt-neuvottelun aloittamisesta Kuusamon toimipaikassa.

Työttömien koulutustaso on Koillismaan alueella matala. Yli 50-vuotiaiden osuus on yli puolet kaikista työnhakijoista. Rakenteellinen työttömyys on merkittävää alueella. Vaikeasti työllistyvien määrä on alueen korkein. Toisaalta eri aloilla on hyvin koulutettuja työnhakijoita, joiden työllistymisen esteenä ovat puuttuvat työpaikat alueella. Myös työsuhteiden määräaikaaisuudet etenkin hoiva-alalla heikentävät alan tehtävissä pysymistä.

Työllisyyden hoidon määrärahojen vähäisyys vaikeuttaa eri kohderyhmiin kuuluvien sijoittumista aktiivisten toimenpiteiden piiriin.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Hoitoalan tehtäviin haetaan jatkuvasti henkilöstöä. Etenkin lähihoitajien työmarkkinatilanne on hyvä. Alueella on myös pula sairaanhoitajista ja fysioterapeuteista.

Matkailun työllistävä vaikutus on näkyvimmillään alkutalvesta. Matkailupalveluyritykset ovat rekrytoineet palvelukseensa arvion mukaan 80–90 % työvoimastaan alueelta, mikä merkitsee n. 600–700 työntekijää kausiluonteisiin palvelutarpeisiin. Loput ovat muualta alueelle tulevia työntekijöitä, ensisijaisesti ”pitkän linjan” ravintola-alan ammattilaisia. Kokkien ja tarjoilijoiden saatavuudessa on ollut yritysten mukaan ongelmaa etenkin sesonkiaikojen tarpeisiin. Työllistymismahdollisuudet vain kausiluonteisesti ravintola-alan tehtäviin vähentää toimialan kiinnostavuutta.

Oulunkaaren seutukunta

Pudasjärvi, Ii, Yli-Ii, Utajärvi

Oulunkaaren seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 23 339 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 57 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1 353 toimipaikkaa, joissa työskenteli 3 558 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,7 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 1 375.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Oulunkaaren seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Seutukunta on alueena laaja ja etäisyydet ovat pitkiä, mikä tuo omat haasteensa. Seudun väestön ikääntyy ja muuttoliike on negatiivista. Oulunkaaren vahvoja toimialoja ovat matkailu ja puunjalostus. Uusiutuvan energian merkitys seudun vahvuutena kasvaa.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Matkailuala on kehittynyt seudulla hyvin. Keskeisen matkailukohteen, Syötteen, kävijämäärät ovat olleet kasvussa. Viime vuoden loppu oli erittäin positiivinen. Matkailualan kehittäminen jatkuu Oulunkaaren seudulla edelleen. Matkailuyhteistyö eri alueiden välillä tiivistyy. Esimerkkinä tästä on Meri-City-Tunturi – matkailuhanke, joka tiivistää Oulun ja Pudasjärven matkailumarkkinointia

Väestön ikääntyminen ja poismuutto näkyvät lisääntyvinä henkilöstön hankinnan ongelmina. Lisäksi tilanne näkyy alueen palveluiden näivettymisenä potentiaalisen asiakaskunnan vähentymisen myötä. Poikkeuksena ovat matkailupalvelut, jonka haasteena puolestaan on kausiluontoisuus.

Bioenergian hyötykäyttöön kohdistuu toimia ja odotuksia kasvavassa määrin. Alueella on runsaat turve- ja puuvarannot, joiden hyödyntäminen on tärkeä osa alueen elinkeinoelämää. Paikalliseen biopolttoaineliiketoiminnan kehittämiseen panostetaan yhä monipuolisemmin. Tuulienergian merkitys on voimakkaassa kasvussa. Esimerkiksi Iin Olhavan alueen investoinnit ovat arvoltaan noin 40 miljoonaa euroa ja ensimmäisten tuulivoimaloiden pitäisi olla käynnissä kuluvan vuoden syksyllä. Tulossa on myös Iin Myllykankaan alueella noin 90 miljoonan euron tuulipuistoinvestointi.

Oulunkaaren muovi- ja metalliteollisuuden tilanne on nyt varsin hyvä. Sen sijaan alueella tärkeässä puutuoteteollisuudessa on lomautuksia meneillään. Oulunkaaren itäosissa ollaan toiveikkaita Taivalkosken Mustavaaran kaivoshankkeen suhteen, jonka rakentaminen alkanee vuonna 2014 ja varsinainen tuotanto vuoden 2016 paikkeilla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien määrä on hiljalleen laskussa. Työttömyyden lasku perustuu osin avautuviin työpaikkoihin, osin poismuuttoon. Edellisen taantuman myötä työttömiksi jääneillä työttömyys uhkaa pitkittyä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Teollisuus, rakentaminen, terveydenhuolto ja matkailuala työllistävät jatkossakin. Suuria yksittäisiä rekrytointeja ei ole tiedossa.

Osaavan työvoiman saatavuudessa on haasteita hoitoalalla ja jossain määrin maanrakennuksessa.

Raahen seutukunta

Raahe, Pyhäjoki, Vihanti, Siikajoki

Raahen seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 34 655 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 76 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1 945 toimipaikkaa, joissa työskenteli 9 434 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 503.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Raahen seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	–

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Raahen seutukunnassa Rautaruukin merkitys on tunnetusti suuri. Ruukin lisäksi alueella on merkittävää konepajateollisuutta. Fennovoiman päätös ydinvoimalan rakentamisesta

ta Pyhäjoelle on koko talousalueelle merkittävä tieto ja lisää yritysten ja asukkaiden uskoa ja luottamusta tulevaisuuteen.

Yleinen tunnelma alueella

Positiivisimmat asiat Raahen seudulla liittyvät energiantuotantoon, tärkeimpänä Fennovoiman ydinvoimalapäätös. Tuulivoimaan uskotaan alueella edelleen ja uusia tuulivoimapuis-toja on viritteillä. Myös bioenergia-alalle on tulossa investointeja. Kaivostoiminnan myötä alueen elinkeinoelämä on monipuolistunut.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Nordic Minesin Laivan kultakaivoksen rikastustoiminnan käynnistyminen viime syksynä on piristänyt alueen elinkeinoelämää. Sen sijaan perinteinen konepajatoiminta on Raahen seudulla kärsinyt jonkin verran maailmatalouden heikkenemisestä ja alan lähiajan näkymät ovat aiempaa epävarmemmat. Alan yritysten välillä on merkittäviä eroja. Kokonaisuudessaan konepajateollisuudessa on kohtuullisen hyvä työtilanne. Alueen yritykset ovat hyötyneet meriteollisuuden elpymisestä. Kansainvälisen taloustilanteen mahdollinen heikentyminen vaikuttaa terästuotannon kysyntään. Terästehtaan toiminta ja laitekanta ovat hyvässä iskukunnossa viime vuonna valmistuneiden investointien jälkeen.

Uusi biohakelaitos on saanut myönteisen avustuspäätöksen TEM:ltä. Laitos valmistuu näillä näkymin vuonna 2013.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyysaste on laskenut tasaista vauhtia. Joulukuussa työttömyysprosentti oli alhaisin koko 2000-luvun aikana (vertailukohtana joulukuun luvut kunakin vuonna). Työttömyysaste tulee jatkumaan laskusuunnassa kevään ajan, johtuen mm. teollisuuden ja rakennusalan kausiluonteisuudesta. Työntekijöiden eläköitymistä tapahtuu tällä hetkellä paljon, ja korvaa-vaa työvoimaa tarvitaan. Myös työttömissä työnhakijoissa tulee poistumaa eläkkeelle seuraavan vuoden aikana. Työttömistä työnhakijoista yli 10 % on tällä hetkellä yli 60-vuotiaita.

Alueella on jonkin verran irtisanomisia, muun muassa elektroniikkateollisuudessa.

Pitkäaikaistyöttömien määrä on ollut jo pitkään laskusuunnassa ja sama suuntaus näyttäisi jatkuvan. Toisaalta yhä suurempi osa työnhakijoista kuuluu rakennetyöttömyyden piiriin.

Nuorten työttömien määrä on laskenut viimeiset 10 vuotta. Samaan aikaan myös 17–25-vuotiaiden ikäluokat ovat pienentyneet. Suuret kasvukeskukset ja opiskelijakaupungit vetävät nuorisoa, joten osa nuorisotyöttömyyden laskusta selittyy muuttoliikkeellä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Teollisuudessa työpaikkojen avautuminen johtuu pitkälti eläköitymisestä. Teollisuudessa on pulaa ammattitaitoisista koneistajista, levysepistä ja hitsaajista. Terveystieteiden alalla on pulaa lääkäreistä, sairaanhoitajista ja lähihoitajista. Siivoustöissä on paljon työtä tarjolla

ja ammattitaitoisen työvoiman tarve kasvaa jatkuvasti. Toimistotyössä lähinnä kirjanpitäjien ammattikunta kärsii osaajapulasta.

Seuraavien kahden tai kolmen vuoden kuluessa työvoiman tarve lisääntyy ydinvoimalan rakennusvaiheen myötä.

Nivalan-Haapajärven seutukunta

Nivala, Haapajärvi, Pyhäjärvi, Reisjärvi, Kärsämäki

Nivalan-Haapajärven seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 30361 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 94 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 2 321 toimipaikkaa, joissa työskenteli 5 894 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 203.

Nivalan-Haapajärven seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Nivala-Haapajärven seutukunnassa on monipuolinen elinkeinorakenne ja hyvä koulutusverkosto. Nuorten ikäluokkien osuus on varsin vahva. Liikenneyhteydet ovat hyvät ja monipuoliset moneen suuntaan – kahden valtatie risteyksellä sekä rautatie. Puutteena on alueen heikko houkuttelevuus ja poismuutto.

Yleinen tunnelma alueella

Näkymät ovat edelleen positiiviset lomautusten lisääntymisestä huolimatta. Viime vuonna järjestettiin runsaasti yhteishankintakoulutusta alueen yrityksille. Hituran kaivoksen alueelta on löytynyt lisää malmivarantoja ja Pyhäjärven asema hiukkasfysiikan tutkimuslaitoksen paikaksi vahvistuu edelleen.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Puutuoteala on alueella vahvaa ja yritysten näkymät ovat edelleen suhteellisen hyvät vaikka muutamia henkilöitä on määräaikaaisesti lomautettu. Yksi yritys on lomauttanut koko henkilökuntansa määräaikaaisesti. Lomautuksia on myös rakennusalaalla sekä eri teollisuudenaloilla, mutta määrät ovat pieniä; noin 1 - 2 henkilöä/yritys.

Metalliteollisuudella on hyvä tilanne kun yritysten tilauskannat ovat hyvällä tasolla. Alueen maatalous investoi edelleen.

Nikkelin louhinta- ja rikastustoiminta jatkuu Nivalan Hituran kaivoksella. Haapajärven Kopsan kultaesiintymän kairausten viimeinen vaihe on päättynyt ja tuloksia odotellaan. Hitturassa selvitetään kullan rikastusmahdollisuuksia.

Liikenneyhteydet alueella ja alueelta ovat hyvät ja monipuoliset. Alueella on kahden valtatien risteys sekä rautatie.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömiä oli 170 vähemmän vuoden lopussa kuin alkuvuodesta 2011. Syksyn aikana työttömyys kasvoi hieman. Osa työttömyyden kasvusta selittyy kausivaihteluilla ja rakennustoiminnan vähentymisellä talviaikana. Myös metsätyöt ovat vähentyneet osittain lumitilanteen vuoksi.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Seutukunnassa ei ole erityisen suurta ongelmaa työvoiman kohtaannossa. Työvoiman saatavuudessa on jonkin verran ongelmia hoito- ja sosiaalialan osaajista sekä opetusalan työntekijöistä.

Haapaveden-Siikalatvan seutukunta

Haapavesi, Pyhäntä, Siikalatva

Haapaveden-Siikalatvan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 15 037 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 193 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1274 toimipaikkaa, joissa työskenteli 3 511 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 676.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Haapaveden-Siikalatvan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	–	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	–	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	+	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Seutukunnan vahvuutena on monipuolinen teollisuus, joka tarjoaa työpaikkoja erilaisille osaajille. Haasteena on väestön ikääntyminen ja koulutetun nuorison muutto pois alueelta kasvukeskuksiin. Kesäkuun 2011 jälkeen alueen väkimäärä on vähentynyt 137 henkilöllä ja oli vuoden vaihteessa 15 037 asukasta. Väen vähetessä myös palvelut vähenevät, mikä asettaa enemmän haastetta viihtyvyydelle.

Yleinen tunnelma alueella

Seutukunta on varsin herkkä talouden suhdanteille. Varsinkin rakentamisen heikentynyt kysyntä heijastelee tällä hetkellä seutukunnan yrityksiin. Työllisyystilanne on huonontunut alkuvuodesta 2011 loppuvuotta kohden.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Seutukunnan keskeiset toimialat ovat puutuoteteollisuus, metalliteollisuus, elintarviketeollisuus ja maatalous. Useat yritykset ovat lomauttaneet henkilökuntaansa muun muassa talotehtailla. Tilanne on heikentynyt puutuoteteollisuudessa, rakennusallalla sekä elektroniikkateollisuudessa. Positiivista kehitystä tapahtuu sen sijaan elintarviketeollisuudessa, jossa Valio laajentaa ja kehittää Haapaveden tehdasta.

Seutukunnan kaikissa kunnissa tapahtuu jonkin verran teollisuustilainvestointeja ja teollisuusalueiden infrastruktuurin rakentamista, samoin jätevesien käsittelyjärjestelmän laajentamista. Myös kaupan alalla on uudisrakentamista. Julkisella puolella on joitakin oppilaitos- ja päiväkotinvestointeja.

Logistiset yhteydet ovat maantieverkon varassa. Alueella on huoli tiestön kunnossapitovaroista. Niin ikään tieverkon kehittämisinvestoinneille olisi tarvetta. Valtatie 4:n kunnostus on avainasemassa, samoin kantatie 88:n Haapaveden osalta Pulkkila-Haapavesi –yhteys on etenkin talvikunnossapidon osalta ongelmallinen.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien määrä on lisääntynyt vuoden aikana (joulukuun lopun tilanne) noin 100 henkilöllä ja työttömyysaste noussut 10,6 prosenttiin. Työttömyys on lisääntynyt pääasiassa nuorten ikäluokassa, mikä on huono asia. Pitkäaikaistyöttömyys on pysytellyt koko vuoden samoissa lukemissa, ehkä jopa hieman laskenut loppuvuodesta.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Suuria rekrytointeja ei ole tiedossa. Tällä hetkellä työvoimaa on kohtuullisesti saatavissa. Osaavan työvoiman puute näkyy erityisesti sosiaali- ja terveysalalla (hammaslääkärit, lääkärin, eläinlääkärit, sairaanhoitajat, sosiaalityöntekijät) sekä opetusallalla (aineenopettajat, lehtorit ja luokanopettajat). Myös maatalousalan ammattiosaajista on puute isoilla maatiloilla.

Ylivieskan seutukunta

Ylivieska, Kalajoki, Oulainen, Sievi, Alavieska, Merijärvi, Himanka

Ylivieskan seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 44 032 asukasta. Vuoden aikana väestö kasvoi 232 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 3 302 toimipaikkaa, joissa työskenteli 10 583 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,9 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 1 900.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Ylivieskan seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	–	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Ylivieskan seutukunnan vahvuus on monipuolinen elinkeinorakenne. Seutukunnan elinkeinoelämä ei ole yhden toimialan varassa, vaan yritykset toimivat useilla eri toimialoilla.

Tulevaisuuden haasteet ovat elinkeinorakenteen monipuolisuuden turvaaminen ja työpaikkojen pysyminen alueella. Haasteena on myös eriasteisten koulutuspaikkojen säilyttäminen ja kehittäminen niin, että koulutus vastaa työelämän haasteisiin ja antaa realistiset mahdollisuudet työllistyä.

Yleinen tunnelma alueella

Tunnelma alueella on myönteisen varautunut. Taloudellisten suhdanteiden vaihtelut ja taantumien negatiiviset vaikutukset elinkeinoelämään eivät ainakaan vielä näy suurina irtisanomisina tai yritysten lopettamisina. Tulevaisuudessa nähdään maakunnan suurhankkeiden (ydinvoimala, Laguna-tutkimuskeskus, kaksoisratahanke) vaikuttavan myönteisesti myös Ylivieskan seutukunnan työllisyyteen joko suoraan tai välillisesti.

Positiivisia tekijöitä alueen talouselämän kehittymisen kannalta ovat yritysten hyvä omavaraisuusaste ja kannattavuus sekä alueen monipuoliset koulutusmahdollisuudet. Valtakunnallisessa vertailussa Ylivieskan yritykset ovat osoittautuneet keskimääräistä suuremmiksi sekä hyvin kannattaviksi ja omavaraisiksi. Yritykset ovat myös verkottuneet hyvin keskenään. Väestökehitys on positiivista erityisesti Ylivieskassa.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Keskeiset toimialat ovat edelleen monipuolinen teollisuus, kauppa, rakentaminen, sosiaali- ja terveysala sekä maa- ja metsätalous. Näiden toimialojen rinnalla oppilaitosten merkitys työllistäjänä on kehittynyt koko ajan. Kauppa ja sosiaali- ja terveysala ovat olleet viime vuodet nousussa ja hyvän kehityksen odotetaan jatkuvan. Matkailussa viime vuosi oli varsin hyvä ja alan näkymät Kalajoella ovat positiiviset. Maatalouden työpaikat vähenevät, tosin hieman hitaammin kuin koko maassa keskimäärin.

Teollisuudessa on viime aikoina ollut nähtävissä hiipumista. Esimerkiksi Sievin Jalkine irtisanoo ja lomauttaa. Tilauskantojen odotetaan kuitenkin pysyttelevän ennallaan. Investointihalukkuus on varovaista, vaikkakin t&k-toiminnan osalta on potentiaalia olemassa.

Ylivieskan seutukunta tarjoaa yrityksilleen toimivat logistiset yhteydet. Tieverkon ohella rautatieyhteydet pohjoiseen, etelään ja itään toimivat ja niitä ollaan edelleen parantamassa kaksoisraidehankkeen myötä. Alueen yritysten kuljetuksia palvelee myös ympäri vuoden avoinna oleva satama.

Suurimmat meneillään olevat investoinnit kohdistuvat yksityiselle puolelle. Kaupan alalla valmistuu uusia liikerakennuksia ja toimitiloja Ylivieskaan. Kalajoella matkailuun liittyvät investoinnit lisäävät yritysten majoituspalvelutarjontaa. Myös Kalajoen satamaan tulee investointeja. Alueen kasvukunnissa Ylivieskassa ja Kalajoella investoidaan muun muassa kouluihin ja päiväkoteihin.

Logistisesti Ylivieskan seutukunta on varsin kilpailukykyinen. Haasteena on erityisesti 8-tien parantaminen vastaamaan kasvussa olevaa rekka- ja työmatkaliikennettä. Myös tuossa oleva ydinvoimalan rakentaminen lisää kuormitusta 8-tiellä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyysprosentti on viimeisen vuoden aikana laskenut jonkin verran. Suuria muutoksia työttömien työnhakijoiden määrässä ei kuitenkaan ole tapahtunut. Toimialoitain työttömien määrä on vähentynyt eniten teollisuudessa ja kaupan alalla. Positiivisena kehityksenä työttömien rakenteessa on nuorten alle 25-vuotiaiden ja yli 55 –vuotiaiden työttömyyden väheneminen sekä vaikeasti työllistettävien työnhakijoiden määrän lasku. Teknisen alan työnhakijoita sen sijaan on enemmän kuin vuosi sitten.

Suuria lomautuksia alueen yrityksissä, kenkäteollisuutta lukuun ottamatta, ei ole ollut. Tiedossa ei ole uusia kymmeniä työntekijöitä koskevia irtisanomisia tai lomautuksia eikä yt-neuvotteluja, joiden perusteella niitä voitaisiin ennakoida.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

TE-toimistoon ilmoitettiin työpaikkoja viime vuonna noin 400 enemmän kuin vuonna 2010. Eniten paikkoja oli teollisuudessa ja palvelualoilla. Terveystenhoito- ja sosiaalialalla avoimia työpaikkoja oli neljänneksi eniten. Rakennustyö ja liikenne työllistivät vuonna 2011 vähemmän kuin aikaisemmin.

Pulaa ammattitaitoisesta työvoimasta on edelleen sosiaali- ja terveysalalla (lääkärit, sairaanhoitajat, laboratorionhoitajat, sosiaalityöntekijät) sekä metalliteollisuuden vahvaa ammattitaitoa vaativissa tehtävissä (esimerkiksi CNC-koneistajat) ja palvelualoilla (esimerkiksi laitossiivoja)

Haasteena työvoiman saatavuudessa on eläköitymisen myötä vapautuneiden työpaikkojen täyttäminen ammattitaitoisilla työntekijöillä. Eri ammattialojen ja sitä kautta koulutusalojen kiinnostavuus vaihtelee. Nuoria ammattikoulutettuja työnhakijoita on, mutta koulutus on ehkä suuntautunut aivan eri tehtäviin kuin mitä tarjolla oleva työ edellyttää.

Lisätietoja

Kehittämispäällikkö

Juha Levy

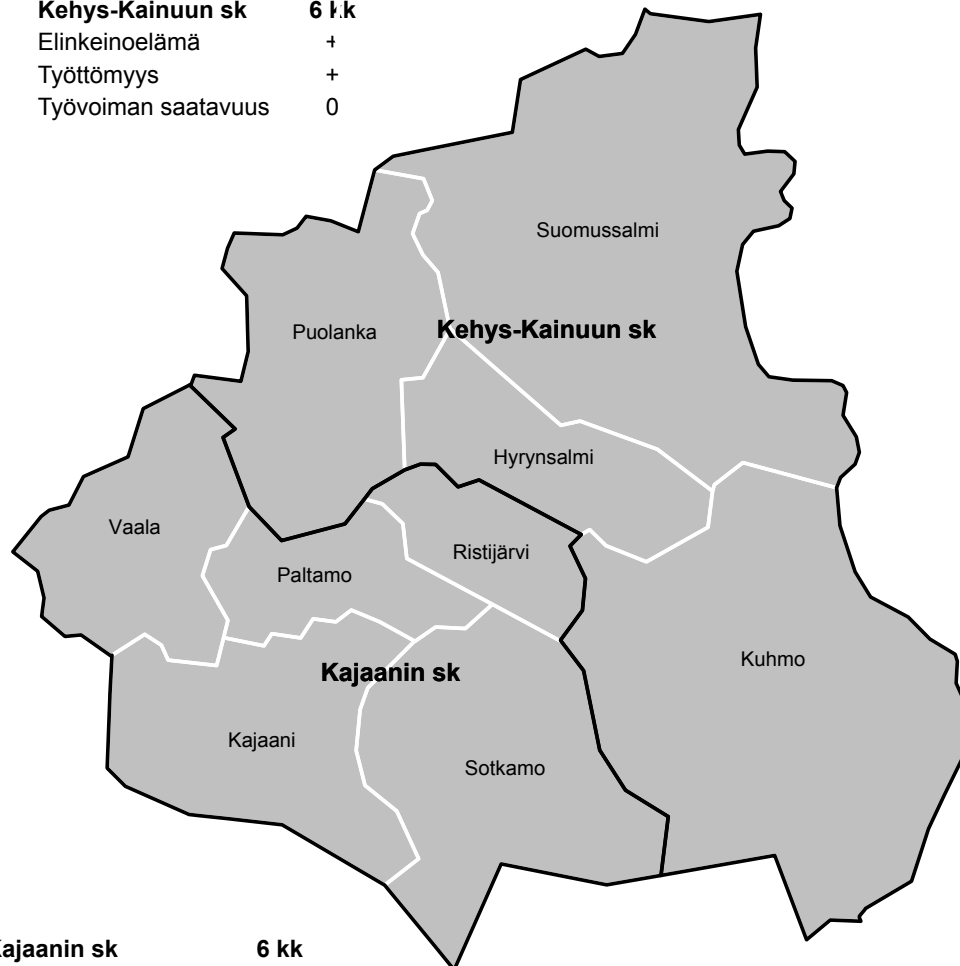
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

puh. 050 390 2383

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Kainuun ELY-keskus

Kehys-Kainuun sk	6 l.k
Elinkeinoelämä	+
Työttömyys	+
Työvoiman saatavuus	0

Kajaanin sk	6 kk
Elinkeinoelämä	+
Työttömyys	+
Työvoiman saatavuus	-

Kainuussa asui vuoden 2011 lopussa 81 280 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 793 henkilöllä. Vuonna 2010 Kainuussa oli 4 461 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 16 301 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,4 prosenttia ja työttömiä työnhakijoita oli 4 946.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Kainuun ELY-keskus			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	-	-	--

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Kainuussa lähiajan suhdannenäkymät ovat jonkin verran aiempaa positiivisemmat ja luottamus talouden hyvään kehitykseen on vahvistunut. Yritysten tulevaisuuden näkymät ovat valoisammat kuin Suomessa keskimäärin. Kainuussa vallitsee historiallisen hyvä työllisyys. Työllisyysaste on kohonnut ja työttömyys painunut alas. Myös jatkossa työttömyyden odotetaan painuvan yhä alemmaksi, kun työikäinen väestö vähenee ja työvoimaa poistuu yhä enemmän eläkkeelle.

Kainuun runsaat luonnonvarat ovat selkeä vahvuustekijä. Luonnonvarat lukeutuvat elinkeinojen kehittämisen kärkialoihin, jolloin panostetaan metsävarojen hyödyntämiseen ja jatkojalostamiseen, uusiutuvaan energiaan, kaivosteollisuuteen ja lähiruoan käyttöön. Puuraaka-aineen hyvää laatua pidetään myös alueen vahvuutena. Myös matkailu on Kainuulle tärkeä kärkiala. Uusia nousevia aloja ovat korkeaan osaamiseen pohjautuvat mittaustekniikka ja peliala. Työpaikkojen suhteen lähivuosien kasvuodotukset kohdistuvat kaivosteollisuuteen ja Kajaaniin rakennettaviin konesalipalveluihin. Puolustusvoimien leikkauksissa ja uudelleenjärjestelyissä Kainuun prikaatin aseman uskotaan vahvistuvan.

Väestön väheneminen on ollut Kainuun ongelma jo pitkään. Työikäisen väestön huveneminen koetaan ongelmalliseksi varsinkin Kehys-Kainuun seutukunnassa. Vaikka väestön väheneminen ja ikääntyminen vähentää työttömyyttä, samalla se lisää entistä enemmän osaavan työvoiman rekrytointivaikeuksia. Muutamilla toimialoilla ja useissa ammateissa ollaan siirtymässä jo kohti työvoimapulaa.

Kainuun elinkeinoelämä on hyvässä vaiheessa, kun keskeisten yritysten näkymät ovat vahvoja. Uuden työvoiman kysyntä on vilkastumassa erityisesti palveluissa, joissa näkymät ovat valoisat. Palvelusektori on varmin työllistäjä Kainuussa.

Kaivosteollisuuden merkitys Kainuun aluetaloudelle on suuri ja kasvava. Talvivaaran kaivoksella työskentelee lähes 600 henkilöä. Kaivos vahvistaa talouskasvua ja työllisyyttä Kainuun lisäksi myös useissa muissa jalostusketjun maakunnissa. Kaivoksen ympäristöongelmat puhuttavat. Keskeisimpänä ongelmana on noussut esiin kaivosaluetta lähimpänä olevien järvien natriumsulfaattipitoisuuksien kohoaminen. Talvivaaran Kaivososakeyhtiön uskotaan saavan toiminnasta aiheutuneet ympäristöongelmat kuriin uuden ympäristöasioiden parannusohjelmansa avulla. Ohjelmassa keskitytään etenkin vesipäästöjen vähentämiseen ja ympäristöviestinnän parantamiseen.

Metalliteollisuudessa uskoa tulevaisuuteen luovat Transtech Oy:n saamat mittavat junanvaunu- ja raitiovaunutilaukset. Muu metalliteollisuus pohjautuu pitkälti alihankintaan ja kamppailee kireässä kilpailussa.

CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy on perustamassa palvelinkeskusta Kajaaniin Renforsin Rannan yritysalueelle entisen paperitehtaan tiloihin. Palvelinkeskus tarjoaa ympäristön supertietokoneille, datan tallennukselle ja muille vaativille tietoteknisille järjestelmille. IBM ja teknologiayhtiö Herman IT (HIT) rakentavat Renforsin Rannan yritysalueelle entisen paperitehtaan varastorakennukseen ekotehokkaan konesalin. Kainuun ICT-alan yritykset suhtautuvat luottavaisesti tulevaisuuteen. Toimialan suhdannenäkymät ovat edelleen varsin hyvät ja myös yrityksistä itsestään löytyy kasvuhalukkuutta.

Kaupan ala on investoinut runsaasti viime vuosina. Palvelu- ja yhteyskeskustoiminta on luonut Kainuuseen mittavasti uutta työtä. Sosiaali- ja terveyspalveluiden merkitys kasvaa voimakkaasti väestön ikääntyessä.

Rakentamisessa näkymät ovat toistaiseksi vaisut, mutta tilanteen uskotaan paranevan lähiaikoina. Muun muassa matkailukeskuksissa, Sotkamon Vuokatissa ja Hyrynsalmen Uk-kohallassa, on uusia rakennuskohteita suunnitelmassa.

Matkailu on ollut Kainuulle tärkeä elinkeino jo kauan. Myös matkailuala suhtautuu tulevaisuuteen jo valoisammin. Monet matkailuyritykset ovat pystyneet parantamaan hieman kannattavuuttaan. Kainuussa matkailun perusta on kuitenkin pitkälti kotimaisuus. Haasteena on kansainvälisille markkinoille suuntautuminen.

Alkutuotannossa rakennemuutos jatkuu. Tilamäärien arvioidaan vähenevän 3-5 prosentin vuosivauhdilla maidon- ja lihantuotannossa. Samalla tilakoko kasvaa. Maidontuotannosta vapautuvat viitemäärät eli maitokiintiöt siirtyvät tuotantoon jatkaville tiloille. Maito on maatalouden päätuote ja sen tuotantomäärä on hienoisella kasvu-uralla, varsinkin kun uudet navettainvestoinnit on saatu hyvin tuottamaan. Tuotannon lisäys on ollut voimakkainta maakunnan länsiosissa Vaalassa ja Puolangalla. Myös kainuulainen luomutuotanto on valtakunnallisesti verrattuna vireää. Alkutuotannon kehityksen uskotaan jatkuvan nykyisellään.

Työttömyys on vähentynyt Kainuussa ripeästi. Tilastokeskuksen mukaan Kainuun työttömyysaste painui viime vuonna 8,3 prosenttiin. Ennusteiden mukaan työttömyys vähenee edelleen lähivuosina. Työttömyys vähenee, koska väestön ikärakenne muuttuu, eläköityminen lisääntyy ja nuoret ikäluokat pienenevät. Työttömistä lähes puolet on yli 50-vuotiaita ja yhä useammin työttömyys päättyy eläkkeelle.

Viime vuonna TE-toimistoihin ilmoitettiin uusia avoimia työpaikkoja enemmän kuin edellisenä vuonna. Uutta työvoimaa tarvitaan erityisesti eläkepoistumaa korvaamaan. Eniten työvoimaa tarvitaan terveydenhuollossa ja sosiaalialalla sekä palveluissa ja kaupallisessa työssä. TE-toimistojen ammattibarometrin mukaan työvoimapula vaivaa yhä useampaa ammattiryhmää. Samalla ylitarjontaa on aiempaa harvemmissa ammattiryhmissä.

Samanaikaisesti työvoimapula vaivaa yhä useampaa ammattiryhmää. Haasteena on, että rekrytointiongelmia kokeneiden toimipaikkojen osuus työvoimaa hankkineista toimipaikoista kasvaa.

Aluekehityksen kannalta merkittävä menetys oli päätös Kajaanin opettajakoulutuksen lakkauttamisesta. Opettajakoulutuksen lakkauttämispäätöksen jälkeen Kainuun korkea-asteen konsortiossa toteutetaan yhteistä strategiaa, jonka ensimmäiset kokonaisuudet ovat AIKOPA (aikuiskoulutuspalvelut) ja CEMIS (Centre for Measurement and Information Systems), joka on mittaus- ja tietojärjestelmien tutkimus- ja koulutuskeskus. Korkea-asteen seuraava kehittämiskohde on matkailualan koulutus.

Kainuun lentoliikenne saavutettavuus on kehittymässä myönteiseen suuntaan. Lentolippujen hinnat ovat tulleet kohtuullisemmiksi ja yhteyksiä on tullut lisää.

Tulevaisuuden huolenaiheina koetaan aluehallinnon ja korkea-asteen uudistamisen mahdolliset leikkaukset sekä valtiosektorin työpaikkoihin kohdistuvat vähennyspaineet ja -uhkat. Myös alueellisen kuljetustuen tukitasojen alentaminen keskusteluttaa nyt Kainuussa.

Kajaanin seutukunta

Kajaani, Paltamo, Ristijärvi, Sotkamo, Vaala

Kajaanin seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 57 340 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 286 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 3 066 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 12 158 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,3 prosenttia, ja työttömiä työnhakijoita oli 3 190.

Kajaanin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	-	-	--

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämä

Kajaanin seudulla perusvire on positiivinen, vaikkakin perinteiset elinkeinot ovat murroksessa. Kaivannaisteollisuus jatkaa vahvana uutta teknologiaa, biokasaliuotusta, hyödyntäen. Positiivisia uutisia on tullut myös metalliteollisuudesta, ICT-alalta ja palvelualoilta. Investointihalukkuus on toistaiseksi vielä melko laimeaa, vaikkakin suunnitelmia on runsaasti ja rahoituskysyntä lisääntymässä. Yrityskannan uusiutuminen on hidastunut. Aloittavien yritysten osuus yrityskannasta on pienentynyt ja lopettavien osuus kasvanut.

Kaivosteollisuuden merkitys aluetaloudelle on suuri ja kasvava. Myös uuden työvoiman rekrytointitarve kaivosalalle on kasvussa. Kaivostyöntekijöistä arvioidaan tulevan lähiaikoina jopa pulaa.

Talvivaaran Kaivososakeyhtiö on kansainvälisesti merkittävä perusmetallien tuottaja, joka keskittyy ensisijaisesti nikkelin ja sinkin tuotantoon biokasaliuotustekniikan avulla. Talvivaaran esiintymät Sotkamossa muodostavat yhden Euroopan suurimmista sulfidisen nikkelin esiintymistä, joiden arvioidaan riittävän useiden kymmenien vuosien tuotantoon.

Talvivaaran kaivoksella on lähes 600 työntekijää. Lisäksi kaivoksen kokonaistydöllisyysvaikutukset kerroinvaikutuksineen ovat mittavat. Talvivaarassa suunnitellaan muiden metallien sivutuotteena saatavan uraanin talteenottoa nykyisten kaivostoimintojen yhteydessä. Tähän liittyvät lupa-asiat ovat vireillä. Uraanin talteenottolaitos rakennettaisiin kiinteäksi osaksi nykyistä metallien saostusprosessia. Kaivosyhtiö on sopinut kansainvälisen uraanintuottajan Cameco Corporationin kanssa uraanin talteenottolaitoksen rakentamisesta. Investointi on yli 40 miljoonaa euroa.

Sotkamon Taivaljärven hopeakaivoshanke luo uskoa tulevaisuuteen ja vahvistaa alueen kaivostoimintaa. Mineraalivaranto on 3,5 miljoonaa tonnia. Kannattavuuslaskelmat ovat loppusuoralla. Rakentaminen voi alkaa tämän vuoden lopulla ja tuotannon odotetaan alkavan vuoden 2014 alkupuolella.

Transtech Oy ja VR Group ovat sopineet 27 kaksikerroksisen ohjaus- ja ravintolavau-
nun toimittamisesta. Tilauksen arvo on 90 miljoonaa euroa. Transtech Oy ja HKL ovat so-
pineet 40 raitiovaunun hankinnasta. Tilauksen arvo on 113 miljoonaa euroa. Transtechin
työntekijämäärä on kohonnut 430 henkilöön. Töitä riittää ainakin kahdeksi vuodeksi.

Renforsin Ranta -yritysalue perustettiin entisen UPM:n Kajaanin paperitehtaan tiloihin.
Yritysalueella toimii yli 20 uutta yritystä, jotka työllistävät yli 250 työntekijää. Kaikkiaan alu-
eella on jo lähes 30 yritystä, joissa työskentelee noin 500 työntekijää. Osa näistä yrityksis-
tä on toiminut Kajaaninseudulla jo aiemmin, mutta ne ovat nyt siirtäneet toimintonsa yri-
tysalueelle ja palkanneet lisää työvoimaa. Reilusti yli puolet yritysalueen työpaikoista on
kuitenkin kokonaan uusia.

Mittaus- ja tietojärjestelmien tutkimus- ja koulutuskeskus CEMIS (Centre for Measure-
ment and Information Systems) luo uusia mahdollisuuksia. CEMIS on Oulun yliopiston, Ka-
jaanin ammattikorkeakoulun, Mittatekniikan keskus MIKESin, Jyväskylän yliopiston ja VTT:n
yhteinen mittaus- ja tietojärjestelmiin erikoistunut sopimuspohjainen tutkimus- ja koulutus-
keskus. CEMIS on valinnut teknologiseksi painopisteiksi mittaustekniikan, ajoneuvotieto-
järjestelmät sekä peli- ja simulointitekniikan. Innovaatioympäristössä yhteistyö on jo käyn-
nistynyt. CEMIS on Kainuun kärki kansainvälisen tason t&k&i-projekteihin.

Mittatekniikan keskus (MIKES) on perustanut Renforsin Rannan yritysalueelle voima-
ja virtauslaboratorion. MIKES-Kajaani vastaa voiman, vääntömomentin, suurten massojen
sekä nestevirtauksen mittaus- eli metrologiatoiminnasta. Tavoitteena on vahvistaa Kaja-
anin asemaa mittaustekniikan osaamiskeskittymänä. Mikes toimii osana mittaus- ja tietojär-
jestelmien koulutus- ja tutkimuskeskus CEMIS:iä.

UPM ja CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy ovat sopineet palvelinkeskuksen ra-
kentamisesta Renforsin Rannan yritysalueelle. CSC:n modulaarisen Datapuiston (Data
Center Park) tarpeisiin on varattu 3000 neliömetrin alue, jonne sijoitettava ensimmäinen
kokonaisuus riittää tuhansille palvelimille. Tekniikka on sekä eko- että kustannustehokas
ratkaisu. Palvelimet jäähdytetään ulkoilman avulla ja tarvittava sähköteho tuotetaan vih-
reällä vesivoimalla. Palvelinkeskus aloittaa toimintansa syksyllä. Ensin alueelle sijoitetaan
CSC:n supertietokone ja muita CSC:n asiakasjärjestelmiä. Datapuistoa voidaan laajentaa
helposti tulevaisuudessa.

IBM ja teknologiayhtiö Herman IT (HIT) rakentavat Renforsin Rannan yritysalueelle en-
tisen paperitehtaan varastorakennukseen ekotehokkaan konesalin, joka toimii pääasiassa
uusiutuvalla energialla. Konesalin tuottama lämmin ilma käytetään ensisijaisesti konesalin
lämmittämiseen. Ylijäävä energia voidaan hyödyntää alueen muissa prosesseissa tai oh-
jata kaukolämpöverkkoon. Sopimus IBM:n kanssa on merkittävä alueen konesaliliiketo-
innalle. Sopimus myös täydentää aiemmin CSC:n kanssa tehtyä sopimusta. On arvioitu,
että hankkeisiin sijoittuviin yrityksiin syntyisi lähivuosina pari sataa työpaikkaa.

Myös palvelu- ja yhteyskeskustoiminta on kasvanut Kajaanissa. SOK:n perustamaan
palvelukeskukseen Renforsin Rannassa on sijoittunut S-ryhmää palvelevia, keskitettyjä
tukitoimintoja mm. taloushallinnosta. Palvelukeskus palvelee S-ryhmää valtakunnallisesti.
Tavoitteena on lähes sata työntekijää.

Kaupan ala investoi viime vuosina merkittävästi ja ala on työllistänyt varsin hyvin.

Sosiaali- ja terveysalan merkitys kasvaa väestön ikääntyessä. Työllisyys paranee ja ala laajenee myös yksityissektorille. TE-toimistojen ammattibarometrin mukaan uuden henkilöstön rekrytointivaikkeudet ovat vaivanneet terveydenhuollossa ja sosiaalialalla jo pitkään, eikä esimerkiksi lääkäreiden ja sairaanhoitajien saatavuus näytä helpottuvan.

Matkailualalla on tulossa mittavia investointeja Sotkamon Vuokattiin. Holiday Club Resorts Oy, joka on Euroopan johtava viikko-osakealan yritys, aikoo investoida Vuokatin Kaintinkultaan lähes 45 miljoonalla eurolla. Investointisuunnitelmat sisältävät golfkenttiä, nykyisen kylpylähotellin jatkoksi rakennettavia Villa-huoneistoja sekä uusia loma-asuntoja.

Työvoiman kysyntä ja työttömyys

Elinkeinoelämän piristymisen vuoksi työmarkkinat ovat vilkastuneet ja työvoiman kysyntä on kasvussa. Työllisyys on kasvaa erityisesti palvelusektorilla sekä kaivannais- ja metalliteollisuudessa. Myös sosiaali- ja terveydenhuoltoala tarvitsee jatkuvasti uutta työvoimaa.

Kajaanin seutukunnassa työttömyys on vähentynyt selvästi vuoden takaisesta. Paras kehitys on Paltamossa, jossa työttömyysaste lähestyy neljää prosenttia paranevan työllisyyden ja valtion rahoittaman työllisyyskokeilun ansiosta. Elinkeinoelämän piristymisen ohella työttömyyden ripeä väheneminen johtuu osaltaan myös väestörakenteen muutoksesta ja työvoiman eläkepoistumasta. Työvoimapolitiikalla, erityisesti työnantajien tarpeeseen suunnatulla koulutuksella, on myös vaikutuksensa työttömyyteen. Näistä syistä erityisesti nuorten työttömyysluvut ovat helpottaneet.

Vaikea rakenteellinen työttömyys, lähinnä pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömyys, korostuvat seudun työttömyysongelmissa. Osaavan työvoiman saatavuus on vaikeutunut, mikä lisää haasteita sekä työvoiman hankintaan että koulutukseen. Työvoiman tarve muualta Suomesta ja mahdollisesti ulkomailta kasvaa.

Kehys-Kainuun seutukunta

Hyrnsalmi, Kuhmo, Puolanka, Suomussalmi

Kehys-Kainuun seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 23 940 asukasta, vuoden aikana väestö väheni 507 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1 395 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 4 143 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,6 prosenttia, ja työttömiä työnhakijoita oli 1 683.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Kehys-Kainuun seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Elinkeinoelämä

Kehys-Kainuussa tunnelma lähitulevaisuuden suhteen on varovaisen toiveikas. Huolina ovat väestön väheneminen ja ikääntyminen sekä julkisten palvelujen järjestämiseen liittyvät rakennejärjestelyt, joissa pelkona on lähipalvelujen keskittyminen yhä harvemmalle palveluverkolle. Alueen kuntien taloustilanne on huolestuttava. Yrittäjien eläköitymisaalto on lähestymässä.

Matkailu, mekaaninen puuteollisuus, bioenergian tuotanto, kaivannaisteollisuus, puun korjuu ja maatalous ovat seutukunnan potentiaalisia kasvualoja. Seutukunnan itäosissa puutuoteteollisuus on piristynyt. Yritysten tilauskannat ovat elpyneet odotetusti. Erityisesti asuinrakentamiseen liittyvän puutuoteteollisuuden näkymät paranivat roimasti, kun Kuhmossa toimivat yritykset menestyivät tontinvarauskilpailussa Helsingin Honkasuon alueella. Kohde tuo yrityksille toteutusvaiheessa kymmenien miljoonien liikevaihdon ja sen työllisyysvaikutukset vuositasolla ovat arviolta 30 henkilötyövuotta. Honkasuon alueen kaavoituksen viivästymisen vuoksi, kohteen rakentaminen alkaa tämän vuoden lopulla.

Kaivannaisteollisuuteen liittyy myönteisiä odotuksia. Sotkamon Taivaljärven hopeakaivoksen uskotaan toteutuessaan piristävän myös Kehys-Kainuun elinkeinoelämää.

Sahateollisuuden parantunut tilanne ja investoinnit ovat myönteinen signaali. Markkinoilla ei ole odotettavissa suuria muutoksia ja työllisyys on vakaa. Höylätyn puutavaran kysyntä on ollut kasvussa ja kasvun jatkumisesta on varovaisen positiiviset odotukset. Muutoin Kehys-Kainuun teollisuudessa investoinnit ovat vähissä.

Palvelusektori on pärjännyt varsin hyvin. Yhteyskeskustoiminta on kasvussa ja ala rekrytoi uutta työvoimaa. Kaupan tilanne on pysynyt vakaana. Rakennusala on piristynyt lähinnä korjausrakentamisessa ja käynnissä on muutamia merkittäviä saneerauskohteita. Merkittävä suunnitteilla oleva julkinen investointi on Puolangan terveyskeskuksen uudisrakennus.

Matkailualalle on vireillä suuria suunnitelmia. Hyrynsalmen Ukkohallan matkailukeskukseen on suunnitteilla mittavat investoinnit. Matkailukeskuksessa rakennetaan lisää majoitus- ja palvelutiloja. Investoinnin arvo on lähes kuusi miljoonaa. Tämä vaihe on valmistumassa, jonka jälkeen investoinnit jatkuvat lomahuoneistoihin, palvelu- ja liiketiloihin, keilahalliin ja laskettelurinteisiin. Hotelli-investointi on tuiki tarpeellinen piristysruiske erityisesti Hyrynsalmelle.

Sosiaali- ja terveysalan merkitys kasvaa väestön ikääntyessä. Ala työllistää ja tarjoaa mahdollisuuksia yrittäjätoiminnalle.

Uusia yrityksiä perustetaan entistä aktiivisemmin. Varsinkin yrittäjien sukupolvenvaihdoksia suunnitellaan yhä enemmän. Seudulliset yrityspalvelut ovat satsanneet mittavasti yrittäjyyden edistämiseen.

Kehys-Kainuun väestö vähenee varsin voimakkaasti, mikä johtuu väestön ikärakenteesta ja muuttotappiosta.

Työvoiman kysyntä ja työttömyys

Uutta työvoimaa tarvitaan lähinnä sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä yhteyskeskustoimintaan. Myös matkailun merkitys työllistäjänä on hyvässä kasvussa.

Työttömyys on vähentynyt Kehys-Kainuussa nopeasti. Nuorisotyöttömyyden tilanne on hyvä. Työttömyys onkin enää vain hieman Kainuun keskiarvoa korkeammalla. Erityisen hyvin työttömyys on vähentynyt Puolangalla ja Suomussalmella. Tosin Suomussalmella on käynnissä lomautuksia. Vaikeinta työttömyys on Kuhmossa ja Hyrynsalmella. Laaja rakenteellinen työttömyys vaivaa Kehys-Kainuuta samanaikaisesti kun osaavan työvoiman saatavuus heikkenee. TE-toimistojen ammattibarometrin mukaan työvoimapula vaivaa yhä useampaa ammattiryhmää. Samalla ylitarjontaa on aiempaa vähemmissä ammattiryhmissä.

Lisätietoja

Strategiapäällikkö

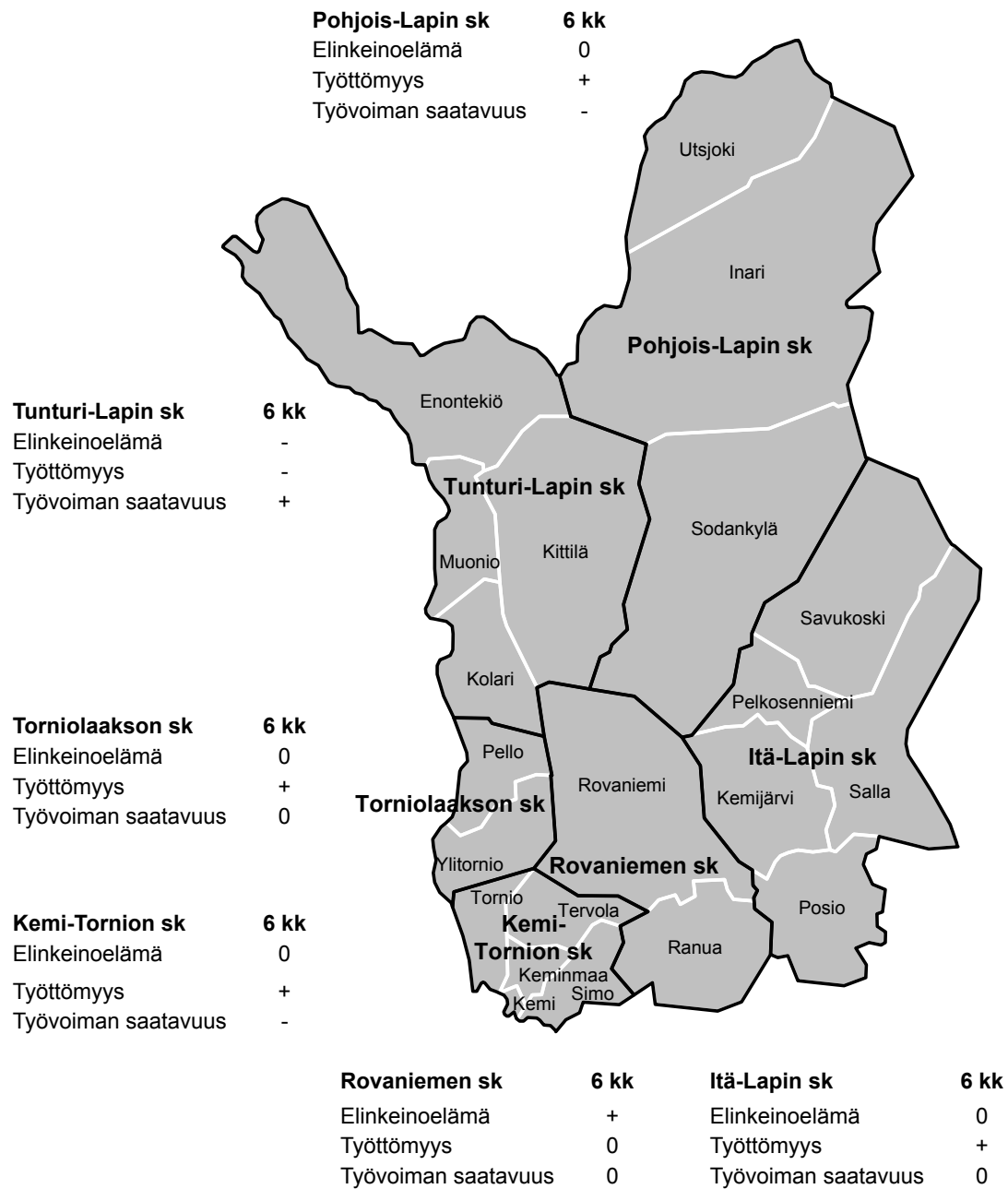
Juha Puranen

Kainuun ELY-keskus

puh. 044 515 1375

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Lapin ELY-keskus

Lapissa asui vuoden 2011 lopussa 183 308 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 180 henkilöllä. Vuonna 2010 alueella oli 11 287 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 39 240 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,6 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 10 916.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Lapin ELY-keskus			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Yleinen tunnelma alueella

Lapin kehitysnäkymät ovat myönteiset perustuen kaivos- ja metalliteollisuuteen, energia-hankkeisiin sekä matkailuun. Tunnelma on positiivisen odottavainen. Päätöksiä Lapissa ja koko Barentsin alueella vireillä olevien hankkeiden toteutumisesta odotellaan. Meneillään olevat ja uudet suunnitteilla olevat investoinnit ovat potentiaali pohjoisten yritysten kasvulle ja kehitymiselle. Myös etelän yritykset ovat kiinnostuneet avaamaan toimipisteitä Lapissa. Lähimmän vuoden aikana on odotettavissa päätöksiä mm. Rovaniemen ja Kemmin energia-hankkeista. Kaivoshankkeet etenevät suunnitelmien mukaisesti. Matkailussa on myös vireillä useita hankkeita, jotka eivät kuitenkaan näytä käynnistyvän vielä lähimmän vuoden aikana.

Euroopan ja maailmanlaajuinen talouden epävarmuus vaikeuttaa kehitysnäkymien arviointia ja aiheuttaa epävarmuustekijöitä kysynnän kehitykseen ja rahoituksen saatavuuteen. Epävarma taloustilanne näkyy vireillä olevien hankkeiden päätösten ja toteutusaikataulujen siirtymisenä. Lapin haasteita ovat myös harva asutus, väestön ikärakenne, palvelujen saatavuus ja logistinen saavutettavuus. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden haasteellisuus korostuu entisestään tulevana vuosina.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Lapin keskeiset toimialat ovat metsä- ja metalliteollisuus, matkailu, kauppa ja vahvistuva kaivosteollisuus. Kaivostoiminnan lisäksi energia-ala on toinen merkittävästi kehittyvä ala Lapissa.

Talous kääntyi nousuun vuoden 2010 keväällä ja liikevaihdon kasvu jatkui vuonna 2011, joskin hitaampana kuin edellisenä vuonna. Henkilöstömäärän kehitys kääntyi vuoden 2010 loppupuolella varovaiseen kasvuun ja kasvu vahvistui alkuvuoden 2011 aikana. Lapin pk-yritysten suhdannenäkymät tulevalle vuodelle ovat näkymien heikkenemisestä huolimatta hieman koko maata positiivisemmat. Suurhankkeet asettavat haasteita lappilaisten pk-yritysten osaamiselle osana alihankintaketjuja.

Metsäteollisuuden asema Lapissa on globaaliin tilanteeseen verrattuna vakaa. Autokummun ferrokromituotannon laajennushanke on meneillään ja ThyssenKrupp -kauppa vahvistaa Tornion tehtaiden asemaa.

Kaivostoiminnan ja siihen liittyvien alihankintaketjujen ja palveluiden kehitysnäkymät ovat hyvät ja kysyntä kasvaa. Voimakkaasti kehittyvä kaivostoiminta tukee muiden toimialojen kehittymistä kaivospaikkakunnilla ja laajemminkin Lapissa. Kevitsan kaivoksen tuotanto käynnistyy vuoden puolivälissä. Valmistellut kaivoshankkeet ovat Lapissa useita miljardeja euroja.

Rovaniemen Mustikkamaan voimalaitoshankkeen ja Kemin biodiesellaitoshankkeen li-
säksi tuulivoimarakentamiseen liittyy merkittäviä investointisuunnitelmia Lapissa. Simon kuu-
si tuulivoimalaa ovat valmistuneet ja Tervolan Varevaaran tuulivoimapuistoa ollaan aloitta-
massa. Näiden ohella suunnitteluprosessin eri vaiheissa on Lapin alueella menossa kym-
meniä muita tuulivoimahankkeita.

Kaivosten ja energiahankkeiden tarvitsemat maantie-, rautatie- ja vesiväyläinvestoinnit
tukevat myös matkailuelinkeinoa ja laajemminkin elinkeinoelämän ja Lapin asukkaiden lo-
gistisia tarpeita. Tienpidon määrärahojen vähenemisen myötä liikenneinvestointien toteut-
tamismahdollisuudet ovat vähäiset. Päälysteiden uusimiseen käytettävä ylläpidon rahoit-
us suuntautuu päätieverkolle.

Matkailun alkutalvi on ollut hyvä ja näkymät tulevalle kevääälle ovat varovaisen positiivi-
sia. Parin vaikean vuoden jälkeen kehitys on lähtenyt kasvusuuntaan ja näkymät ovat glo-
baalin talouden epävarmuudesta huolimatta suhteellisen hyvät. Brittimarkkinat eivät ole
vielä palautuneet entiselle tasolle, mutta venäläisten matkailijoiden määrä kasvaa voimak-
kaasti. Investoinnit ovat varovasti elpymässä ja uusia visioita esitellään sijoittajien houkut-
telemiseksi. Venäläisten lisääntynyt ostosmatkailu on näkynyt myönteisesti kaupan kehi-
tyksessä. Myös rajakaupalla on merkittävä rooli Lapissa.

Tavaraliikenteen muutokset antavat tietoa yritysten liiketoiminnan muutoksista. Ras-
kaan liikenteen määrät ovat kasvaneet vuoden 2008 lokakuusta lähtien, mikä kuvastaa
kasvua elinkeinotoiminnassa. Vuonna 2011 raskaan liikenteen määrä on ollut pääsääntöi-
sesti suurempi kuin edellisvuonna.

Lapin nopea talouskehitys ja suurhankkeet näkyvät ympäristövaikutusten arviointimenet-
telyjen määrässä. Vireillä olevia YVA-menettelyitä oli vuonna 2011 yhteensä 18, joista kai-
voshankkeita 5, tuulivoimapuistohankkeita 7 ja turvetuotantohankkeita 4. Erityisesti kaivos-
hankkeisiin liittyy Lapissa poikkeuksellisen laajoja ja haasteellisia intressiristiriitoja esim. liit-
tyen porotalouteen, luontaiselinkeinoihin, metsätalouteen, matkailuun ja luonnonsuojeluun.

Rakentamisessa näkyy kaivosinvestointien lisäksi vilkastunut asuntorakentaminen sekä
teollisuus- ja toimitilarakentaminen. Isoimpien matkailurakentamisinvestointien toteutta-
misaikatauluja on epävarmassa taloustilanteessa myöhennetty. Sekä teollisuusalueiden
kehittäminen että erityisesti keskustojen asuntorakentaminen näkyvät kuntien kaavoitus-
toiminnassa. Useita rakennuskohteita on valmistumassa, mikä osaltaan heikentää raken-
nusalan näkymiä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyyden aleneminen jatkui vuonna 2011. Syksystä 2010 kevääseen 2011 työttömyy-
den vuosimuutos oli joka kuukausi vähintään 10 prosenttia. Kesästä 2011 alkaen työttö-
myys on vähentynyt hitaammin. Tästä huolimatta työttömien määrä alitti joulukuussa vuo-
den 2008 määrän. Vuoden vaihteessa työttömiä oli Lapissa noin 10 900, jota alempi työt-
tömien määrä on ollut joulukuussa viimeksi vuonna 1990.

Nuorten työttömyyden väheneminen nopeutui viime vuonna. Alle 30-vuotiaita työttömiä
oli viime vuonna keskimäärin 2 600 eli neljännes työttömistä. Alle 30-vuotiaista työttömistä
kaksi kolmasosaa oli suorittanut vähintään keskiasteen ammatillisen koulutuksen. Sen si-

jaan yli 50-vuotiaiden työttömyys lisääntyy: 40 % työttömistä on yli 50-vuotiaita. Myös pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut ja yhä useampi pitkäaikaistyöttömistä on ollut työttömänä yhdenjaksoisesti yli kaksi vuotta.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Elinkeinoelämän myönteisistä kehitysnäkymistä sekä työvoiman suuresta poistumasta johtuen työvoiman kysyntä lisääntyy, vaikka työllisyysennusteiden epävarmuustekijät ovat lisääntyneet viime syksystä alkaen. Kaivostoiminta heijastuu työvoiman kysyntänä myös monilla muilla toimialoilla. Matkailussa työvoiman kysyntä ylittää kausiluontoisesti työvoiman tarjonnan. Myös terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluissa työvoiman kysyntä on jatkuvaa. Julkisella sektorilla kuntasektori rekrytoi, mutta valtiosektorilla henkilöstön rekrytointi on vähäistä.

Huolestuttavaa on, että Lapin pk-yritykset näkevät koko maata yleisemmin työvoiman saatavuuden työllistämisen esteeksi ja rekrytointiongelmia on Lapissa enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Kielitaitovaatimukset lisääntyvät työmarkkinoilla yritystoiminnan kansainvälistyessä ja ulkomaalaisten matkailijoiden palvelutarpeisiin vastaamisessa. Venäjältä suuntautuva ostosmatkailu on lisännyt venäjän kielentaitoisen työvoiman kysyntää ja tarvetta kaupassa ja palvelualan yrityksissä.

Osaavan työvoiman ammatillinen ja alueellinen kohtaanto on haasteellista. Kilpailu osaavasta työvoimasta kovenee yli toimiala-, maakunta- ja maarajojen. Osaavan työvoiman saatavuus on merkittävä kehittämis- ja koulutuksellinen haaste Lapissa. Yritykset näkevät, että koulutuksen kautta hankittu osaaminen ei ole riittävä vastaamaan yrityskohtaisiin tarpeisiin. Lisäksi tarvitaan osaamisen syventämistä, laajentamista tai yrityskohtaisen osaamisen kehittämistä.

Rovaniemen seutukunta

Rovaniemi, Ranua

Rovaniemen seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 64 881 asukasta. Vuoden aikana väestö kasvoi 454 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 3 527 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 13 247 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,4 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 3 752.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Rovaniemen seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Rovaniemi on toipunut kehityksessä taantumaa edeltävälle tasolle esimerkiksi kaupan- ja matkailun toimialalla. Rovaniemen monipuolinen yritys rakenne, elinkeinorakenne ja pk-yritysten määrä ovat mahdollistaneet myönteisen kehityksen. Rovaniemen asema maakunnan hallinnollisena ja kaupallisena keskuksena on vahva. Alueen väestökehitys on myönteistä.

Keskeinen haaste on matkailun, kaupan ja palvelujen näkökulmasta alueen saavutettavuus. Erityisiä huolia kohdentuu lentoliikenteen tulevaisuuteen juuri tällä hetkellä. Myös kilpailukyvyyn säilyminen huomioiden em. toimialojen työvoimavaltaisuus nähdään haasteena. Elinkeinoelämän puolelta esille nostetaan osaavan työvoiman saatavuus ja infran osalta tieverkon kunnossapito.

Yleinen tunnelma alueella

Tunnelmaa voi kuvata odottavan positiiviseksi. Turpeen veron nosto on tuonut mukanaan harmaita pilviä Rovaniemen suurimman investointihankkeen Mustikkamaan voimalaitoshankkeen ympärille. Lisäksi toteutumiseen liittyvillä epävarmuustekijöillä voi olla myös vaikutusta metsäenergian korjuutoimintaan harjoittaviin yrittäjiin.

Rovaniemen seutukunta valmistautuu mahdolliseen voimalaitoshankkeeseen ja Suhanon kaivoksen avaamiseen, joiden pitäisi alkaa konkretisoitua kuluvan vuoden aikana. Lisäksi alueella uskotaan Rovaniemen vetovoimaan matkailussa, erityisesti ostos- ja kongressimatkailussa.

Teollisuudessa tunnelmat ovat varovaisemmat. Yritykset uskovat kuitenkin, että tilauskanta vahvistuu lähimpien kuukausien aikana.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Rovaniemen seutukunnan keskeiset toimialat ja yritykset ovat matkailu, luovat alat, teollisuus, kauppa ja palvelut.

Matkailun osalta odotetaan, että tehdyt investoinnit näkyvät toimialan myönteisenä kehityksenä ja Rovaniemelle saadaan uusia matkailijoita. Osin jo tulevan kesän aikana alueen majoituskapasiteetti joutuu koetukselle, kun alueella on useita suuria kokoustapahtumia muutaman viikon sisällä. Paikkakunnalla onkin tähän kapasiteetin rajallisuuteen liittyen useita hotellien laajennushankkeita vireillä. Matkailun toimialaa on saatu kehitettyä ympärivuotiseksi. Tulli- ja liikkumisvapautukset ovat lisänneet Venäjältä suuntautuvaa ostosmatkailua. Alueen kauppaliikkeet ja palvelualan yritykset ovat lisänneet markkinointia sekä huomioineet uusissa rekrytoinneissa venäjän kielen osaamisen merkityksen.

Teollisuuden osalta mm. Lappsettiin kohdentuu myönteisiä odotuksia. Myös metalliteollisuudessa on odottavat tunnelmat.

Rakentamisessa asuntorakentamisen osalta valmistaudutaan hiljaisempaan jaksoon. Julkisista investoinneista merkittävin on Lappia -talon peruskorjaus. Tunturirakentamisen hiipuminen heijastuu myös Rovaniemen alueelle. Rakentaminen painottuu seuraavan puolen vuoden aikana saneerausrakentamiseen uudistuotannon sijasta.

Lapin kaivoshankkeet näkyvät myönteisenä liikehdintänä Rovaniemen alueella ja myös tulevaisuudessa niiden uskotaan vaikuttavan alueeseen myönteisesti. Erityisesti logistiik-

ka-alan odotetaan hyötyvän pidemmällä aikavälillä pohjoisen kaivoshankkeista. Alan kannattavuutta nakertaa kuitenkin kustannusten kohoaminen.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyyden alentuminen on jatkunut varovaisesti. Positiivista on nuorten työttömyyden vähentyminen suhteellisesti enemmän verrattuna kokonaistyöttömyyden alentumiseen. Vähentymisestä huolimatta nuorten työttömyys on edelleen haaste.

Huolestuttavaa on pitkäaikaistyöttömien ja työttömistä yli 50-vuotiaiden määrän jatkuva lisääntyminen.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työllistäviä aloja alueella ovat palvelut ja kauppa. Alueella ei ole tiedossa uusia suuria rekrytointejä. Positiivisista näkymistä huolimatta mitään sellaista ei ole vireillä, joka toisi uusia työpaikkoja huomattavissa määrin alueelle.

Sosiaali- ja terveysalan työvoiman saatavuudessa on vaikeuksia. Pulaa on lääkäreistä, hoitajista ja sosiaalityöntekijöistä. Lisäksi haasteellista on saada työvoimaa opetuslalle, myyntiedustus ja puhelinmyyntiin sekä siivousalalle.

Kemi-Tornion seutukunta

Kemi, Tornio, Keminmaa, Tervola, Simo

Kemi-Tornion seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 60 355 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 201 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 3 287 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 14 674 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,1 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 3 515.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Kemi-Tornion seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	++	+	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	-	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Kemi-Tornion seutukunta on Lapin teollinen sydän ja sen myötä kansainväliset suhdanteet vaikuttavat voimakkaasti alueen hyvinvointiin ja elinvoimaan suoraan ja kerrannaisvaikutusten kautta. Kemi-Tornio alue on Euroopan pohjoisin suurteollisuuden ja siihen liittyvän osaamisen keskus, joka tuottaa 90 % Lapin teollisuuden ja 8 % Suomen kokonaistalouden. Teollisuuden jalostusarvolla ja viennillä mitattuna alue kuuluu Suomen seutukuntien kärkeen.

Yleinen tunnelma alueella

Päätös ydinvoimalan rakentamisesta Pyhäjoelle latisti elinkeinoelämän tunnelmaa loppuvuoden osalta, mutta usko tulevaisuuteen on palautunut, mikä näkyy työmarkkinatilanteen vilkastumisena. Ilman Outokummun ferrokromituotannon laajennustyötä tilanne alueella olisi ollut merkittävästi hiljaisempi.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Kemi-Tornio-alueen teollinen toiminta nojautuu vahvaan metalli- ja metsäteollisuuteen ja näiden ympärille muodostuneeseen kunnossapitoon, huoltoon ja asennuksiin keskittyneisiin teollisuuspalveluiden klusteriin sisältäen koulutus- ja tutkimuspalveluita. Muita merkittäviä teollisuudenaloja ovat konepajateollisuus sekä puurakenne- ja puutaloteollisuus.

Kaupan merkitys alueen elinvoimaisuudelle on kasvanut ja kaupan suurhankkeilla on ollut mittava merkitys Kemi-Tornion aluetalouteen. Uusien hankkeiden myötä Kemi-Tornio-osta onkin muodostunut kaupan kasvualue.

Kemin Ruutinrantaan on suunnitteilla kerrostalo- ja pientaloasumista. Ensimmäiset rakennettavat asunnot ovat valmiina kesällä tai viimeistään syksyllä 2013. Kemin Sarius-alueen suunnitelma sisältää puolestaan hotellin ja siihen liittyvien loma-asuntojen rakentamisen. Se mahdollistaa myös Mansikkakanpuiston ottamisen asuinkäyttöön. Molemmat hankkeet mahdollistavat jopa 600 uuden asuinhuoneiston rakentamisen Kemiin. Lisäksi Sauvosaaren rantaan tulisi noin 400 uutta hotellihuonetta ja lomaosaketta.

Kemin Ajoksen sataman välittömään läheisyyteen kaavailtu Sarana-logistiikkakeskus toteutetaan suunnitelmien ja laaditun asemakaavan mukaisesti. Alueesta rakennetaan meri- ja maaliikenteen yhdistävä logistiikkakeskus. Alueelle voivat sijoittua esim. satamalogistiikka- ja kaivosten kuljetuslogistiikkapalveluja tarjoavat yritykset, teollisuuspalveluja ja tuotantoa harjoittavat yritykset sekä meriliikenteeseen tukeutuvat kuljetus-yritykset. Myös Kemi-Tornio-alueen teollisuuden raaka-ainetoimittajat, jatkojalostajat ja muut palvelualan yritykset voivat hyödyntää Saranaa toimintansa logistisena osana tai tukikohtana.

Paakkola Conveyors Oy toimittaa kuljetinjärjestelmän malmin käsittelyyn Garpenbergin kaivoksen laajennusinvestointia varten. Toimitus sisältää yhteensä 750 metriä hihnakuljettimia sekä syöttimiä. Kokonaisuuteen kuuluu kuljetinjärjestelmien suunnittelu, valmistus, asennus ja käyttöönotto. Toimituksen suunnittelu sekä valmistus tapahtuvat Tervolan yksiköissä ja työllistävä vaikutus on reilut 20 henkilötyövuotta.

Sumituuli Oy:n Ajokseen suunnitteilla olevan tuulivoimalahankkeen rakennusurakointin on saanut YIT Rakennus Oy. Tervolaan ja lihin rakennetaan 18 tuulivoimalaa syksyyn 2012 mennessä. Nyt solmittujen sopimusten arvo on yhteensä 5–6 miljoonaa euroa. Tervolan Varevaaran alueelle rakennettava kymmenen 3 megawatin voimalayksikön kokonaisuus nousee lähes 50 kilometrin päähän merestä. Sen investointipäätös on tehty ja puisto valmistuu vielä kuluvan vuoden aikana.

Biodiesellaitoksen rakentaminen Kemiin moninkertaistaisi energiapuun korjuumäärät Lapissa. Energiapuun tarpeen arvioidaan jopa viisinkertaistuvan nykyisestäään. Tämä tietäisi alueelle myös satoja uusia työpaikkoja. Laitoksen toteutuminen on kiinni mm. EU:n

NER ympäristötuen saamisesta hankkeelle. Päätöstä odotetaan tämän vuoden alkupuoliskolla ympäristötuesta.

Tieliikenteessä 4-tie on valtakunnallinen väylä, joka on erinomaisessa kunnossa. Kemi-Tornion lentokenttä palvelee hyvin alueen teollisuutta ja matkailua. Myös ratayhteydet Kemi-Tornion alueelta ovat hyvät. Merkittävää on myös se, että alue sijaitsee Perämeren pohjukassa, mistä on hyvät yhteydet myös Ruotsiin niin maanteitse kuin rautateitsekin

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien työnhakijoiden määrä on tasaisesti vähentynyt vuosien 2009 ja 2010 luvuista. Nyt määrä on jo vuoden 2008 tasolla. Työttömien työnhakijoiden määrän vähentyminen näkyy erityisesti miesten luvuissa. Yli puolella työttömistä työnhakijoista on keskiasteen koulutustausta. Nuorisotyöttömyys on myös vähentynyt, mutta hitaammin kuin koko Lapissa. Vaikeasti työllistyvien määrä on laskenut melkein 12 % vuoden 2009 luvusta.

YT-neuvotteluja käydään parhaillaan useassa alueen yrityksessä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Merkittävimmät työpaikka-avaukset syntyvät metalliteollisuuteen, rakentamiseen, kaupan ja logistiikan alalle. Työvoiman saatavuudessa ongelmia esiintyy eniten hoitoalalla. Myös esim. pätevistä kirjanpitäjistä on ollut pulaa.

Torniolaakson seutukunta

Ylitornio, Pello

Torniolaakson seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 8 561 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 150 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 655 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 1 507 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 495.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Torniolaakson seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	++	+	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Torniolaakson seutukunnan kannalta tilanne näyttää tällä hetkellä toiveikkaalta mm. kaivosteollisuuden kehittymisen vuoksi. Tämä on lisännyt pienten metallialan alihankintayri-

tysten sijoittumista alueelle. Seutukunnan voimakkaana työllistävinä aloina ovat rakentaminen ja kuljetusala. Erityisesti rakennusalan tulevaisuuden haasteena on työvoiman voimakas ikääntyminen.

Yleinen tunnelma alueella

Huolimatta kohtuullisen vilkkaasta pk-yritystoiminnan etabloitumisesta alueelle on yleinen tunnelma alavireinen. Syynä tähän on jo pitkään jatkunut väestön väheneminen, mikä on ollut Torniolaaksossa lähes Itä-Lapin tasoa. Väestön väheneminen koettelee erityisesti kaupan alaa.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Rakennusaineteollisuudessa on kysymysmerkkejä ilmassa. Keskeisten yritysten tilauskanta on ollut hyvä, mutta tulevaisuus on epävarma. Erityisesti Etelä-Suomen markkinat lisäävät epävarmuutta kuljetustukien alenemisen ja yleisten kuljetuskustannusten kallistumisen vuoksi.

Talonrakennusosalalla tilanne on vielä hyvä, mutta alan toimijoiden mukaan syksyille odotetaan jonkin asteista kysynnän laskua.

Logistiikka-alalla tunnelmat ovat epävarmat. Kuljetustukien alenemisen odotetaan vaikuttavan negatiivisesti Pohjois-Suomen yrittäjiin. Myös alan kannattavuus on ongelmallinen.

Maa- ja metsätalouden piirissä ei ole nähtävissä suuria muutoksia suuntaan tai toiseen.

Kaupan alalla väestömäärän jatkuva hiipuminen syö kannattavuutta erityisesti erityistavarakaupassa. Sen sijaan Ruotsin kruunun vahva asema valuuttana suhteessa euroon on osaltaan paikannut oman väestöpohjan kulutuskysynnän hiipumista.

Teollisuudessa on ollut jonkin verran lomautuksia. Metallialalle on viimeisen vuoden aikana tullut useita uusia pienyrityksiä. Uusien yritysten perustaminen on ollut vakaalla pohjalla. Kuitenkin viime vuoden loppupuolella on alkanut ainakin ajoittainen hiipuminen myös uusien yritysten perustamisessa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömien työnhakijoiden määrä on tasaisesti vähentynyt vuosien 2009 ja 2010 luvuista. Nyt määrä on alempi kuin vuonna 2008. Nuorisotyöttömyys on alentunut jossain määrin. Myös rakennetyöttömien määrä on alentunut.

Mitä ilmeisimmin väestön ikärakenne on voimakkaimmin selittävä tekijä Torniolaakson seutukunnan työttömyyden alenemiselle vuositason tasolla. Vanhimpien ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle ei uusia ikäluokkia juurikaan tule työmarkkinoille. Tämä auttaa työllisyyskehitystä, vaikka työvoiman kysyntä sinänsä on ollut vähäistä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Tornionlaakson alueella ei odoteta merkittävää työvoiman kysynnän kasvua. Osaavan työvoiman saatavuus on ongelmallista korkeasti koulutetuista erikoisosaajien sekä metalli- ja rakennusalan osaajien osalta. Myös hoitoalalle ennakoidaan rekrytointivaikeuksia. Vahva Ruotsin kruunu houkuttelee työssä olevia siirtymään työhön Ruotsiin, mikä voi aiheuttaa osaavan työvoiman saatavuudessa ongelmia alueella.

Itä-Lapin seutukunta

Kemijärvi, Salla, Posio, Savukoski, Pelkosenniemi

Itä-Lapin seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 18 291 asukasta. Vuoden aikana väestö väheni 350 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1 168 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 2 829 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 18,6 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 443.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Itä-Lapin seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Itä-Lappi on toipumassa pahimmista rakennemuutoksista, mutta taantuman jäljet näkyvät Itä-Lapissa nyt viiveellä. Kesä ja syksy ovat vielä kriittistä aikaa alueen yrityksille.

Itä-Lapin vahvuutena on keskeinen sijainti runsaiden puu- ja energiavarojen äärellä. Perustyövoimaa on vielä saatavilla alueelle siirrettäviin töihin. Alueella on varsin edullinen asumistaso.

Alueen haasteita ovat harva asutus, vinoutunut ikärakenne ja kuntatalouden heikkeneminen.

Yleinen tunnelma alueella

Alueella odotetaan Yaran päätöstä Soklin kaivoksen avaamisesta, mutta asia ei ratkenne nopeasti. Positiivisena signaalina työllisyyden kannalta ovat olleet uutiset rikastuksen toteuttamisesta Suomessa Venäjän sijaan.

Liimapuutehdas Arktosin velkasaneeraus aiheuttaa varmasti vanhojen haavojen aukirepimisen ja iskun tulevaisuuden uskoon. Tahtotilaa sille, että tästäkin selvitään, on olemassa ja mm. matkailun suhteen odotukset ovat optimistisia.

Rajanylitysten lisääntyminen Sallan raja-asemalla on tuonut lisää volyyymiä matkailuun ja muihin palveluihin, päivittäis- ja erikoistavarakauppaan.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Arktos Oy:n Kemijärven liimapuutuotannon aloittamista kohdanneen kustannuskriisin lopulliset vaikutukset eivät ole vielä tiedossa. Muun teollisuuden yritysten näkymät eivät ehkä ole yhtä positiiviset kuin aiemmin.

Matkailutoimialalla venäläisten turistien kasvu kompensoi muiden matkailijoiden määrän vähenemisen. Rajaylitysten määrä on kasvanut, mikä näkyy myös alueen muissa palveluissa. Matkailun perusinfraan tehdyt investoinnit varmistanevat alan kasvun edellytykset tulevaisuudessa. Pyhällä luonto-, kulttuuri- ja koulutuskeskus valmistuu kesällä 2012.

Kemijärven puutermiinalin (Rakkakumpu) rakentaminen sekä Kemijärven radan sähköistys valmistuvat vuoden 2013 aikana. Puutermiinalin rakentaminen ja siihen liittyvän lähitieverkon (Kemijärvi-Ketola) peruskorjaus parantavat metsä/puualan logistiikkaa.

Tieverkon rapautuminen vaikeuttaa matkailusektorin kasvua ja kasvavaa rajanylitysluennettä sekä muuta yritystoimintaa. Valtion kuljetustukien leikkaus heikentää myös yritysten toimintaa.

Tietoliikenneverkon rakentaminen etenee alueilla, jossa kaupalliset toimijat ovat mukana. Pääosa Itä-Lapista on harvaan asuttua aluetta, jossa tarjouksia tietoliikenneverkon rakentamisesta ei ole edes tullut. Toimiva tietoliikenneverkko on perusedellytys alueella toimiville ja alueelle sijoittuville yrityksille. Itä-Lappi on kehittänyt luontomatkailua, jossa matkailijoiden turvallisuuden tukena on oltava toimiva GSM-verkko. Verkon kuuluvuus on kuitenkin heikko laajoilla alueilla.

Pyhätunturin luontokeskus (Naava) sekä uusi liikekeskus Pyhätunturilla valmistuvat maaliskuussa 2013.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys ei ole laskenut vuonna 2011. Syynä tähän on osin työvoimapolitiittisten toimenpiteiden määrän väheneminen, mutta myös alueen työmarkkinoiden kohtuullisen seisahnut tila. Mm. rakennus- tai peruskorjauskohteita ei tällä hetkellä ole juurikaan käynnissä.

Mainittavin takaisku on Arktos OY:n lomautukset noin 70 henkilöä.

Alueen työttömistä yli puolet on yli 50-vuotiaita ja näistä 60-70 % yli 55-vuotiaita. Ikään-tyneet työnhakijat ovat yleensä heikommin koulutettuja kuin nuoremmat. Isot työttömien ryhmät muodostuvat erilaisia metsä-, ympäristö- ja rakennusalan avustavia töitä tehneistä. Osalle uudelleentyöllistyminen avointen markkinoiden työhön on erittäin vaikeaa, koska halukkuus ja kyky kouluttautua on heikko, eikä Itä-Lapin työmarkkinoille synny työpaikkoja matalan koulutustason tehtäviin.

Työttömistä 2/3 on miehiä. Naisten työllisyys on selvästi parempi ja parantunut. Naiset ovat myös halukkaampia kouluttautumaan.

Osa työttömistä liikkuu aktiivisesti Lapin alueella avautuvien työpaikkamahdollisuuksiin mukaan ja työllistyy mm. kaivannaisklusterin työpaikkoihin.

Uuden osaamisen hankkiminen nähdään muuttuvassa työmarkkinatilanteessa tärkeäksi ja aktiiviset työnhakijat hankkivat uutta osaamista kouluttautumalla omaehtoisesti eri paikkakunnilla eri puolilla Suomea Itä-Lapin alueen koulutustarjonnan lisäksi.

Pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut syksystä 2011 lähtien ja ollut koko vuoden 2011 korkeammalla tasolla kuin aikaisempina vuosina. Ns. lisäpäiväoikeuden piirissä olevien työttömien määrä on kasvanut. Työttömyyden keskimääräinen kesto on noussut viime vuodesta, mutta kesto on pysynyt loppuvuoden lähes samana (35 viikkoa).

Nuorten työttömien määrä on edelleen laskussa. Ongelmana on kuitenkin alueella ne nuoret, jotka ovat eräänlaisessa välivaiheessa: oppilaitoksen kirjoilla, mutta koulutus keskeytynyt tai sosiaalitoimen asiakkaina, mutta eivät asiakkaana TE-toimistossa. Nuorten ongelmavyyhdit ovat entistä monisyisempiä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Sosiaali- ja terveysala rekrytoi lisää työvoimaa, työvoiman tarve johtuu osittain eläköitymisestä. Matkailualan työvoimatarve kasvaa vähitellen. Matkailu työllistää nykyisin yhä enemmän myös kevätsezonin ulkopuolella. Palveluala kaikkineen työllistää jatkossa enemmän mm. rajanylitysten kasvaessa.

Maanrakennus-, kuljetus- ym. erilaiset kaivosklusteriin kuuluvat tehtävät työllistävät jatkossa aiempaa enemmän Itä-Lapin alueen työnhakijoita.

Kohtaanto-ongelmia on erityisosaamista vaativissa töissä, matkailualan sesonkityövoimassa sekä hoiva-alalla erityisesti sijaisuuksissa. Työvoiman saatavuusongelmat ovat osassa töitä selkeästi ao. toimialaan liittyviä (esim. sesonkiluonteisuus matkailualalla, vaadittava erityisosaaminen esim. kokkien osalta) tai koulutukseen liittyviä (esim. vaaditaan tietyn alan korkeakoulututkintoa, vahvaa erityisosaamista tietyltä alalta). Hoiva-alalla koulutettujen lähihoitajien määrä ei riitä aina sijaisuuksiin, kun alan työvoiman tarve kasvaa ja työssäolevat ikääntyvät. Uusien lähihoitajien koulutus ei ehdi vastaamaan aina tarpeisiin.

Tunturi-Lapin seutukunta

Kittilä, Kolari, Muonio, Enontekiö

Tunturi-Lapin seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 14 371 asukasta. Vuoden aikana väestö kasvoi 72 henkilöllä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1 408 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 3 754 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 794.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Tunturi-Lapin seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	–	–
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	–	–
Osaavan työvoiman saatavuus	0	+	+

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, – Heikompi, -- Paljon heikompi

Tunturi-Lapin elinkeinorakenne monipuolistuu. Matkailun ja rakentamisen lisäksi kaivos-toimialan kasvu lisää tulevana vuosina merkittävästi työmahdollisuuksia, mutta tuo myös haasteita osaavan työvoiman saatavuuden suhteen. Kaivostoiminnan ja matkailun yhteen-sovittaminen kestäväällä tavalla Ylläksen alueella tuo mukanaan omat haasteensa. Matkai-lun ympärivuotisuuden kehittämisessä on työsarkaa pitkälle tulevaisuuteen.

Yleinen tunnelma alueella

Työllisyyden ja elinkeinoelämän myönteistä kehitystä uhkaa yleiseurooppalainen talous-taantuma. Varovaisuus näkyy mm. matkailuinvestointien vähyytenä. Isot tunturikeskuksis-sa suunnitteilla olevat matkailuhankkeet eivät ole sidoksissa tämän hetken taloustilantee-seen. Kevään osalta elinkeinoelämässä ei tule tapahtumaan merkittäviä muutoksia lukuun ottamatta rakennusalan tilapäistä notkahdusta tänä vuonna.

Kaivostoimialan valoisat näkymät ja kiinnostavuus luovat uskoa paremmasta. Pajalan kaivoshankkeiden työllisyysvaikutukset Suomen puolelle eivät ole ainakaan vielä raken-nusvaiheessa vastanneet odotuksia.

Seutukunta on onnistunut pysäyttämään muuttotappion ja Kittilän ja Enontekiön väki-luku on kääntynyt kasvuun. Kolarin ja Muonion tilanne tulee paranemaan tulevien kaivos-hankkeiden ja matkailuinvestointien myötä.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Matkailijoiden yöpymistilastoissa Levillä ja Enontekiöllä on tapahtunut jopa kasvua vuon-na 2011, kun taas Ylläksellä on ollut hienoista laskua jo kolmena vuonna peräkkäin. Levil-lä lähestyy ennätysellinen 400 000 yöpymisen määrä.

Matkailusesonki käynnistyi n. kuukauden myöhässä lumiolosuhteiden takia. Lumen puu-te aiheutti mm. Levin maailmancupin peruuntumisen ja taloudelliset miljoonavahingot. Kau-den viivästyminen heijastui suoraan työvoiman rekrytointiin ja loppuvuoden hieman edel-lisvuotta huonompaan työllisyystilanteeseen.

Matkailutoimialalle odotetaan edelliskauden veroista sesonkia. Joulumatkailussa tapah-tui hienoista laskua brittimatkailijoiden osalta. Toisaalta venäläisten osuus hieman kasvoi. Joulukuun charter-liikenne oli hieman odotettua vilkkaampaa, mutta edellisjouluu hieman vähäisempää. Uuden vuoden aika on noussut Levillä matkailun vilkkaimmaksi sesongik-si; venäläisten osuus oli ennakoituakin runsaampi. Joulun jälkeen saapui myös saksalai-sia, hollantilaisia, espanjalaisia, ranskalaisia ja myös suomalaisia. Kotimaan lentoliikenteen kasvu selittyy lentolippujen halpenemisellä lentoliikenteen kilpailun myötä.

Rakentamisessa tulee tapahtumaan notkahdus myös Tunturi-Lapissa. Rakentaminen keskittyy yksityiseen loma-asuntorakentamiseen Levin ja Ylläksen matkailukeskuksissa. Kittilän ja Kolarin kunnat rakentavat omaa infraansa; päiväkotien ja palvelutalojen laajen-nuksia, vuokra-asuntoja jne. Uusia hotellihankkeita tms. ei tänä vuonna aloiteta.

Toiveita rakentajien työllistymiseksi Pajalan kaivoksilla elätellään, kunhan kaivosten ra-kentaminen kiihtyy täyteen mittaan.

Kaivostoimialalla on käynnissä yva-selvityksiä ja kannattavuuslaskelmia. Päätöksiä on luvassa kuluvan vuoden aikana mm. Kittilä Mine -kultakaivoksen tuotannon asteittaisesta laajentamisesta Kittilässä ja Northland Mines Oy:n Hannukaisen kaivospiirin perustamista koskeva päätös Kolarissa.

Matkailun palveluammateissa ammattitaitoisen työvoiman tarve lisääntyy lähivuosina.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työttömyys lisääntyy jonkin verran heikentyneiden talousnäkymien ja investointien vähyyden vuoksi. Pk-yritykset rekrytoivat työvoimaa erittäin harkiten, jos ollenkaan.

Alueen työttömien työnhakijoiden osaamisessa on puutteita, eikä koulutus välttämättä ole ajantasaista. Työnantajan ja työnhakijan tarpeet eivät välttämättä kohtaa. Rakennetyöttömyys lisääntyy työvoiman ikääntymisen myötä. Työnhakijoista lähes puolet on yli 50-vuotiaita, joiden uudelleentyöllistymismahdollisuudet ovat varsin heikot.

Työllisyysmäärärahojen voimakas väheneminen ja uudistetut palkkatukilinjaukset heijastuvat lyhyellä aikavälillä pitkäaikaistyöttömyyden lisääntymiseen etenkin miesvaltaisilla aloilla. Nuorten yhteiskuntatakuu toteutuu varsin hyvin monipuolisen toimenpidevalikoiden avulla.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Tunturi-Lapissa merkittävimmät työllistävät alat ovat matkailu ja kaivostoiminta. Matkailun palveluammateissa työskentelee noin 3 500 työntekijä (ml. yrittäjät). Kaivostoimiala aliurakoitsijoihin työllistää Kittilässä runsaat 600 työntekijää.

Matkailualan ammattilaisten lisäksi työtä löytyy mm. kaivosalan erikoisosaajille; kunnossapitoasentajat, maanrakennuskoneenkuljettajat ym. Ruotsin/Pajalan kaivosten rekrytointien odotetaan käynnistyvän kuluvan vuoden aikana. Muilla toimialoilla ei ole tiedossa isoja rekrytointeja.

Ammattibarometrin mukaan Tunturi-Lapissa on pulaa osaavasta työvoimasta seuraavissa ammateissa: eläinlääkäri, hammaslääkäri, hovimestari ja tarjoilija, johtava sosiaalityöntekijä, kokki, lastenhoitaja, lääkäri, perhepäivähoitaja, perushoitaja/lähihoitaja, lääkintävahtimestari, psykologi, puheterapeutti, sairaanhoitaja, siivooja, sosiaalityöntekijä.

Eläköityminen, varsinkin terveydenhuoltoalalla, lisääntyy lähitulevaisuudessa. Matkailun sesonkityöhön on yhä vaikeampi löytää paikallista sesonkityövoimaa mm. rakennetyöttömyydestä johtuen. Kysyntää on ajoittain tarjontaa enemmän.

Pohjois-Lapin seutukunta

Sodankylä, Inari, Utsjoki

Pohjois-Lapin seutukunnassa asui vuoden 2011 lopussa 16 849 asukasta, vuoden aikana vähennystä oli viisi henkilöä. Vuonna 2010 seutukunnassa oli 1242 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli 3 229 henkilöä. Joulukuun 2011 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 900.

	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Pohjois-Lapin seutukunta			
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	-	-	0

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuuksia ovat puhdas luonto ja monipuolinen elinkeinoelämä. Saamelaiskulttuuri tuo oman erityispiirteensä alueelle.

Haasteena ovat pitkät etäisyydet ja niiden mukanaan tuomat saavutettavuuden ongelmat, jotka heijastuvat etenkin matkailuun, puun jatkojalostukseen ja kaivannaisteollisuuteen.

Yleinen tunnelma alueella

Pohjois-Lapissa tunnelma on positiivinen, etenkin Sodankylän kunnan alueella, jossa kaivannaisteollisuuden myötä on syntynyt uusia työpaikkoja ja yrittäjyyttä.

Matkailu on Pohjois-Lapin keskeinen toimiala, jonka tulevaisuuden näkymät ovat taas kääntyneet positiivisiksi. Maailmanlaajuiset muutokset heijastuvat kuitenkin helposti matkailuun, joten alan kehityksen ennakoiminen on haasteellista.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne ja näkymät

Keskeisiä toimialoja Pohjois-Lapin seutukunnassa ovat kaivannaisteollisuus, matkailu, poronhoito, tutkimus ja testaus sekä puun jatkojalostus.

Selkeästi kasvava toimiala on kaivostoiminta ja siihen liittyvät oheistoiminnot. Kasvua tulee Kevitsan kaivoksen rakentamisen ja avaamisen myötä sekä suunnittelu/tutkimusvaiheessa olevan Sakatin kaivoksen edetessä.

Matkailussa Saariselän alueen maajärjestelyt ja tehostettu markkinointi sekä Luoston alueen yritysmaat tuovat uutta virettä alueelle. Inarissa saamelaisalueen kulttuurikeskus Sajoksen valmistuminen on tuonut uutta kehitystä myös Inarin kirkonkylän alueelle.

Kaupan alalla myynti on kasvussa etenkin Sodankylän alueella, johtuen kaivosteollisuuden tuomista työpaikoista.

Logistiikka ja saavutettavuus ovat haasteita niin matkailulle kuin kaivostoiminnallekin. Ivalon lentokentälle on saatu useita lentovuoroja lisää, ja se näkyy suoraan Saariselän alueen matkailun vilkastumisena.

Yksityiset investoinnit painottuvat kaivannaisteollisuuteen lähinnä Kevitsan kaivoksen rakentamiseen sekä Sakatin kaivoksen avaamiseen liittyviin tutkimuksiin. Niin julkista kuin yksityistä rakentamista tapahtuu myös jonkin verran enemmän kuin aikaisempina vuosina.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Pohjois-Lapissa on jo pitkään ollut hyvä työttömyyden kehitys, syynä etenkin kaivostoiminnan tuomat uudet työpaikat. Työttömyyden kehitys on edelleen positiivinen mutta alenema ei ole niin nopeaa kuin viime vuosina.

Työttömistä työnhakijoista on lähes puolet yli 50-vuotiaita, joilla on usein vanhentunut koulutus sekä syrjäinen asuinpaikka. Julkisen liikenteen puuttuminen ja pitkät välimatkat tuovat lisähaastetta työvoiman liikkuvuudelle.

Työttömyyden kesto pitenee, koska avoimet työmarkkinat ovat toimineet kohtuullisen hyvin muutaman vuoden ajan ja työttömiksi on jäänyt henkilöitä, joiden ikä ja koulutus sekä motivaatio koulutukseen eivät edesauta työllistymistä. Toisin sanoen työttömien rakenne vaikeutuu. Nuorisotyöttömyys pysyy samalla tasolla kuin nytkin.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Kaivos, rakentaminen, matkailu, hoiva ja siivous alat työllistävät nyt ja jatkossakin. Tällä hetkellä Kevitsan kaivokselle ovat henkilöstön rekrytoinnit menossa.

Kaivosalan johto-, suunnittelu- sekä muihin korkeaa koulutusta vaativiin tehtäviin on haastavaa löytää osaavaa työvoimaa. Osaavaa työvoimaa ei ole ns. vapailla markkinoilla, joten työvoiman etsintää on laajennettu työssä oleviin ja jopa Suomen rajojen ulkopuolelle. Näillä aloilla voidaan arvioida työvoimapulan jatkuvan vielä tulevaisuudessakin.

Hoiva-alan osaajista on ollut pulaa jo pitkään, eikä työvoimapulalle ole näkyvissä nopeaa paranemista.

Saamenkielen osaajista on edelleen puutetta etenkin Utsjoen ja Inarin kuntien alueella.

Lisätietoja

Strategiapäällikkö

Tuija Ohtonen

Lapin ELY-keskus

puh. 040 583 4615

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Tutkija

Tuula Uusipaavalniemi

Lapin ELY-keskus

puh. 040 516 5643

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Liite 1

Keskeisiä tilastotietoja, koko maa, ELY-keskukset ja seutukunnat

	Toimipaikat	Henkilöstö	Liikevaihto	Työttömät työnhakijat	Työvoima *	Työttömyys- aste	Väestönlisäys	Väkiluku
	2010	2010	2010	2011/12	2010/2009	2011/12	2010-2011	2011/12
	lkm	hlö	1000 eur	hlö	hlö	%	hlö	
Koko maa	350 256	1 446 534	356 969 639	255 467	2 621 000	9,7	25 295	5 400 571
Uusimaa	97 797	512 985	172 455 899	56 567	825 000	6,9	16 377	1 548 686
Helsinki	88 562	482 672	160 471 406	51 879	742 783	7,0	16 473	1 428 580
Raasepori	3 364	10 705	1 769 226	1 565	20 915	7,5	-151	43 922
Porvoo	4 178	14 942	9 613 270	2 280	28 949	7,9	115	57 777
Loviisa	1 693	4 666	601 997	816	8 582	9,5	-60	18 407
Varsinais-Suomi	34 416	123 768	25 466 952	21 860	226 000	9,7	2 013	467 196
Turku	20 001	84 645	17 265 792	15 439	152 723	10,1	2 271	311 626
Salo	5 422	18 098	4 682 710	3 423	30 335	11,3	-19	64 546
Loimaa	4 051	8 232	1 226 449	1 290	17 150	7,5	5	37 115
Vakka-Suomi	2 943	8 196	1 440 432	1 152	14 670	7,9	-229	31 232
Åboland-Turunmaa	1 999	4 598	851 568	609	10 552	5,8	-15	22 677
Satakunta	16 101	61 211	13 961 310	11 597	105 000	11,0	-460	226 571
Pori	8 993	33 721	7 520 585	7 467	63 379	11,8	-143	137 602
Rauma	4 680	22 126	5 532 120	2 933	31 286	9,4	-117	65 555
Pohjois-Satakunta	2 428	5 364	908 605	1 146	10 797	10,6	-200	23 414
Pirkanmaa	30 768	129 322	27 053 467	25 782	236 000	10,9	3 452	491 375
Etelä-Pirkanmaa	2 453	9 038	1 978 852	2 386	19 907	12,0	147	43 338
Lounais-Pirkanmaa	2 528	5 994	890 865	819	11 992	6,8	-39	27 737
Luoteis-Pirkanmaa	1 524	3 875	538 268	585	7 343	8,0	-100	16 532
Tampere	22 338	104 215	22 508 849	20 676	185 795	11,1	3 752	378 017
Ylä-Pirkanmaa	1 925	6 201	1 136 633	1 339	11 249	11,9	-308	25 751
Häme	24 303	91 279	16 330 686	19 286	181 000	10,7	1 143	377 470
Lahti	12 743	49 983	8 873 757	11 509	95 262	12,1	453	202 225
Riihimäki	2 909	10 384	1 914 545	1 935	22 495	8,6	309	46 200
Hämeenlinna	5 854	21 916	3 992 724	3 905	44 699	8,7	539	93 917
Forssa	2 797	8 997	1 549 660	1 926	16 552	11,6	-158	35 128
Kaakkois-Suomi	18 454	74 255	15 714 206	18 853	142 000	13,3	-956	315 129
Kouvola	5 756	22 172	4 498 705	5 352	43 909	12,2	-523	94 554
Kotka-Hamina	4 854	20 701	4 272 959	5 798	39 435	14,7	-30	87 275
Imatra	2 453	9 303	2 582 330	2 622	19 070	13,7	-377	43 555
Lappeenranta	5 391	22 080	4 360 213	5 119	41 810	12,2	-26	89 745
Etelä-Savo	10 549	33 018	4 650 930	7 986	66 000	12,1	-934	153 734
Mikkeli	4 934	16 594	2 532 979	3 616	33 022	11,0	-207	72 716
Savonlinna	3 381	9 796	1 331 614	3 044	21 646	14,1	-439	49 081
Pieksämäki	2 234	6 628	786 338	1 374	14 129	9,7	-288	31 937
Pohjois-Savo	15 328	54 481	9 129 316	12 764	116 000	11,0	175	248 118
Kuopio	6 405	27 538	4 534 313	5 909	58 003	10,2	930	122 566
Ylä-Savo	4 386	13 122	2 259 791	3 017	25 515	11,8	-257	57 689
Koillis-Savo	1 540	3 559	367 962	923	8 102	11,4	-125	19 698
Sisä-Savo	1 195	2 427	344 412	699	6 152	11,4	-64	15 141
Varkaus	1 802	7 836	1 622 838	2 215	14 675	15,1	-309	33 024
Pohjois-Karjala	9 795	33 409	5 732 778	10 907	76 000	14,4	24	165 890
Joensuu	6 839	25 200	4 476 166	7 946	56 094	14,2	492	123 477
Keski-Karjala	1 483	3 769	585 534	1 251	8 266	15,1	-194	19 034
Pielisen Karjala	1 473	4 440	671 078	1 678	9 636	17,4	-274	23 379
Keski-Suomi	16 178	62 541	11 552 929	16 777	130 000	12,9	703	274 340
Jyväskylä	9 240	41 484	7 317 816	10 742	83 922	12,8	1 636	175 287
Joutsa	532	996	116 029	300	2 390	12,6	-121	5 763
Äänekoski	1 225	5 456	1 638 883	1 532	10 261	14,9	49	23 256
Jämsä	1 637	5 906	1 402 150	1 566	11 179	14,0	-236	25 009
Keuruu	786	2 251	331 369	695	5 330	13,0	-134	12 422
Saarijärvi-Viitasaari	2 758	6 448	746 681	1 965	13 704	14,3	-491	32 603

	Toimipaikat	Henkilöstö	Liikevaihto	Työttömät työnhakijat	Työvoima *	Työttömyys- aste	Väestönlisäys	Väkiluku
	2010	2010	2010	2011/12	2010/2009	2011/12	2010-2011	2011/12
	lkm	hlö	1000 euroa	hlö	hlö	%	hlö	hlö
Koko maa	350 256	1 446 534	356 969 639	255 467	2 621 000	9,7	25 295	5 400 571
Etelä-Pohjanmaa	17 146	47 663	8 541 284	7 658	89 000	8,6	224	193 728
Suupohja	2 398	5 639	792 937	1 043	10 823	9,6	-195	23 918
Seinäjoki	10 625	32 123	6 320 078	4 780	58 349	8,2	816	125 015
Järviseutu	2 176	4 947	763 519	963	9 411	10,2	-235	22 093
Kuusiokunnat	1 947	4 954	664 750	937	9 964	9,4	-162	22 702
Pohjanmaa	18 546	65 711	14 932 284	8 171	117 000	7,0	1 278	247 545
Vaasa	6 071	27 634	7 265 761	3 058	45 278	6,8	1 076	93 854
Kyrönmaa	1 503	2 596	397 148	510	8 167	6,2	47	17 640
Syösterbotten	2 160	4 988	873 272	507	8 404	6,0	-112	17 909
Jakobstadsreg.	3 670	13 568	2 739 841	1 286	22 605	5,7	111	49 665
Kaustinen	1 758	3 742	439 321	567	7 214	7,9	-124	16 200
Kokkola	3 384	13 183	3 216 940	2 161	23 992	9,0	280	52 277
Pohjois-Pohjanmaa	22 573	92 083	17 929 704	20 882	180 000	11,6	2 897	397 862
Koillismaa	1 416	4 570	727 539	1 203	9 096	13,2	-158	20 793
Nivala-Haapajärvi	2 321	5 894	870 252	1 203	12 469	9,6	-94	30 361
Oulu	10 962	54 533	11 719 395	13 113	107 277	12,2	3 243	229 645
Oulunkaari	1 353	3 558	540 742	1 375	9 358	14,7	-57	23 339
Raahe	1 945	9 434	1 676 199	1 503	15 191	9,9	-76	34 655
Haapavesi-Siikalatva	1 274	3 511	798 453	676	6 349	10,6	-193	15 037
Ylivieska	3 302	10 583	1 597 124	1 900	19 201	9,9	232	44 032
Kainuu	4 461	16 301	2 469 677	4 946	37 000	13,4	-793	81 280
Kajaani	3 066	12 158	1 972 832	3 190	25 934	12,3	-286	57 340
Kehys-Kainuu	1 395	4 143	496 845	1 683	10 166	16,6	-507	23 940
Lappi	11 287	39 240	8 995 075	10 916	80 000	13,6	-180	183 308
Itä-Lappi	1 168	2 829	312 107	1 443	7 771	18,6	-350	18 291
Kemi-Tornio	3 287	14 674	5 391 770	3 515	26 736	13,1	-201	60 355
Pohjois-Lappi	1 242	3 229	428 365	900	7 822	11,5	-5	16 849
Rovaniemi	3 527	13 247	2 132 860	3 752	30 245	12,4	454	64 881
Tornionlaakso	655	1 507	210 424	495	3 423	14,5	-150	8 561
Tunturi-Lappi	1 408	3 754	519 549	794	6 780	11,7	72	14 371

* Seutukuntien työvoima (15-74 -vuotiaat) on Tilastokeskuksen Työssäkäyntitilaston tieto vuodelta 2009.

* ELY-keskusten ja koko maan työvoima (15-74 -vuotiaat) on Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksen edellisen vuoden vastaavan vuosineljänneksen tieto Työttömillä työnhakijoilla tarkoitetaan työvoimatoimistoon ilmoittautuneita työttömiä työnhakijoita sisältäen lomautetut

Työttömyysaste on työttömien työnhakijoiden prosenttiosuus työvoimasta.

Väkiluku on ennakkotieto 31.12.2011

Aluejako vuoden 2012 seutukuntajon mukainen

Lähteet:

Toimipaikat ja henkilöstö vuonna 2010 Lähde: Toimiala Online: Yritys- ja toimipaikkarekisteri, Tilastokeskus

Työvoima. Lähde: Työvoimatutkimus ja työssäkäyntitilasto, Tilastokeskus

Työttömät työnhakijat. Lähde: TEM Työvälistilastot

Väkiluku ennakkotieto 31.12.2011. Lähde: Väestö- ja kuolinsyöttötilastot, Tilastokeskus

